

KONKORDATO MÜHLETİNDE MUHAFAZA TEDBİRLERİ

Dilek BALCI
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Dr. Ahmet KARAKOCALI
Nisan, 2023
Afyonkarahisar

T.C.
AFYONKOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KONKORDATO MÜHLETİNDE MUHAFAZA TEDBİRLERİ

Hazırlayan
Dilek BALCI

Danışman
Doç. Dr. Ahmet KARAKOCALI

AFYONKARAHİSAR, 2023

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Konkordato Mühletinde Muhafaza Tedbirleri**” adlı çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde bilimsel etik kurallara ve atıf gösterme ilkelerine riayet ettiğimi belirterek aksi bir durumun tespiti hâlinde sorumluluğun tamamen bana ait olduğunu kabul, beyan ve taahhüt ederim.

12 /04/2023

İmza

Dilek BALCI

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENSTİTÜ ONAYI

Öğrencinin	Adı- Soyadı	Dilek Balcı
	Numarası	180647114
	Anabilim Dalı	Özel Hukuk Anabilim Dalı
	Programı	Özel Hukuk (Anadolu Üniversitesi Ortak)
	Program Düzeyi	☒ Yüksek Lisans ☐ Doktora ☐ Sanatta Yeterlik
Tezin Başlığı		Konkordato Mühletinde Muhafaza Tedbirleri
Tez Savunma Sınav Tarihi		12.04.2023
Tez Savunma Sınav Saati		10.00

Yukarıda bilgileri verilen öğrenciye ait tez, Afyon Kocatepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek ☒oy birliği – ☐oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Elbeyi PELİT
MÜDÜR

Bu tez, Enstitü Müdürlüğünce kontrol edilerek, elektronik imza kullanılarak onaylanmıştır.

ÖZET

KONKORDATO MÜHLETİNDE MUHAFAZA TEDBİRLERİ

Dilek BALCI
AFYONKOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

Nisan, 2023

Danışman: Doç. Dr. Ahmet KARAKOCALI

2004 sayılı İcra Sayılı ve İflas Kanunu'nda yer alan önemli müesseselerden biri de konkordatodur. İcra ve İflas Kanunu'nun iflasın ertelenmesine ilişkin hükümlerinin 7101 sayılı kanun ile yürürlükten kaldırılması sonucu borçlarını ödeyememe tehlikesi içinde bulunan borçlunun konkordato yoluna başvurması kaçınılmaz olmuştur. Konkordato talep eden borçlunun hazırladığı konkordato ön projesinin uygulanıp uygulanamayacağı konkordato mühleti sonucunda anlaşılmaktadır. Konkordato mühleti, mahkemenin vereceği uzatma kararıyla uzun bir süreyi kapsamaktadır. Borçlunun malvarlığının muhafaza edilebilmesi için, konkordato mühletinin alacaklılar ve borçlu açısından İcra İflas Kanunu'nda belirtilen emredici hükümleri bulunduğu gibi mühlet kararı veren mahkemenin de kendiliğinden vereceği tedbirler bulunmaktadır. Birinci bölümde genel konkordato hükümleri incelenmiş olup İcra ve İflas Kanunu, Kooperatifler Kanunu ve Türk Ticaret Kanunun'daki konkordato düzenlemelerine yer verilmiştir. İkinci bölümde, geçici hukuki koruma kavramı açıklanmış ve geçici hukuki korumanın farklı kanunlarda yer alan düzenlemeleri incelenmiştir. Son bölümde ise, konkordato mühletinde borçlunun malvarlığının muhafazası için İcra ve İflas Kanunu'nda yer alan hükümler, mahkemenin alabileceği tedbirler, tedbir kararlarına aykırılık halinde başvurulabilecek yasal yollar ve yapılan başvuru neticesinde Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından verilen kararlar incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konkordato mühleti, ihtiyati tedbir, borçlu, konkordato komiseri, malvarlığı.

ABSTRACT

PRESERVATION MEASURES DURING THE CONCORDATION PERIOD

Dilek BALCI
AFYON KOCATEPE UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF PRIVATE LAW

April, 2023

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ahmet KARAKOCALI

One of the important institutions in the Bankruptcy and Enforcement Law No. 2004 is the concordat. With the repeal of the provisions of the Execution and Bankruptcy Law regarding the postponement of bankruptcy with Law No. 7101, it became inevitable for the debtor, who is in danger of paying his debts, to resort to concordat. The feasibility of the concordat preliminary project of the debtor requesting the concordat is understood as a result of the concordat deadline. The concordat deadline covers a long period of time with the court's decision to extend it. In order to preserve the debtor's assets, the concordat deadline has mandatory consequences for the creditors and the debtor, as specified in the Enforcement and Bankruptcy Law, as well as measures to be given by the court giving the deadline. In the first part, general concordat provisions are examined and concordat arrangements in İİK, KK and TTK are given. In the second part, the precautionary regulations in the judicial and administrative judiciary are examined. In the last part, the provisions in the EBL for the protection of the debtor's assets during the concordat period, the measures that the court can take, and the legal remedies that can be applied in case of inconsistency with the injunction decisions are examined with the Supreme Court decisions.

Keywords: Concordat deadline, injunction, debtor, concordat commissioner, assets.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ETİK VE BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI	ii
ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR DİZİNİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANA HATLARI İLE KONKORDATO

1. GENEL OLARAK KONKORDATO	3
2. 2004 SAYILI İCRA İFLAS KANUNU'NDA KONKORDATO	7
2.1. ADİ KONKORDATO	8
2.1.1. Konkordato Talebi	9
2.1.1.1. Konkordato Talebinde Bulunabilecek Kişiler	9
2.1.1.2. Görevli ve Yetkili Mahkeme	11
2.1.1.3. Geçici Mühlet ve Konkordato Komiseri	13
2.1.1.4. Kesin Mühlet	16
2.2. İFLASTAN SONRAKİ KONKORDATO	21
2.2.1. Genel Olarak	21
2.2.2. Konkordato Talebi	21
2.2.3. İflastan Sonraki Konkordatonun Feshi.....	23
2.3. MALVARLIĞININ TERKİ SURETİYLE KONKORDATO	23
2.3.1. Malvarlığın Terki Suretiyle Konkordato Talebinde Bulunması Gereken Unsurlar	24
2.3.2. Konkordatonun Tasdikinin Sonuçları.....	25
2.3.3. Konkordato Tasfiye Memurları ve Alacaklılar Kurulu	25
2.3.4. Konkordato Masa Malvarlığının Paraya Çevrilmesi.....	26
2.3.4.1. Rehinli Malların Paraya Çevrilmesi	26
2.3.4.2. Paraların Paylaştırılması	26
2.3.4.3. Konkordatonun Tasdikinden Önce Yapılmış Hukuki İşlemler	27
3. 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU'NDA KONKORDATO	28
4. 1163 SAYILI KOOPERATİFLER KANUNU'NDA KONKORDATO	28

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK HUKUKU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

1. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA KAVRAMI, ÖNEMİ VE AMACI.....	30
1.1. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA KAVRAMI	30
1.2. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMANIN ÖNEMİ VE AMACI	31
2. HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA.....	33
2.1. İHTİYATİ TEDBİR	33
2.1.1. İhtiyati Tedbirin Şartları	35

2.1.2. İhtiyati Tedbirde İspat	36
2.1.3. İhtiyati Tedbirin Konusu	37
2.1.4. Görevli ve Yetkili Mahkeme	38
2.1.5. Yargılama Usulü	39
2.1.6. Teminat Gösterilmesi	39
2.1.7. İhtiyati Tedbir Kararına Karşı Kanun Yolları	40
2.1.8. İhtiyati Tedbirin Uygulanması	42
2.2. DELİL TESPİTİ	42
2.2.1. Delil Tespitinde Görevli ve Yetkili Mahkeme	44
2.2.2. Delil Tespiti Talebi	45
2.2.3. Delil Tespiti Talebinin İncelenmesi	45
2.3. TAHKİM YARGILAMASINDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMALAR	46
3. İCRA VE İFLAS KANUNU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA	47
3.1. ŞİKÂYETTE İCRANIN DURDURULMASI	47
3.2. GECİKMİŞ İTİRAZDA İCRANIN DURDURULMASI	48
3.3. MENFİ TESPİT DAVALARINDA TEDBİR	48
3.4. İSTİHKAK İDDİASINDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA	50
3.5. İHALENİN FESHİNDE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA	50
3.6. İHTİYATİ HACİZ	51
3.6.1. İhtiyati Haczin Şartları	51
3.6.2. İhtiyati Hacizde İspat	52
3.6.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme	52
3.6.4. İhtiyati Hacizde Teminat	54
3.6.5. İhtiyati Haciz Kararı	54
3.6.6. İhtiyati Haciz Kararının Uygulanması	56
3.6.7. İhtiyati Haczi Tamamlayıcı Merasim	57
3.6.8. İhtiyati Haczin Kaldırılması	57
3.7. İFLAS DAVASINDA TEDBİRLER	58
3.7.1. İflas Yolu ile Adi Takip	59
3.7.2. İflas Davası	59
3.7.2.1. İflas Davasında Muhafaza Tedbirleri	60
3.7.2.2. Defter Tutulması	61
3.7.2.3. Diğer Tedbirler	61
3.7.2.4. Muhafaza Tedbirlerinin Süresi	61
3.8. İFLASIN ERTELENMESİNDE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA	62
3.8.1. Genel Olarak	62
3.8.2. İflas Ertelemenin Şartları	63
3.8.2.1. Talep	63
3.8.2.2. Borca Batıklık	63
3.8.2.3. İyileştirme Projesi	64
3.8.3. Yargılama	65
3.8.4. Muhafaza Tedbirleri	66
4. ÇEŞİTLİ KANUNLARDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA	
DÜZENLEMELERİ	67
4.1. TÜRK MEDENİ KANUNU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMALAR	67
4.1.1. Aile Hukuku'na İlişkin Geçici Hukuki Korumalar	68
4.1.1.1. Boşanma ve Ayrılık Davalarında Tedbir	68
4.1.1.2. Çocuğun Korunmasına İlişkin Tedbirler	71
4.1.3.3. Ev Başkanının Sorumluluğuna Yönelik Tedbirler	71
4.1.2. Vesayet Hukuku'na İlişkin Geçici Hukuki Korumalar	72

4.1.3. Miras Hukukuna İlişkin Geçici Hukuki Korumalar	73
4.1.4. Eşya Hukukuna İlişkin Geçici Hukuki Koruma	75
4.2. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA	76
4.2.1. Geçici Ödeme	76
4.2.2. Alacaklının Temerrüdünde Geçici Hukuki Koruma	77
4.3. TÜRK TİCARET KANUNU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA	79
4.3.1. Haksız Rekabette İhtiyati Tedbir.....	79
4.3.2. Kıymetli Evrakın İptalinde Ödeme Yasağı.....	79

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONKORDATO SÜRECİNDE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMALAR

1. GENEL OLARAK.....	83
2. KONKORDATO MÜHLETİNDE İCRA VE İFLAS KANUNU'NDAN DOĞAN MUHAFAZA TEDBİRLERİ.....	83
2.1. GEÇİCİ MÜHLET	84
2.2. KESİN MÜHLET	84
2.3. MUHAFAZA TEDBİRLERİ	85
2.3.1. İcra ve İflas Kanunu Md.294 Hükmünden Doğan Muhafaza Tedbirleri	88
2.3.1.1. Takip Yasağı.....	88
2.3.1.2. Takip Yasağına Aykırılık İşlem Tesisi	95
2.3.1.3. İhtiyati Haciz ve İhtiyati Tedbirlerin Uygulanması.....	95
2.3.1.4. Alacaklara Faiz İşlememesi.....	97
2.3.1.5. Konkordato Mühletinde Takas	98
2.3.1.6. Konkordato Mühletinde Alacağın Temliki	101
2.3.1.7. Konkordato Mühletinde Konusu Para Olmayan Alacaklar	103
2.3.2. İcra ve İflas Kanunu Md.295 Hükmünden Doğan Muhafaza Tedbirleri ...	105
2.3.3. İcra ve İflas Kanunu Md.296 Hükmünden Doğan Muhafaza Tedbirleri	110
2.3.3.1. Borçlunun Taraf Olduğu Sözleşmelerin Muacceliyeti ve Haklı Nedenle Fesih	110
2.3.4. İcra ve İflas Kanunu Md.297 Hükmünden Doğan Muhafaza Tedbirleri	120
2.3.4.1. Borçlunun Tasarruf Yetkisi	120
2.3.4.2. Yasak İşlemler	123
2.3.4.3. Tasarruf Yetkisinin Kaldırılması	125
3. MUHAFAZA TEDBİRLERİNDE TAKDİR YETKİSİ	126
4. MUHAFAZA TEDBİRLERİNE AYKIRILIK.....	131
4.1. BORÇLU ALEYHİNE TAKİP YAPILMASI	131
4.2. İHTİYATİ HACİZ UYGULANMASI.....	132
4.3. REHİNLİ MALIN SATIŞININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ.....	133
4.4. SÖZLEŞMENİN İFASINDAN DOĞAN BORCUN İFA EDİLMEMESİ.....	134
4.5. REHİN TESİS EDİLMESİ, KEFALET SÖZLEŞMESİ YAPILMASI VE İVAZSIZ TASARRUFLARDA BULUNULMASI.....	134
5. KONKORDATO TASDİK AŞAMASINDA MUHAFAZA TEDBİRLERİ	136
5.1. REHİNLİ MALIN MUHAFAZASI VE SATIŞININ ERTELENMESİ.....	138
5.2. FİNANSAL KİRALAMA KONUSU MALLARIN İADESİNİN ERTELENMESİ.....	139
5.2.1. Erteleme Kararının Kaldırılması.....	141
6. KONKORDATO MÜHLETİNDE VERİLEN TEDBİRLERİN KANUN YOLU DENETİMİ	142
6.1. BANKA TEMİNAT MEKTUPLARININ NAKDE ÇEVİRİLMESİ	147

6.1.1. Banka Teminat Mektupları	147
6.1.2. Banka Tedbirlerinin İhtiyati Tedbire Konu Olması	148
6.1.3. Konkordato Mühletinde Teminat Mektuplarına Dair Tedbir Kararı Verilmesi	149
6.2. ÇEKLERE “KARŞILIKSIZDIR” ŞERHİ VERİLMESİNİN ÖNLENMESİ	152
6.3. FİNANSAL KİRALAMAYA KONU MALLARIN İADESİ	154
6.4. BORÇLU HAKKINDA İCRA TAKİBİ YAPILMASI.....	156
6.4.1. Kambyo Senetlerine Özgü Haciz Yoluyla Takip	156
6.4.2. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip Başlatılması.....	157
SONUÇ VE ÖNERİLER	159
KAYNAKÇA.....	163

KISALTMALAR DİZİNİ

AATUHK: Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun

a.g.e: Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

AY: Anayasa

AYM: Anayasa Mahkemesi

Bknz: Bakınız

c.: Cümle

C.: Cilt

CMK: Ceza Muhakemesi Kanunu

E.: Esas

ETTK: Eski Türk Ticaret Kanunu

f.: Fıkra

HMK: Hukuk Muhakemeleri Kanunu

HSK: Hakimler ve Savcılar Kurulu

HUMK: Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu

İİK: İcra ve İflas Kanunu

İYUK: İdari Yargılama Usulü Kanunu

K.: Karar

KK: Kooperatifler Kanunu

KKAKDY: Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kurulu Dair Yönetmelik

KT: Kabul Tarihi

Md.: Madde

RG: Resmi Gazete

s.: Sayfa

S.: Sayı

SMK: Sınai Mülkiyet Kanunu

TBK: Türk Borçlar Kanunu

TİTRK: Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu

TMK: Türk Medeni Kanunu

TTK: Türk Ticaret Kanunu

YT: Yürürlük Tarihi

GİRİŞ

Gerçek kişilerin ve tüzel kişilerin borç ilişkilerinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, günümüzdeki özel hukuk uyuşmazlıklarının ve yargılamalarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Borç ilişkileri sözleşmelerden, haksız fiillerden ve sebepsiz zenginleşmeden doğmaktadır. Borç ilişkilerinde alacağın muaccel olmasıyla borcun ifa edilmesi gereklidir. Çeşitli nedenlerle borcun ifasının gecikebilir. Borçlarını ödeyememe tehlikesi altında olan borçlu hakkında alacağı muaccel olan tüm alacaklıların takip başlatmasıyla borçlunun faaliyet alanı daralacağı gibi borçlunun iflasa tabi olması halinde borçlu, iflas tehdidi altında olacaktır. Borçlunun iflas etmesi durumunda alacaklıların alacaklarını tam tahsil edememesi ve borçlunun ticari hayatının sona ermesi tehlikesi söz konusudur.

4949 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile borçlunun iflasına engel olunması için iflas erteleme hükümleri düzenlenmiş idi. İflas erteleme ile borca batık olan sermaye şirketi veya kooperatifin iflas etmesinin önüne geçilmekteydi. İflas ertelemeye ilişkin hükümlerin kaldırılması ve 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile yapılan değişiklikler konkordato hükümlerine işlevsellik kazandırmıştır. Bu bağlamda borçlarını zamanında ödeyememe tehdidi altında olan borçlu, mahkemeye sunacağı ön proje ile borçlarını belirli bir vadede veya tenzilat yapılarak ödenebilmesi için mahkemeye başvurabilecektir. Borçlunun ön projesinin, borçlunun kaynakları ve borç miktarı ile orantılı olması durumunda geçici mühlet kararı verilir ve konkordato komiseri atanır. Geçici mühlet süresinin dolmasından sonra ise kesin mühlet aşamasına geçilir. Kesin mühlet süresinin zorunlu hallerde uzatılması mümkündür. Geçici mühlet ve kesin mühlet, uzatma süreleri eklendiğinde uzun bir zaman dilimini kapsayabilmektedir. Konkordato mühleti, borçlunun faaliyetlerine alacaklı baskısı olmaksızın devam etmesi için ön görülen bir süre olduğundan, İcra ve İflas Kanunu'na göre borçluya konkordato mühleti verilmesiyle birtakım sonuçlar doğmaktadır. Bu sonuçlar, kanunun getirdiği konkordatonun alacaklılar, borçlu ve sözleşmeler bakımından sonuçlarıdır. Ayrıca kanunda konkordato mühleti verilmesine bağlanan sonuçlar tahdidi olarak sayılmamıştır. Mahkemenin borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü tüm tedbirleri de alacağı açıkça belirtilmiştir. Konkordato mühletinde borçlu, konkordato komiserinin gözetiminde faaliyetlerine devam edeceğinden bazı işlemleri yapması da kanun gereği komiser izni olsa dahi yasaktır.

19/06/2021 tarihinde İcra ve İflas Kanunu'nun konkordatoya ilişkin hükümlerinde yapılan değişikliklerle borçlunun konkordato mühletinde daha rahat bir şekilde faaliyetlerini sürdürebilmesinin önü açılmıştır. Konkordato mühleti içerisinde borçlunun malvarlığının korunması amacıyla İcra ve İflas Kanunu'nun md.294-md.297 yer alan düzenlemelerinde konkordato mühleti verilmesine bağlı olarak alacaklı, borçlu ve sözleşmeler açısından belli sonuçların doğacağı belirtilmiştir. Ayrıca geçici mühleti düzenleyen İİK md.287/1 hükmünde geçici mühlet kararı veren mahkemenin borçlunun malvarlığının muhafazasına ilişkin tüm tedbirleri alabileceğine yönelik emredici düzenleme bulunmaktadır. Konkordato hükümlerinde yapılan değişiklikler nedeniyle uygulamada da kanun hükümlerinin yorumlanmasında, borçlunun malvarlığının muhafazası için verilen tedbir kararlarının uygulanmasında, tedbir kararlarına aykırılık halinde başvurulacak kanun yoluna karşı farklı kararlar bulunduğu görülmektedir.

Çalışmamızda konkordato mühletinde mahkeme tarafından kanunun emredici hükmü gereği ve takdir yetkisi kapsamında alınan tedbirler incelenmiştir. Birinci bölümde adi konkordato, malvarlığının terki suretiyle konkordato ve iflasta sonraki konkordatoya ilişkin İcra ve İflas Kanunu düzenlemeleri ile konkordato hükümleri ihtiva eden diğer kanunlardaki düzenlemelere yer verilmiştir. İkinci bölümde geçici hukuki koruma kavramının önemi nedeniyle geçici hukuki koruma kavramı ve çeşitli kanunlardaki geçici hukuki koruma hükümleri incelenmiştir. Üçüncü bölümde ise, İcra ve İflas Kanunu'nda borçlunun malvarlığının muhafazası için yer alan hükümler incelenerek takdir yetkisi kapsamında alınabilecek tedbirlere yer verilmiştir. Muhafaza tedbirlerine aykırı işlem yapılması halinde başvurulabilecek kanun yolu belirtilmiştir. Konkordato mühleti verilmesine rağmen uygulamada borçlunun malvarlığını olumlu/olumsuz anlamda etkileyen ve alacaklılar tarafından yapılan işlemlerin akıbeti farklı Bölge Adliye Mahkemesi kararları da eklenerek incelenmiştir. Ayrıca uygulamada çok sık rastlanan sözleşme türlerinin konkordato hükümlerinden ne şekilde etkilendiği üzerinde de durularak her bir sözleşme yönünden değerlendirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANA HATLARI İLE KONKORDATO

1. GENEL OLARAK KONKORDATO

Konkordato, vadesi geldiği halde borçlarını ödeyemeyen iyi niyetli ve dürüst borçlunun, borçlarını mahkemenin onayladığı bir proje ile belirli vadelerde veya bir kısım tenzilat yapılarak alacaklılara ödemesini sağlayan anlaşma olarak tanımlanabilir.¹ 7101 sayılı kanun genel gerekçesinde de alacaklı ve borçlunun anlaşmaları, anlaşmanın da mahkeme tarafından tasdik edilmesinin konkordato kurumunun etkin ve aktif şekilde kullanılmasını sağlayacağına yer verilerek konkordatonun anlaşma niteliğinde olduğuna dikkat çekilmiştir.

Konkordato, haciz ve iflas gibi cebri icra kurumlarına nazaran hafifletilmiş bir cebri icra kurumu olarak da tanımlanmaktadır.²

Yargıtay ise güncel kararlarında konkordatoyu, borçlarını vadesi geldiği halde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlunun, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflastan kurtulmak için başvurabileceği kendine özgü bir cebri icra kurumu

¹ Baki Kuru, *İflas ve Konkordato Hukuku*, 2. Baskı, Evrim Basım, 1988, s.404; Baki Kuru vd., *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, 24. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2010, s.627; Baki Kuru ve Burak Aydın, *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s.501.; Ramazan Arslan vd., *İcra ve İflas Hukuku*, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2022, s.699; M. Vefa Toroslu, *Hukuksal ve Finansal Açıdan Konkordato*, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s.22; Hakan Pekcanıtez vd., *İcra ve İflas Hukuku Temel Bilgiler*, 19. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2022, s.292; Saim Üstündağ, *İflas Hukuku Dersleri*, Fakülteler Matbaası, İstanbul 1975, s.190; 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu KT: 22 /11/2021, RG: 08/12/2001, YT:01/01/2002, md.2; Timuçin Muşul, *İflas ve Konkordato Hukuku*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s.375; Muhip Şeyda Işıktaş, "Konkordato", *İstanbul Barosu Dergisi*, C.92, S.3, 2018, ss.15-34.; Atilla Uyanık, *Konkordato (Nedenleri, Süreci, Sonuçları ,Örnek Uygulamalar, Vergileme ile Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Yeniden Yapılandırılması)*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, s.21-22; Efrail Aydemir, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma*, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s.20; Konkordatonun sulh sözleşmesi ile karşılaştırması için bknz: Agah Kürşat Karauz, "Sulh Sözleşmesi" *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1, Aralık 2011, s.181, Konkordatonun cebri bir anlaşma olduğuna dair, bknz: Talih Uyar, *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri*, 2. Baskı, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2019, s.3

² Hakan Pekcanıtez- Güray Erdönmez, *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s.4; Selçuk Öztekin vd., *Yeni Konkordato Hukuku*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s.140; Süha Tanrıver- Adnan Deynekli, *Konkordatonun Tasdiki*, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 1996, s.33; Süha Tanrıver, *Konkordato Komiseri*, 1. Baskı, Ankara 1993, s.31; Sümer Altay-Ali Eskiocak, *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku*, 5. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s. 10; Ramazan Aslan, *Prof.Dr. Sabih Arkan'a Armağan, (Adi Konkordato da Borçlunun Alacaklı Lehine Rehinle Tesis Edilmiş Borçlarının Yapılandırılması)*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s.211; Murat Atalı vd., *İcra ve İflas Hukuku*, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2022, s.627; Şaban Kayıhan, *Konkordato Hukuku*, Umutepe Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2021, s.29; Şanal Görgün vd., *İcra ve İflas Hukuku*, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2022, s.588; Abdullah Güner, *Konkordato, Adalet Dergisi*, C.43, S.2, 1952, ss.277-310.

şeklinde tanımlamaktadır.³ İİK md.285/1 hükmünde konkordato talebinde bulunabilecek kişinin dürüst olması gerektiğine yönelik herhangi bir şart getirilmemiştir. Fakat Yargıtay kararlarında konkordato talep edecek borçlunun dürüst olması gerektiği belirtilmiştir. Örneğin Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin 2021/4168 E.-2022/872 K. ve 17.02.2022 tarihli kararında “*Konkordato dürüst bir borçlunun belli bir zaman kesiti içerisindeki bütün adi alacaklarını yetkili makamın onayı ve alacaklı çoğunluğunun kabulü ile tasfiyesinin sağlandığı bir icra prosedürü olup, amacı borçlunun içinde bulunduğu maddi dar boğazı aşması, bununla paralel olarak alacaklıların iflasa nazaran daha yüksek oranda tatmin edilmesini sağlamaktır.*” şeklinde yapılan konkordato tanımı ile borçlunun dürüst olması gerektiğine açık bir şekilde işaret edilmiştir.⁴

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi 2021/460 E. -2021/682 K. sayılı, 03.06.2021 tarihli kararında konkordatonun tanımı şu şekilde yapılmıştır:” *Konkordato, bir borçlunun alacaklılarının kanunda öngörülen çoğunluğunun kabulüyle borçlarını belirli bir oranda ve/veya vadelerle ödemesini öngören, borçların yapılandırılmasını sağlayan bir cebri icra türüdür. Borçlu ile alacaklılar arasındaki bir çeşit sulh sözleşmesi niteliğinde olan konkordato, elinde olmayan nedenlerle işleri iyi gitmeyen ve mali durumu bozulmuş olan, dürüst borçluları korumak amacıyla getirilmiş bir müessesedir.*” Bölge adliye mahkemesi kararında konkordatonun dürüst borçluları korumak amacı bulunduğu belirtilerek talepte bulunan borçlunun dürüst olması gerektiği vurgulanmıştır.⁵

³ Yargıtay 6.Hukuk Dairesi, E.2021/3483, K. 2022/807,16.02.2022 tarihli karar;intranet.uyap.gov.tr(Erişim Tarihi:14.05.2022)

⁴ Intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:14.05.2022); Yargıtay 6.Hukuk Dairesi, E.2021/2190, K.2022/591, 07.02.2022 tarihli kararında da konkordato talebinde bulunacak borçlunun dürüst olması gerektiğine dair tespitler yapılmıştır.intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:14.05.2022)

⁵ Intranet.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi:22.05.2022); İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 45. Hukuk Dairesi, E.2021/608, K.2021/1198 ,24.11.2021 tarihli kararında konkordato talebinde bulunurken ve geçici mühlet süresi içerisinde dürüst davranmayan konkordato talebi reddedilen borçlu hakkında şartların oluşması halinde iflas kararı verilmesi gerektiği belirtilerek dürüst davranışa ilişkin ise şu şekilde tespitler yapılmıştır:” *Hukukumuzda konkordato mühletinin verilmesi ve konkordatonun tasdik edilebilmesi için borçlunun dürüst olması koşulu, 4949 sayılı Kanunla mülga konkordato hükümlerinden çıkartılmıştır. 7101 sayılı Kanun’la konkordatoda hukukunda yapılan değişikliklerde de dürüstlük koşulu mühlet kararları ve konkordatonun tasdiki için gerekli bir koşul olarak düzenlenmemiştir. Yeni konkordato hükümlerinde de dürüstlük her ne kadar açıkça bir koşul olarak öngörülmemişse de dürüstlük kuralının konkordatoda tamamen bertaraf edildiğini kabul etmek mümkün değildir. Özellikle geçici mühlet talebinden sonra borçlunun konkordatonun tasdiki amacıyla dürüstlük kuralına aykırı eylem ve işlemlerine sonuç bağlamak zorunludur.*” intranet.uyap.gov.tr (Erişim 21.05.2022); İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 45. Hukuk Dairesi, E.2021/1801, K.2021/1269,08.12.2021 tarihli kararında ise konkordato farklı bir şekilde tanımlanmıştır. İlgili daire konkordatoyu,” *Konkordato, tacir yahut gerçek veya tüzel kişi bir borçlunun, borçlarını ödeme şekliyle ilgili yaptığı teklifin, kanunda öngörülen çoğunlukla alacaklılar tarafından kabul edilmesi ve yetkili mahkeme tarafından tasdik edilmesi sonucunda, borçlunun tüm adi borçlarını ödeyebileceği koşullar göz önüne alınarak, kararlaştırılan sürede ve/veya miktarda ödemesini mümkün kılan bir hukuki müessesedir.*” intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi 21.05.2022); Konkordato talebinde bulunacak borçlunun dürüst olması gerektiğine yönelik bkzn; Hakan Albayrak, *İflas Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*,1. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2020, s.36; Roma

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2021/966 E.-2022/283 K. Sayılı 10.03.2022 tarihli kararında ise konkordato, vadesi geldiği halde borçlarını ödeyemeyen ya da herhangi bir borçlunun borcun belli koşullarda ödenmesi için alacaklılarla anlaştığı ve yetkili ticaret mahkemesinin onayı ile geçerlilik kazanan hukuki işlem olarak tanımlanmıştır.⁶ Hukuk Genel Kurulu kararında konkordato talebinde bulunacak borçlunun dürüst olması gerektiği üzerinde durulmamıştır. 4949 sayılı kanun ile İİK' da yapılan değişiklikten önce konkordato talep eden borçlunun dürüst olması gerektiği kanun hükmünde açıkça belirtilmiş iken 2003 yılında İİK'da yapılan değişiklik sonucu dürüst olma şartı kanun metninde yer almamıştır. İİK' da yapılan değişikliklerle dürüstlük şartı ve borçlunun borç mevcudunun yüzde ellisini ödeyebilme şartı kaldırılmıştır.⁷ Doktrinde ise konkordatonun dürüst borçluları korumak amacının bulunduğu belirtilen ve bu nedenle konkordato talep edecek borçlunun dürüst olması gerektiğine işaret eden görüş mevcuttur.⁸

Borçlunun içinde bulunduğu mali durum geçici mühlet verilmesini gerektirmiyorsa ve borçlu erken vakitte konkordato başvurusunda bulunuyorsa kanunun tanıdığı yetkinin kötü niyetle kullanıldığı söylenebilir.⁹

Konkordato talebinde bulunan borçlunun iyi niyetli olması gerektiğine yönelik kanunda herhangi bir şart getirilmemiştir. Borçlunun alacaklarını ödeme gayesi ile ve alacaklılara zarar verme kastı olmaksızın talepte bulunması halinde iyi niyetli olduğu varsayılabilir. TMK md.3 hükmünde açık bir şekilde düzenlenen iyi niyet, objektif iyi niyet ve sübjektif iyi niyet olarak ikili bir ayrıma tutulabilir. Bu bağlamda objektif iyi

hukukunda da sulh sözleşmesi transactio olarak uygulama alanı bulmuştur. Sulh Sözleşmelerinin geçmişteki uygulanmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Esra Çetinkaya, *Osmanlı Döneminde Sulh Sözleşmesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020.

⁶ İntranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:26.11.2022)

⁷ Ejder Yılmaz, "Dünden Bugüne İcra ve İflas Kanunumuz", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.3-4,2003, ss.10-45. ; 4949 sayılı kanununla konkordato yapılan değişikliklerin değerlendirilmesine ilişkin bkz: Oğuz Atalay, Konkordato Hukukundaki Değişiklikler, *Bankacılar Dergisi*, S.47, 2003, ss.99-106

⁸ Kuru-Aydın, *a.g.e.*, s.501-502; Tanrıver-Deynekli, *a.g.e.*, s.77; Konkordatoya ilişkin belirli düzenlemelerde dürüstlük kuralının aranması gerektiğine ilişkin bkz: Levent Börü, "Borçlunun Mali Durumunun İyileşme Ümidinin Olmadığının Açıkça Anlaşılması Durumunda Konkordato Mühleti Kaldırılarak İflasına Karar Verilmesi Gerektiğine İlişkin İsviçre Federal Temyiz Mahkemesi Kararı Üzerine Bazı Değerlendirmeler", *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.16, S.46,2020, ss.515-532

⁹ Pekancıtez- Erdönmez, *a.g.e.*, s.11; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E.1973/145, K.1973/322, 25.01.1973 tarihli karar: "Konkordato mehli verilmesi isteğinin kabul olunabilmesi için borçlunun mevcudiyile mütenasip ve mevcudun borçların en az % 50 sini taahhütlerini yerine getirmesine engel olan sebepler araştırılarak konkordato projesinin alacaklıları zarara sokmak kastinden ari ve borçlunun mevcudiyile mütenasip ve mevcudun borçların en az % 50 sini ödemeye yeterli olup olmadığının tesbit etmesi zorunludur. Alacaklı Etibank Genel Müdürlüğü, konkordato mühletine itiraz nedenlerini havi 10/10/1972 tarihli dilekçesinde saydığı olaylara dayanarak borçlunun iyi niyetli olmadığını, alacaklılara ısrar kastile hareket ettiğini iddia ettiği halde bu olay ve sebepler birer birer ele alınıp incelenmiş değildir. Eksik inceleme ile karar verilmesi isabetsiz, temyiz itirazı yerindedir." hukukturk.com (Erişim Tarihi:24.12.2022)

niyet, hakların kullanılması ve borçların ifasında söz konusu olur. Buna karşılık sübjektif iyi niyet, kişinin hukuki sonucun gerçekleşmesine engel teşkil eden durumun farkında olmadan hareket etmesi halinde ortaya çıkar. İyi niyet, hakların kazanılmasında önemli bir etkiye sahiptir.¹⁰ Konkordato talebinde iyi niyet aranması halinde aranacak iyi niyet objektif iyi niyettir. Yani talep eden borçlunun konkordato talebinde bulunma hakkını kullanırken, alacaklılarının alacağını ödeme gayesi ile başvuruda bulunması gerekir. Alacaklılara zarar verme kastıyla başvuru yapılması halinde kanunda belirlenen imkanlardan faydalanmamalıdır. Çünkü hakkın kötüye kullanılmasının hukuk düzeni tarafından korunmayacağı, TMK' nın emredici hükümleri arasında bulunmaktadır (TMK md.2/2).

Kanımızca, talepte bulunacak borçlunun dürüst olması gereklidir. Dürüstlük kuralı, namuslu ve dürüst bir insandan beklenen davranışların belirlenmesinde etkili olan bir kriterdir.¹¹ Dürüstlük kuralı, Roma Hukuku'nda da bona fides olarak adlandırılmış olup uzun yıllardır yargılamalarda ve hakların kazanılmasında etkili olmuştur.¹² Ayrıca dürüst davranma ve doğruyu söyleme yükümlülüğü HMK' nın da yargılamaya hâkim olan ilkeleri arasındadır. HMK md.29 düzenlemesine göre taraflar iddialarına esas olan vakıaları dürüst bir şekilde açıklamalıdır.¹³ Bu bağlamda HMK md.29 hükmü uyarınca konkordato talep edenin talebine dayanak olan her şeyi gerçeğe uygun bir şekilde açıklaması gereklidir. Talep eden dürüstlük kuralına aykırı olacak şekilde gerçeğe aykırı belgeler düzenleyerek talepte bulunmamalıdır. Çünkü konkordato mühleti içerisinde borçlunun malvarlığının korunması için işlemler komiser gözetiminde ve bazı durumlarda mahkeme izni ile yapıldığından hukukun temel kurallarına aykırı bir şekilde talepte bulunulması ve bu davranışta bulunan kişinin hukuk düzeni tarafından korunması mümkün değildir. Borçlunun bazı alacaklıları koruması, mallarını gizlemesi, tutulması gereken defterleri tutmaması gibi davranışları dürüstlük kuralı ile bağdaşmamaktadır. Borçlunun davranışlarının alacaklılara doğrudan zarar vermemesi şart olmayıp

¹⁰ M.Kemal Oğuzman- Nami Barlas, *Medeni Hukuk*,14. Baskı, Arıkan Yayıncılık, İstanbul 2007, s.182; Hüseyin Hatemi, *Medeni Hukuk'a Giriş*,10. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021, s.188-189 ; Yalçın Kavak, *Medeni Hukukta Dürüstlük ve İyiniyetin Korunması*,1. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 240

¹¹ Hakan Albayrak, *İflas Dışı Adi Konkordato Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*, Yetkin Yayınları, Ankara 2020, s.36; Oğuzman-Barlas, *a.g.e.*, s.193; Pekcanitez- Erdönmez, *a.g.e.*, s.148

¹² Talya Şans Uçaryılmaz, "Roma Hukukunda Sözleşmesel Bona Fides (Dürüstlük Kuralı) Kavramı ve Çağdaş Hukuka Etkisi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.30, S.135,2018, ss.267-314

¹³ Hakan Pekcanitez vd.,*Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, On İki Levha Yayıncılık, 10. Baskı, İstanbul 2022, s.205-206;Acun Papakçı," Dürüst Davranma ve Doğruyu Söyleme Yükümlülüğü", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.137-138,2016, ss.103-123.

davranışlarının alacaklıları tehlikeye düşürmesi halinde de dürüst davranışlarının bulunmadığı kabul edilebilir.¹⁴

Konkordatonun hukuki niteliğine dair çeşitli görüşler bulunmaktadır. Sözleşme teorisi olduğunu belirtenlere göre konkordato borçlu ve alacaklıların çoğunluğu arasında yapılan bir sözleşmedir.¹⁵ Konkordato nihai karar mahkeme tarafından verildiğinden ve verilen karar konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklılar yönünden de sonuç doğurduğundan konkordatonun yargı tasarrufu olduğunu da belirten görüşler vardır.¹⁶ Kanuni işlem teorisine göre, konkordato kanundan kaynaklanan hukuki işlemdir. Usul teorisine göre ise, konkordato borçlu yararına kanunun getirdiği kollektif cebri icra kurumudur.¹⁷

Kanımızca, konkordato borçlarını ödeme güçlüğü içerisinde olan borçlunun, borçlarını ödeme gayesi ile mahkemeye yaptığı başvuru sonucu alacaklıların da iştirak etmesiyle oluşturulan cebri anlaşmadır.

Konkordatoya dair düzenlemeler Türk Hukuku'nda başta İİK olmak üzere, TTK ve KK gibi kanunlarda yer almaktadır. Uygulamada ise konkordatonun uygulanmasına ilişkin tüm işlemler İİK hükümleri doğrultusunda yapılmaktadır.

Konkordato müessesesinin uygulanması, borçlu ve alacaklılar açısından olumlu sonuçlar doğurduğu söylenebilir. İflasa tabi olan tacirler veya olmayan kişiler, cebri icra baskısı altında olmaksızın konkordato mühleti içerisinde faaliyetlerini yürüterek, ön proje çerçevesinde borçlarını ödemeye çalışmaktadırlar. Ayrıca iflasa tabi borçlular da iflas etmeksizin borçlarını ödeme imkanına sahip olmaktadır.

2. 2004 SAYILI İCRA İFLAS KANUNU'NDA KONKORDATO

Konkordato ilk olarak 1929 yılında kabul edilen İcra ve İflas Kanunu'nda düzenlenmiştir. 18 Nisan 1929 kabul tarihli 1424 sayılı İcra ve İflas Kanunu yürürlükten kaldırıldıktan sonra 9 Haziran 1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda da konkordatoya dair düzenlemeler md.285-md.309 hükümleri arasında yer almıştır.¹⁸ İcra

¹⁴ M.Serhat Sarisözen, *İcra-İflas ve Konkordato Hukukundaki Yenilikler*, Yetkin Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara 2019, s.87; Süha Tanrıver, "Konkordatonun Tasdiki Şartı Olarak Dürüstlük Koşulu", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.17, S.4, 1994, ss.65-73.

¹⁵ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.19; Serdar Kale, *Sorularla Konkordato*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s.1; Kayıhan, *a.g.e.*, s.29; Sarisözen, *a.g.e.*, s.88; Konkordatonun mahkeme dışında yapılan sözleşme veya özel hukuk işlemi olduğuna dair bkz: İbrahim Kaplan, *Yeni Türk Konkordato Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara 2019, s.18

¹⁶ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.20; Sarisözen, *a.g.e.*, 88

¹⁷ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.21; Sarisözen, *a.g.e.*, 89

¹⁸ Selçuk Öztekin vd., *Yeni Konkordato Hukuku, Adalet Yayınevi*, Ankara 2019, s.45.

ve İflas Kanunu'nun md.285- md.308/h hükümleri arasında adi konkordatoya ilişkin düzenlemeler, md.309 hükmünde iflas içi konkordatoya ilişkin düzenlemeler ve md.309/a- md.309/l hükümlerinde ise malvarlığının terki suretiyle konkordatoya ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.¹⁹ 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında kanun ile İİK' nın md.285- md.309/l hükümlerinde değişiklik yapılmıştır. 7155 Sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun ile md. 286, md.287, md.290 ve md.292 hükümlerinde yeniden değişiklik yapılmıştır. Mevzuat İcra ve İflas Kanunu'nda ise md. 305- md.332 hükümleri arasında mahkeme içi konkordatoya dair düzenlemeler yer almaktadır.²⁰

2.1. ADİ KONKORDATO

İcra ve İflas Kanunu'nda ayrıntılı olarak adi konkordato düzenlemiş olup, diğer konkordato türlerine ilişkin düzenlemelerde genel olarak adi konkordato hükümlerine atıf yapılmıştır. Adi konkordato; vade konkordatosu, tenzilat konkordatosu ve karma konkordato olmak üzere üç şekilde sınıflandırılabilir.

Tenzilat konkordatosunda, alacaklı borcun tamamını ödemeksizin belirli bir kısmını ödeyeceğini taahhüt eder. Borcun ödenmeyen kısmı yönünden alacaklı talepte bulunamaz.²¹ Tenzilat konkordatosunda borcun kısmen sona ermesi, ibra kurumuna benzetilebilir. İbra, TBK md.132 hükmünde borcu sona erdiren haller arasında düzenlenmiştir. Maddeye göre taraflar şekle bağlı olmaksızın ibra sözleşmesi ile borcu kısmen ya da tamamen ortadan kaldırılabirler. İbrada borç alacaklının iradesiyle tamamen sonra ererken, tenzilat konkordatosunda belirli bir oran yönünden borç sona erer.²²

Vade konkordatosunda, borçluya verilen belirli bir vadede alacaklıların alacağının tamamının ödenmesi söz konusudur. Alacağın ödenmesi sadece bir süre ertelenir. Vade konkordatosu 2018 yılında yapılan değişiklikle açıkça İİK'nda düzenlenmiştir.²³

¹⁹ Muşul, *a.g.e.*, s.376

²⁰ Serdar Kale, "İsviçre İcra ve İflas Kanunun Adi Konkordato Hükümlerine Genel Bir Bakış" *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 4, S.2, Güz 2017, ss.153-169

²¹ Kuru-Aydın, *a.g.e.*, s.502; Pekcanitez-Erdönmez, *a.g.e.*, s.9; Arslan vd, *a.g.e.*, s.700; Atalı vd., *a.g.e.*, s.631; Tanrıver-Deynekli, *a.g.e.*, s.40

²² Ayşe Arat- Meltem Ercan Özler, "Konkordato İbra İlişkisi Çerçevesinde Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı Sorunu", *Terazi Hukuk Dergisi*, C.13, S.145, 2018, ss.14-28.

²³ Kuru- Aydın, *a.g.e.*, s.502; Arslan vd., *a.g.e.*, s.700; Atalı vd., *a.g.e.*, s.632; Öztekin vd. *a.g.e.*, s.135; Tanrıver-Deynekli, *a.g.e.*, s.39

Karma konkordatoda borçlu, borçlarını ödeyebilmek için vade talep etmekle birlikte borçlarından indirim yapılmasını da talep ettiğinden borçlu belirli bir vade içerisinde borcun bir kısmını öder.²⁴

2.1.1. Konkordato Talebi

Borçlarının vadesi gelmesine rağmen borçlarını ödeyemeyen veya ödeyememe tehlikesi içinde bulunan herhangi bir borçlu, borçlarını ödeyebilmek veya iflastan kurtulabilmek için konkordato talep edebilir (İİK md.285/1). Konkordato talebinde bulunabilmek için borçlunun nakit sıkıntısı içinde bulunması gerekir.²⁵

2.1.1.1. Konkordato Talebinde Bulunabilecek Kişiler

İflasa tabi olup olmadığına bakılmaksızın her borçlunun konkordato talep edebilmesi mümkündür.²⁶ Tüzel kişiler ve gerçek kişiler konkordato talebinde bulunabilirler. Tüzel kişi konkordato talebinde bulunurken tüzel kişiyi temsile yetkili organların talepte bulunması gerekir. Örneğin; anonim şirketlerde yönetim kurulu, limited şirketlerde müdür veya müdürler kurulunun, kooperatiflerde de yönetim kurulu konkordato talebinde bulunmalıdır.²⁷

Borçlu, konkordato talebinde bulunduğunda tacir olup olmadığı önemli değildir.²⁸ İİK md. 285/1 düzenlemesinde herhangi bir borçlunun konkordato talebinde bulunabileceği belirtildiğinden, borçlunun tacir olup olmaması konkordato talep edilebilmesi açısından önemi bulunmamaktadır. İİK md.285/2 hükmüne göre alacaklılar da borçlu hakkında konkordato talep edebilirler. Fakat bu durumda borçlunun iflasa tabi olması gereklidir.²⁹ Alacaklıların tacir olmayan borçlu yönünden konkordato talep etme imkanları bulunmamaktadır. Borçlunun tacir olup olmaması alacaklının borçlu açısından konkordato mühleti talep etmesinde önem taşımaktadır. TTK md.12/1 düzenlemesine göre bir ticari işletmeyi kısmen de olsa kendi adına işleten kişi tacir olarak tanımlanmıştır. Alacaklının konkordato talep etmesi halinde mahkeme, re'sen borçlunun iflasa tabi olup olmadığı incelenmelidir.³⁰ Ayrıca alacaklının da alacaklı sıfatının incelenmesi

²⁴ Arslan vd., a.g.e, s.770; Atalı vd., a.g.e, s.632; Öztekin vd., a.g.e, s.136; Albayrak, a.g.e, s.41.

²⁵ Hakan Pekcanitez vd., *İcra İflas Hukuku Ders Kitabı*, 5. Baskı Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s.446

²⁶ Kuru-Aydın, a.g.e, s.503-504; Kayıhan, a.g.e, s.39; Mahmut Bilgen, *Konkordato İflas ve Yargılama Usulü*, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, S.74; Aşkın S.Kurt, "Konkordato Başvurusu ve Alacaklılar Bakımından Etkisi", *İstanbul Barosu Dergisi*, C.95, S.4, Temmuz 2021, s.282-297

²⁷ Öztekin vd. a.g.e, s.144-145

²⁸ Pekcanitez-Erdönmez, a.g.e, s.7; Görgün vd., a.g.e, s.590

²⁹ Muhammet Özekes, *7101 Sayılı Kanun'la Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler (Lexpera Semier 4 Mayıs 2018, İstanbul)*, On iki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s.54; Altay-Eskiocak, a.g.e, s.128

³⁰ 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, KT:12/01/2011, RG: 04/02/2011, YT:01/10/2011, md.33

gereklidir.³¹ Doktrinde alacaklının konkordato talep edebilmesi için borçlu aleyhine adi iflas yolu ya da kambiyo senetlerine özgü iflas yolu ile ödeme emri gönderilmesi ve bundan bir sonuç alınamaması gerektiğini belirten görüşler mevcuttur.³² Kanımızca alacaklının alacaklı sıfatına sahip olduğunu yaklaşık olarak ispat etmesi yeterlidir.³³

Borçlu murisin mirasçılarının tereke adına konkordato talep edip edemeyecekleri hususunda kanunda herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Murisin tereke malları ile murisin terekesi adına konkordato talep edilebileceğine ilişkin ileri sürülen görüşler³⁴ yer alsa da mirasçıların üç aylık yasal süre içerisinde mirasın gerçek reddi isteminde bulunarak tereke borçlarını ödeme yükümlülüğünden kurtulmaları mümkündür (TMK md.606/1). Mirasçılar üç aylık miras red süresini kaçırsalar dahi murisin terekesinin borca batık olması halinde mirasın hükmen reddi talebinde bulunarak murisin borçlarını ödeme yükümlülüğüne son verebilirler (TMK md.605/2). Kanımızca, murisin mirasının reddi için öngörülen yasal sürenin kaçırılması veya murisin terekesinin borca batık olmaması durumlarında mirasçıların tereke adına konkordato talep etmesine engel teşkil edecek herhangi bir düzenleme bulunmadığından, alacaklıların alacağına kavuşabilmesi, mirasçılarının da icra tehdidi altında olmaksızın ödeme yapabilmeleri için konkordato talep etme imkanına sahip olmaları gerekmektedir.

Konkordato talebinde bulunulurken talep dilekçesine bazı belgeler eklenmelidir. İİK md.286 düzenlemesinde konkordato talep dilekçesi ekinde yer alması gereken belgeler belirtilmiştir. Bu kapsamda konkordato ön projesinin, borçlunun malvarlığını gösterir tüm belgeler, alacaklılar, alacak miktarı, imtiyazlı alacaklılar, konkordato ön projesi doğrultusunda yapılacak ödeme ve borçlunun iflas etmesi durumunda alacaklıların eline geçebilecek alacak miktarını gösterir tablo, konkordato ön projesinde belirtilen teklifin gerçekleşebileceği konusunda güvence veren denetim raporunun da eklenmesi gereklidir.³⁵ Yargıtay'ın önceki kararlarında da konkordato talebinde bulunan borçlunun konkordato projesinde malvarlığının aktif ve pasifine ilişkin tüm bilgilerin yer alması gerektiğine dair karar verilmiştir.³⁶ Alacaklı tarafından konkordato talebinde

³¹ Altay-Eskiocak, *a.g.e.*, s.128

³² Öztekin vd., *a.g.e.*, s.153.

³³ Yaklaşık ispat, taraflardan kesin ispatın beklenmesinin mümkün olmadığı acele hallerde aranan ispat şeklidir.

³⁴ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.144

³⁵ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.450

³⁶ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E.1973/12679, K.1974/413,22.01.1974 tarihli karar:” Konkordato hükümlerinden faydalanmak isteyen borçlu, tetkik merciine, pasif ve aktifini eksiksiz olarak gösterir konkordato projesi ve ayrıca mufassal bir bilanço vermeye mecburdur. Defter tutmaya mecbur kişilerden ise bu evraka ticari defterlerinin durumunu bildirir ayrıca bir cetvel ekler. Bu cetvelde TTK. 66. maddesi hükmünce tutmakla yükümlü olduğu defterlerin cümlesini

bulunulduğunda mahkeme tarafından alacaklıya makul süre verilmelidir (İİK md. 287/2-c.1). Alacaklının borçlunun malvarlığının tümü hakkında bilgi sahibi olması mümkün olamayacağından makul süre verilmesi yerindedir.

Konkordato ön projesi, borçlunun iyileşme planı ve ödeme planını kapsadığı gibi, geçici mühlet verilmesi bakımından da önem taşır. Ön projede borçlunun mali durumunun hangi yöntemlerle düzeleceği de yer alır.³⁷ Ön projenin sunulması, konkordato talep eden tacir olan veya olmayan tüm borçlular için getirilmiş bir yükümlülüktür.³⁸

2.1.1.2. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Konkordato talebinde yetkili mahkeme, iflasa tabi olan borçlu için borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir. Buna göre iflasa tabi olan gerçek ve tüzel kişi borçlular yönünden ticari merkezlerinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesi yetkilidir.³⁹ Hakimler ve Savcılar Kurulu'nun 03/04/2018 tarihli konkordato konusunda ihtisas mahkemelerinin belirlenmesine yönelik kararına göre, üç veya daha az asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde 1 numaralı asliye ticaret mahkemesi, üçten fazla asliye ticaret mahkemesi bulunan yerlerde ise 1,2, ve 3 numaralı asliye ticaret mahkemeleri konkordato ihtisas mahkemeleri olarak belirlenmiştir.⁴⁰ HSK' nın kararı sonucu asliye ticaret mahkemeleri arasında iş dağılımı ilişkisi söz konusu olmuştur. İş dağılımı, bir yerde aynı nitelikteki mahkemeden birden fazla bulunması ve belirli dava türleri için HSK tarafından ihtisas mahkemelerinin belirlenmesi durumunda söz konusu olur.⁴¹ Bu nedenle ihtisas mahkemesi olmayan mahkemeye konkordato talebinde bulunulması halinde ilgili mahkemenin görevsizlik kararı vermeyip gönderme kararı vermesi gerekmektedir.

tutup tutmadığını gösterir. Borçlunun aktifine dahil mal alacak ve paraya çevrilmesi kabul hakları, pasifinde tahakkuk erden borçlarının en az % 50 sini karşılaması lazımdır. Aksi halde konkordato mehil isteği red olunur. Tetkik merciinin, konkordato mühleti isteğini kabul edebilmesi için borçlunun durumunu, hesaplarının hallini, işlerindenki doğruluğunu, taahhütlerini yerine getirmesine mani olan sebepleri gözönünde tutarak projesinin, alacaklıları zarara sokmak maksadından ari ve borçlunun mevcudıyla mütenasip olduğunu gereği gibi incelemesi lazımdır. Borçlu, konkordato projesinde bilmum mal, alacak ve paraya çevrilebilir haklarını ve zimmetine terettüp eden borçları eksiksiz göstermek mecburiyetindedir. Zira; alacaklılar ve alacak miktarına göre konkordato nisabını ve mevcudunun borçlarının en az % 50 sini karşıladığı ancak bu suretle tesbit edilebilir. Alacak ve alacaklı nisabı tahakkuk etmeyen veya aktifi borçlarının en az % 50 sini karşılamayan veyahut alacaklılarının izrar kastıyla hareket ettiği anlaşılan borçlu, konkordato isteyemez.” Hukukturk.com (Erişim Tarihi:24.12.2022)

³⁷ Pekcanitez- Erdönmez, a.g.e, s.15

³⁸ Sarisözen, a.g.e, s.104

³⁹ Altay- Eskiocak, a.g.e, s. 134; Atalı vd., a.g.e, s.647; Görgün vd., a.g.e, s.592

⁴⁰ www.hsk.gov.tr(Erişim Tarihi: 01.06.2022)

⁴¹ Pekcanitez vd., a.g.e, s.85.

İflasa tabi olmayan borçlular yönünden yetkili mahkeme konkordato talep eden kişinin yerleşim yeri mahkemesidir. Yerleşim yeri ise TMK hükümlerine göre tespit edilir. TMK md. 19/1 düzenlemesine göre yerleşim yeri bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir. Yerleşim yeri, yerleşme niyetiyle oturulan yer olarak tanımlanabilir.⁴²

Konkordato talebindeki yetki kuralı, kesin yetki niteliğinde olduğundan mahkeme yetkili olup olmadığını kendiliğinden araştırmalıdır (HMK md.114/1-ç).⁴³ HSK'nın 07/07/2021 tarihli kararı ile asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevresi belirlenmiştir. İlgili karara göre, asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevresi bulundukları ilin sınırlarını kapsayacak şekilde belirlenmiştir. Bir ilde birden fazla asliye ticaret mahkemesi bulunuyorsa ilçelerdeki asliye ticaret mahkemelerinin yargı çevresi ilçe ağır ceza merkezi ve ilçeye bağlanan diğer yerleri kapsar.⁴⁴ Konkordato talebinin yetkisiz mahkemeye gönderilmesi halinde HMK' nın yetkisizliğe ilişkin hükümleri gereği inceleme yapılarak, yetkisizlik kararı verilecektir.⁴⁵ Yetkisizlik kararı verildikten sonra HMK md. 20 gereği işlemler yapılacaktır. Bu doğrultuda asliye ticaret mahkemesi dosyanın yetkili mahkemeye gönderilmesine karar vererek kararında yetkili mahkemeyi de gösterecektir.

Borçlunun konkordato talebinde bulunması halinde gider avansı tarifesine uyarınca gerekli gider avansını yatırması gerekmektedir (İİK md.285/3). Gider avansı yatırılması dava şartıdır (HMK md.114/1-g). Bu nedenle talep eden, gerekli gider avansını yatırma konusunda özenli davranmalıdır. Gider avansı tarifesine ise her yıl Adalet Bakanlığı tarafından yayınlanan tebliğ ile güncellenmektedir (Gider Avansı Tarifesine İlişkin Tebliğ md. 3). Gider avansı tarifesine uyarınca belirlenen miktarın yatırılmaması halinde

⁴² Hüseyin Hatemi, *Kişiler Hukuku*, 9. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2021, s.55

⁴³ Yargıtay 5.Hukuk Dairesi, E. 2022/4017, K.2022/4956, 21.03.2022 tarihli kararı” *İİK'nın 285. maddesi yollaması ile İİK'nın 154 maddesi uyarınca; konkordato taleplerinde yetkili ve görevli mahkeme, borçlunun muamale merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi olup bu yetki kuralı, kamu düzenine ilişkin ve kesindir.*”intranet.uyap.gov.tr, (Erişim tarihi:14.05.2022)

⁴⁴ Mehmet Kodakoğlu, ” Konkordato Taleplerinde Görevli Mahkeme ve İş Dağılımı Sorunu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.26, S.2,2022, ss.73-122.

⁴⁵ Konkordato talebinde yetkisizlik kararı verilmesi halinde Yargıtay 6.Hukuk Dairesi, E.2021/4808, K. 2021/1790 24.11.2021 tarihli kararında “*konkordato talebi üzerine, HMK'nın 114/1-ç ve 115/2'nci maddeleri gereği, kesin yetki dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmesi durumunda, mahkemece, HMK'nın 20'nci maddesinde belirtilen sürede talep olması hâlinde, dosyanın yetkili mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi ve İİK'nın 287'inci maddesi gereği konkordatoya yönelik alınan tedbir kararlarının re'sen kaldırılmasına karar verilmesi gerekli olup...*” şeklinde tespit yapılarak, yetkisiz Asliye ticaret mahkemesi tarafından verilen tedbirlerin de kaldırılması gerektiği belirtilmiştir. Intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:12.02.2022)

ise talebin reddi gerekecektir.⁴⁶ Alacaklı tarafından konkordato talep edilmesi halinde de belgelerin hazırlanması için gerekli masraflar alacaklı tarafından yatırılmalıdır. Alacaklının tarifede belirlenen miktarın altında bir meblağı yatırması mümkün değildir.⁴⁷ Doktrinde, İsviçre uygulamasında da gider avansının en kısa süre yatırılması, avansın yatırılmaması halinde mühlet kararının kaldırılacağı ihtar edildiği belirtilmektedir.⁴⁸

2.1.1.3. Geçici Mühlet ve Konkordato Komiseri

Konkordato mühleti, borçlunun durumunun iyileşmesi ve ekonomik hayatını sürdürebilmesi için önemli bir araçtır. Geçici mühlet mahkemenin yaptığı ilk inceleme sonucu verilen bir süre olduğundan kesin mühletten alt dereceymiş gibi algılanmamalıdır.⁴⁹ İİK md. 287/1 hükmüne göre belgelerin eksiksiz olarak sunulması halinde mahkeme tarafından derhal geçici mühlet kararı verilir. 7101 sayılı kanun md. 14 gerekçesinde, konkordato talebiyle mahkemeye sunulan belge ve tabloların başvuru tarihinden en az kırk beş gün öncesine ait olması gerektiği belirtilmiş ise de yapılan son değişiklikle en az kırk beş gün öncesine dair belgelerin sunulma zorunluluğu kaldırılmıştır.

Geçici mühlet, konkordato mühletinin ilk aşaması olarak tanımlanabilir. Doktrinde mehz İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda da geçici mühletin derhal verileceği belirtilmektedir.⁵⁰ Mehz kanunda da geçici mühlet verilmesine yönelik düzenleme Amerika Birleşik Devletleri'ndeki otomatik durdurma sisteminden esinlenilerek 2013 yılında yapılan değişiklikle getirilmiştir.⁵¹ Geçici mühletin hukuki niteliği hakkında kanunda herhangi bir düzenleme olmasa da HMK 'da geçici mühlet kararı verilmesi çekişmesiz yargı işi olarak düzenlenmiştir (HMK md.382/2-f.6). Konkordato talebinin ulaşmasıyla yetkili asliye ticaret mahkemesinin İİK md. 286 hükmündeki belgeleri kontrol edip hemen geçici mühlet kararı vermesi gereklidir.

⁴⁶ Mustafa Bahadır Özer, "Konkordato Gider Avansı Tarifesi Hukuka Uygun mudur?", *İstanbul Barosu Dergisi*, C.92, S.6, Kasım 2018, ss. 36-43

⁴⁷ Öztekin vd. *a.g.e.*, s.252

⁴⁸ Kaplan, *a.g.e.*, s.25

⁴⁹ Çağatay Serdar Şahin, *Amerikan Hukuku İle Karşılaştırılmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları*, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2020, s. 88-89

⁵⁰ İsmet Mazlum, *a.g.m.*, s.411-412; Kaplan, *a.g.e.*, s. 23

⁵¹ Ali Cem Budak- Müjgan Tunç Yücel, "İflas Tasarrufun İptali Davası ve Konkordato İle İlgili 2013 Tarihli İsviçre İcra ve İflas Kanunu Değişiklikleri," *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.11, S.31, 2015, ss.20-23 ; Swissar olayının İsviçre'de yeniden yapılandırma hukukuna ilişkin değişikliklere etkisine yönelik ayrıntılı bilgi için bkz: İdil Tuncer Kazancı, "Swissar Olayı: İsviçre Yeniden Yapılandırma Hukukuna Etkileri ve Bu Etkilerin Hukukumuz Bakımından Kısa Bir Değerlendirilmesi", *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.14, S.19, 2018, ss.130-161

Konkordato talebinin alacaklı tarafından yapılması halinde İİK md. 286'da belirtilen belgelerin sunulması için alacaklıya verilecek makul süreden sonra geçici mühlet kararı verilir (İİK md.287/2-c.1).

Borçluya geçici mühlet verilmesi üzerine mahkeme tarafından konkordatonun başarıya ulaşip ulaşamayacağını yakından incelenmesi amacıyla geçici konkordato komiseri görevlendirilir (İİK md.287/3-c.1).⁵² 7101 sayılı kanun md.15 gerekçesinde konkordatonun başarıya ulaşması ile kastedilenin borçlunun mali durumunun düzelmesinin mümkün olup olmadığı veya konkordato teklifinin tasdiki şartlarının yerine gelip gelmeyeceği olduğu belirtilmiştir. Mahkemenin konkordato komiseri görevlendirmesi hususunda takdir yetkisi bulunmamaktadır. Doktrinde, İsviçre hukukunda geçici mühlet kararı verildiğinde konkordato komiseri atanıp atanmaması mahkemenin takdirine bırakıldığı ifade edilmiştir.⁵³

Konkordato komiserinin görevlendirilebilmesinin ön şartı borçluya geçici mühlet verilmiş olmasıdır.⁵⁴ Konkordato komiseri görevlendirilmesine ilişkin hüküm emredici niteliktedir. Alacaklı sayısı ve alacak miktarı da gözetilerek gerektiği takdirde üç konkordato komiseri de görevlendirilebilir. Üç konkordato komiseri görevlendirilmesi halinde komiserlerden birinin, mahkemenin bulunduğu ilde faaliyet göstermek şartıyla, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yetkilendirilmiş bağımsız denetçiler arasından seçilmesi zorunludur (İİK md.287/4). Uygulamada genellikle konkordato komiseri görevlendirildiğini mahkeme kalem personeli tarafından yapılan telefon araması ile öğrenmektedir. Konkordato komiseri atandığını öğrendikten sonra borçlu ile en kısa sürede iletişime geçerek toplantı düzenlemelidir. Konkordato komiserinin konkordato mühletindeki önemi nedeniyle borçlu ile uyumlu olarak işlemlerin yürütülmesi ve görev alanın tespiti için borçluya iletişimi önem arz etmektedir.⁵⁵

Konkordato komiserinin sahip olması gereken nitelikler Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelikte yer almaktadır. Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik md. 4 düzenlemesine göre Türk vatandaşı, tam ehliyetli, en az dört yıllık lisans eğitimi veren fakültelerden veya buna denk kurumlardan

⁵² Altay-Eskiocak, a.g.e., s. 146; Atalı vd., a.g.e., s.660-661

⁵³ Cemil Simil, *Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları*, 1.Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s.92,97; Kaplan, a.g.e.,s.24

⁵⁴ Tanrıver, a.g.e., s.29

⁵⁵ Ali Cem Budak- Serdar Kale, *Konkordato Komiserinin Kontrol Listesi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2019, s.13

mezun olan, beş yıldan fazla mesleki tecrübesi bulunan, iflas etmemiş, kamu hizmetinden yasaklı olmayan, terör örgütleriyle irtibatlı olmayan, Türk Ceza Kanunu'na göre irtikap, rüşvet, hırsızlık vs. gibi suçlardan mahkûm olmayan ve komiserlik eğitimini tamamlayan kişiler konkordato komiseri olarak görevlendirilebilirler. Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmeliğine göre konkordato komiserlerinin temel eğitim almaları ve üç yılda bir yenileme eğitimi almaları gereklidir (KKAKDY md.10-md.11).

Geçici mühlet süresi, üç aydır. Mahkeme tarafından üç aylık süre dolmadan borçlunun veya geçici komiserin talebi üzerine geçici mühlet süresi en fazla iki ay daha uzatılabilir. Geçici mühletin uzatılmasını borçlu talep etmişse geçici konkordato komiserinin de görüşü alınır. Alacaklının geçici mühlet süresinin uzatılmasını talep etme yetkisi yoktur.⁵⁶ Geçici mühletin toplam süresi beş ayı geçemez (İİK md.287/4).

İİK md. 288 düzenlemesine göre geçici mühlet kararının basın ilan kurumunun resmi portalı ve ticaret sicil gazetesinde ilan edilmesi gereklidir. Yapılacak ilanda, alacaklıların ilandan itibaren yedi günlük kesin süre içerisinde konkordato mühleti verilmesini gerektirecek bir hal bulunmadığını delilleriyle birlikte ileri sürebilecekleri ve konkordato mühleti talebin reddini isteyebilecekleri de yer almalıdır (İİK md.288/2). Mevza kanunda ise alacaklıların yedi günlük kesin süre içerisinde konkordato talebinin reddini isteyebileceklerine dair düzenleme bulunmamaktadır.⁵⁷ Aynı zamanda ilgili maddede, geçici mühlet verildiğine dair kararın derhal tapu müdürlüğüne, ticaret sicil müdürlüğüne, vergi dairesine, gümrük ve posta idaresine, taşınır kıymet borsalarına, Türkiye Bankalar Birliğine, mahali ticaret odalarına, sanayi odalarına, Sermaye Piyasası Kurulu'na ve gerekli olan yerlere bildirilmesi zorunlu tutulmuştur.⁵⁸

Geçici mühlet, kesin mühletin hükümlerine tabidir (İİK md.288/1). Bu nedenle kesin mühlet süresi içerisinde borçlu aleyhine takip yapılamaması ve evvelce başlatılan takiplerin durması gibi tedbirler geçici mühlet süresi içinde de varlığını gösterecektir.⁵⁹

⁵⁶ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.254

⁵⁷ Budak- Kale, *a.g.e.*, s.33;

⁵⁸ Üstündağ, *a.g.e.*, s.198; Arslan vd., *a.g.e.*, s.707; Ahmet Yasin İşcan, "Geçici Konkordato Mühleti, Kesin Konkordato Mühleti ve Hukuki Sonuçları", *İstanbul Barosu Dergisi*, C.95, S.2, Mart 2021, ss.184-192.

⁵⁹ Muşul, *a.g.e.*, s. 437

Geçici mühlet talebinin kabulü, geçici mühletin uzatılması, geçici konkordato komiseri görevlendirilmesi ve tedbirlere dair mahkeme kararlarına kanun yolu kapalıdır (İİK md.287/6).⁶⁰

Borçlu hakkında verilen geçici mühlet kararı da borçlunun mali durumunun düzelmesi ve iflasın açılmasını gerektirir bir nedenin ortaya çıkması durumlarında kaldırılır. Mali durumun düzelmesiyle geçici mühlet kararı kaldırıldığında geçici mühletin doğurduğu sonuçlar da ortadan kalkacağından borçlu hakkında geçici mühlet kararı verilmemiş gibi alacaklara faiz işlemeye devam eder, borçlu hakkında takip yapılabilir, zamanaşımı ve hak düşürücü süreler işlemeye devam eder.⁶¹

2.1.1.4. Kesin Mühlet

Konkordatoda mahkeme kesin mühlete ilişkin kararını geçici mühlet içinde verir (İİK md.289/1). Bu durumda kesin mühlet kararının mahkemece verilen üç aylık yasal süre ve uzatılan iki aylık süre olmak üzere toplamda talep tarihinden itibaren en geç beş aylık süre içerisinde verilmesi gerekir. Kesin mühlet verilip verilmeyeceğine ilişkin karar duruşma günü tayin edilerek verilir (İİK md.289/2-c.1). Duruşma gününün ilan edilmesine gerek bulunmamaktadır. Dosya üzerinden kesin mühlet kararı verilmesi

⁶⁰ Altay-Eskiocak, *a.g.e.*, s.148; Görgün vd., *a.g.e.*, s.597; Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi, E.2018/98, K.2019/5, 09.01.2019 tarihli kararında, konkordato geçici mühletinde tedbir taleplerinin reddine ilişkin kararlara karşı kanun yolunun açık olduğu belirtilmiştir. İlgili kararda yapılan tespitler şu şekildedir: "Borçlunun, konkordato mühleti içinde bazı istisnai alacaklar dışında, alacaklıların takiplerinden ve malvarlığının korunmasına dair diğer bütün tedbirlerin, konkordatonun amacının öngördüğü zorunlu bir sonuç olduğunu kabul etmek kaçınılmazdır; zira, konkordato talep eden borçlunun konkordato işlemlerini gerçekleştireceği bu süreç içinde, icra ve iflas takiplerine muhatap kılınması ve bir kısım tedbirlerin alınmaması malvarlığının tümüyle elinden çıkmasına yol açabilir. Oysa konkordatoda temel ilke, borçlunun malvarlığının başında bulunması ve işletmesini yeniden sağlam bir yapıya kavuşturmasının sağlanması olduğundan, bu dönemde borçlunun, tedbirlerin alınmaması sonucunda malvarlığının tasfiye edilmesi durumu ile karşılaşması hali konkordato kurumunun amacı ile bağdaşmayacaktır. Zira konkordato, borçlunun mallarının başında kalarak alacaklıların gerekli çoğunluğu tarafından kabul edilen ve mahkemece tasdik edilen konkordato projesine göre, alacaklıları daha iyi bir şekilde ve eşit koşullar altında tatmin etmeyi amaçlamaktadır. Buna karşılık gerekli görülen tedbirlere karar verilmemesi durumunda konkordato ile ulaşılmaması gereken hedefe ulaşılmasını imkânsız kılabilir. Buna göre İİK.'nun 287/son maddesinde "Geçici mühlet talebinin kabulü, geçici komiser görevlendirilmesi, geçici mühletin uzatılması ve tedbirlere ilişkin kararlara karşı kanun yoluna başvurulamaz." hükmünün bulunduğu, bu hükümdeki "tedbirlere ilişkin kararlar" ibaresinden İİK.'nun 287. maddesi bir bütün olarak değerlendirildiğinde borçlunun mal varlığının korunması için kabul edilen ihtiyati tedbir kararlarının anlaşılması gerektiği, bir başka deyişle konkordato talep eden borçlunun mal varlığının korunması için verilen olumlu yöndeki kabul kararlarına ilişkin olduğu açıktır. Yargılama hukukunda; kararların, itiraz ve/veya istinafen denetiminin kural, kesinliğinin istisna olduğu; hukukun temel ilkesi olarak istisnaların dar yorumlanması gerektiği; kararın, istinaf yoluyla denetiminin yapılmasının hukuki dinlenilebilirlik ve hukuk güvenliği açısından hak arama özgürlüğü ve temel hak güvencesi niteliğinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sonradan yürürlüğe giren ve özel kanun niteliğindeki İİK'ın da konkordatoda geçici mühlet içinde reddedilen ihtiyati tedbir taleplerine karşı kanun yoluna başvurulamayacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır; Bu durumda; yargılama hukukunda genel kanun olan HMK hükümlerine gitmek gerekecektir. HMK. 341-(1) maddesinde İlk Derece Mahkemelerinde verilen nihai kararlar ile ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü halinde itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabileceği açıkça belirtilmiş olmakla; söz konusu ara kararın, istinafın kabil olduğu sonucuna ulaşılmıştır." İtranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:22.02.2022)

⁶¹ İbrahim Ermenek, "Borca Batıklık Nedenine Dayalı Konkordatoda Geçici Mühletin Kaldırılması," *Adalet Dergisi*, C.64, 2020, ss.507-530.

mümkün değildir.⁶² Geçici konkordato komiserinin, borçluya ilişkin raporunu yazılı olarak duruşmadan önce sunması gerekir. Geçici konkordato komiseri, gerekli görülmesi halinde duruşmada beyanı alınmak üzere hazır bulunabilir (İİK md.289/2). Mahkemenin kesin mühlete geçiş duruşmasına alacaklıları davet edip etmeyeceği hususunda kanunda düzenleme bulunmamaktadır.⁶³ Doktrinde, konkordato mühletinin çekişmesiz yargı işi olması nedeniyle re'sen araştırma ilkesine tabi olması sonucu mahkeme tarafından hakları önemli derecede etkilenecek alacaklıların duruşmaya davet edilmesi gerektiği belirtilmiştir. ⁶⁴ Mehzaz kanunda da geçici erteleme süresinin devam ettiği sırada mahkemenin kesin erteleme kararını duruşmada vereceğine yer verilmiştir. Kesin ertelemeye ilişkin karar duruşmasına borçlu, talepte bulunan alacaklılar ve geçici erteleme kararı ile görevlendirilen geçici komiser davet edilir. Mahkeme diğer alacaklıları da dinleyebilir.⁶⁵

Borçlunun konkordato projesinin başarılı olacağı kanaatine varılırsa borçluya bir yıllık kesin mühlet verilir. Kesin mühletin verilmesiyle geçici konkordato mühleti sürecinde olduğu gibi konkordato komiseri görevlendirilir. Her ne kadar kanun ve yönetmeliklerde düzenleme bulunmasa da uygulamada kesin mühlet sürecinin başlaması ile konkordato kesin mühlet işlemlerine hazırlık tutanağının düzenlenmesi konkordato komiserinin denetimi açısından faydalı olacaktır.⁶⁶

Geçici konkordato komiseri ve alacaklıların beyanları konkordato projesi ile değerlendirildiğinde konkordatonun başarıya ulaşamayacağı anlaşılırsa kesin mühlet verilmesine dair talep reddedilir. Kesin mühlet talebinin reddi ile geçici mühletin de kaldırılması sonucu doğacaktır. Kesin mühlet talebinin reddi kararı da ilan edilir.⁶⁷ 7101 Sayılı Kanun md.21 gerekçesinde kesin mühlet talebinin reddine ilişkin kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir.

İİK md.289/5 hükmüne göre, güçlük arz eden özel durumlarda komiserin bu özel durumu açıklayan gerekçeli raporu ve talebi üzerine altı aya kadar uzatılabilir. Uzatma talebinde bulunulurken uzatma talebinin zorunlu bir sebebe dayanması gerekir. Sebepsiz

⁶² Arslan vd., *a.g.e.*, s.709

⁶³ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.273

⁶⁴ Pekcanitez-Erdönmez, *a.g.e.*, s.45

⁶⁵ Kaplan, *a.g.e.*, s.27

⁶⁶ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.453; Mustafa Akın "Konkordatoda Kesin Mühlet İşlemlerine Hazırlık Tutanağı" *İstanbul Barosu Dergisi*, C.94, S.1, Ocak 2020, ss.133-141.

⁶⁷ Arslan vd., *a.g.e.*, s.710

yere mühletin uzatılması talep edilmemelidir.⁶⁸ Borçlu, kesin mühlet süresinin uzatılmasını talep edebilir. Kesin mühlet süresi sona ermeden önce uzatma konusunda karar verilmesi gerekmekte olup karar öncesi alacaklılar kurulunun da görüşü alınır.⁶⁹

Konkordatonun tasdiki aşamasında da kesin mühlet içerisinde karar verilemeyeceği anlaşılırsa konkordato komiserinden gerekçeli bir rapor da alınarak en fazla altı aylık süre için mühlet hükümlerinin devamına karar verilebilir (İİK md.304/2).

i. Alacaklılar Kurulu

Kesin mühlet kararının verilmesiyle veya kesin mühlet süresi içerisinde yedi alacaklıyı geçmemek, tek sayıda olmak ve ücret ödenmesi şartıyla alacaklılar kurulu oluşturulabilir (KKAKDY md.21/1). Alacaklılar kurulunun oluşturulması kesin mühlet içerisinde yapılacak bir işlemdir. İsviçre-Türk Hukuk sistemlerinde geçici mühlet aşamasında alacaklılar kurulu oluşturulmaz. Alacaklılar kurulu, konkordato mühletinde alacaklıların da hak ve menfaatlerinin korunması, borçlunun konkordatoyu amacı dışında kullanılarak kötü niyetli taleplerin engellenmesi için getirilmiştir.⁷⁰ Alacaklılar kurulu kural olarak ihtiyari bir organdır. Alacaklılar kurulunun oluşturulmasına yönelik İİK md. 289/4 düzenlemesinin adalet komisyonu gerekçesinde de rehinli alacaklıların, alacaklılar kurulunda temsil zorunluluğu vurgulanarak, alacaklı sayısı, alacak miktarı ve alacaklıların çeşitliliği dikkate alınarak alacaklılar kurulu oluşturulmasının zorunlu olduğu haller yönetmeliğe bırakılmıştır. Alacaklı sayısının iki yüz elliye veya alacak miktarının yüz yirmi beş milyon Türk lirasını aşması halinde alacaklılar kurulunun oluşturulması zorunludur (KKAKDY md.22).

Alacaklılar kurulu oluşturulurken farklı alacak kalemlerinden oluşan alacaklıların kurulda olmasına özen gösterilmelidir (KKAKHY md.21/2). Alacaklılar kurulu oluşturulurken konkordato komiserinin de görüşü alınır (İİK md.287/4-c.3).

⁶⁸ Rukiye Duran, "Konkordato Mühletinin Uzatılması", *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, C.10, S.1, 2019, ss.57-71

⁶⁹ Altay-Eskiocak, *a.g.e.*, s. 148-14; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi E.2020/1720, K.2020/2126 03.12.2020 tarihli kararında "Her ne kadar İİK 289/5.fıkrasında, güçlük arz eden özel durumlarda, kesin mühletin, komiserin bu durumu açıklayan gerekçeli raporu ve talebi üzerine altı aya kadar uzatılabileceği, borçlunun da bu fıkra uyarınca uzatma talebinde bulunabileceği, bu takdirde komiserin görüşünün alınacağı, her iki halde de uzatma talebinin kesin mühletin sona ermesinden önce yapılacağı ve uzatma kararı vermeden önce varsa alacaklılar kurulunun görüşünün alınacağı belirtilmiş ve borçlu davacı vekili tarafından kesin mühletin 6 ay uzatılmasına karar verilmesi talep edilmişse de somut davada bu fıkra şartlarının yerine geldiğinin kabulü mümkün değildir." şeklinde verilen kararla ön projede belirtilmesine rağmen kesin mühletin sonuna doğru sermaye artışı gerçekleşmeyen şirketin 6 ay ek süre verilmesine yönelik talebinin reddiyle iflasın açılması kararı veren ilk derece mahkemesi kararını yerinde bulmuştur.intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 18.02.2022)

⁷⁰ Meral Sungurtekin Özkan, "Konkordatoda Alacaklılar Kurulu", *Yaşar Hukuk Dergisi*, C.1, S.2, 2019, ss.47-70.

Alacaklılar kurulunun görevleri kısaca komiser işlemlerini denetlemek, komisere tavsiye vermek ve mahkemeye görüş bildirmek olarak özetlenebilir.⁷¹ Doktrinde İsviçre’de alacaklılar kurulunun konkordato komiserinin kararlarına karşı veto hakkı olmadığı belirtilmektedir.⁷² İsviçre İcra ve İflas Kanunu’na göre konkordato mahkemesi, kesin erteleme aşamasında alacaklılar kurulu oluşturabilir. Mevaz kanunda da alacaklılar kurulu oluşturulmasında mahkemeye takdir hakkı tanınmıştır.⁷³

ii. Kesin Mühletin Kaldırılması

Konkordato mühletinin işleyişi sırasında borçlunun ekonomik durumunun iyileştiğinin anlaşılması halinde kesin mühletin kaldırılmasına karar verilir (İİK md.291/1,c-1).⁷⁴ Borçlunun ekonomik durumunda meydana gelen iyileşmenin konkordato komiserinin yazılı raporu ile tespit edilmesi gereklidir. Borçlunun alacaklılarına tam ve zamanında ödeme yapabilecek şekilde ödeme gücünü kazanması, 7101 sayılı kanun md.19 gerekçesinde iyileşme olarak tanımlanmıştır.

Konkordato talebinin reddine ilişkin kararın da İİK md. 288 hükmü uyarınca ilan edilmesi gerekir (İİK md.291/1, c-2).

Kesin mühletin kaldırılmasına karar verilmeden önce mahkeme borçluyu ve eğer konkordato alacaklı tarafından talep edilmişse ilgili alacaklıyı dinler. Konkordato talep eden alacaklı dışındaki alacaklıları ise gerekli görürse dinler (İİK md.291/2).

Borçlu iflasa tabi ise konkordato mühleti verilmesinin temel amacı borçlunun malvarlığının korunarak alacaklıların da alacaklarına kavuşmalarını sağlamak olması nedeniyle borçlunun malvarlığının korunması için iflasın açılması gerekli olduğu komiserin yazılı raporu ile konkordato talebinin reddi ile borçlunun iflasına karar verilir.⁷⁵

İsviçre İcra ve İflas Kanunu’nda 2013 yılında yapılan değişiklikle konkordato mühletinin kaldırılması ve konkordatonun tasdik edilmemesi gibi durumlar iflas sebebi olmaktan çıkarılmıştır.⁷⁶

⁷¹ Pekcanitez vd.,*a.g.e.*, 468-469;Sarısözen, *a.g.e.*, s.159; Sungurtekin Özkan, *a.g.m.*, s.60

⁷² Sungurtekin Özkan, *a.g.m.*,s.66

⁷³ Kaplan, *a.g.e.*, s.29

⁷⁴ Atalı vd., *a.g.e.*, s.667; Muşul, *a.g.e.*, s.483

⁷⁵ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.277; Murat Besen-Orkun Tat “Konkordato Sürecinde Mühlet” *Antalya Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2,30.12.2019, ss.357-390

⁷⁶ Budak- Tunç Yücel, *a.g.m.*,s.25

Konkordatonun başarıya ulaşmasının mümkün olmaması, borçlunun İİK m. 297 hükmünde belirtilen yükümlülöklere aykırı davranması, komiserin talimatlarına aykırı davranılması durumlarında komiserin yazılı raporu ile borçlu ve konkordato talep eden alacaklı dinlenerek konkordato talebinin reddine karar verilir. Konkordato talebi reddedilen borçlunun iflasa tabi olması halinde borçlunun iflasına karar verilir.⁷⁷

Konkordato talep eden borçlunun talebinden feragat etmesi sonuçları uygulama açısından önem arz etmektedir. Feragat, davacının talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesidir (HMK md.307).⁷⁸ Feragat halinde mahkeme tarafından doğrudan iflas kararı verilmeyerek, talep eden borçlunun borca batık durumda olup olmadığı da araştırılmalıdır. İİK md.292/1-d hükmünün uygulanma şartı, borçlunun borca batık olmasıdır.⁷⁹ Borçlu tasdik talebi hakkında karar verilmeden önce feragat edebilir.⁸⁰ Konkordatonun tasdik kararından veya borçlunun iflasına karar verilmesinden sonra konkordato talebinden feragat edilemez. Konkordato tasdik kararı ile konkordato bağlayıcı hale geldiğı gibi iflasına karar verilmiş borçlunun feragat beyanı, sonucu değiştirmeyeceğinden konkordato talebinden feragat edilmesi mümkün olmayacaktır.

Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 1992/5838 E.-1992/3202 K.,03.07.1992 tarihli kararında, konkordatonun tasdiki isteminden feragat edilemeyeceğine dair karar verilmiştir.⁸¹

⁷⁷ Pekcanitez-Erdönmez, a.g.e, s.144; Sarisözen, a.g.e, s.163

⁷⁸ Baki Kuru-Burak Aydın, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, 7. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2022, s.397

⁷⁹ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, E.2020/1896, K.2020/2169, 17.12.2020 tarihli kararında da:” mahkemeye öncelikle davacı şirketin aktifinde gözüken ve komiser heyetince tahsil kabiliyeti bulunmayan alacaklıların tahsilinin mümkün olup olmadığına açıkça ortaya konulması suretiyle şirketin güncel rayiç değerlere göre borca batık olup olmadığına tespiti ile davadan feragat edilen şirket yönünden komiser heyetinden yazılı rapor alınması ve aynı yasanın son fıkrası gereğince talep eden borçlu şirket ve varsa konkordato talep eden alacaklılar ve alacaklılar grubuna davetiye çıkarılarak duruşma açılması ve uygun sonuç çerçevesinde bir karar verilmesi gerekirken, feragat dilekçesi üzerine usulünce borca batıklık raporu ve konu ile ilgili komiserlerden rapor alınmaksızın ve ilgililere duruşma davetiyesi gönderilerek duruşma yapılmaksızın yasanın emredici hükümlerine riayet edilmeksizin verilen kararda isabet görülmemiştir.” şeklinde karar verilmiş olup konkordato talep eden borçlunun feragat beyanı göndermesine rağmen ilk derece mahkemesi tarafından komiser raporu alındıktan sonra duruşmada karar verilmesi gerektiğı belirtilmiştir.www.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi:10.01.2021)

⁸⁰ Pekcanitez- Erdönmez, a.g.e, s.145

⁸¹ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, E.1992/5838, K.1992/3202,03.07.1992 tarihli karar:” 28.6.1988 tarihinde talep edilen konkordato mehli üzerine hakkında yapılmış bütün icra takiplerini bu güne kadar durdurmuş olan borçlunun dört yıl gibi bir süre sonra konkordatonun tasdikine ilişkin yargılamanın son aşamasında konkordatonun tastiki isteğinden vazgeçmesi, konkordato komiserliğinde düzenlenen raporun tasdik edilmemesi ve konkordato mehlinin de kalkması sonucunu doğurmaktadır. Konkordato mehlinin ister Tetkik Mercince İİK.nun 290/2. maddesine göre kaldırılması, ister mahkemeye konkordato koşullarının gerçekleşmediğinden reddi suretiyle ortadan kalkması yahut konkordatonun tasdiki isteğinden feragat üzerine mahkemeye verilen davanın reddi kararı üzerine mehlin kalkmasında hukuki sonuçların ayrı olduğunun kabulü olanaksızdır. Diğer taraftan, davayı geri alma üzerine İİK.nun 301. maddesini uygulama olanağı bulunmamakta ise de, konkordato hukuku yönünden davanın esastan reddi ile feragat suretiyle reddinin ayrı hukuki sonuçlar doğurduğunu kabul etmek, iyiniyetli borçlu için tanınan konkordato hükümlerinin amaç dışı ve alacaklılar aleyhine kullanılmasına neden olur.O halde, konkordatonun tasdiki isteğinden ve davadan feragat üzerine reddedilen dava hukuki sonucu olarak gerek konkordato komiserinin raporunun tasdik edilmemiş olması, gerekse konkordato mehlinin kalkması itibariyle konkordato mehli süresince takipleri duran alacaklıların hukukunun

Konkordatoda feragatin kötüye kullanılmasının engellenebilmesi için feragat beyanı doğrudan sonuç doğurmayacak olup mahkemenin kendiliğinden iflasa tabi borçlunun borca batıklık durumu tespit edilmelidir.⁸²

2.2. İFLASTAN SONRAKİ KONKORDATO

2.2.1. Genel Olarak

Konkordato borçluyu iflastan koruyan bir müessese olsa da konkordato mühleti alınmadan borçlu iflas edebilir. Borçlunun iflas etmesinden sonra ve iflas tasfiyesi devam ederken konkordato talep edilmesi mümkün olup, iflastan sonraki konkordato (iflas içi konkordato) İİK md. 309 hükmünde düzenlenmiştir.⁸³

2.2.2. Konkordato Talebi

İflastan sonra konkordato, iflas tasfiyesi içinde sadece bir defaya mahsus olmak üzere istenebilir. İflastan sonra da müflis, iflasın kaldırılıp malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisini kazanmak ve alacaklılara aciz vesikası verilmesini engellemek için konkordato talebinde bulunabilir.⁸⁴

Borçlu, iflasa tabi ise konkordato borçlunun ileride iflas etmesine engel olur. İflas yoluyla takip talebi üzerine de borçluya gönderilen ödeme emrinde konkordato teklifinde bulunabileceği hususu da yer alır.⁸⁵

Asliye ticaret mahkemesi, iflas kararı vermeden önce borçlu konkordato talebinde bulunur ve mahkeme konkordato talebini kabul ederek geçici mühlet kararı verirse geçici mühlet kesin mühletin sonuçlarını doğurduğu için kesin mühlet içerisinde de iflas davası duracağından borçlunun iflasına karar verilemez. Asliye ticaret mahkemesi mühlet kararı vermeden önce borçlunun iflasına karar verilmişse artık geçici mühlet kararı verilemeyeceğinden iflastan sonraki konkordato süreci izlenmelidir.⁸⁶

korunması amacı ile getirilmiş olan İİK.nun 301. maddesinin uygulanmasına karar verilmesi gerekirken, mahkemece aksine hüküm kurulması isabetsiz görülmüştür.” Hukukturk.com (Erişim Tarihi:24.12.2022); Konkordato taleplerinde ıslaha ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Süha Tanrıver, “ Konkordato Prosedürünün Islahı İle İlgili Bazı Düşünceler”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.50, S.3, 2001, ss.1-9.

⁸² Mehmet Ünsal Candemir, “Adi Konkordato Talebinden Feragat”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y.13, S.49, 2022, ss.323-348.

⁸³ Arslan vd.,*a.g.e.*, s.728

⁸⁴ Üstündağ, *a.g.e.*, s.215; Müjgan Tunç Yücel,” İflas İçi Konkordato Konusunda Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.8, S.107-108, Temmuz-Ağustos 2013, ss.25-38.

⁸⁵ Muşul, *a.g.e.*, s.547

⁸⁶ Muşul, *a.g.e.*, s.547

İflas içi konkordatoda konkordato komiseri görevlendirilemez. Konkordato komiserine ait görevler iflas idaresi tarafından yerine getirilir (İİK md.309/2).⁸⁷ Konkordato hakkında verilen karar iflas idaresine bildirilir (İİK md.309/4). Konkordato kararının kesinleşmesinden sonra iflas idaresi, iflasa hükmeden mahkemeden iflasın kaldırılmasını ister.

İflastan sonraki konkordato teklifi, iflasın açılmasından paraların dağıtılmasına kadar istenebilir. Konkordato teklifi ödeme projesi ile yapılmalıdır. Ödeme projesinde konkordatonun iflasa göre alacaklılar lehine olduğu ve başarılı olma ihtimalinin de bulunduğu hususları da yer almalıdır. İflas idaresi gerekçeli bir rapor hazırlar ve bu raporu alacaklılar toplantısında sunar.⁸⁸ Konkordato teklifi iflas idaresine yapılır. İflas idaresinin henüz oluşmaması durumunda ise iflas dairesine yapılır. Basit tasfiye usulünün uygulanması halinde de yine konkordato teklifi iflas dairesine yapılacaktır.⁸⁹

İflastan sonraki konkordatoda konkordato komiseri ve mühlet olmayıp, komiserine ait görevler iflas idaresi tarafından kullanılır.⁹⁰ Konkordato talebinin alacaklılar tarafından kabul edildiği tarih ve mahkeme tarafından konkordato projesinin tasdik edildiği tarihe kadar geçen sürede müflisin mallarının azami altı aylık süre boyunca paraya çevrilmesi durur (İİK md.309/3). Mahkemenin süre uzatma yetkisi bulunmamaktadır.

Birinci alacaklılar toplantısının konkordato talebini değerlendirme yetkisi bulunmamaktadır.⁹¹

Konkordato teklifi ikinci alacaklılar toplantısında görüşülür. Konkordato teklifinin ikinci alacaklılar toplantısından sonra yapılması halinde ise iflas idaresi konkordatonun görüşülebilmesi için ikinci alacaklılar toplantısını yeniden gerçekleştirir. İkinci alacaklılar toplantısı ilanında konkordato talebinin görüşüleceği de açıkça yazmalıdır.⁹² Konkordato talebinin kabulü için gerekli çoğunluk, adi konkordato hükümlerine tabidir.

İflas idaresi, konkordatoya dair tüm belgeleri ve konkordatonun tasdikine dair gerekçeli raporu mahkemeye sunar. Konkordato şartlarının gerçekleşmemesi durumunda

⁸⁷ Arslan vd., *a.g.e.*, s.729

⁸⁸ Bilgen, *a.g.e.*, s.324

⁸⁹ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.702; Ergun Önen, "İflastan Sonra Konkordato", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.8, S.3, Haziran 1976, s.77 -100

⁹⁰ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.707

⁹¹ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.707

⁹² Pekcanitez- Erdönmez, *a.g.e.*, s.177; Bilgen, *a.g.e.*, s.325

mahkeme tarafından konkordato tasdikinin reddine karar verilir. Ret kararı üzerine tasfiye işlemlerine devam edilir (İİK md.305). Asliye ticaret mahkemesinin konkordatoyu tasdik etmesi durumunda ise tasdik kararı İİK md.288 gereği ilan edilir.

2.2.3. İflastan Sonraki Konkordatonun Feshi

Konkordato şartları kendi alacağı yönünden yerine getirilmeyen her alacaklı konkordatonun kendisi açısından feshini talep edebilir. Kısmi fesih kararı verilmesi halinde sadece talepte bulunan yönünden fesih kararı geçerli olur.⁹³

İflastan sonra konkordatonun tamamen feshedilmesi ise tüm alacaklılar yönünden sonuç doğurur. Konkordatonun kötü niyetli olarak talep edildiğini her alacaklı ileri sürerek fesih talep edebilir (İİK md.308/f).

Konkordatonun feshi kararı ilan edilmelidir. İlanla birlikte konkordatonun feshedildiğinin ilgili birimlere bildirilmesinden sonra mahkeme kendiliğinden iflasa karar verir. Tasfiye işlemleri ise kaldığı yerden devam edecektir. Yapılmış olan ödemelerin bulunması halinde ise sıra cetvelinden düşülmesi gereklidir.⁹⁴

2.3. MALVARLIĞININ TERKİ SURETİYLE KONKORDATO

Malvarlığının terki suretiyle konkordato, ödeme güçlüğü içindeki borçlunun kanundaki belirtilen nitelikteki alacaklı çoğunluğu ile yaptığı ve yetkili makamın onayıyla borçlunun mal varlığının kısmen ya da tamamen alacaklılara geçtiği ve alacaklıların da malları tasfiye ederek tahsil edemedikleri alacakları yönünden borçluyu borçlarından kurtaran bir konkordato türü olarak özetlenebilir.⁹⁵ Malvarlığının terki suretiyle konkordato da borçlunun malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisi bulunmamaktadır.⁹⁶

17/07/2003 sayılı 4949 sayılı kanun ile İİK 'da yapılan değişiklik sonrası m.309/a hükmünde malvarlığının terki suretiyle konkordato kurumu düzenlenmiş olup daha önce İİK' da düzenlenmemiştir. İsviçre'de de malvarlığının terki suretiyle konkordato 28/09/1949 tarihli bir kanunla yürürlüğe girmiştir. ⁹⁷ İsviçre'de malvarlığının terki

⁹³ Aydemir, *a.g.e.*, s.132

⁹⁴ Öztekin vd. *a.g.e.*, s.723; Aydemir, *a.g.e.*, s.133

⁹⁵ Kuru vd., *a.g.e.*, s.654; Arslan vd.,*a.g.e.*, s.732; Mete Tevetoglu, "Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato", *Legal Mali Hukuk Dergisi*, C.1, S.16,2006, ss.793-809

⁹⁶ Altay-Eskiocak, *a.g.e.*, s.454; Kuru- Aydın, *a.g.e.*, s.526

⁹⁷ Sarisözen, *a.g.e.*, s.271; Yasemin Durak, "Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato" *İstanbul Barosu Dergisi*, C.88, S.6, Kasım 2014, ss. 337-363

suretiyle konkordato, kanunda düzenlenmemesine rağmen uygulama alanı bulmaktayken Türk Hukuku'nda kanuni düzenlemelerden önce fiili uygulama alanı da yoktu.⁹⁸

Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda, borçlunun malvarlığı üzerinde alacaklılar tasarruf etmek hakkına sahip olurlar. Alıcı bulunarak mal varlığının kül halinde devredilerek bedelin alacaklılara ödenmesi şeklinde de malvarlığının terki suretiyle konkordatonun şartlarının uygulanması mümkündür.⁹⁹ Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda borçlunun mali durumunun düzelmesinden ziyade alacaklılarının en avantajlı şekilde alacakların kavuşmaları amaçlanır.¹⁰⁰ Alacaklılar tasarruf hakkını alacaklılar kurulu veya konkordato tasfiye memurları aracılığı ile kullanırlar.¹⁰¹

Konkordato tasfiye memurları ve alacaklılar kurulu konkordato talep eden alacaklılar tarafından seçilirler. Konkordato tasfiye memuru ve alacaklılar kurulu asliye ticaret mahkemesinin seçime ilişkin kararı onaylamasından sonra göreve başlarlar. Konkordato komiseri de tasfiye memuru olabilir (İİK md.309/2). İİK md. 285- İİK md.308/g arasında yer alan düzenlemeler niteliğine aykırı düşmediği müddetçe malvarlığının terki suretiyle konkordatoda da uygulanır (İİK md.309/1).

2.3.1. Malvarlığın Terki Suretiyle Konkordato Talebinde Bulunması Gereken Unsurlar

Malvarlığın terki suretiyle konkordatoda yer alması gereken unsurlar, İİK md. 309/b hükmünde yer almaktadır. Düzenlemeye göre alacaklıların mallarının tasfiyesi veya üçüncü kişiye devri suretiyle karşılanamayan alacaklarından feragat edip etmedikleri, feragat etmiyorlarsa borçlunun sorumluluğunun ne olduğu, konkordato tasfiye memurları ile alacaklılar kurulu üyelerinin belirlenmesi ve yetkileri, kanunda herhangi bir belirleme yoksa malları tasfiye usulü ve mallar üçüncü kişiye devredilecekse devrin şekli ve teminatlandırılması, alacaklılara yönelik bildirim ve ilanların İİK md. 288 gereği yapılacağı ve konkordato dışında kalan mallara dair bilgiler açıkça yer almalıdır.¹⁰²

⁹⁸ Ahmet Başözen- Mehmet Üçer, " 'Cessio Bonorum' ya da Bilinen İsmiyle Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.12, S.3-4, 2008, s.210

⁹⁹ Ahmet Cahit İyilikli, " Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatonun Lex Commisoria Yasağına Aykırılık Teşkil Edip Etmemesi Üzerine Bir İnceleme", *Legal Hukuk Dergisi*, C.2, S.18, 2004, ss. 1542-1548; Sinan Yumitkan, "Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato", *Bursa Barosu Dergisi*, C.29, S.78-79, Temmuz-Ağustos 2005, ss.59-66.

¹⁰⁰ Bilgen a.g.e ,s.353

¹⁰¹ Uyanık, a.g.e , s.268

¹⁰² Arslan vd.,a.g.e, s.735;Seda Öktem Çevik," Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatonun Şartları", *İstanbul Barosu Dergisi*, C.82, S.2, Mart 2008, ss.697-707

Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda konkordato talebi, mühlet verilmesi, borçlunun mallar üzerindeki tasarruf yetkisi adi konkordato hükümlerine tabidir. Konkordatonun kabulü için de adi konkordatoda belirtilen çoğunluk aranır.

2.3.2. Konkordatonun Tasdikinin Sonuçları

Malvarlığının terki suretiyle konkordato tasdik kararının kesinleşmesinden sonuçları İİK md.309/c hükmünde düzenlenmiştir. İlgili düzenlemeye göre borçlu malları üzerinde tasarruf edemez, tasarruf yetkisine sahip kişilerin imza yetkisi sona erer. Ticaret siciline kayıtlı olması halinde, ticaret unvanının başına “konkordato tasfiyesi halinde” ibaresi eklenir. Konkordato tasfiye memurları konkordato masasının muhafazası, paraya çevrilmesi ve gerektiğinde devri için gerekli tüm işlemleri yapar. Konkordato tasfiye memurlarının mahkemelerde konkordato masasını temsil yetkisi de bulunmaktadır.¹⁰³

Konkordato tasfiye memurları alacaklılara davet yapmaksızın ticari defterlere ve kayıtlara dayanarak sıra cetveli hazırlar ve bu sıra cetvelini alacaklıların incelemesine hazır tutar (İİK md.309/d).

2.3.3. Konkordato Tasfiye Memurları ve Alacaklılar Kurulu

Konkordato alacaklılar kurulu, konkordato talebi hakkında karar veren alacaklılar tarafından beş kişiyi geçmemek üzere alacaklılar tarafından belirlenir.¹⁰⁴ Alacaklılar kurulunun temsil yetkisi bulunmamaktadır.¹⁰⁵

Konkordato tasfiye memurları alacaklılar tarafından seçilmektedirler. Fakat göreve başlamaları ise mahkemenin seçime dair kararı onaylamasına bağlıdır.¹⁰⁶ İcra ve İflas Kanunu Yönetmeliği md.107/2 düzenlemesine göre konkordato tasfiye memurlarının kimler olacağına alacaklılar toplanmasında konkordato metni ile yapılacak oylama ile belirlenecektir.

Konkordato tasfiye memurları alacaklılar kurulunun denetimine tabidir. Konkordato tasfiye memurlarının malvarlığının paraya çevrilmesine dair kararlarına karşı

¹⁰³ Arslan vd., *a.g.e.*, s.736

¹⁰⁴ Güray Erdönmez, “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Alacaklılar Kurulunun Görev ve Yetkileri”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S.1, Ocak 2003, ss.199-222

¹⁰⁵ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.465

¹⁰⁶ Cenk Akil, “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Konkordato Tasfiye Memuru”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.61, S.3, Eylül 2012, ss.819-858

alacaklılar kurulu nezdinde itiraz edilebilir. Alacaklılar kurulu kararlarına karşı asliye ticaret mahkemesi nezdinde şikâyet yolu kullanılabilir (İİK md.309/ç-1).¹⁰⁷

2.3.4. Konkordato Masa Malvarlığının Paraya Çevrilmesi

Tasfiye sürecinde konkordato masasına dahil olan hakların satılması veya devredilmesi mümkündür.¹⁰⁸ Konkordato masasını oluşturan malvarlığı bir bütün halinde paraya çevrilebileceği gibi ayrı ayrı da paraya çevrilebilir. Paraya çevirme işlemi konkordato tasfiye memurları tarafından yerine getirilir.¹⁰⁹

2.3.4.1. Rehinli Malların Paraya Çevrilmesi

Rehinli taşınmazların satışında açık artırma usulü esastır. Rehinli taşınmazların satışının pazarlık usulü ile gerçekleştirilmesi, rehinli taşınmazın satış bedelinden alacağını tahsil edemeyen rehinli alacaklıların muvafakatiyle mümkündür. Taşınmaz üzerindeki yükümlülükler de sıra cetveline göre belirlenir.¹¹⁰

Konkordatoda aksi kararlaştırılmadıkça rehinli alacaklılar rehinli taşınırı uygun gördükleri zamanda rehlin paraya çevrilmesi yoluyla ya da sözleşmesinde yetki verilmesi halinde pazarlık yoluyla veya borsada satış gerçekleştirerek paraya çevirebilirler.¹¹¹

Rehlin paraya çevrilmesinin konkordato masasının yararına olması halinde konkordato tasfiye memurlarının rehinli alacaklıya altı ay içinde paraya çevirmesi için yetki vermesi de mümkündür (İİK md.309/g-f.2). Konkordato tasfiye memuru belirlenen süre içerisinde alacaklının paraya çevirme işlemi gerçekleştirilmemesi durumunda rehinli malın teslim edilmesini haklı bir neden olmaksızın teslimin yapılmaması halinde ise rüçhan hakkından mahrum kalacağını ihtar eder.¹¹²

2.3.4.2. Paraların Paylaştırılması

Konkordato tasfiye memurları her dağıtımdan önce geçici olarak da olsa bir pay cetveli düzenleyerek alacaklılara paylarının miktarını bildirir.¹¹³

¹⁰⁷ Arslan vd.,*a.g.e.*, s.736-737

¹⁰⁸ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.475

¹⁰⁹ Rüknettin Kumkale, *Konkordato*, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s.141; Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.475

¹¹⁰ Arslan vd.,*a.g.e.*, s.738;Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.476; Bilgen, *a.g.e.*, s.363; Muşul, *a.g.e.*,s.306

¹¹¹ Bilgen, *a.g.e.*, s.363

¹¹² Muşul, *a.g.e.*, s.556

¹¹³ Muşul, *a.g.e.*, s.556

Konkordato tasfiye memurları, pay cetvelini iflas dairesinde alacaklıların incelemesine hazır tutar. Pay cetveli ile masrafları da içeren son hesabı iflas dairesine gönderir. Pay cetveline karşı şikâyet yoluna başvurulabilir (İİK md.309/f, İİK md.309/h).

Geçici pay cetvelinin tevdi esnasında rehni paraya çevrilmiş olan alacaklılar kalan alacak kısmı için geçici dağıtım katılırlar. Açık kalan kısım konkordato tasfiye memuru tarafından belirlenir ve bu karar karşı şikâyet yoluna başvurulabilir (İİK md.309/ı-f.1). Rehin paraya çevrilmemişse rehinli alacaklı komiser tarafından açık kalacağı öngörülen miktar yönünden dağıtım katılır. Rehnin paraya çevrilmesinden elde edilen bedelin öngörülen miktarın altında kaldığının ispatlanması durumunda ispatlanan kısım için ödemelere hak kazanır (İİK md.309/ı-f.2).

Rehnin paraya çevrilmesinden elde edilen miktar ile yapılan geçici ödemelerin toplamının alacaktan fazla olması halinde, rehinli alacaklı fazla tahsil edilen miktarı iade etmek zorundadır (İİK md.309/ı-f.3).

Konkordato tasfiye memurları tarafından tespit edilen sürede hak sahiplerinin paylarını tahsil etmemesi durumunda bu paylar bankaya yatırılır (İİK md.309/ı-f.1).

Beş yıl içerisinde hak sahiplerinin paylarını tahsil etmemesi halinde iflas dairesi İİK md. 255 hükmünü kıyasen uygulayarak bu payları dağıtır (İİK md.309/ı-f.2).

Tasfiye sona erdiğinde tasfiye memurları düzenledikleri nihai raporu alacaklılar kurulunun onayına sunar. Alacaklılar kurulu nihai raporu onayladıktan sonra ticaret mahkemesine gönderir. Ticaret mahkemesi de nihai raporu alacaklıların incelemesine hazır tutar (İİK md.309/j-f.1).¹¹⁴

Tasfiyenin bir yıldan uzun sürmesi durumunda, konkordato tasfiye memurları en geç aralık ayının sonuna kadar tasfiye dilen malvarlığı ve henüz paraya çevrilememiş olan malların durumunu belirten bir cetvel düzenler. Düzenlenen cetvel ve faaliyetlere dair raporu alacaklılar kuruluna gönderir. Cetvel ve rapor takip eden yılın en geç şubat ayı sonuna kadar alacaklıların incelemesine hazır bulundurulmak üzere alacaklılar kurulu tarafından tasdik makamına sunulur (İİK md.309/j-f.2).

2.3.4.3. Konkordatonun Tasdikinden Önce Yapılmış Hukuki İşlemler

Borçlunun konkordatonun tasdikinden önce yaptığı hukuki işlemler iptale tabidir (İİK md.309/k-f.1). İlgili hukuki işlemler İİK md.277-İİK md.284 hükümleri

¹¹⁴ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.481

doğrultusunda iptal edilir. Geçici konkordato mühletinin verildiği tarih, haczin veya iflasın açılması tarihinin yerine geçer (İİK md.309/k-f.2).¹¹⁵

Konkordato masasına yöneltilen taleplerin tasarrufun iptali yoluyla kısmen veya tamamen iptalinin mümkün olması durumunda tasfiye memurları def'i yoluyla iptal talebinde bulunmakla yükümlüdürler (İİK md.309/k-f.3).

3. 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU'NDA KONKORDATO

TTK 'da sermaye şirketlerinin sermayenin kaybı ve borca batık olması durumunda konkordato talep edilebileceği belirtilmiştir.

7101 sayılı kanun ile Türk Ticaret Kanunu'nda da bazı değişiklikler yapılmıştır. Yapılan değişikliğe göre, yönetim kurulu veya herhangi bir alacaklı TTK md.376/3 gereği yapılacak iflas talebi ile veya iflas yargılaması sırasında konkordato da talep edilebileceği düzenlenmiştir.¹¹⁶ TTK md. 634 hükmünde de konkordato düzeninde limited şirketler ve anonim şirketlere ilişkin hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.

Sermaye şirketleri bakımından borca batıklık, İİK md.179 düzenlemesine göre konkordato nedeni olarak gösterilmiştir. Borca batıklık TTK md.376/3 düzenlemesinde açıklanmıştır. Buna göre şirket sermayesi ile yasal yedekler toplamının 2/3 fazlasının zarar nedeniyle kaybı borca batıklık anlamına gelmektedir.¹¹⁷ Borca batıklık nedenine dayalı konkordato taleplerinde borçlu şirketin borca batıklıktan nasıl kurtulacağını da somut olarak somut ve denetlenebilir delillerle ortaya koyması gerekmektedir.¹¹⁸

Sermaye kaybının tespiti, son yıllık bilançodan anlaşılır. Borca batıklık ise ara bilançodan anlaşılır. Borca batıklığın tespiti için, işletmenin devamlılığı esasına göre ve aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden ara bilanço çıkarılmalıdır.¹¹⁹

4. 1163 SAYILI KOOPERATİFLER KANUNU'NDA KONKORDATO

7101 sayılı kanun ile yapılan değişiklik ile Kooperatifler Kanunu md. 63 hükmünde de kooperatifin aczi halinde yapılacak işlemlere dair değişiklik yapılmıştır. Buna göre KK md.63/3 hükmü uyarınca mali durumun düzelmesinin mümkün görülmesi

¹¹⁵ Arslan vd.,*a.g.e.*, s.740

¹¹⁶ Rüknettin Kumkale, *a.g.e.*, s.62

¹¹⁷ Mehmet Okan Ünalı, "6102 Sayılı TTK'nun 376. Maddesinin Uygulanmasına Yönelik Genel Tebliğ Kapsamında Finansal Tablolar açısından Teknik İflas ve Borca Batıklık" *Legal Mali Hukuk Dergisi*, C.15, S.171,2019, ss.541-571

¹¹⁸ İbrahim Ermenek, Ufuk Özdemir ve Ali Rıza Özalp, "Bir Konkordato Nedeni Olarak Borca Batıklığın Tespiti ve Borca Batıklık Halinin Konkordato Sürecindeki Etkileri", *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5, S.1-2, 2020, ss.1351-1381,

¹¹⁹ İsmail Kayar, "Yeni TTK'ya Göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18, S.2, 2012, ss.643-658,

halinde, yönetim kurulu veya alacaklılardan biri konkordato da talep edebilir. Bu durumda İİK md.285 vd. hükümleri uygulanır.

Kooperatiflerde sermayenin yarısının karşılıksız kalması veya kooperatif mevcudunun borçları karşılamaya yetmemesi durumlarında, KK md. 63 düzenlemesine göre mali durumun bozulduğu varsayılabilir.¹²⁰ Kooperatifin mali durumunun bozulması halinde ise; tedbire konkordato talebinde bulunulabilir.

¹²⁰ Nagehan Okumuş,,” İcra ve İflas Kanunu Madde 179 Çerçevesinde Kooperatiflerde Mali Durumun Bozulması Üzerine Alınacak Tedbirler”, *Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi*, C.20, S.1-2, 2016, ss.125-152

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK HUKUKU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

1. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA KAVRAMI, ÖNEMİ VE AMACI

1.1. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA KAVRAMI

Kişilerin birbirleri aleyhine açtıkları davalarda veya çekişmesiz yargı işi niteliğindeki taleplerde yargılamanın sona ermesine kadar veya talep hakkında nihai karar verilinceye kadar hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşabileceği durumlarda dava veya talep sonucunun güvence altına alınabilmesi için taraflar geçici hukuki koruma talebinde bulunulabilir.¹²¹ Geçici hukuki koruma, gecikmesinde tehlike bulunabilecek hallerde yaklaşık ispat bulunması durumunda mahkeme aracılığı ile sağlanan kötü niyetli davranışlara engel olmak amacı taşıyan hukuki korumadır.¹²² Geçici hukuki koruma yargılamanın esasını çözecek nitelikte verilmez.¹²³ Geçici hukuki koruma kararı yargı organları tarafından verilir.¹²⁴ Geçici hukuki koruma davacı veya davalı tarafça talep edilebilir.¹²⁵ Geçici hukuki koruma talepleri hakkında karar verilirken mahkeme tarafından hızlı bir şekilde karar verilmesi gerekir.

Hızlı karar verilecek olsa dahi talepte bulunanın talebini yaklaşık olarak ispat edip etmediği hususu geçici koruma talebi hakkında karar verilirken mahkeme tarafından

¹²¹ Ekin Cansu Kamacı, “ Geçici Hukuki Korumaların Yargılama İlkeleri ve Taraf Yükümlülükleri Bakımından Değerlendirilmesi”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.18, S.53, 2022, ss. 753-812

¹²² Ejder Yılmaz, *Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri*, 1. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2001, C.1, s.32; Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.578; Süha Tanrıver, *Medeni Usul Hukuku Cilt 2*, 2. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2022, s.211

¹²³ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.581

¹²⁴ Yılmaz, *a.g.e.*, s.35

¹²⁵ Yılmaz, *a.g.e.*, s.36

dikkate alınmalıdır. ¹²⁶ Geçici hukuki koruma, bir üst kavram olarak 6100 sayılı HMK'da düzenlenmiştir. ¹²⁷

1.2. GEÇİCİ HUKUKİ KORUMANIN ÖNEMİ VE AMACI

Yargı sistemimizde artan iş yükü nedeniyle yargılamalar adil yargılama süresi içerisinde tamamlanamamaktadır. Yargılama sürecinin uzun sürmesi kişilerin dava veya taleple korunmak istenen hukuki menfaatlerini tehlikeye sokabileceğinden geçici hukuki koruma ile kişilerin menfaat dengesi de gözetilir. ¹²⁸ Örneğin, borçlunun aleyhine başlatılacak icra takibini sonuçsuz kılmaya yönelik davranışlarının önüne geçilebilmesi için geçici bir hukuki koruma olan ihtiyati haciz alacaklı açısından önemli bir yere sahiptir. ¹²⁹

¹²⁶ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 20. Hukuk Dairesi, E.2023/339- K.2023/332 sayılı 02.03.2023 tarihli kararında geçici hukuki koruma tedbirlerinde yaklaşık ispata ilişkin şu şekilde tespitler yapılmıştır: "Geçici hukuki koruma yargılamasını asıl hukuki koruma yargılamasından ayıran özelliklerden biri ispat ölçüsü noktasındadır. Kanunda açıkça öngörülmemişse ya da işin niteliği gerekli kılmıyorsa, bir davada normal bir yargılamada yaklaşık ispat değil, tam ispat aranır. Çünkü; hakim, mevcut ispat ve delil kuralları çerçevesinde, tarafların iddia ettiği bir vakia konusunda tam bir kanaate varmadan o vakıayı doğru kabul edemez. Ancak, kanun koyucu bazen ya doğrudan kendisi düzenleme yaparak ya da işin niteliği ve olayın özelliği gereği hakime, bu durumu belirterek, ispat olgusunu düşürme imkanı vermiştir. Bu düşürülmüş ispat ölçüsü çerçevesinde, tam kanaat değil, kuvvetle muhtemel, yaklaşık bir kanaat yeterli görülmektedir. Doktrinde bu yön karar verilmesi için tam ispat ölçüsü yerine yaklaşık ispat ölçüsü olarak ifade edilmektedir. Ancak, yaklaşık ispatla yetinilmiş olması, ispatın aranmayacağı ya da ispat kurallarının tamamen dışına çıkılacağı anlamına gelmez. Bir taraf iddiasını mahkeme önüne ne kadar inandırıcı şekilde getirirse getirsin, bu sadece bir iddiadan ibarettir. İddia edilen vakianın sabit yani doğru kabul edilebilmesi için, ispat yükü üzerine düşen tarafın bunu kanundaki delil sistemi içinde yine kanunun aradığı ispat ölçüsü çerçevesinde ispat etmesi gerekir. Tam ispatın arandığı durumlarda bu ölçü tereddütsüz ortaya konmalıdır. Yaklaşık ispat durumunda ise hakim o iddianın ağırlıklı ihtimal olarak doğru olduğunu kabul etmekle birlikte, zayıf bir ihtimal de olsa, aksinin mümkün olduğunu gözardı etmez. Bu sebeplerdir ki, genelde geçici hukuki korumalara, özel de ihtiyati tedbire ve ihtiyati hacze karar verilirken haksız olma ihtimalide dikkate alınarak talepte bulunandan teminat alınması öngörülmüştür. Geçici hukuki korumalarda, bazen karşı tarafın dinlenmemesi, tüm delillerin ayrıntılı bir biçimde incelenmesine yeterli zamanın olmaması gibi sebeplerle yaklaşık ispat yeterli görülmüştür; bu çerçevede, aslında ispat ölçüsü bakımından HMK 'unda bir yenilik getirilmemekle birlikte, "yaklaşık ispat" kavramı kullanılarak doktrinde kabul gören ifade tasariya alınmış; ayrıca, burada hem tam ispatın aranmadığı belirtilmiş hem de basit bir iddianın yeterli olmadığı, vurgulanmak istenmiştir. "İntranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 05.03.2023) ; Geçici hukuki koruma taleplerinde talep edenin yaklaşık ispat ölçüsünde iddiasını ispat etmesine ilişkin Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi E.2021/1028 – K.2021/1043 sayılı 17.11.2021 tarihli kararında şu şekilde tespitler yapılmıştır: "Geçici hukuki koruma yargılamasını, asıl hukuki koruma yargılamasından ayıran özelliklerden biri ispat ölçüsü noktasındadır. HMK'nın ihtiyati tedbirle ilgili 390. maddesinin gerekçesinde geçici hukuki korumalarda ispat hususu üzerinde durulmuş, "yaklaşık ispat" kavramından bahsedilerek kabul edilmiştir. Yaklaşık ispat durumunda hakim, o iddianın ağırlıklı ihtimal olarak doğru olduğunu kabul etmekle birlikte, zayıf bir ihtimal de olsa, aksinin mümkün olduğunu gözardı etmez. Yaklaşık ispatta tam ispat aranmamakla beraber basit bir iddia da yeterli kabul edilemez. Yine kural olarak ihtiyati tedbir kararı; davacının yaklaşık olarak alabileceği alacağını karşılayacak biçimde değerlendirilerek verilir. Ne var ki, karşı tarafı riskle karşı karşıya bırakacak veya onun ticari hayatını ya da yaşantısını zora sokacak nitelikte verilecek tedbir kararının amacına uygun düşeceğinin kabulüne de olanak bulunmamaktadır. Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkansız hale geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesiz hallerinde, uyumsuzluk konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir. Ayrıca, ihtiyati tedbir kararlarında hakkaniyet, adalet ve ölçülülük ilkelerinin gözetilmesi gerektiği gözden kaçırılmamalıdır. Tarafları aşırı derecede yükümlülük altına sokacak veya ileride telafisi mümkün olmayacak şekilde ihtiyati tedbir kararı verilmesi, başka bir anlatımla; uygulamada bağlı tedbir olarak nitelendirilen şekilde ihtiyati tedbir kararı verilmiş olması, ihtiyati tedbirin teminat olma niteliğiyle bağdaşmaz." Intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:03.03.2023)

¹²⁷ Ejder Yılmaz, "Hukuk Muhakemeleri Kanununun Getirdikleri", Ankara Barosu Dergisi, S.2, 2011, ss.213-254.

¹²⁸ Evrim Erişir, *Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013, s.12

¹²⁹ Erişir, a.g.e, s.15

Geçici hukuki koruma kararı verilmesindeki amaç, kişinin hakkını elde etmesini yargılama sonucunda sağlanabilmesidir. Hakkın süresinde elde edilememesi halinde ortaya çıkabilecek tehlikeleri önlemek de geçici hukuki korumanın amacı arasında yer aldığından, geçici hukuki korumanın etkin hukuki koruma sağlayarak anayasal bir koruma sağladığı açıktır.¹³⁰ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde geçici hukuki korumaya ilişkin açık bir düzenleme olmamakla birlikte Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İç tüzüğü'nde geçici hukuki korumaya ilişkin düzenlemeyle hakların kullanımı sağlanmaya çalışılmıştır.¹³¹

Geçici hukuki koruma, dava açan kişilerin dava konusu edilen haklarının kendilerine ulaşmasını sağlar.¹³² Geçici hukuki korumalar, etkin hukuki korumanın, hak arama hürriyetinin ve hukuk devleti ilkesinin bir sonucudur. Yargılamanın devamı süresince hukuki korunma sağlanması amaçlanır.¹³³ Kısaca geçici hukuki korumaların, yargı organları tarafından verilmesi, talep halinde verilmesi, geçici mahiyette olması, yaklaşık ispatın yeterli olması, üçüncü kişiler yönünden bağlayıcılık teşkil etmesi, karşı tarafın mutlak surette dinlenmesinin zorunlu olmaması gibi özellikleri bulunmaktadır.¹³⁴ Geçici hukuki korumalar davanın esasını çözmeksizin ilerde ortaya çıkabilecek sakıncaları önleyerek dava konusunu koruma amacı taşırlar.

Geçici hukuki koruma kararlarında tarafların menfaat dengeleri de gözetilerek geçici hukuki koruma talep eden ve aleyhine geçici hukuki koruma istenen karşı taraf yönünden ölçülülük ilkesi kapsamında karar tesis edilmelidir.¹³⁵

Geçici hukuki önemi nedeniyle mevzuatımızda farklı şekillerde uygulama alanı bulmuştur. HMK'da geçici hukuki koruma olarak ihtiyati tedbir, delil tespiti ve diğer geçici hukuki korumalar adı altında geçici hukuki korumalar düzenlenmiştir. TMK, TBK, TTK'da da geçici hukuki korumaların farklı şekillerdeki görünümüne dair düzenlemeler bulunmaktadır. Temel kanunlardaki geçici hukuki korumaya yönelik düzenlemeler tahdidi nitelikte değildir. Farklı kanunlarda da geçici hukuki koruma niteliğinde olan

¹³⁰ Erişir, *a.g.e.*, s.57-58

¹³¹ Fatih Akın, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Yargılamasında Geçici Hukuki Korumalar", *İstanbul Barosu Dergisi*, C.91, S.6, 2017, ss. 171-188

¹³² Murat Kuru, "Geçici Hukuki Koruma Kavramı ve İhtiyati Haciz Müessesesi", *İstanbul Barosu Dergisi*, C.92, S.1, Ocak 2018, s.51-88; Muhammet Özekes ve Evrim Erişir, "Konusu Para alacağı Olan Geçici Hukuki Korumaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi", *Legal Medeni Usul ve İflas Hukuku Dergisi*, C.2, S.5, 2006, ss.1235-1275.

¹³³ Yılmaz, *a.g.e.*, s.27; Şanal Görgün vd. Medeni Usul Hukuku, *Yetkin Yayınları*, 7. Baskı, Ankara 2018, s.729.

¹³⁴ Yılmaz, *a.g.e.*, s.35-38; Kuru, *a.g.m.*, ss.51-88; Yasemin Mıstaçoğlu, *Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir Yargılaması*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s.9 ; Kamacı, *a.g.m.*, s. 763

¹³⁵ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.579

tedbir düzenlemeleri bulunmaktadır. Örneğin; İş Kanunu'nda da düzenlenen işe iade davalarında da geçici hukuki koruma ayrı bir öneme sahiptir. İşe iade davalarında taleplerin kısa bir sürede karara bağlanması gerektiği kanun hükmünde açıkça düzenlenmiş ise de yargının iş yükü nedeniyle davaların hedef sürede sonuçlandırılması çoğu zaman mümkün olmamaktadır. Bu nedenle işe iade davaların mahkeme tarafından tedbir yoluyla işçinin işe iadesine dair verilen tedbir kararı kuşkusuz ki geçici hukuki koruma niteliğindedir.¹³⁶

2. HUKUK MUHAKEMLERİ KANUNU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

Geçici hukuki koruma kavramı mevzuatımızda ilk kez HMK'nın md.389-md. 407 hükümleri arasında düzenlenmiştir. 1086 sayılı Hukuk Usul Muhakemeleri Kanunu'nda ise geçici hukuki koruma tedbirleri md.101-md.113 arasında düzenlenmiştir. 1086 sayılı HUMK'a geçici hukuki korumalar ihtiyati tedbir ve delil tespiti olarak sınıflandırılmış iken 6100 sayılı HMK md.406 hükmünde ise ihtiyati haciz, muhafaza tedbirleri ve özel kanunlarda diğer geçici korumaların da bulunduğu belirtilmiştir.

2.1. İHTİYATİ TEDBİR

İhtiyati tedbir, mahkemenin davanın açılması ve hüküm verilmesi arasında geçen zaman içerisinde dava konusunun uğrayabileceği zararları önlemek amacıyla verdiği geçici nitelikteki kararlarıdır.¹³⁷ İhtiyati tedbirin amacı, yargılamanın devamı süresince hükmün kesinleşmesine kadar davanın konusunu korumak, ortaya çıkabilecek tehlikeyi önlemek, bazen de kesin hüküm ile elde edilebilecek hakkı geçici olarak sağlamaktır.¹³⁸ Bu nedenle ihtiyati tedbirlerin farklı şekilde tesis edilmesi mümkündür. İhtiyati tedbirler teminat amaçlı olarak verilebileceği gibi eda amaçlı olarak da verilebilir. Teminat tedbirleri taşınır veya taşınmazlardaki mülkiyet hakkının çekişme konusu olduğu durumlarda yedimeine tevdi edilme şeklinde verilebileceği gibi mal veya hakkın muhafaza altına alınması şeklinde de verilebilir.¹³⁹ Eda amaçlı ihtiyati tedbir kararlarında ise dava ile elde edilecek sonucun ihtiyati tedbir kararı ile sağlanması söz konusudur. Verme, yapma veya yapmama gibi taleplere yönelik tesis edilen ihtiyati tedbir kararları

¹³⁶ Büşra Abide Tiryaki Çavuşoğlu, “İşe İade Davası Sırasında İhtiyati Tedbir Yoluyla İşe İade”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C. 18, S.53, 2022, ss.813-854; İşe iade davasında verilen tedbir kararının geçici hukuki koruma niteliğinde olduğuna dair ayrıntılı bilgi için bkz, Tiryaki Çavuşoğlu, *a.g.m*, s. 823

¹³⁷ Kuru- Aydın, *a.g.e*, s.463; Pekcanitez vd., *a.g.e*, s.581; Cengiz Serhat Konuralp, *İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013, s.9

¹³⁸ Pekcanitez vd., *a.g.e*, s.582; Görgün vd., *a.g.e*, s.730

¹³⁹ Erişir, *a.g.e*, s.351

eda amaçlıdır.¹⁴⁰ Eda amaçlı ihtiyati tedbir kararları maddi hukuk alanında önemli bir yere sahiptir. Örneğin geçici ödeme kararı veya nafaka ödenmesi gibi kararlar maddi hukukta özel olarak düzenlenen eda amaçlı ihtiyati tedbirlerdir.¹⁴¹

Dokrinde, İsviçre Hukuku'nda ihtiyati tedbirlerin yargılama süresinde veya yargılama henüz başlamadan hakkın korunabilmesi için hakimden istenecek koruma önlemi olarak tanımlandığı belirtilmiştir.¹⁴² İsviçre Hukuku'nda ihtiyati tedbir kavramını karşılamak için “*vorsorgliche Massanahme*” ifadesi kullanılmaktadır.¹⁴³ Alman Hukuku'nda ise ihtiyati tedbire karşılık olarak ihtiyati tasarruf anlamına gelen “*einstweilige Verfügung*” ifadesi kullanılır.¹⁴⁴

Usul hukukunda yargılama henüz tamamlanmadan tedbir kararı verilmesi telafisi imkânsız zararların doğmaması için önemli bir yere sahiptir. Mahkeme tarafından gerekli tedbirlerin alınmaması halinde kişilerin yargılama ile elde etmek istedikleri menfaatlerin tehlike altında olduğu söylenebilir.

İhtiyati tedbir, HMK dışında Sınai Mülkiyet Kanunu'nda da ayrıca düzenlenmiştir. Sınai mülkiyet haklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılabilmesi için geçici hukuki koruma kararı verilebilmesi önem arz eder. Sınai mülkiyet haklarına ilişkin açılacak davalarda dava türüne göre farklı şekillerde ihtiyati tedbir kararı verilir.¹⁴⁵ SMK uyarınca dava açma hakkı olan kişilerin dava konusu olan kullanımın sınai mülkiyet hakkına tecavüz edecek şekilde gerçekleşmesi veya tecavüz tehdidinin olması ve bu durumun ispat edilmesi halinde ihtiyati tedbir verilebileceği belirtilmiştir. Ayrıca, SMK md.159/2'de mahkeme tarafından verilecek tedbirler sayılmış olup, hüküm bulunmayan hallerde HMK'nın ihtiyati tedbire ilişkin hükümlerinin uygulanacağı da ayrıca belirtilmiştir. Buradan da anlaşılabacağı üzere HMK'nın ihtiyati tedbire ilişkin düzenlemeleri özel yasalarda hüküm bulunmayan hallerde uygulama alanı bulduğundan oldukça geniş bir kullanım söz konusudur.

¹⁴⁰ Erişir, a.g.e., s. 386

¹⁴¹ Erişir, a.g.e., s.387

¹⁴² Selçuk Öztekin, “İsviçre Medeni Usul Kanunu'nun İhtiyati Tedbirler Konusundaki Düzenlemesine Genel Bir Bakış”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.19, S.2,2013, ss. 259-270.

¹⁴³ Erişir, a.g.e.,s.133

¹⁴⁴ Erişir, a.g.e., s.134

¹⁴⁵ Mikail Bora Kaplan, *Sınai Mülkiyet Hukukunda İhtiyati Tedbirler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s.53

2.1.1. İhtiyati Tedbirin Şartları

İhtiyati tedbirin şartları genel anlamda HMK md.389 ‘da düzenlenmiştir. Bir hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşması, hakkın elde edilmesinin tamamen imkânsız hale gelmesi, gecikme halinde sakıncanın ve bir zararın doğmasından endişe edilmesi gibi durumlarda ihtiyati tedbir talep edilebilir (HMK md.389/1).¹⁴⁶ İhtiyati tedbir kararı verilirken dava sonuna kadar beklenmesi durumunda elde edilecek hukuki korumanın azalıp azalmayacağının da dikkate alınması gerekir.¹⁴⁷ İhtiyati tedbir talep edenin hukuki yararı bulunmalıdır.¹⁴⁸

HUMK md. 101 düzenlemesinde alınacak ihtiyati tedbir kararları; “*menkul veya gayrimenkul malların aynı üzerinde uyumsuzluk varsa, bunun haczin veya yediemine bırakılmasına, uyumsuzluk konusunun korunması için gerekli her türlü tedbirin alınması, Medeni Kanun’un belirttiği durumlarda nafaka alınması ve ayrılık veya boşanma davası üzerine Medeni Kanun’un öngördüğü geçici tedbirlerin alınması*” şeklinde tahdidi olarak sayılmıştı.

1086 Sayılı HUMK döneminde ihtiyati tedbir olarak HUMK md.101/1 uyarınca menkul ve gayrimenkul mallara üzerindeki aynı hakların çekişmeli olması durumlarında, el koyma ve yediemine teslim, HUMK 101/2 gereği çekişmeli şeyin saklanması için her türlü tedbirin alınması, HUMK md.103 gereği gecikmesinde tehlike olan veya önemli bir zarar olacağı anlaşılan hallerde tehlike veya zararı bertaraf etmek için gerekli tedbir kararlarının alınacağı düzenlenmişti.¹⁴⁹

İhtiyati tedbir, dava açılırken istenebileceği gibi derdest dava sırasında da talep edilebilir.¹⁵⁰ Dava açılmadan da ihtiyati tedbir talep edilmesi mümkündür. İhtiyati tedbir

¹⁴⁶ Kuru-Aydın, a.g.e, s.463; Pekcanitez vd., a.g.e, s.585; Filiz Berberoğlu Yenipınar, *Hukuk Mahkemelerinde İhtiyati Tedbir*, 1.baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2016, s.10; Erhan Günay, “Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.13, S.148, Aralık 2018, ss.109-115.

¹⁴⁷ Erişir, a.g.e., s.192

¹⁴⁸ Cengiz Serhat Konuralp, “6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre İhtiyati Tedbirler”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.71, S.2, 2013, ss.225-274.; Anayasa Mahkemesi, Başvuru nu.2019/1559, Ahmet Uğur Balkaner ve diğerleri başvurusunda verdiği 03/02/2022 tarihli kararında ihtiyati tedbirin özelliklerine dair şu şekilde tespit yapılmıştır: “İhtiyati tedbir malikin mal varlığı üzerinde serbestçe tasarrufta bulunma yetkisini kısıtlaması itibarıyla nispeten ağır bir tedbir olsa da kamu alacağının tahsilinin sağlanmasındaki kamusal yararın derecesi dikkate alındığında bu aracın tercih edilmiş olmasının kamu makamlarının takdir yetkisi kapsamında kaldığı değerlendirilmiştir.” anayasa.gov.tr (Erişim tarihi:30.05.2022)

¹⁴⁹ Nezih Sütçü, “İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz”, *Bursa Barosu Dergisi*, C.34, S.88, Ocak 2010, ss.9-26

¹⁵⁰ Erişir, a.g.e, s. 134 ; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E.2022/1582- K.2022/5882 K. sayılı 16.06.2022 Tarihli kararında; “...davanın açılması sırasında veya dava sırasında, Harçlar Kanunu’na bağlı (1) sayılı tarifiede yazılı olan başvuru harcı yatırılmadan ihtiyati tedbir talep edilmesi halinde, ihtiyati tedbir talep edene başvuru harcını tamamlaması için usulünce ihtarata yapılırsa süre verilmesi, bu sürede harç tamamlanırsa ihtiyati tedbir talebinin esasının incelenmesi gerektiğinden, Konya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesinin, başvuru harcı yatırılmadan talep edilen ihtiyati tedbirin usulden reddine dair kararı, usul ve kanuna uygun değildir.” Şeklinde verilen kararla ihtiyati tedbir

talep edenin, iki hafta içerisinde esas hakkındaki davasını açması ve dava açtığına dair belgeyi tedbir dosyasına sunması gereklidir. Aksi durumda ihtiyati tedbir kendiliğinden kalkacaktır.¹⁵¹

Talep edenin haklarının derhal korunmasında zorunluluk bulunması halinde karşı taraf dinlenmeksizin tedbir kararı verilebilir. İhtiyati tedbirin amacının tehlikeye düşmeyeceği ve sakınca bulunmayan durumlarda karşı taraf dinlendikten sonra ihtiyati tedbir kararı verilebilir. Bu konuda hâkimin takdir hakkı bulunmaktadır.

2.1.2. İhtiyati Tedbirde İspat

İhtiyati tedbir kararı verilebilmesi için, hakkın varlığı yaklaşık olarak ispat edilmelidir (HMK md.390/3). Yaklaşık ispatta hakim talep konusunu muhtemel görür. Yani talebin doğru olma ihtimali, doğru olmama ihtimalinden daha yüksektir. Yaklaşık ispat, geçici hukuki korumalarda aranan bir ispat şekli olduğundan ihtiyati tedbir taleplerinde de hakim talebi değerlendirirken talebin kesin olarak ispatını aramamalıdır.¹⁵² İhtiyati tedbir taleplerinde yaklaşık ispatın aranmasındaki amaç talep hakkında hızlı bir şekilde karar verme zorunluluğudur.¹⁵³ İhtiyati tedbir talep eden, talebi doğuran vakıaları gerçeğe yakın olacak şekilde ispat etmelidir.¹⁵⁴ Tedbir hakkında kısa sürede karar verilmesi gerektiğinden tam ispatın aranması, ihtiyati tedbirin sağlayacağı hukuki koruma ile çelişki yaratır. Dosya üzerinden karar verilebilmesi için tedbire dayanak belgeler talep dilekçesine eklenmelidir.¹⁵⁵ İhtiyati tedbir talebine eklenen belgelerden talebin haklı olduğuna ilişkin hâkimde kanaat uyanması gerekli olduğu gibi tedbir talebinin ilk bakışta inandırıcı olması gerekir.¹⁵⁶ İhtiyati tedbirin geçici hukuki koruma olması nedeniyle tam ispat aranmaz.

taleplerinde harç yatırılmamış olması halinde harcın tamamlanması için süre verilmesi gerektiğine işaret edilmiştir. (Erişim Tarihi: 02.03.2023)

¹⁵¹ Pekcanitez vd. , a.g.e.,s.591.

¹⁵² Ahmet Başözen, “ Güncel Yargıtay Kararları Işığında İhtiyati Tedbirlerde Yaklaşık İspat ve İhtimal Kavramı”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.16, 2014, ss.653-694.

¹⁵³ Yılmaz, a.g.e., s. 893

¹⁵⁴ Hakan Albayrak, “Geçici Hukuki Himaye Tedbirlerinde Yaklaşık İspat”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.4, S.31, Mart 2009, s.79-98; Süha Tanrıver, a.g.e, s.221; Mehmet Akif Tulumlu, “İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Yargılamasında Delil Toplanır mı?”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.3, S.20, Nisan 2008, s.155-159; İbrahim H. Özçaycı, “İhtiyati Tedbir ve Uygulamasında Karşılaşılan Aksaklıklar”, *Bursa Barosu Dergisi*, C.29, S.78, Temmuz- Ağustos 2005, ss.67-69

¹⁵⁵ Doktrinde Yılmaz , ihtiyati tedbir talebinde bulunanın elinde hiç bir delil bulunmaması durumunda tedbir talebinin reddi gerektiği kanaatindedir. Ayrıntılı bilgi için bkzn: Yılmaz, a.g.e, s. 895

¹⁵⁶ Yılmaz, a.g.e, s.893-895

2.1.3. İhtiyati Tedbirin Konusu

HMK’ da ihtiyati tedbire yönelik olarak uyuşmazlık konusu ifadesi kullanılmıştır. Dava konusu olmayan şey hakkında ihtiyati tedbir kararı verilemez, dava konusunun para alacağı olması durumunda ihtiyati haciz kararı verilebilir. İhtiyati haczin konusunu para alacağı oluşturmaktadır.¹⁵⁷ Tedbir türleri yukarıda da belirtildiği gibi farklı nitelikte olabilir. Verilecek tedbirler eda amaçlı, güvence amaçlı veya düzenleyici nitelikte olabilir. Eda tedbirlerinde alacaklının ekonomik durumu önem arz etmektedir.¹⁵⁸ Örneğin müdahalenin önlenmesi davalarında da verilen ihtiyati tedbir kararı eda tedbiridir. Taşınır veya taşınmazların açısından mal veya hakkın üzerine tedbir konulması muhafaza altına alınması teminat amaçlı ihtiyati tedbirlerdir. Taşınır mal üzerine tedbir konulmasıyla taşınırın yediemine teslim edilmesi mümkündür.¹⁵⁹

İhtiyati tedbir kararının etkisi aksi belirtilmediği müddetçe nihai karar kesinleşinceye kadar devam eder. HMK md. 397/2 düzenlemesinde nihai kararın usule veya esasa ilişkin olması hakkında herhangi bir ayırım bulunmamaktadır. HUMK md. 112’de nihai kararların esasa ilişkin karar olduğu açıkça düzenlenmişti.¹⁶⁰ Örneğin dosyanın işlemde kaldırılması durumunda ihtiyati tedbir kararının devam edip etmeyeceği üzerinde durmak gereklidir. Dosyanın işlemde kaldırılmasında ihtiyati hacze ilişkin hüküm kıyasen uygulandığında ihtiyati tedbirin bir ay boyunca devam edeceği bir aylık süre sonunda hükümsüz kalacağını söylemek mümkündür.¹⁶¹

Mahkeme tarafından nihai karar verildiğinde ihtiyati tedbirin de kaldırılmasına karar verilebilir. İhtiyati tedbirin kaldırılmasına yönelik tarafların talepte bulunmalarına

¹⁵⁷ Mehmet Akif Tulumlu, “Dava Konusu Olmayan Şey Üzerine İhtiyati Tedbir Kararı Verilmesi”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.8, S.79, Mart 2013, ss.54-57

¹⁵⁸ Özekes- Erişir, *a.g.m.*, s.1243

¹⁵⁹ Görgün vd., *a.g.e.*, s.731; Anayasa Mahkemesi, Başvuru Nu. 2017/23296, Şevket Budan başvurusuna yönelik 08/09/2020 tarihli kararında” Somut olayda başvuru konusunun taşınmazlarının tapu kaydına 1/4/1991 tarihinde ihtiyati tedbir şerhi konulmuş ve bu şerh ancak 20/6/2018 tarihinde kaldırılabilmiştir. Dolayısıyla olayda mülkiyet hakkını sınırlandıran tedbir sürecinin 27 yıl 2 ay 19 gün sürdüğü tespit edilmiştir. Bu tedbir süreci bir bütün olarak ele alındığında söz konusu sürenin makul olmadığı kuşkusuzdur. Bu durumda mülkiyet hakkını sınırlandıran tedbirin başvurucuya şahsi olarak aşırı bir külfet yüklediği sonucuna varılmıştır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.” Şeklindeki gerekçe ile Anayasa Mahkemesi ihtiyati tedbirin uzun süre devam etmesini hak ihlali saymıştır. Anayasa Mahkemesi, Başvuru Nu.2018/14389, Bülent Akbaci başvurusuna yönelik 13/04/2021 tarihli kararda da “İncelenen başvuruda, ihtiyati tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Somut olayda Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir.” Gerekçesiyle ihlal kararı verilerek başvuru konusuna manevi tazminat ödenmesine karar verilmiştir.

¹⁶⁰ Yılmaz, *a.g.e.*, s.980

¹⁶¹ Alper Tunga Küçük, “İhtiyati Tedbirin Etkisinin Süre Bakımından Sınırı”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.12, S.2, 2022, ss.1215-1239

gerek olmayıp hakimın takdir yetkisi kapsamında karar vermesi söz konusudur.¹⁶² Asıl kararlar birlikte lehine ihtiyati tedbir kararı verilenin haksız olduğu tespit edilmişse ihtiyati tedbir kararının devamı aleyhine ihtiyati tedbir kararı verilen kişi yönünden mağduriyet yaratabilecektir.

2.1.4. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Adli yargı mahkemelerinin adli uyuşmazlık konularına ilişkin olarak tedbir kararı vermesi gerekir. İdari yargı koluna giren bir uyuşmazlıkta tedbir kararı adli yargı mahkemeleri tarafından verilemez.¹⁶³ 1086 sayılı HUMK md.104 düzenlemesinde ihtiyati tedbir dava açılmaksızın isteniyorsa en az masrafla ve ihtiyati tedbirin ifası en çabuk nerede mümkünse o yer mahkemesi yetkili olacağı düzenlenmiştir.¹⁶⁴ Dava açıldıktan sonra ise ihtiyati tedbir talebi davaya bakan mahkemeye yöneltilmelidir.¹⁶⁵

İhtiyati tedbir talebinde görevli ve yetkili mahkemenin belirlenmesinde, esas hakkında dava açılıp açılmaması önemlidir. Aleyhine tedbir istenen kişi hakkında henüz

¹⁶² Küçük, *a.g.m.*, s.1223; İhtiyati tedbirin devamına ilişkin Yargıtay 15. Hukuk Dairesi, E. 2012/1829, K. 2012/6957, 08.11.2012 tarihli kararında şu şekilde karar vermiştir: "6100 Sayılı HMK'nın 389 ve devamı maddelerinde ihtiyati tedbir müessesesi düzenlenmiştir. 390. maddede tedbir talep edenin dilekçesinde dayandığı ihtiyati tedbir sebebinin ve türünü açıkça belirteceği ve davanın esası yönünden kendisinin haklılığını yaklaşık olarak ispat etmek zorunda olduğu, 397/1. maddesinde ise ihtiyati tedbir kararının dava açılmadan önce verilmesi halinde tedbir talep edenin, bu kararın uygulanmasını talep ettiği tarihten itibaren iki hafta içinde esas hakkındaki davasını açmak ve dava açtığına ilişkin evrakı, kararı uygulayan memura ibrazla dosyaya koydurtmak ve karşılığında bir belge almak zorunda olduğu aksi takdirde tedbir kendiliğinden kaldırılacağı düzenlenmiştir. 2. bendinde de ihtiyati tedbir kararının etkisinin aksi belirtilmediği takdirde nihai kararın kesinleşmesine kadar devam edeceği hükmü getirilmiştir. Dosya kapsamından HMK'nın 390/3. maddesi uyarınca davacının, davanın esası yönünden haklılığını yaklaşık olarak ispat ettiği kabul edilerek uygun bir teminat karşılığında dava dilekçesinde gösterilen meblağla sınırlı olarak ihtiyati tedbir kararı verildiği ve kararın uygulanmasını takip eden tarihten itibaren 2 haftalık süre içerisinde esas hakkındaki davanın açılarak buna ilişkin belgenin dosyaya konulduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda 6100 Sayılı HMK'nın 397/2 maddesi hükmüne ihtiyati tedbir kararında aksi belirtilmediğinden nihai kararın kesinleşmesine kadar devam edeceği, dava açılırken veya açılan davanın devamı süresince ihtiyati tedbirin devamına karar verilmesini talep zorunluluğu bulunmadığı davalı tarafça HMK'nın 397/1. maddesi süresi içerisinde esas hakkında açılan davanın belgelendirildiği ve mahkemece de açılan menfi tespit davasında tedbirin devamı talep edilmemiş olması dışında başkaca itiraz sebepleri yerinde görülmediğine göre karşı taraf yüklenicinin ihtiyati tedbire itirazının reddine karar verilmesi gerekirken yanlış değerlendirme ile kabulü doğru olmamış bozulması uygun bulunmuştur." intranet. uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi: 18.03.2023); Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2016/18238, K. 2017/11125, 21.09.2017 tarihli kararında da ihtiyati tedbir kararının nihai kararın kesinleşmesine kadar devam edeceğine yer verilmiştir. intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi: 18.03.2023); Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, E.2019/3066, K. 2019/10145 sayılı 15.10.2019 tarihli kararında ise ihtiyati tedbirin karar verildikten ve dosyadan el çekildikten sonra kaldırılmayacağına yer verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir: "Mahkemece yargılama sırasında 10.09.2012 tarihli ara kararla dava konusu taşınmazın üçüncü kişilere devrinin önlenmesi bakımından ihtiyati tedbir konulmasına karar verilmiş, nihai kararda ihtiyati tedbir ile ilgili bir hüküm verilmemiştir. Nihai karardan sonra ise davalı Murat Yörük'ün talebi üzerine ihtiyati tedbirin kaldırılmasına karar verilmiştir. Mahkemece ara kararla uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilmesinde bir isabetsizlik bulunmamasıyla birlikte, yargılama sonunda uyuşmazlığın esası ile ilgili nihai kararın verilmesinden, hakim bu şekilde dosyadan el çekmesinden sonra resen ya da tarafların talebi ile dosyanın tekrar ele alınması ve yeniden bir hüküm kurulması mümkün değildir. Bu itibarla mahkemenin 22.02.2019 tarihli kararı ile ihtiyati tedbirin kaldırılmasına karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir." intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi: 18.03.2023)

¹⁶³ Okay Durman, "İhtiyati Tedbirde ve İhtiyati Tedbirden Sonra Açılan Davada Görevli Mahkeme" *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.6, S.15, 2010, ss.53-87

¹⁶⁴ Yılmaz, *a.g.e.*, s.878-879

¹⁶⁵ Yılmaz, *a.g.e.*, s.886

dava açılmamışsa talep işin esası hakkındaki görevli ve yetkili mahkemeye yapılır. Görevli olmayan veya kesin yetkinin söz konusu olduğu durumlarda yetkisiz mahkemeden ihtiyati tedbir talep edildiğinde mahkeme talebi reddetmelidir. Kesin yetkinin söz konusu olmadığı hallerde ise ihtiyati tedbire itiraz aşamasında yetki konusunda karar verilir.¹⁶⁶ Doktrinde İsviçre hukukunda da ihtiyati tedbir talebinde görevli ve yetkili mahkeme kanunda aksine bir düzenleme yoksa esas hakkındaki davaya bakmaya mahkeme veya tedbirin infaz edileceği yer mahkemesi olduğu ifade edilmiştir.¹⁶⁷

Dava açılırken veya yargılama esnasında ihtiyati tedbir talebinin yargılamaya bakan mahkemeye yöneltilmesi gerekir.¹⁶⁸

2.1.5. Yargılama Usulü

İhtiyati tedbir bir dava olmadığından, davadan bağımsız olarak istenilen ihtiyati tedbirler D. iş numarası alırlar. İzlenecek usul ise tedbir yargılamasına ilişkindir. Basit yargılama usulü uygulanır. İhtiyati tedbirin niteliği nedeniyle adli tatilde görülmesi mümkündür (HMK md.103/1-a).

2.1.6. Teminat Gösterilmesi

İhtiyati tedbir talep edenin haksız çıkması halinde karşı taraf ve üçüncü kişilerin uğrayabilecekleri muhtemel zararların önlenmesi için teminat gösterilmesi zorunludur (HMK md.392/1-c.1).¹⁶⁹ Teminat, karşı taraf ve zarara uğrayabilecek üçüncü kişi yönünden aranır.¹⁷⁰ Teminatın yatırılması ihtiyati tedbirin uygulanması için şarttır. Talebin resmi bir belgeye veya kesin delile dayanması halinde, teminat alınmayabilir. Ayrıca adli yardımdan yararlananlar da teminat göstermekten muaftırlar.¹⁷¹ 1086 HUMK md.110/c.2 düzenlemesinde de hakimin uygun gördüğü hallerde teminat göstermeyeceğine yönelik düzenleme ile hakimin takdir hakkı kapsamında teminat alınmayacağı da hüküm altına alınmıştır.¹⁷² Yine HUMK döneminde devletin ihtiyati tedbir taleplerinde teminat göstermekten muaf olduğu açıkça belirtilmişti.¹⁷³ HMK

¹⁶⁶ Pekcanitez vd. *a.g.e.*, s.586

¹⁶⁷ Öztekin, *a.g.m.*, s.261.

¹⁶⁸ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.585

¹⁶⁹ Erişir, *a.g.e.*, s.339; Görgün vd., *a.g.e.*, s.736

¹⁷⁰ Mıstaçoğlu, *a.g.e.*, s.43

¹⁷¹ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.589

¹⁷² Yılmaz, *a.g.e.*, s. 920

¹⁷³ Yılmaz, *a.g.e.*, s.920

döneminde ise devletin teminat gösterme muafiyetine ilişkin düzenlemeye eşitlik ilkesinin zedelendiği gerekçesiyle yer verilmemiştir.¹⁷⁴

Asıl davanın kesinleşmesi veya ihtiyati tedbirin kalkmasından itibaren bir ay içinde tazminat davası açılmazsa teminat iade edilir (HMK md.392/2). Asıl dava sonuçlandıktan sonra aleyhine ihtiyati tedbir istenen kişi haklı çıkmışsa, hüküm kesinleşmişse ve hükmün kesinleşmesinden itibaren bir ay içinde tazminat davası açılmışsa teminat iade edilmez.¹⁷⁵ Bir ay içinde tazminat davası açılmamışsa teminat iade edilir. Teminatın iade edilmesi ihtiyati tedbirden doğan sorumluluğu ortadan kaldırmayacağından zamanaşımı süresi içerisinde ihtiyati tedbirden zarar gören kişiler dava açabilirler.¹⁷⁶ İhtiyati tedbir sebebiyle tazminat davası açılabilmesi için kural olarak ihtiyati tedbir kararının uygulanması, uygulanma sebebiyle zarar doğması ve ihtiyati tedbir kararının haksız olması gerekir.¹⁷⁷

İhtiyati tedbirde teminatın iadesi Hukuk Muhakemeleri Kanunu Yönetmeliği md. 59 hükümlerine göre yapılır. Teminatın talep edene iadesi, mahkeme kararı ile gerçekleşir.¹⁷⁸

2.1.7. İhtiyati Tedbir Kararına Karşı Kanun Yolları

İhtiyati tedbir talebi reddedilirse, kararın tefhimi veya tebliğinden itibaren iki hafta içerisinde istinaf kanun yoluna başvurulabilir.¹⁷⁹ İhtiyati tedbir talebinin reddine ilişkin karar gerekçeli olarak yazılmalıdır (HMK md.391/3-c.1)¹⁸⁰. İstinaf kanun yoluna başvurulması tedbirin icrasını durdurmaz (HMK md.394/5). İsviçre Hukuku'nda da ihtiyati tedbir kararlarına karşı istinaf yoluna başvurulması ihtiyati tedbir kararının icrası durdurmaz. Telafisi güç zararın ortaya çıkması ihtimalinin bulunması durumunda ihtiyati tedbirin icrası ertelenebilir.¹⁸¹ İstinaf başvurusu sonucu verilen karar kesin olup temyiz yolu açık değildir (HMK md.362/1-f).

¹⁷⁴ Mistaçoğlu, *a.g.e.*, s.44

¹⁷⁵ Mistaçoğlu, *a.g.e.*, s.45; Haksız İhtiyati tedbir nedeniyle açılacak tazminat davasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Cenk Akil, “6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda Haksız İhtiyati Tedbir Nedeniyle Tazminat Davası”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.3, 2013, ss.172-194.

¹⁷⁶ Mistaçoğlu, *a.g.e.*, s.46

¹⁷⁷ Ramazan Korkmaz “ Haksız İhtiyati Tedbirden Kaynaklanan Tazminat Davasının Normatif Zarar Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 21, S.2, 2019, ss.805- 841.

¹⁷⁸ Mistaçoğlu, *a.g.e.*, s. 46

¹⁷⁹ Mistaçoğlu, *a.g.e.*, s.70

¹⁸⁰ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.589; Tanrıver, *a.g.e.*, s.225

¹⁸¹ İdil Tuncer Kazancı, “ Yargı Kararları ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İhtiyati Tedbirlere İlişkin Bazı Sorunlar”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.8, S.23, 2012, ss.76-126

Aleyhine tedbir kararı verilen karşı tarafın dinlenilmeden ihtiyati tedbir kararı verilmişse karara itiraz edebilir.¹⁸² İhtiyati tedbir kararına karşı yapılan itiraz üzerine verilen karar da istinaf kanun yoluna tabidir (HMK md.341/1-b). Aleyhine tedbir istenen kişi dinlenilmişse ve tedbir talebi kabul edilmişse bu durumda ihtiyati tedbir kararına karşı kanun yolu kapalıdır.

İhtiyati tedbire itiraz sebepleri, tedbirin şartları, mahkemenin yetkisine ve teminata yönelik olabilir. Karşı taraf, ihtiyati tedbirin uygulanması sırasında hazır bulunuyorsa kararın uygulanmasından itibaren bir hafta içerisinde, hazır bulunmuyorsa uygulama tutanağının tebliğinden itibaren bir hafta içerisinde kararı veren mahkemeye itiraz edebilir (HMK md.393/4).¹⁸³

İstinaf kanun yolu başvurusun sırasında bölge adliye mahkemelerinin ihtiyati tedbir kararı verip veremeyeceği üzerinde durmak gereklidir. Bölge adliye mahkemelerinin ihtiyati tedbire yönelik incelemesi sonucu istinaf başvurusunu kabul etmesi durumunda dosyayı ilk derece mahkemesine gönderebileceği gibi kendisi de ihtiyati tedbir talebi hakkında karar verebilir.¹⁸⁴ Örneğin, ilk derece mahkemesinin yaklaşık ispatın sağlanmadığı gerekçesiyle verdiği red kararı sonucu yapılan istinaf başvurusunda bölge adliye mahkemesi ihtiyati tedbire dair karar vermeyerek yaklaşık ispat düzeyinde sunulan delillerin toplanması için kararın kaldırılmasına ilişkin karar verilerek dosya ilk derece mahkemesine gönderilmelidir. Yaklaşık ispat düzeyinde sunulan delillerin bölge adliye mahkemesi tarafından toplanması daha hızlı ve kolay olacaksa bölge adliye mahkemesinin deliller toplayıp karar vermesi de mümkündür.¹⁸⁵ Uygulamada genellikle ilk derece mahkemesinin red kararına karşı başvuru istinaf incelemesinde bölge adliye mahkemesi ihtiyati tedbir hakkında kaldırma kararı verdikten sonra dosyayı ilk derece mahkemesine göndermeden ihtiyati tedbir hakkında bizzat karar vermektedir.¹⁸⁶

İhtiyati tedbirin uygulanması sebebiyle menfaati tehlikeye giren üçüncü kişi de ihtiyati tedbirin uygulanmasından itibaren bir hafta içerisinde itiraz edebilir. Üçüncü kişi mahkemenin yetkisine itiraz edemez.

¹⁸² Mıstaçoğlu, *a.g.e.*, s.69

¹⁸³ Mıstaçoğlu, *a.g.e.*, s.69

¹⁸⁴ Cemil Simil, "Bölge Adliye Mahkemelerinin İhtiyati Tedbir Kararı Verebilmesi ve Kararın Denetimi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.10, S.2, 2020, ss.171-194.

¹⁸⁵ Simil, *a.g.m.*, s.175

¹⁸⁶ Simil, *a.g.m.*, s.177

2.1.8. İhtiyati Tedbirin Uygulanması

İhtiyati tedbir kararını alanın, karar tarihinden itibaren bir hafta içerisinde, tedbirin uygulanmasını talep etmesi gerekir. Tedbirin uygulanmasını talep etmezse, süresi içerisinde dava açılrsa dahi tedbir kendiliğinden kalkacaktır (HMK md.393/1). Bir haftalık süre, karar tarihinden itibaren başlar.¹⁸⁷ İhtiyati tedbirin uygulanmasının belli bir süreye bağlanmasının sebebi, geçici hukuki koruma olması nedeniyle çok uzun bir süre uygulanmaksızın ayakta kalmasının ihtiyati tedbirin amacına aykırılık oluşturmastır.¹⁸⁸

İhtiyati tedbir kararının uygulanması, kararı veren mahkemenin yargı çevresindeki icra dairesi veya mal ve hakkın bulunduğu yerdeki icra dairesinden istenir (HMK md.393/2).¹⁸⁹

İhtiyati tedbir kararının uygulanması için gerekirse zor kullanılabilir (HMK md.393/3). Zor kullanma konusunda bütün kolluk kuvvetleri, köylerde muhtarlar yazılı başvuru üzerine ihtiyati tedbiri uygulayacak kişiye yardım etmek ve emirlerini yerine getirmek zorundadırlar.¹⁹⁰

İhtiyati tedbir kararının uygulanmasına ilişkin emre uymayan veya tedbir kararına aykırı davranan kişi aleyhine ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren altı aylık süre içerisinde şikâyet edilirse altı aya kadar disiplin hapsi verilir (HMK md.398/1).¹⁹¹

2.2. DELİL TESPİTİ

Taraflarca dava açıldıktan ve dilekçeler aşaması tamamlandıktan sonra mahkeme tarafından yapılacak işlemler tamamlanuncaya kadar yargılama aşamasında incelenmesi gereken delillerin önceden incelenmesine ihtiyaç duyulabileceği gibi kimi zaman delillerin de kaybolma ihtimali bulunmaktadır.¹⁹² Henüz açılmamış veya açılmış bir davada inceleme sırası gelmemiş olan delillerin, önceden toplanıp teminat altına alınması delil tespiti olarak tanımlanabilir.¹⁹³

¹⁸⁷ Görgün vd. *a.g.e.*, s.739; Mıstaçoğlu, *a.g.e.*, s.78

¹⁸⁸ Mıstaçoğlu, *a.g.e.*, s.78

¹⁸⁹ Mıstaçoğlu, *a.g.e.*, s.79

¹⁹⁰ Mıstaçoğlu, *a.g.e.*, s.81

¹⁹¹ Tanrıver, *a.g.e.*, s.227

¹⁹² Yılmaz, *a.g.e.*, c.2, s.1333

¹⁹³ Tanrıver, *a.g.e.*, s.237; Görgün vd., *a.g.e.*, s.748

Delil tespiti, geçici hukuki koruma niteliğinde olduğundan delil tespiti kararı mahkeme tarafından verilir.¹⁹⁴ Noterlerin de işleri arasında tespit işleri de bulunmaktadır. Yapılacak iş kapsamında noterler de bir yerin durumunu, kıymetin, kişilerin kimlik ve ifadelerini tespit etme yetkisine sahiptirler. Fakat noterlerin kanundan kaynaklanan tespit işleri delil tespiti olarak nitelendirilemez. Çünkü delil tespiti işleminin yapılabilmesi HUMK ve HMK ile mahkemelere tanınan yargısal bir yetkidir.¹⁹⁵

Roma Hukuku'nda da delil tespiti delillerin yargılama dışında kayıt altına alınması, yazıya aktarılması ve protokole bağlanması şeklinde uygulanmaktaydı.¹⁹⁶

Doktrinde, Alman Hukuku'nda delil tespitinin hangi durumlarda istenebileceği ve tespit edilebilecek vakıaların kanunla tespit edildiği ifade edilmiştir. Karşı tarafın rıza göstermesi durumunda delillerin kaybolması veya kullanımının zorlaşması şüphesinin bulunması halinde eşyanın durumu veya değerinin tespiti, kişisel zarar, maddi zarar veya hasarın engellenmesi için masraf tespitinin gerekli olduğu durumlarda delil tespiti istenebilir.¹⁹⁷

Doktrinde, İsviçre Hukuku'nda delil toplanmasının tehlikeye girmesi veya delilin toplanmasında hukuki menfaatin bulunmasının yaklaşık ispat edilmesi durumunda delil tespiti yapılabileceği belirtilmektedir.¹⁹⁸ İsviçre Hukuku'nda delil tespiti ihtiyati tedbir usulüne tabidir. Fakat delil tespiti tarafların hakları üzerinde herhangi bir etki doğurmadığından geçici hukuki koruma olarak nitelendirilmemektedir.¹⁹⁹ İsviçre'de delil tespiti taleplerinde adli yardım hükümlerinin uygulanmasına yönelik mevzuatta açık bir düzenleme yoktu. Uygulamada ise delil tespiti taleplerinde adli yardım hükümlerinin uygulanamayacağına dair kararlar verilmekteydi. İsviçre Medeni Usul Kanunu'nda değişiklik yapılmasını ön gören tasarıya göre delil tespiti taleplerinde de adli yardımdan yararlanılabilir.²⁰⁰

Delil tespitinin talep edilebilmesi için, tespiti talep edilen delilin inceleme sırasının henüz gelmemiş olması gereklidir (HMK md.400/1).²⁰¹ Delil tespiti talebinde

¹⁹⁴ Leyla Akyol Aslan, *Medeni Usul Hukukunda Delil Tespiti*, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s.35; Yılmaz, *a.g.e.*,s.1335

¹⁹⁵ Süha Tanrıver, "Noterlerin Tespit İşleri", *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.2, S.3, 2006, ss.593-605

¹⁹⁶ Birce Arslandoğan, *Medeni Yargılama Hukukunda Delil Tespiti*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s.10

¹⁹⁷ Arslandoğan, *a.g.e.*, s.116

¹⁹⁸ Arslandoğan, *a.g.e.*, s.116

¹⁹⁹ Özbek, *a.g.m.*,s.261

²⁰⁰ Selçuk Özbek -Mert Namlı, "İsviçre Medeni Usul Kanunu'nda Yapılması Öngörülen Önemli Değişiklikler", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 154, 2021, ss. 173-228.

²⁰¹ Akyol Aslan, *a.g.e.*, s.29

hukuki yarar bulunmalıdır (HMK md.400/2-c.1). Delil tespiti konusunu çekişmeli vakıalar oluşturur. HMK md.400/1 hükmüne göre taraflardan her biri görülmekte olan bir davada inceleme sırası gelmemiş veya ileride açacağı davada ileri süreceği vakıanın tespiti amacıyla keşif yapılması, bilirkişi incelemesi yapılması veya tanık ifadelerinin alınması gibi işlemlerin yapılmasını isteyebilir. Talepte bulunan kişi, açılmış veya açılacak olan davada taraf olmalıdır. İleride açılacak davada taraf olmayacak kişi talepte bulunamaz.²⁰² İleride açılacak davada davacı veya davalı olabilecek her iki taraf da talepte bulunabilir. Talep edilen delil üzerinde herhangi bir çekişme yoksa delil tespiti talep etmekte hukuki yarar bulunmamaktadır.²⁰³ Delil tespitinde bulunan tarafın korunmaya değer hukuki menfaatinin bulunması hukuki yararının bulunduğu anlamını taşır.²⁰⁴

2.2.1. Delil Tespitinde Görevli ve Yetkili Mahkeme

Delil tespiti, dava açılmamış durumlarda esas hakkında davaya bakacak olan mahkemeden, üzerinde keşif ya da bilirkişi incelemesi yapılacak şeyin bulunduğu, tanık olacak kişinin oturduğu yer sulh hukuk mahkemesi yetkili ve görevlidir (HMK md.401/1). Dava açılmadan önce yetkisiz mahkemeden talepte bulunulursa, taraflar yetki itirazında bulunabilirler. Uyuşmazlık hakkında dava açıldıktan sonra delil tespiti yapan mahkemenin görevsiz veya yetkisiz olduğu ileri sürülemez (HMK md.401/3). Dava açıldıktan sonra delil tespiti mutlaka davaya bakan mahkeme tarafından yapılmalıdır.²⁰⁵ Delil tespitinin yargılamayı yapan mahkeme tarafından yapılması doğrudanlık ilkesinin de uygulanmasına katkı sağlar. Uygulamada delil tespiti istemlerinin genellikle sulh hukuk mahkemelerinden istendiği görülmektedir. Davacı tarafça dava açıldığında, görevli mahkemeden dava dilekçesiyle delil tespiti isteminde de bulunulması durumunda yargılamayı yapacak mahkeme tahkikat aşamasına geçmeksizin delilleri de inceleyebilecektir.

1086 sayılı HUMK'nun yürürlükte olduğu dönemde delil tespiti talebi yargılama aşamasında esas davaya bakan mahkemeden talep edilebilirdi. Dava açılmadan önce

²⁰² Akyol Aslan, *a.g.e.*, s.35

²⁰³ Cenk Akil, "Medeni Yargılama Hukukunda Mahkemelerce Yapılan Delil Tespiti", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.58, S.1, Mart 2009, ss.1-62

²⁰⁴ Akyol Aslan, *a.g.e.*, s. 57

²⁰⁵ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.606; Tanrıver, *a.g.e.*, s.239; Aziz Serkan Aslan, "6100 Sayılı HMK m 401 Hükmüne Göre Delil Tespitinde Görevli ve Yetkili Mahkeme", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.21, S.2, 2013, ss.241-254

yapılan delil tespiti talepleri ise genel görev kurallarına göre belirlenecek mahkemeye yöneltilirdi.²⁰⁶

Doktrinde, Alman Medeni Usul Kanunu'nda delil tespitinin dava açıldığı takdirde davayı gören mahkemeden, dava açılmadan önce esas davaya bakma yetkisi olan mahkemeden isteneceği ifade edilmiştir. Ayrıca, acil durumlarda delil tespiti, ifadesi alınacak veya bilirkişi incelemesi yapılacak şeyin bulunduğu yer sulh hukuk mahkemesinden istenir.²⁰⁷

2.2.2. Delil Tespiti Talebi

Delil tespiti talebi mahkemeden dilekçeyle istenir. Delil tespitinin yazılı olarak istenmesi kanun hükmünde açıkça düzenlenmiştir.²⁰⁸ Tespit talebinde, delillerin kaybolacağı veya gösterilmesinde zorluk bulunacağına dair sebepler, aleyhine delil tespiti talep edilen kişinin ad, soyad ve adres bilgileri bulmalıdır. Dava arkadaşlığında mecburi dava arkadaşlarından her biri tek başına delil tespiti talebinde bulunabilir. Aynı şekilde ihtiyari dava arkadaşlarının da tek başına delil tespiti talebinde bulunmaları mümkündür.²⁰⁹ Durum ve koşulların olanak sağlamadığı hallerde aleyhine tespit yapılacak kişi gösterilmeden de talepte bulunulabilir (HMK md.402/1-c.3). Aleyhine tespit istenecek kişinin bulunarak adresinin tespit edilmesine kadar geçen süreçte delillerin kaybolması ihtimali bulunduğundan karşı tarafın belirlenememesi talep edenin kusurundan kaynaklanmıyorsa delil tespiti talebinin geçerli kabul edilmesine yönelik düzenleme yerindedir.²¹⁰

Delil tespiti talebinde bulunanın tespit giderlerini de avans olarak yatırması zorunludur. Gider avansı yatırılmazsa mahkeme tarafından delil tespiti yapılmaz.

2.2.3. Delil Tespiti Talebinin İncelenmesi

Delil tespiti talepleri basit yargılama usulüne tabi olduğundan ve geçici hukuki koruma niteliğinde olduğundan dosya üzerinden incelenerek karara bağlanır (HMK md.316/1-c).²¹¹ Delil tespiti taleplerinin mahkeme tarafından duruşma yapılarak incelenmesi de mümkündür. Fakat delil tespiti istemlerinin incelenmesi acele iş

²⁰⁶ Yılmaz, *a.g.e.*, s.1346

²⁰⁷ Fatih Tahiroğlu, “ Medeni Usul Hukukunda Delil Tespitinde Görevli ve Yetkili Mahkeme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 12, S.2, 2022, ss.1241-1260

²⁰⁸ Akyol Aslan, *a.g.e.*, s.84

²⁰⁹ Arslandoğan, *a.g.e.*, s.144, 148

²¹⁰ Akyol Aslan, *a.g.e.*, s. 85

²¹¹ Tanrıver, *a.g.e.*, s.240

niteliğinde olduğundan delillerin kaybolmaması için mahkemenin duruşma açmaksızın inceleme yapması daha uygundur. Talebin HMK md. 400 hükmünde belirtilen şartları taşıması durumunda mahkeme talebin kabulüne karar verir. Delil tespiti hakkındaki kararlara karşı istinaf kanun yolu kapalıdır. Delil tespitindeki kanun yolu, talebin kabulü halinde, aleyhine tespit yapılan karşı tarafa yapılan tebligattan sonra karşı tarafın itiraz etmesidir (HMK md.402/3). HMK 'da tespit talebin reddinde başvurulabilecek herhangi bir kanun yolu bulunmamaktadır. Bu nedenle delil tespitinin reddine ilişkin kararlar kesindir.

Delil tespiti talebi kabul edilirse talep dilekçesi ve kabule ilişkin mahkeme kararı aleyhine tespit istenen kişiye tebliğ edilir. HMK md.402/f.3 düzenlemesine göre delil tespitinin yeri, zamanı, tespit sırasında hazır bulunulabileceği itirazların da bir haftalık süre içerisinde bildirilebileceği ihtar yapılır. Aleyhine tedbir istenen kişi de belirtilen süre içerisinde tespitini talep ettiği konuları ve bilirkişiye sorabileceği soruları hazırlama imkanına sahip olur.

Karşı tarafa delil tespitinin günü, saati ve yerinin tebliğ edilmesi talep edenin haklarına zarar verebilecek olması halinde, karşı tarafa tebligat yapılmadan da delil tespiti yapılabilir (HMK md.403-c.1). Talep sahibinin haklarının korunması için karşı taraf haberdar edilmeksizin gerekli incelemelerin yapılmasında sakınca bulunmamaktadır.²¹² Delil tespiti yapıldıktan sonra, tespit dilekçesi, tespit kararı, tespit tutanağı ve bilirkişi raporunun sureti mahkeme tarafından re'sen karşı tarafa tebliğ edilir (HMK md.402/4). Delil tespiti kararına itiraz süresi tebliğ tarihinden itibaren bir hafta içinde başlar.

Delil tespiti dosyası, asıl dava dosyasının eki sayılır. Esas yargılamada delil tespiti dosyasındaki raporların hükme esas alınabilmesi için taraflara tebliği gereklidir. Delil tespiti sonucu elde edilen deliller de hâkim tarafından değerlendirilir.

2.3. TAHKİM YARGILAMASINDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMALAR

Tahkim yargılamasında uyuşmazlık tarafları, tahkime elverişli olan uyuşmazlığın hakem veya hakem heyeti tarafından çözümlenmesi konusunda sözleşme yapabilirler. HMK' da düzenlenen tahkim, ihtiyari tahkimdir. İhtiyari tahkimde, taraflar tahkime başvurmak zorunda olmayıp, dilerlerse dava açma haklarını da kullanabilirler. İhtiyari tahkim, sözleşmeden doğmaktadır.²¹³ Tahkime başvurulabilmesi için uyuşmazlığın

²¹² Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.607; Görgün vd. *a.g.e.*, s.755

²¹³ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.608; Ebru Yılmazsoy, "Tahkim ve Hakem Sözleşmeleri", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C.1, S.42,2020, ss.389-426

tahkime elverişli olması gereklidir. Tahkime elverişli olmayan uyuşmazlıklar, taşınmazlar üzerindeki aynı haklar ve tarafların serbestçe tasarruf edemeyeceği haklardan kaynaklanan uyuşmazlıklardır (HMK md.408).²¹⁴

Tahkim yargılamasında da geçici hukuki korumalardan olan delil tespiti ve ihtiyati tedbirlerin hakem tarafından verilebileceği HMK md. 414 düzenlemesinde yer almaktadır. Maddeye göre tahkim sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadıkça delil tespiti ve ihtiyati tedbir kararı verilebilir. Fakat ihtiyati haciz verilebileceğine ilişkin düzenleme bulunmamaktadır. Taraflar kendi istekleriyle tahkime başvurdıklarından, hakem veya hakem heyetinin re'sen tedbir kararı vermesi mümkün değildir. Talep edilirse delil tespiti ve ihtiyati tedbir kararı verileceği belirtilmiştir (HMK md.414/1-c.1).²¹⁵

3. İCRA VE İFLAS KANUNU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

Borçlu hakkında icra takibi devam ederken, icra takibine karşı mahkemeye başvuru yapılması da mümkündür. İcra takibinin devamı nedeniyle borçlunun zarara uğramasının söz konusu olabileceği hallerde mahkeme tarafından geçici hukuki koruma olan tedbir kararı verilebilecektir. Verilecek tedbir kararları ise HMK md. 389 hükümleri uyarınca verilmeyecek olup İİK'da belirtilen tedbir hükümleri gereği verilecektir. HMK uyarınca verilen ihtiyati tedbir kararlarında yaklaşık ispat aranırken İİK gereği verilen geçici hukuk koruma niteliğindeki tedbir kararlarında yaklaşık ispat aranmaz.²¹⁶ İcra ve İflas Kanunu'ndaki geçici hukuki korumalar verildiği andan itibaren sonuçlarını doğurduğundan kararların icrası için farklı bir işlem tesisine gerek yoktur.²¹⁷ Söz konusu tedbirler mahkemenin yaptığı yargılamaya göre farklılık göstereceğinden mahkemenin verebileceği tedbir kararlarına değinmek gerekecektir.²¹⁸

3.1. ŞİKÂYETTE İCRANIN DURDURULMASI

Şikâyet, icra veya iflas dairelerinin icra ve iflas hukukuna aykırı işlemlerinin iptali veya hukuku uygun hale getirilebilmesi için başvurulabilen hukuki imkandır.²¹⁹

²¹⁴ Nevzat Boztaş, “Tahkimde Geçici Hukuki Korumalar”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.16, S.45, 2020, ss.163-220

²¹⁵ Salim Yunus Lokmanoğlu, “6100 sayılı Yasa Uyarınca Tahkim Yargılamasında Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S. 44, 2020, ss.203-238

²¹⁶ Erişir, *a.g.e.*, s.287

²¹⁷ Erişir, *a.g.e.*, s.288

²¹⁸ Konuralp, *a.g.e.*, ss.9-10

²¹⁹ Arslan vd., *a.g.e.*, s.88; Atalı vd., *a.g.e.*, s.51; İcra takibinin durdurulmasına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Ahmet Cahit İyilikli vd., “Takip Hukukunda İcranın Geçici Durdurulması”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Y.8, S.16, 2020, ss:203-257

İİK'ya göre şikâyet yoluna başvurulması icra takibini kendiliğinden durdurmayacaktır. İcra takibinin durması için mahkeme kararı gereklidir (İİK md.22). Şikâyet konusu işlem nedeniyle icra mahkemesindeki inceleme süresi boyunca icra takibinin devamı durumunda borçlunun zarara uğraması muhtemel olduğundan takibin durdurulması telafisi güç durumların da önüne geçecektir. Şikâyet incelemesi yapacak mahkeme, icranın durdurulması gerektiği kanaatine varırsa talep üzerine veya re'sen icranın durdurulmasına karar verebilir.²²⁰ İhtiyati tedbir kararı talep halinde verilirken şikayette icranın durdurulması re'sen de verilebileceğinden icranın durdurulmasına dair karar ihtiyati tedbir kararı niteliğinde değildir. ²²¹ İİK md. 22 gereği icra takibinin durdurulması, şikayet konusu işlemin devam etmesi durumunda zarara uğrama ihtimalini engelleyeceğinden İİK'da düzenlenen geçici hukuki korumadır.

3.2. GECİKMIŞ İTİRAZDA İCRANIN DURDURULMASI

Gecikmiş itiraz, borçlunun kusuru olmaksızın süresi içerisinde icra takibine itiraz edememiş olması nedeniyle paraya çevirme işlemine kadar icra takibine itiraz edebilmesine olanak sağlar (İİK md.65/1). Gecikmiş itirazda bulunulabilmesi için, itiraza engel teşkil eden sebebin ortadan kalmasından itibaren üç gün içerisinde itiraz yapılmalıdır (İİK md.65/2). Gecikmiş itiraz sebepleri, borçlunun ağır hastalığı, mücbir sebepler, beklenmedik haller olarak sayılabilir.²²² İcra mahkemesi, icra takibinin durdurulmasına yönelik tedbir kararı alabilir (İİK md.65/3-c.1). Adi haciz yolu ile takipte borçlunun icra takibine itirazı takibi kendiliğinden durdurmaktayken, gecikmiş itiraz da takibin durması için mahkemenin tedbiren takibin durdurulması kararı vermesi gerekmektedir.²²³

3.3. MENFİ TESPİT DAVALARINDA TEDBİR

Menfi tespit davalarında borçlunun alacaklıya para borcunun bulunmadığının tespiti veya davalının bir şeyin verilmesini, bir şeyin yapılmasını isteme hakkının bulunmadığı tespit edilir.²²⁴ İİK md.72 uyarınca açılan menfi tespit davalarında ise sadece para borcunun bulunmadığının tespiti istenebilir. ²²⁵ İİK md. 72'ye göre menfi tespit

²²⁰ Arslan vd., *a.g.e.*, s.99 ; Hakan Hasırcı, *İflasın Takiplere Etkisi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s.91

²²¹ Erişir, *a.g.e.*, s.291

²²² Arslan vd., *a.g.e.*, s.206; Alper Uyumaz, *İcra ve İflas Hukukunda Gecikmiş İtiraz*,1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2011, s.49-51

²²³ Atalı vd., *a.g.e.*, s.140; Konuralp, *a.g.e.*, s.63

²²⁴ Timuçin Muşul, *İcra ve İflas Hukukunda Menfi Tespit ve İstirdat Davaları*, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2014, s.61.

²²⁵ Muşul, *a.g.e.*, s.61

davaları icra takibinden önce ve icra takibinden sonra açılabilir. İcra takibinden önce açılan menfi tespit davasında, alacaklı borçlu hakkında henüz bir icra takibinde bulunmamıştır.²²⁶ Borçlunun hakkında icra takibi başlatılmadan menfi tespit davası açabilmesi için hukuki yararı bulunması gerekir. Örneğin, alacaklı olduğunu iddia eden kişi borçluya ihtarname göndermişse ve borçlu borcunun bulunmadığını düşünüyorsa menfi tespit davası açmasında hukuki yararı vardır.²²⁷

İcra takibinden önce açılan menfi tespit davasında, söz konusu alacak için daha sonradan icra takibi yapılması icra takibini kendiliğinden durdurmaz. Menfi tespit davası açıldıktan sonra, talep halinde teminat yatırılırsa takibin durdurulmasına karar verilebilir (İİK md.72/2).²²⁸ Takibin durdurulmasında takdir yetkisi olup, icra takibin geciktirilmesinin amaçlanması durumunda tedbir kararı verilmeyebilir.²²⁹ İcra takibinin durdurulması kararı, alacaklının alacağını tahsil etmesine engel olması nedeniyle borçluya koruma sağlayacağından geçici hukuki koruma niteliğindedir.²³⁰ Takibin durdurulması kararı verilebilmesi için de borçlunun iddiasını yaklaşık olarak ispat etmesi gerekmektedir.²³¹

İcra takibi başlatıldıktan, takip konusu alacağın alacaklının hesabına aktarılmasına kadar borçlu menfi tespit davası açılabilir. İcra takibi başlatıldıktan sonra açılan menfi tespit davası, icra takibini durdurmayaacağı gibi mahkeme tarafından da takibin durdurulmasına karar verilemez. Bu hususta ihtiyati tedbir kararı verilmesi mümkün değildir (İİK md.72/3-c.1). İİK md.72/3 hükmüne göre, takip konusu alacağın yüzde on beşinden az olmamak üzere teminat yatırılırsa alacaklı adına icra veznesine giren paranın alacaklıya ödenmemesine karar verebilir. Kanuni düzenlemeye göre, icra veznesine depo edilen paranın alacaklıya ödenmemesine yönelik olarak verilecek tedbir kararında mahkemenin takdir yetkisi bulunmaktadır.²³²

²²⁶ Yılmaz, a.g.e,s.769

²²⁷ Atalı vd., a.g.e, s.349; Talih Uyar, "İcra Takibinden Önce/Sonra Açılan Menfi Tespit Davalarında İcra Takibinin Durdurulması," *Leges Hukuk Dergisi*, C.7, S.79,2016

²²⁸ İlhan Postacıoğlu, "İcra İflas Kanununun Muaddel Hükümlerine Göre Menfi Tesbit Davası", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.32, S.2, 1966, ss. 824-845.

²²⁹ Kuru-Aydın, a.g.e, s.145; Muşul, a.g.e, s.202

²³⁰ Erişir, a.g.e, s. 299

²³¹ Erişir, a.g.e, s.301

²³² Kuru-Aydın, a.g.e, s.147; Muşul, a.g.e, s.205

3.4. İSTİHKAK İDDİASINDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

İcra takibinde taraflar alacaklı ve borçlu olup alacaklı ve borçlu dışındaki kişiler 3. kişi olarak nitelendirilir. İcra takibinin haciz aşamasında borçluda veya borçluda bulunmasa dahi borçluya ait olan mal ve haklar haczedilir (İİK md.85/1). Haciz esnasında borçluya aidiyeti konusunda çekişme olan malların hacizden kurtulabilmesi için istihkak davası açılması gereklidir.²³³

Borçlunun elinde bulunan mallar haczedilirken haciz konusunun 3. kişiye ait olduğu belirtilirse bu hususun haciz tutanağına geçirilmesi gerekmektedir. Haczedilen malın 3. kişiye ait olduğu alacaklı ve borçlu tarafından kabul edilirse istihkak iddiası da kabul edilmiş sayılır.²³⁴ Mülkiyetin 3. kişiye ait olmadığı belirtilmesi durumunda ise icra mahkemesi tarafından inceleme yapılacaktır. İstihkak iddiasına ilişkin delillerin değerlendirilmesiyle takibin ertelenmesine karar verilir (İİK md.97/1-c.2). Kanımızca mahkemenin takibin ertelenmesi için arayacağı ispat yaklaşık ispat olacaktır. Üçüncü kişinin mülkiyet iddiasının yaklaşık olarak ispat edilirse tedbiren takibin ertelenmesine karar verilecektir. İstihkak davası satış işlemlerini uzatmak amacıyla açılırsa bu durumda icra mahkemesi takibin ertelenmesi talebini reddetmelidir. Takibin ertelenmesi kararı teminat karşılığı da verilebilir.²³⁵ Haczedilen malın taşınır olması durumunda taşınırın muhafazası için tedbiren üçüncü kişiye bırakılması da mümkündür.²³⁶

3.5. İHALENİN FESHİNDE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

İcra takibinin satış aşamasında İİK’da belirtilen hükümlere uyulmadığı takdirde ihalenin feshi istenebilir. Satışa hazırlık işlemlerinde usulsüzlük olması, artırma ve ihalenin yapılmasında usulsüzlük olması, alıcının malın esaslı niteliklerinde yanıltılmış olması gibi hallerde ihalenin feshi istenebilir.²³⁷ İhale konusunun taşınmaz olması durumunda, taşınmaz kendisine geçen kişinin taşınmazı üçüncü kişiye devrederse telafisi güç zararlar doğabileceğinden ihalenin feshi davası açılırsa taşınmazın devrinin engellenmesi için ihtiyati tedbir kararı verilebilir.²³⁸

²³³ Kuru-Aydın, *a.g.e.*, s.205

²³⁴ Konuralp, *a.g.e.*, s.93

²³⁵ Mine Nur Bozdoğan, “ İcra ve İflas Hukuku Açısından Hacizden Doğan İstihkak İddiasının ve Davasının İncelenmesi”, *Legal Mali Hukuk Dergisi*, C.2, S.24, 2006, ss.2933-2943.

²³⁶ Nesibe Kurt Konca, “ Üçüncü Kişi Elinde Haczedilen ve Üçüncü Kişinin Üzerinde Mülkiyet İddiasında Bulunduğu Taşınır Mallar Üzerinde Alınacak Muhafaza Tedbirlerinin Kapsamı”, *Ankara Barosu Dergisi*, Y.67, S.2, 2009, ss.33-42.

²³⁷ Arslan vd., *a.g.e.*, s.425-426

²³⁸ Konuralp, *a.g.e.*, s.101

3.6. İHTİYATİ HACİZ

İhtiyati haciz, İİK’ da düzenlenen geçici hukuki koruma arasında yer almaktadır.²³⁹ İhtiyati haciz, para alacağının zamanında ifa edilebilmesi için kesin haciz yapılmaksızın mahkeme kararıyla borçlunun haberi olmaksızın mal varlığına el konulması olarak tanımlanabilir.²⁴⁰ İhtiyati haciz kesin hacze dönüşmeden borçlunun mallarının satışı gerçekleştirilmez.

3.6.1. İhtiyati Haczin Şartları

İhtiyati haczin alacaklıya ve alacağa yönelik bazı şartları bulunmaktadır. İhtiyati haciz isteyen alacaklı sıfatına sahip olması gerekir. Alacağın kambiyo senedinden kaynaklanması durumunda talep edenin kambiyo senedinin yetkili hamili olması, senet bedelini ödeyen ciranta, aval veren kişi olması, alacaklının fiil ehliyetine sahip olması ve borçlu hakkında cebri icra talebinde bulunabilecek olması gerekir.²⁴¹

Alacağa yönelik olarak ise, alacağın para borcu olması, rehinle temin edilmemiş olması ve vadesinin gelmiş olması gereklidir. Alacağın muaccel olması ve borçlunun borcunu ödememiş olması ihtiyati haciz talep edilmesinin şartları oluşmuştur.²⁴² Şarta bağlı alacaklar yönünden ihtiyati haciz istenemez.²⁴³ Vadesi gelmeyen alacak için borçlunun belirli bir yerleşim yerinin bulunmazsa ihtiyati haciz talep edilebilir.²⁴⁴ Ayrıca borçlunun yükümlülüklerinden kurtulmak amacıyla mal varlığını azaltması ve alacaklılarını zarar uğratacak şekilde hileli davranışlarda bulunması hallerinde de ihtiyati haciz talep edilebilir.²⁴⁵

²³⁹ Muhammet Özekes, *İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Haciz*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 1999, s.41; Pekcanitez vd., a.g.e., s.303 ; Yılmaz, a.g.e., s. 1076 ; İhtiyati haciz ve ihtiyati tedbirin konularının farklılığına ilişkin bkznz: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2017/1796 , K. 2021/607,20.05.2021 tarihli karar. İtranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:05.03.2023)

²⁴⁰ Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu, E.2016/1, K.2017/6, 29.06.2018 RG tarihli kararı: “İhtiyati haciz, “icra işlemi” değil, özel geçici hukuki koruma müessesesi olup, ancak İcra ve İflas Kanunu’nun 257’ inci maddesindeki şartlar çerçevesinde sadece “para alacakları” için öngörüldüğünden, teminat alacakları için ihtiyati haciz kararı verilemez.” (lexpera, Erişim Tarihi: 20.12.2022);Kuru- Aydın, a.g.e, s.355; Pekcanitez vd., a.g.e, s.230

²⁴¹ Adnan Deynekli- Mustafa Saldırım, *Öğretide ve Uygulamada İhtiyati Haciz*, 3. Baskı, Turhan Kitapevi, Ankara 2011, s.21-23

²⁴² Atalı vd., a.g.e, s.489; Özekes, a.g.e, s.136 ; Yılmaz, a.g.e, s.1079-1081

²⁴³ Talih Uyar, “Mahkemelerce Faturaya Dayalı Olarak İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi?” *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.28, S.122,2016, s.459-472

²⁴⁴ Yılmaz, a.g.e, s.1082-1083; Erhan Günay, *Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz*, 1. Baskı,Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s.221-222; Pekcanitez vd., a.g.e, s.307

²⁴⁵ Özekes, a.g.e, s.155

3.6.2. İhtiyati Hacizde İspat

İhtiyati haciz talep edenin alacağı ve haciz sebepleri hakkında mahkemeye kanaat getirecek delilleri sunması mecburidir (İİK md.258/1). Kanunun aradığı ispat yaklaşık ispattır. Alacağın varlığı konusunda güçlü bir ihtimal bulunmalıdır.²⁴⁶ İhtiyati haciz mahiyeti itibariyle alacaklının alacağını güvence altına almayı amaçladığından, ihtiyati haciz talebinde alacaklıdan tam ispat beklemek ihtiyati haczin amacına aykırılık teşkil eder. Alacaklının alacağın varlığı ve ihtiyati haciz sebepleri hakkında gerçeğe yakın ispat şartlarını sağlaması gerekir.

Mahkemenin, ihtiyati haciz talebinde delilleri toplamak gibi bir yükümlülüğü bulunmamaktadır.²⁴⁷ İhtiyati haczin ispatında alacağın varlığına ilişkin olarak yazılı belge sunulması zorunlu değildir. Örneğin; haksız fiillerden kaynaklanan alacaklardan dolayı, alacak haksız fiilin gerçekleştiği tarih itibariyle muaccel olduğundan, haksız fiile ilişkin belgelerin sunulması yeterlidir.

3.6.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme

İhtiyati hacizde yetkili mahkeme, İİK Md. 50 hükmüne göre belirlenir.²⁴⁸ İİK md. 50 hükmünde yetki hususunda HUMK' nun yetki düzenlemelerine atıfta bulunulmuş olup HUMK' un yürürlükte bulunmaması nedeniyle yetkili mahkemenin belirlenmesinde HMK md.6-HMK md.19 hükümleri uygulanacaktır. Buna göre ihtiyati hacizde talepte bulunulacak yetkili mahkeme genel olarak borçlunun yerleşim yerinde bulunan mahkemedir (HMK md.6/1). Sözleşmelerden kaynaklanan alacaklarda alacağın ifa edileceği yer mahkemesi de yetkili olacağından, ihtiyati haciz bu durumda alacağın ifa edileceği yer mahkemesinden de talep edilebilir. Para alacağına ilişkin olan borçlarda alacaklının bulunduğu yer mahkemesi de yetkili olduğundan alacaklı kendi yerleşim yerinde bulunan mahkemeden talepte bulunabilir. Kambiyo senetlerinden kaynaklanan alacaklarda, bonoda gösterilen ödeme yerindeki mahkeme, ödeme yerinin gösterilmezse keşide yerindeki mahkeme, bononun ciro edilmesi halinde ciranta aleyhine cirantanın yerleşim yeri mahkemesinden, poliçeden doğan alacaklarda poliçeyi kabul eden muhatabın yerleşim yeri mahkemesi, muhatap poliçeyi kabul etmemişse keşidecinin yerleşim yeri mahkemesi, çekten doğan alacaklarda borçlunun ikametgahı dışında ödeme yeri mahkemesi, ödeme yerinin olmaması halinde muhatap bankanın bulunduğu yer,

²⁴⁶ Özkes, a.g.e, s.223

²⁴⁷ Talih Uyar, "İhtiyati Hacizde Yargılama Yöntemi", *Yargı Dünyası*, C.23, S.268, 2018, ss.43-60

²⁴⁸ Yılmaz, a.g.e.,s.1107

bankanın merkezinin bulunduğu yer veya keşide yerinde bulunan mahkeme ihtiyati haciz kararı vermeye yetkilidir. Gerçek veya tüzel kişilerin şubelerinin bulunması halinde, şubenin borçlarından kaynaklanan alacaklara yönelik ihtiyati haciz istemi şubenin bulunduğu yerdeki mahkemeden istenebilir. Borçlunun birden fazla olması durumunda ise, her bir borçlunun yerleşim yeri yetkilidir.²⁴⁹ İlama dayalı alacaklar için, her mahkemeden ihtiyati haciz istenebilir.²⁵⁰

Dava açıldıktan sonra ihtiyati haciz talebi, yargılamayı yapan mahkemeden istenir. Davaya bakan mahkeme dışında başka bir mahkemenin ihtiyati haciz kararı verme yetkisi bulunmamaktadır.²⁵¹ İhtiyati haciz talebi değerlendirilirken mahkeme yetkili olup olmadığını kendiliğinden araştırılmaz. Mahkemenin yetkili olup olmadığı ihtiyati hacze itiraz sebebidir.

İhtiyati hacizde görevli mahkeme konusunda İİK’ da açık düzenleme yapılmadığından, görevli mahkemenin tespitinde HMK’ nın göreve ilişkin düzenlemelerinin uygulanması gerekecektir. Görevli mahkeme alacağın niteliğine göre tespit edilecektir.²⁵² İhtiyati hacze dayanak olan alacağın talepte bulunulan mahkemenin görevine girmezse görevsizlik kararı ile görevli mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir. Çünkü görev kamu düzenindendir.²⁵³ Fakat ihtiyati haciz, acele karar bağlanması gereken taleplerden olduğundan, uygulamada görevsizlik kararı verilmesi, kararın yazılması, kararın tebliği gibi aşamalar, alacaklının ihtiyati hacizden beklenen menfaatini tehlikeye düşürebilecektir. HMK md.2 hükmüne göre, genel görevli hukuk mahkemesi asliye hukuk mahkemesi olduğundan, özel kanunlarda görevli mahkemeye ilişkin bir düzenleme bulunmadığı ve diğer mahkemelerin görev alanına girmeyen alacaklar yönünden ihtiyati haciz talepleri asliye hukuk mahkemesi tarafından karara bağlanmalıdır. Örneğin, kira alacaklarına ilişkin ihtiyati haciz taleplerinde sulh hukuk mahkemeleri görevlidir. Kat mülkiyeti kanunu Ek-1 maddesinde de kat mülkiyetinden kaynaklanan davalarda da görevli mahkemenin sulh hukuk mahkemesi olduğu

²⁴⁹ Kuru- Aydın, *a.g.e.*, s.356; Talih Uyar, “İhtiyati Hacizde Yetkili Mahkeme”, *Yargı Dünyası*, C.21, S.245,2016, s.13-28

²⁵⁰ Deynekli -Saldırım, *a.g.e.*, s.53

²⁵¹ Umut Akdeniz, “İhtiyati Haciz Müessesesi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.10, S.1, 2006, ss.197-226

²⁵² Talih Uyar, “İhtiyati Hacizde Görevli Mahkeme”, *Leges Hukuk Dergisi*, C.7, S.76, 2016, ss.13-23; Yılmaz, *a.g.e.*,s.1107

²⁵³ Deynekli- Saldırım, *a.g.e.*, s.50

belirtildiğinden, kat mülkiyetinden doğan alacaklara yönelik ihtiyati haciz talebi sulh hukuk mahkemesine yöneltilmelidir.

3.6.4. İhtiyati Hacizde Teminat

İhtiyati haciz talep eden alacaklı haksız çıktığı takdirde borçlunun veya üçüncü kişinin doğabilecek zararlarından sorumlu olacağından mahkeme tarafından belirlenecek teminatı yatırmak zorundadır (İİK md.259/1).²⁵⁴ Teminatın tutarı ve şekli hâkim tarafından serbestçe belirlenir. Teminata ilişkin olarak tarafların sözleşme yapmışlarsa sözleşme hükümleri uygulanır (HMK md.87/1-c.2).

İhtiyati haciz talebinde teminat gösterilmesinin amacı, borçlunun ve borçluyla irtibatı olan üçüncü kişilerin ihtiyati haczin haksız çıkmasından dolayı doğabilecek zararlarını güvence altına almak ve alacaklı ile borçlu arasındaki menfaat dengesini sağlamaktır.²⁵⁵ Teminat miktarı belirlenirken alacağın belirli bir oranında paranın yatırılması öngörülebilir. Uygulamada genellikle alacağın yüzde on beşi oranında teminat yatırıldığında ihtiyati haciz kararı verilmektedir. Hakimin gerekçe göstererek farklı bir oranda teminat gösterilmesini isteyebilir.²⁵⁶ Gösterilecek teminat, teminat mektubu da olabilir. Fakat teminat mektubunun alacaklı hesabına düzenlenmiş olması, İİK md. 259 gereği teminat olarak değerlendirilmez. Çünkü alacaklının kendi edimine dair düzenlediği teminat mektubu borçlunun veya üçüncü kişinin doğacak muhtemel zararlarını karşılayacak nitelikte olamaz.²⁵⁷ Alacağın ilama dayalı olması halinde teminatsız olarak ihtiyati haciz kararı verilebilir. İlamın kesinleşmiş olması gerekmez. İlama dayalı alacaklarda teminat alınmayacağına ilişkin düzenleme İİK’da 3890 sayılı ve 03.07.1940 tarihli değişiklikle getirilmiştir.²⁵⁸

3.6.5. İhtiyati Haciz Kararı

Alacaklının alacağının bulunduğu durumda mahkeme tarafından yeterli kanaate ulaşılması ve teminatın da yatırılması durumunda ihtiyati haciz kararı verilir. İhtiyati haciz kararları genellikle dosya üzerinden verilir. Fakat duruşma yapılmasına da bir engel bulunmamaktadır. Çünkü İİK md.258/2 düzenlemesinde hâkimin iki tarafı da

²⁵⁴ Yılmaz, *a.g.e.*,s.1109

²⁵⁵ Özkes, *a.g.e.* s.243; Volkan Özçelik, “İhtiyati Haciz Talebinde Bulunan Alacaklının Teminat Gösterme Zorunluluğu”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Y.6, S.12, 2018, ss.563-584

²⁵⁶ Yılmaz, *a.g.e.*,s.1110

²⁵⁷ Deynekli -Saldırım, *a.g.e.* s.75

²⁵⁸ Mustafa Reşit Belgesay, “ İcra ve İflas Kanunu’nun İflas Yolu ile Takibe Dair Hükümlerinde Tadilat”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.7, S.1, 1941, ss. 124-137.

dinleyebileceği belirtilmiştir. Gerektiği takdirde tarafların beyanı alınarak ihtiyati haciz kararı verilebilir. İhtiyati haciz niteliği itibariyle geçici hukuki koruma olduğundan, duruşma günü verilmesi, tebligat aşaması uzun sürebileceğinden dosya üzerinden karar verilmesi ihtiyati haczin amacına daha uygundur.²⁵⁹

İhtiyati haciz kararı adli tatilde de verilebilir (HMK md.103/1-a).

İhtiyati haczin şartlarının oluşmaması durumunda, alacağın muaccel olmaması, rehinle temin edilmiş olması, yaklaşık ispatın sağlanmaması gibi durumlarda talebin reddine karar verilir. Talebin reddi durumunda, ilk derece mahkemesi tarafından verilen karara karşı istinaf yolu açıktır (İİK md.258/3).

Borçlu kendisi dinlenmeden verilen ihtiyati haczin dayandığı sebeplere, mahkemenin yetkisi ve teminata karşı haczin icrası veya haciz tutanağının tebliğinden itibaren yedi gün içerisinde itiraz edebilir (İİK md.265/1).²⁶⁰ Borçlunun dinlenerek ihtiyati haciz kararı verilmiş olması durumunda borçlu ihtiyati hacze itiraz edemez.²⁶¹ Borçlunun dışında ihtiyati haczin uygulanmasından menfaati zarar gören üçüncü kişilerin de ihtiyati hacze itiraz etme hakları bulunmaktadır. İtiraz sadece teminat ve ihtiyati haczin sebepleriyle sınırlı olmak kaydıyla yapılabilir. Üçüncü kişilerin ihtiyati haciz kararı veren mahkemenin yetkisine yönelik itirazda bulunmaları mümkün değildir (İİK md.265/2). İhtiyati hacze itirazda ileri sürülen yetkiye ve teminata ilişkin itirazlar, usuli itirazlar olup, alacağa yönelik itirazlar ise esasa yöneliktir.

İhtiyati hacze itiraz, borçlunun açıklamaları ve açıklamalarına dayanak teşkil eden belgelerin incelenmesi açısından önem arz eder. Bu nedenle ihtiyati hacze itiraz kurumu, hukuki dinlenilme hakkının İİK’ daki yansıması olarak da değerlendirilebilir.²⁶²

İhtiyati hacze yapılan itiraz değerlendirilirken mahkeme sadece ileri sürülen nedenlerle sınırlı olarak inceleme yapar. İleri sürülmeyen itiraz sebepleri incelenmez (İİK md.265/3). İhtiyati hacze itiraz, duruşma günü verilerek incelenir. İtiraz eden itirazına dayanak olan tüm belgeleri mahkemeye sunmalıdır. Mahkeme itirazı değerlendirirken,

²⁵⁹ Anayasa Mahkemesi, Başvuru Nu,2014/17196, Hesana Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. Tic. Ltd. Şti. başvurusuna yönelik 25/10/2018 tarihli kararda “Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti.nin ihtiyati haczin makul sürede sonuçlanmadığı yönünden KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,” şeklinde verdiği kararla ihtiyati haczin süresinde sonuçlanmamasını mülkiyet hakkının ihlali olarak kabul etmiştir. anayasa.gov.tr (Erişim Tarihi:11.03.2023)

²⁶⁰ Pekcanitez vd., a.g.e, s.311

²⁶¹ Ergun Önen, “İhtiyati Haczin Kaldırılması Davası”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.37, S.1, 1980, ss.251-279.

²⁶² Arslan vd.,a.g.e, s.552-553;Nedim Meriç- Tuğçe Arslanpınar, “İhtiyati Haciz Kararına Yapılan İtiraz Hakkında Verilen Kararın Haczin İcrasına Etkisine İlişkin Hukuk Genel Kurulu Kararı ile Daire Kararının Değerlendirilmesi”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.14, S.40, 2018/2, ss.333-362.

ihtiyati haciz kararı kaldırılabilir ya da kararında değişikliğe gidebilir. Örneğin, teminat miktarını artırabilir ya da azaltabilir (İİK md.265/4). İtiraz üzerine verilen karara karşı istinaf kanun yolu açıktır (İİK md.265/5-c.1). Bölge Adliye Mahkemesi tarafından yapılan istinaf incelemesi sonucu verilen karara karşı ise temyiz kanun yolu kapalıdır (İİK md.265/5-c.2). İstinaf kanun yoluna başvurulması ihtiyati haczin icrasını durdurmaz (İİK md.265/5-c.3). İhtiyati hacze itiraz sonucu verilen karar kesinleşmeden de işlemler devam eder. Bu durumda alacaklı ve borçlunun menfaatleri arasında çatışma söz konusu olur. Örneğin; itiraz kabul edilip, ihtiyati haciz kaldırılırsa alacaklının söz konusu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurusu mümkündür. Dosya istinaf incelemesindeyken, ihtiyati haciz işlemlerinin devam etmesi ve bölge adliye mahkemesi tarafından kesin mahiyette verilen karar sonucu da ihtiyati haczin kaldırılmasında borçlunun aradan geçen süre zarfında tasarruf yetkisi kısıtlanmış olacaktır. İtiraz sonucu ihtiyati haciz kaldırıldığında, bölge adliye mahkemesi ihtiyati haciz kararı verebilir. Fakat itiraz aşamasında ihtiyati haciz tamamen kaldırılırsa yani kararın kesinleşmesi beklenmeksizin kaldırılırsa aradan geçen sürede borçlunun malvarlığını elden çıkarması mümkündür. Alacaklı lehine bölge adliye mahkemesi tarafından verilen ihtiyati haciz kararının böyle bir durumda infazı mümkün olmayabilir. Bu nedenle kanımızca kanunda belirtildiği şekilde ihtiyati haczin icrasının durmamasına yönelik düzenleme yerindedir. Kaldı ki, ihtiyati haciz kararı yaklaşık ispatın sağlanmasıyla verileceğinden borçlunun tasarruf yetkisi kendisine isnat edilen borç miktarı ile sınırlı olmak kaydıyla dolayı kısıtlanmış olacaktır.

3.6.6. İhtiyati Haciz Kararının Uygulanması

İhtiyati haciz kararı, kararı veren mahkemenin yargı çevresindeki icra dairesi tarafından yerine getirilir (İİK md.261/1-c.1). İcra dairesinin yetkisine dair bu düzenleme kesin yetki mahiyetinde olup, re'sen göz önüne alınır.²⁶³

Alacaklı ihtiyati haciz kararının verildiği tarihten itibaren on günlük süre içerisinde yetkili icra dairesinden ihtiyati haczin uygulanmasını istemelidir. On gün içerisinde ihtiyati haczin uygulanmasının istenilemezse ihtiyati haciz kendiliğinden kalkacaktır (İİK md.261/2). On günlük süre tebliğden itibaren ya da karar yazım tarihinden itibaren değil kararın verildiği tarihten itibaren başlar. Bu nedenle mahkemenin ihtiyati haczin karar başlığında karar tarihi olarak kararın hâkim tarafından onaylandığı tarihi belirtmesi alacaklının hak kaybına uğramaması açısından önem arz eder. Çünkü

²⁶³ Deynekli-Saldırım, *a.g.e.*, s.92; Talih Uyar, “İhtiyati Haciz Kararının Uygulanması”, *Yargı Dünyası*, C.22, S.258,2018, ss.13-33

karar başlığında, karar tarihi olarak talep tarihinin belirtilmesi, fakat kararın yazılmasının gecikmesi durumunda on günlük süre karar tarihi olarak belirtilen süreden itibaren başlayacağından için kanunun belirlediği süre kısılacaktır. ²⁶⁴ On günlük süre ihtiyati haczin uygulanmasının talep edilmesi için belirlenen bir süredir. İhtiyati haczin on günlük süre içerisinde uygulanması zorunlu değildir. İhtiyati haczin uygulanmasına ilişkin süre re'sen icra müdürü tarafından gözetilmelidir.²⁶⁵

3.6.7. İhtiyati Haczi Tamamlayıcı Merasim

Alacaklının borçlu hakkında icra takibi yapmaksızın veya dava açmaksızın ihtiyati haciz talebinde bulunursa haciz tutanağının tebliğinden itibaren yedi gün içinde dava açması veya takip talebinde bulunması gerekir (İİK md.264/1). Aksi durumda ihtiyati haciz hükümsüz kalacaktır (İİK md.264/4). İhtiyati haczin alacaklının yokluğunda yapılması durumunda haciz tutanağının tebliğ edilmesi beklenmeden de dava açılıp takip talebinde bulunulması mümkündür.²⁶⁶ Alacaklının takip talebinde bulunmasıyla borçluya ödeme emri gönderilir. Borçlunun ödeme emrine itiraz etmezse icra dairesi tarafından alacaklıya gerekli tebliğ yapılır (İİK md.264/2-c.1). Alacaklı tebliğden itibaren yedi günlük süre içerisinde icra mahkemesinde itirazın kaldırılmasını isteyebileceği gibi genel mahkemelerde dava da açabilir.²⁶⁷ İtirazın kaldırılmasına ilişkin talep reddedilirse dava açılması gerekir (İİK md.264/2-c.3).

İhtiyati haczin devam eden yargılamada verilmesi ya da alacaklının dava açması halinde esasa dair kararın tebliğinden itibaren bir ay içinde takip talebinde bulunulmalıdır (İİK md.264/3). ²⁶⁸ Alacaklının süreleri geçirmesi, davadan veya takip talebinden vazgeçmesi, takip talebindeki sürelerin geçmesiyle, dosyanın işlemiden kaldırılmasıyla ihtiyati haciz hükümsüz kalır (İİK md.264/4).

3.6.8. İhtiyati Haczin Kaldırılması

Borçlunun, para veya mahkemenin kabul edeceği rehin, taşınmaz rehni, geçerli banka kefaletini teminat olarak gösterilirse ihtiyati haczin kaldırılması mümkündür.²⁶⁹ İhtiyati haciz kararına istinaden icra takibi başlatılırsa ihtiyati haczin kaldırılması konusunda icra mahkemesince karar verilecektir. Bu durumda teminatın yeterli olup

²⁶⁴ Talih Uyar, "İhtiyati Haciz Kararının Uygulanması", *Yargı Dünyası*, C.22, S.258, 2018, ss.13-33

²⁶⁵ Deynekli-Saldırım, *a.g.e.*, s.93

²⁶⁶ Talih Uyar, "İhtiyati Haczi Tamamlayan Merasim (İhtiyati Haczin Kesin Hacze Dönüştürülmesi)", *Legal Hukuk Dergisi*, C.7, S.74, 2009, s.471

²⁶⁷ Özekes, *a.g.e.*, s.366

²⁶⁸ Özekes, *a.g.e.*, s.369

²⁶⁹ Yılmaz, *a.g.e.*, s.1231

olmadığını konusunda ihtiyati haciz kararını veren mahkemenin karar verme yetkisi bulunmamaktadır (İİK md.266). İhtiyati haczin amacı, alacağını yaklaşık olarak ispat eden alacaklının hukuki menfaatini korumak olduğundan, borçlunun yeterli teminatı gösterirse alacağın ifa edileceği konusunda güvence verildiğinden ihtiyati haczin devam etmesine gerek yoktur.

İhtiyati haciz verilmesindeki şartlar da incelendiğinde, İİK md.257/1 hükmüne göre alacağın rehinle temin edilmemiş olması halinde ihtiyati haciz kararı verilebilir. Teminat altına alınan alacak açısından İİK md.257/1 hükmünde yer alan şartlar sağlanmadığından, borçlunun belli mal ve hakları üzerindeki fiili haczin kaldırılması gerekir.²⁷⁰ İhtiyati haczin kaldırılmasına karar verecek mahkeme ihtiyati haczin aşamalarına göre belirlenir. Borçlu teminat karşılığın ihtiyati haczin kaldırılmasını ihtiyati haciz kararı veren mahkemeden talep eder. Fakat alacaklı ihtiyati hacizden sonra dava açmışsa ihtiyati haczin kaldırılması davanın görüldüğü mahkemeden istenir. İhtiyati haciz kararından sonra icra takibi başlatılırsa takibin yapıldığı yer icra dairesinden ihtiyati haczin kaldırılması talep edilir.²⁷¹

İhtiyati haciz, İİK dışında 6183 sayılı AATUHK’nda da düzenlenmiştir. AATUHK md. 13 düzenlemesinde ihtiyati haciz istenebilecek durumlar belirtilmiştir. Teminat istenmesi gereken durumlarda, borçlunun belli ikametgahı yoksa, borçlu kaçmışsa, borçlunun mallarını kaçıracak hileli yollara sapma ihtimali varsa, borçludan teminat gösterilmesi istendiği halde belli sürede teminat veya kefil göstermemiş şahsi kefalet teklifi veya gösterdiği kefil kabul edilmemişse, süresi içerisinde mal bildiriminde bulunmamış veya noksan bildirimde bulunmuşsa, para cezası gerektiren bir eylem nedeniyle borçlu hakkında kamu davası açılmışsa borçlu hakkında ihtiyati haciz istenebilir (AATUHK md. 13).²⁷²

3.7. İFLAS DAVASINDA TEDBİRLER

İflas davası, iflas takibini ilerletmeye yarayan ve başvurulması zorunlu olan bir davadır.²⁷³ Borçlu hakkında iflas davası açılmadan önce iflas yolu ile takip de başlatılabileceğinden iflas yolu ile adi takibi açıklamak faydalı olacaktır.

²⁷⁰ Ergun Önen, “İhtiyati Haczin Kaldırılması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.37, S.1, Ocak 1980, ss.251-279

²⁷¹ Özkes, *a.g.e.*, s.353

²⁷² Yılmaz, *a.g.e.*, s.1300-1312

²⁷³ Mustafa Özbek, İflas Davasının Hukuki Mahiyeti, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 61. S.1,2012, ss.207-274

3.7.1. İflas Yolu ile Adi Takip

Ticaret Kanunu'na göre tacir sayılan ya da tacirler hakkındaki hükümlere tabi olanlar, tacir olmadıkları halde iflasa tabi olan gerçek veya tüzel kişiler hakkında iflas yolu ile takip yapılabilir (İİK md.43/1).

İflas yolu ile adi takipte takip talebi, borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki icra dairesine yapılır (İİK md.154/1). İcra dairesinin yetkisi kesin olmayıp alacaklı ve borçlunun anlaşarak iflas takibi için farklı bir icra dairesi belirlemeleri de mümkündür (İİK md.154/3). Yetkili icra dairesine takip talebinde bulunulduktan sonra, icra dairesi borçluya ödeme emri gönderir. Ödeme emrinde, borçluya konkordato teklif edebileceği ve iflas tehdidi de bulunur. Ödeme emrinin tebliğinden itibaren 7 günlük süre içerisinde borçlu, borca olan itirazını veya kendisinin iflasa tabi kişilerden olmadığına dair itirazın ileri sürebilir.²⁷⁴ Borçlunun iflasa tabi olup olmadığını icra müdürü kendiliğinden araştırmaz.

3.7.2. İflas Davası

İflas yolu ile takip talebinde; alacaklı, ödeme emrinin tebliğinden itibaren bir yıllık hak düşürücü süre içinde borçlunun muamele merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden borçlunun iflasına karar verilmesini talep edebilir. İflas kararı verilinceye kadar alacaklının davasını geri alması mümkündür. İflas davasının geri alınmasında alacaklının muvafakati şarttır. İflas kararı verilinceye kadar iflas davasından feragat edilebilir. İflas kararı verildikten sonra ise iflas davasından feragat edilemez.²⁷⁵

Borçlu hakkındaki iflas takibi kesinleşince, iflas talebi ilan edilir (İİK md.158/1-c.1). İlan tarihinden itibaren on beş gün içinde borçlunun diğer alacaklıları da borçlunun iflasını gerektiren bir durum olmadığı ve alacaklının talebinin reddi gerektiğine dair beyanda bulunabilirler (İİK md.158/1-c.2). Borçlunun iflasına karar verilmesi tüm alacaklılarının menfaatini zedeler. Bu nedenle takip talebinde bulunan alacaklı kötü niyetli olabileceğinden, diğer alacaklıların da korunması gerektiğinden, iflas talebi ilan edilerek diğer alacaklılar haberdar edilmelidir.

İflas yolu ile takipte gönderilen ödeme emrine itiraz etmeyen borçlu, takip kesinleştikten sonra açılan iflas davasında itiraz ileri süremez.

²⁷⁴ Muşul, *a.g.e.*, s.122

²⁷⁵ Arslan vd., *a.g.e.*, s.587-588; Pekcanıtez vd., *a.g.e.*, s.257

İflas talebi ilan edildikten sonra diğer alacaklıların herhangi bir beyanda bulunmamaları ya da itirazlarının reddedilmesi durumunda, mahkeme borçluya takip konusu alacağın faizi ve masraflarıyla depo etmesi için yedi günlük süre verir (İİK md.158/2). Ayrıca süresinde depo edilmezse iflas kararı verileceği de ihtar edilir.²⁷⁶

Borçlunun, borcunu ödemesi veya borcu faiz ve masraflarıyla depo edilirse, borçlunun iflasına karar verilmez.²⁷⁷ Bu durumda iflas davasının reddine karar verilmelidir. Depo kararında toplam borç miktarının yazılması yeterli değildir. Asıl alacak miktarı, alacağın faizi, diğer fer'i unsurlar gibi alacağın tümü detaylandırılarak depo emri verilmelidir.

İflas kararı verilebilmesi için alacaklı gerekli avansı yatırmalıdır. Yatırılan bu avans HMK 'da belirtilen gider avansı mahiyetindedir (HMK md.120, İİK md.160).

3.7.2.1. İflas Davasında Muhafaza Tedbirleri

İflas talebi halinde, iflas kararı verilmeden önce mahkeme tarafından alacaklıların menfaatinin korunması için gereken tüm muhafaza tedbirleri alınmalıdır. Muhafaza tedbirleri alınmasının amacı, sadece talepte bulunan alacaklıyı değil, borçlunun tüm alacaklılarının menfaatlerinin korunarak, iflas talebi ve iflas kararı verilinceye kadar geçecek olan süre içerisinde kötü niyetli tasarrufların engelleyebilmek, alacaklıların alacaklarının iflasının mümkün kılmasıdır.²⁷⁸

İflas yoluyla yapılan takipte borçluya gönderilen ödeme emrine itiraz edilmezse , mahkeme muhafaza tedbirleri almak zorundadır. Bu durumda takdir yetkisi bulunmamaktadır (İİK md.159/1-c.2).

Mahkeme tarafından verilecek olan muhafaza tedbirlerine başta defter tutma olmak üzere, taşınırlarının yedimeine teslimi, borçlu adına gönderilecek malların iflas dairesine gönderilmesi için gönderimde bulunabilecek kargo şirketlerine yazı yazılması, taşınmaz mallar yönünden tapu müdürlüğüne yazı yazılması, muhafazası masraf gerektirecek motorlu taşıtlar için kayıtlarına şerh konulması şeklinde tedbirler olabilir. Mahkeme tarafından verilen muhafaza tedbirleri iflas idaresi tarafından uygulanır.²⁷⁹

²⁷⁶ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.258-259

²⁷⁷ Arslan vd., *a.g.e.*, s.590; Ebru Uzgören Baykal, "İflas Davasında Depo Kararı", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.21, S.1, 2001, s.195-211; Tahir Çağa, "İflas Davalarında Depo Kararına Dair", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.14, S.1,1987, s.3-21

²⁷⁸ Arslan vd., *a.g.e.*, s.592; Mustafa S. Özbek, "İflas Davasının Hukuki Mahiyeti", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.61, S.1,2012, s.2017

²⁷⁹ Arslan vd., *a.g.e.*, s.593; Muşul, *a.g.e.*, s.167; Bilgen, *a.g.e.*, s.527

3.7.2.2. Defter Tutulması

Borçluya ait malların defterinin tutulmasını alacaklı talep edebileceği gibi mahkeme de re'sen bu konuda karar verebilir. Defter tutma işlemi karar veren mahkemenin bulunduğu yerdeki iflas dairesi tarafından yerine getirilir (İİK md.161/1). Borçlunun mallarının defterinin tutulması ile tasarruf yetkisini kısıtlanmaz. Borçlunun mallarının yerini göstermemesi veya kilitli yerleri açmazsa İİK md.80 -md.81 hükümleri uygulama alanı bulacağından, zor kullanma yetkisi ile gerekli işlemler yapılır (İİK md.161/).

Defter tutulmasının hükmü, defterin ilk tutulduğu tarihten itibaren dört aydır (İİK md.163/3). Fakat mahkeme tarafından uzatma kararı verilebilir. Takip başlatan tüm alacaklıların kabul ederse iflas müdürü defteri iptal eder (İİK md.163/1).

3.7.2.3. Diğer Tedbirler

Alacaklı, defter tutulması dışında başka tedbirlere de hükmedilmesini talep edebilir. Tedbirler tahdidi olarak belirtilmiş olmayıp bu konuda mahkemenin takdir hakkı bulunmaktadır. Defter tutma dışında verilecek olan muhafaza tedbirlerinde, alacaklıdan teminat göstermesi istenir. Borçlunun ödeme emrine itiraz etmemesi, alacağın ilama dayanması, iflas talep edenin adli yardımda yararlanması ve talep edenin devlet olması halinde teminat alınmaz (İİK md.159/2).

Borçlu hakkında verilen muhafaza tedbirleri, borçlu hakkındaki takipleri etkilemez (İİK md.159/3).

3.7.2.4. Muhafaza Tedbirlerinin Süresi

Defter tutulmasına ilişkin muhafaza tedbirinin süresi dört ay olup, diğer muhafaza tedbirlerinin süresine ilişkin olarak kanunda açıkça süre ön görülmemiştir. Diğer tedbirlerin iflas davası hakkında nihai karar verilinceye kadar devam etmesi gereklidir. İstinaf başvurusu sonucu bölge adliye mahkemesi, iflas kararını kaldırırca, borçlunun malları üzerindeki tedbirler devam eder (İİK md.164/4). Ticaret mahkemesi de tedbirleri değiştirmeye veya kaldırmaya yetkilidir. Buna göre; mahkeme tarafından nihai karar verilme dahi muhafaza tedbirleri devam edecektir. Çünkü düzenlemeye göre bölge adliye mahkemesinin ilk derece mahkemesi kararını kaldırırca yeniden muhafaza tedbiri alınacağı belirtilmemiş, muhafaza tedbirlerinin devam edeceği belirtilmiştir. Kaldı ki, borçlu hakkındaki iflas kararının kaldırılması borçlu lehine olan bir durum olup, bu

durumda dahi borçlunun malları üzerindeki muhafaza tedbirleri devam ediyorsa, iflasa ilişkin kararın kesinleşmesi sürecinde de tedbirlerin devamı gereklidir.

3.8. İFLASIN ERTELENMESİNDE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

Günümüzde iflas erteleme kurumu yürürlükte olmasa da yürürlükte olduğu dönemde uygulamada önemli bir yere sahip olduğundan, iflas ertelemeye düzenlenen geçici hukuki koruma niteliğindeki tedbirlerin incelenmesi konkordato mühletinde borçlunun mal varlığının muhafazasını öngören düzenlemelerin anlaşılmasında etkili olacaktır. Bu nedenle iflas erteleme kurumuna değinmek faydalı olacaktır.

3.8.1. Genel Olarak

İflas erteleme, İİK md.179 hükmünde yer alan iflas düzenlemesini yumuşatan bir müessese olup İİK’ da ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiş idi. İflas ertelemenin, dayanağını ise ETTK²⁸⁰ md.324 hükmü oluşturmaktaydı. Mülga düzenlemede, şirketin aktiflerinin şirket alacaklarını karşılamaya yetmezse bu durum mahkemeye bildirilir ve mahkeme derhal iflas kararı verirdi (ETTK md.324). Şirketin iyileşmesinin mümkün olması halinde ise genel kurulun veya alacaklının talebi ile iflasın ertelenmesine karar verilir.²⁸¹ İflas erteleme kararı için gerekli olan iki önemli şart iyileşme ümidinin olması ile şirket veya alacaklıların talebiydi.

İflas erteleme, borca batık olan sermaye şirketi veya kooperatifin iflas etmeksizin belirli şartlarla iflasının engellenmesine olanak sağlayan bir kurumdur.²⁸² Bu sayede borçlu sermaye şirketinin malvarlığı paraya çevrilmeksizin, sermaye şirketinin mali durumu düzelerek alacaklılar alacaklarına kavuşacaklardır. Ayrıca sermaye şirketinde istihdam edilen kişilerin de iş yerleri korunmaktadır.²⁸³

İflas ertelemenin yürürlükte olduğu dönemde iflas erteleme ile borca batık durumda olan sermaye şirketi veya kooperatifin iflasın olumsuz etkilerinden korunması amaçlanmıştır. İflas erteleme talep edecek sermaye şirketi veya kooperatifin öncelikle borca batık olması ve borca batıklığın mahkemece tespit edilmesi gerekmektedir.²⁸⁴ 31.07.2016 tarihli KHK ile iflas ertelemeye ilişkin düzenlemeler içeren 7101 sayılı kanun yürürlükten kaldırıldığından, iflas etme tehlikesi içinde olan borçluların başvurabileceği

²⁸⁰ 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, KT:29/06/1956, RG:09/07/1956, YT:09/07/1956

²⁸¹ Selçuk Özbek, “İflasın Ertelenmesi”, *Bankacılar Dergisi*, S.53,2005, ss.23-71.

²⁸² Oğuz Atalay, *Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi*, 1. Baskı, Güncel Yayınevi, İzmir 2006, s.51; Hakan Pekcanıtez, *Makaleler*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, C.2, s.20

²⁸³ Atalay, a.g.e, s.53

²⁸⁴ Gülay Demir-Suat Teker, “İflas Erteleme ve Konkordato”, *PressAcedemia Procedia*, C.9, S.1,2019, ss.278-284

yasal çare konkordato olmuştur. İflas erteleme kararına bağlanması, iflas erteleme süresinin belirli olması, sermaye şirketi veya kooperatifin mali durumunun düzelmesi konusunda yaklaşık ispatın yeterli olması gibi nedenlerle geçici hukuki koruma olarak da nitelendirilmesi mümkündür.²⁸⁵ Özekes, iflas erteleme kararının geçici hukuki koruma olduğu kanaatindedir.²⁸⁶

3.8.2. İflas Ertelenmenin Şartları

3.8.2.1. Talep

İflas erteleme talebinde bulunabilmek için; öncelikle sermaye şirketi veya kooperatif sıfatını taşımak gerekliydi. Sermaye şirketi olarak anonim şirket ve limited şirketler iflas erteleme talebinde bulunabilirken, şahıs şirketlerinin iflas erteleme talebinde bulunmaları mümkün değildi. İflas erteleme talebi açısından, taraf ehliyetine sahip olan kişiler anonim şirket, limited şirket ve kooperatifler olup, aktif ehliyeti taşımak talepte bulunabilmek için tek başına yeterli olmadığından, sermaye şirketi veya kooperatifteki temsile yetkili kişilerin talepte bulunmalıydı.²⁸⁷

3.8.2.2. Borca Batıklık

İflas erteleme talebinde bulunabilmek için, talep eden sermaye şirketi ve kooperatifin mali durumunun borca batıklık derecesinde bozulması gerekmektedir. Borca batıklığın söz konusu olması için de malvarlığının pasifi, aktifinden daha fazla olmalıdır.²⁸⁸ Şirketin tüm mal varlığı paraya çevrildiği zaman borçların karşılanması mümkün olmamalıdır.²⁸⁹

²⁸⁵ Atalay, *a.g.e.*, s.59-60; Sarısözen, *a.g.e.*, s.75

²⁸⁶ Muhammet Özekes, “İflasın Ertelenmesi (İİK md.179- 179b ; TTK md. 324), “ *Legal Hukuk Dergisi*, C.3, S.33, 2005, ss.3249-3284 ; İflasın ertelenmesinin hukuki niteliğine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Murat Yavaş, “ İflasın Ertelenmesi Kurumunun Hukuki Niteliğine Bağlı Bazı Hukuki Sorunlara Yaklaşım”, *İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S.1, 2016, ss.127-150.

²⁸⁷ Atalay, *a.g.e.*, s.62

²⁸⁸ Muammer Güngör, *İflasın Korunması ve İflas Ertelenmenin Yönetilmesi*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s.124

²⁸⁹ Seda Öktem, “ İflas Ertelenmesinde Borca Batıklık Bilançosu”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.80, S.6,2006, s.2477-2490

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin 2021/4755 E.- 2022/3074 K. sayılı kararında borca batıklık, borçlunun malvarlığındaki aktif değerler toplamının pasif değerler toplamını karşılayamaması olarak tanımlanmıştır.²⁹⁰ Şirketin veya kooperatifin borca batık olup olmadığının tespiti asliye ticaret mahkemesi tarafından yapılacak olup, mahkemenin şirketin toplam borcunun malvarlığı ve alacaklarından fazla olması borca batıklık durumunun tespiti karar verilmelidir. İflas erteleme talebinde bulunanın, borca batıklık durumunun tespiti faaliyet alanına göre farklılık göstereceğinden uzman bilirkişiden bu konuda rapor alınabilmesi söz konusuydu. Bilirkişinin rapor düzenlerken malvarlığının güncel rayiç değerinin tespit etmesi gerekirdi.²⁹¹ Borca batık halde olan sermaye şirketi veya kooperatifin iflas ertelemeye yönelik talebi mahkemeye ulaşmalıydı. Bu beyan, borca batıklık bilançosunun verildiği aşamada da verilebilirdi.

3.8.2.3. İyileştirme Projesi

İflas etmek istemeyen şirketin iflastan kurtulmasının mümkün olması halinde iflas erteleme talebinde bulunabilmesi için iyileştirme projesi sunması gerekliydi. İyileştirme projesinin sunulmasıyla alacaklıların alacaklarına kavuşması ve borçlunun ise borca batıklık halinden kurtulacağına dair verilere yer vermesi nedeniyle önem arz etmektedir.²⁹² İyileştirme projesinde borca batıklıktan kurtulmaya dair tedbirler ve borca batıklıktan kurtulmak için gereken zamana ilişkin bilgiler, şirketin uzun vadede faaliyetlerine devam edebileceğine ilişkin veriler yer almalıdır. Bu doğrultuda; iyileştirme projesinde, şirket ve ortak bilgileri, mali durumu gösterir belgeler, pasifteki borçlar ve borçların vadeleri, şirketin faaliyetlerinin gelecekteki programı, tahsil edilecek alacaklar

²⁹⁰ Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, E. 2021/475, K.2022/3074,06.06.2022 Tarihli karar: “ Borca batıklık, borçlunun malvarlığındaki aktif değerler toplamının, pasif değerler toplamını karşılayamaması durumudur. Şirketin veya somut olayda olduğu haliyle gerçek kişi tacirin işletme sermayesinin borca batık durumda olup olmadığı TTK'nun 376. maddesi uyarınca rayiç değerlere göre tespit edilmelidir. Mahallinde keşif yapılarak, uzman bilirkişi aracılığıyla tespit edilebilen niteliklerine göre kayıtlardaki malvarlığının (örn; araçlar, model ve yaş gibi diğer özelliklerine göre) rayiç tespitinin yapılması mümkündür. Rayiç değerler ve yapılan araştırma ve inceleme sonucu elde edilen gerçekçi verilere göre bilirkişilerce yeniden oluşturulacak borca batıklık bilançosu da dikkate alınıp bir sonuca gidilmelidir. Dava teorisindeki genel ilkeden farklı olarak konkordato bir dava olmadığından borca batıklık sadece talep tarihi itibarıyla değil, yargılama safhasındaki olumlu veya olumsuz gelişmeler de dikkate alınarak belirlenmelidir. Açıklanan durum karşısında, mahkemece yapılacak iş, davacıya ait taşınmazların tapu bedelinin sadece tapudaki kaydi değerlere göre değil piyasa rayiçlerine göre belirlenmesi amacıyla konusunda uzman bir bilirkişi heyetinden alınacak teknik, detaylı ve denetime elverişli rapor ile borca batıklığın tespit edilmesidir. Yapılacak inceleme neticesinde davacının borca batık olmadığının ve İİK'nın 292. maddesindeki şartların bulunmadığının anlaşılması halinde; iflas kararı verilmeksizin konkordato talebinin reddi ile yetinilmesi, aksi durumda ise iflas kararı verilmeden önce kanunun 292/2 fıkrası uyarınca davacı tacirin duruşmaya bu maddeye göre dinleneceği meşruhatı verilen davetiye ile çağrılarak geldiği takdirde, beyanı alınarak hüküm kurulması gerekirken, eksik inceleme neticesinde yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmamıştır. ”intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi 22.12.2022)

²⁹¹ Pekcanitez, a.g.e, s.25; Güngör, a.g.e, s.128

²⁹² Hakan Pekcanitez, “İflasın Ertelenmesi Kurumuna Eleştirel Bir Bakış”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.6, S.17,2010, s.477-500

ve yapılacak olan ödemelere dair bilgiler bulunmalıdır.²⁹³ İyileştirme projesinde öngörülen tedbirler gerçekçi olmalıdır. Kısaca iyileştirme projesi, şirketin veya kooperatifin hala kurtulma ümidi bulunduğunu ispat etmeye çalışır.

3.8.3. Yargılama

İflas ertelemeye yönelik talepler hakkında talepte bulunan şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine, asliye ticaret icaret mahkemesi bulunmayan yerlerde asliye hukuk mahkemeleri ticaret mahkemesi sıfatıyla talep hakkında inceleme yapmaktaydı.²⁹⁴ İflas erteleme talepleri, nitelik gereği acele görülüp karar bağlanması gereken işler olduğundan mahkeme tarafından öncelikle incelenip karara bağlanan işler arasındaydı. Talep ekinde, yargılamanın hızlanmasına etki edecek bazı belgelerin de talep eden tarafından sunulması gerekir. Bu belgeler, borca batıklığı ve iflas erteleme talebini içeren yönetim kurulu kararı, vergi beyannameleri, ödeme makbuzları, şirketin organizasyon şeması, imza sirküleri, şirketin verdiği teminatlar, şirket lehine verilen teminatlar gibi mahkemeye inceleme sürecinde yardımcı olacak belgelerdir.²⁹⁵

İflas erteleme talebi, mahkeme tarafından incelendikten sonra, talep reddedilirse şirketin iflasına karar verilirken, talebin kabulünde ise şirketin iflası bir yıla kadar ertelenirdi. İflas erteleme süresi kural olarak bir yıl ise de kayyım raporlarına göre, sürenin uzaması da mümkündü. Kayyımın vereceği raporlara göre süre uzasa bile en fazla dört yıl uzatma kararı verilebileceği için, iflas ertelemesinde süre toplamda beş yıldır. Mahkeme kendiliğinden sürenin uzatılmasına karar veremezdi. Uzatma kararı verilebilmesi için, borçlu, alacaklı veya kayyım talepte bulunmalıydı.²⁹⁶

Mahkeme, iflas erteleme kararı ile şirkete kayyım atardı. Şirket ve kooperatifin malvarlığının korunması için gerekli tedbirleri alırdı.²⁹⁷ Tedbirlerin neler olduğu konusunda herhangi bir sınırlandırma bulunmamaydı. Tedbirler iyileştirme projesine göre ve şirketin faaliyet alanına göre verildiğinden mülga kanunda, tedbirlere yönelik sınırlayıcı bir düzenleme olmaması yerindeydi. Çünkü faaliyet alanı çok farklı olan şirket

²⁹³ Atalay, *a.g.e.*, s.79-80; Pekcanitez, *a.g.e.*, s.29; Rüknettin Kumkale, “İflasın Ertelenmesinde İyileştirme Raporunun Önemi”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.5, S.43,2010, s.301-304

²⁹⁴ Atalay, *a.g.e.*, s.99

²⁹⁵ Güngör, *a.g.e.*, s.142-143

²⁹⁶ Atalay, *a.g.e.*, s.109-110

²⁹⁷ Mustafa Yavuz, “Türk Ticaret Kanunu Kapsamında İflasın Ertelenmesi”, *Vergi Sorunları Dergisi*, C.37, S.314, 2014, s.158-164

ve kooperatifler hakkında aynı yönde tedbir kararı verilmesi düşünülemez. Tedbirler mahkeme tarafından takdir yetkisi kapsamında belirlenir.

Erteleme kararıyla birlikte talep edenin malvarlığının korunması için ihtiyati tedbir kararları da verilebilir. İhtiyati tedbir kararı verilmesi ya da verilmemesine yönelik düzenleme bulunmasa da uygulamada talepte bulunanların menfaatinin korunması açısından ihtiyati tedbir kararı verilir.²⁹⁸ İflasın ertelenmesindeki ihtiyati tedbir kararları iflasın ertelenmesi kararının etkilerinin sonuç gösterebilmesi açısından önemlidir.²⁹⁹ Örneğin borca batık olan kooperatif veya sermaye şirketinin erteleme süresinde alacaklıların takip baskısından kurtulması iyileşme projesinin hayata geçebilmesine olanak sağlayacaktır.

3.8.4. Muhafaza Tedbirleri

İflas erteleme kararı ile mahkeme kararında bulunmasa dahi kanundan kaynaklanan ve talep edenin malvarlığının muhafazasını ön gören bazı düzenlemeler bulunmaktaydı. İlgili kanuni düzenlemeler İİK md.179/b hükmünde yer almaktaydı. İflas ertelemesinde ön görülen muhafaza tedbirleri borçlunun erteleme sürecinde mali durumunun daha da bozulmasını engellemek için düzenlenmişti. Mahkemenin alacağı tedbir kararları iyi niyetli borçluları korumaya yönelik olmalıdır.³⁰⁰ Mülga İİK md.179/b hükmüne göre; borçlu aleyhine Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun (6183) dahil hiçbir takip yapılamaz. Her ne kadar yasak kapsamına sadece takipler girip davalar yasağa tabi değilse de yargılama sonucu verilen karar ilamları yönünden de takip yasağı bulunmaktaydı. Takip yasağı bulunduğu gibi önceki takiplerin de durması söz konusudur. Zaman aşımı ve hak düşürücü süreler de işlemez. Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerde, takiplerin başlaması mümkün ve derdest takiplerde işlemlerin devam ederek takip ilerleyecek ise de rehinli malın satışı gerçekleşemez.³⁰¹

Mahkeme tarafından verilecek muhafaza tedbirleri iyileştirme projesinde belirtilen tedbirlerin gerçekleşmesini destekler nitelikte olmalıydı. İflas ertelemenin yürürlükte olduğu dönemde mahkeme tarafından sicile kayıtlı malvarlığının korunması

²⁹⁸ Orhan Yılmaz, “İflasın Ertelenmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.83, S.1, 2009, s.71-82

²⁹⁹ Murat Yavaş, “ İflasın Ertelenmesi Kurumu Çerçevesinde İhtiyati Tedbir Kararı Kapsamı, Niteliği ve Etkileri”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.22, S.3, 2016,ss. 2893- 2926

³⁰⁰ Ramazan Arslan, “ İflasın Ertelenmesi Uygulamaları”, *Bankacılar Dergisi*, S.67, 2008, ss.116-124

³⁰¹ Pekcanitez, *a.g.e.*, s.46-47 ; İflasın ertelenmesinde mahkeme tarafından verilen tedbir kararlarının HMK md. 389 uyarınca ihtiyati tedbir kapsamında verilebileceğine dair ayrıntılı bilgi için bknz: Yavaş, *a.g.m.*,s.2908

için şerh verilmesi veya işletmenin niteliğine uygun tedbirler alınabilmekteydi.³⁰² Maddi hukuka yönelik tedbir kararı verilmesi iflas ertelemedeki muhafaza tedbirleri kapsamında değildir.³⁰³

Sermaye şirketi veya kooperatifin iflasın ertelenmesi talebinin başarıya ulaşabilmesi için kayyımın da iyileştirmeye yönelik tedbir alması mümkündür. Bu nedenle masrafların kısılması, personel sayısının azaltılması, verimsiz işletmelerin kapatılması veya yönetimde değişiklik yapılması gibi tedbirler de alınabilirdi.³⁰⁴

4. ÇEŞİTLİ KANUNLARDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA DÜZENLEMELERİ

HMK’ da geçici hukuki korumalar ihtiyati tedbir ve delil tespiti olarak sayılmış olup, geçici hukuki korumalara ilişkin diğer kanunlardaki özel düzenleme bulunabileceğine de açıkça işaret edilmiştir (HMK md.406/2). Kanunların amacına göre HMK’da düzenlenen geçici hukuki korumalar dışında özel olarak farklı şekilde geçici hukuki koruma içeren düzenlemeler bulunması kaçınılmazdır.

Türk Medeni Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, Türk Ticaret Kanunu, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gibi özel hukuka dair temel düzenlemeleri içeren kanunlarda kanunun amacına göre geçici hukuki korumalara ilişkin düzenlemeler yer almaktadır.

4.1. TÜRK MEDENİ KANUNU’NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMALAR

Medeni Kanun hükümlerinde kanunun amacına göre geçici hukuki koruma mahiyetinde düzenlemeler yer aldığı gibi mahkemenin de resen tedbir mahiyetinde alması gereken kararlar bulunmaktadır. Örneğin, derneğin amacının kanuna ve ahlaka aykırı hale gelmesi durumunda cumhuriyet savcısı veya herhangi bir ilgilinin talebi halinde mahkeme derneğin feshine karar verir (TMK md.89). Derneğin sona ermesine dair yargılama sırasında mahkemenin tedbir olarak derneğin faaliyetten alıkoyulması da dahil olmak üzere tüm tedbirleri almaya yetkisi vardır.³⁰⁵ Yine vakıfların kuruluş aşamasında mahkemeye yapılan başvurudan sonra vakfin tesciline kadar geçen sürede mahkemenin

³⁰² Özkes, a.g.m., s.3277

³⁰³ Pekcanitez, a.g.e, s.58-59; Nükhet Eroğlu, “İflasın Ertelenmesi Üzerine Alınabilecek Tedbirler ve Erteleme Kararının Sonuçları”, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2014, s.90-93

³⁰⁴ Barış Toraman, *İcra ve İflas Kanunu’na Göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde İflasın Ertelenmesi Talebi*, 1. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2007, s.214

³⁰⁵ Filinta Rozerin Tellioğlu, “Derneğin Mahkeme Kararı ile Sona Ermesi”, *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*” C.2, S.3, Haziran 2018, ss.1-18,

vakfın mal ve haklarının korunması için gerekli tedbirleri re'sen alması gerektiği belirtilmiştir. (TMK md.102/4) Mahkeme tarafından tescil kararı verildiğinde vakıf tüzel kişilik kazanacak olup, tescil kararından önce tüzel kişiliği bulunmadığından mahkemeye vakfa tahsis edilen mal ve haklar hakkında tedbir kararı alınması zorunludur.³⁰⁶

4.1.1. Aile Hukuku'na İlişkin Geçici Hukuki Korumalar

Anayasa md. 41 hükmünde ailenin toplumun temeli olduğu belirtilerek, aile kavramının önemine yer verilmiştir. Aile Hukuku'nun gelişimine bakıldığında, 1917 yılında yürürlüğe giren “ Hukuki Aile Kararnamesi” Musevi, Hristiyan ve Müslümanların evlilik hukukunu düzenlediği görülecektir. Milli mücadele döneminden sonra hazırlanan 1923 ve 1924 yılındaki tasarılar da aile hukukuna ilişkin yeterli düzenlemeler içermiyordu. 4 Ekim 1926 yılında yürürlüğe giren Medeni Kanun ile aile hukukuna ilişkin önemli düzenlemeler de yürürlüğe girdi. Mülga kanun eşler arasındaki mal rejimi talepleri yönünden yeterli değildi.³⁰⁷ Son olarak 1 Ocak 2002 yılında 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu yürürlüğe girdiğinde aile hukukuna ilişkin yeni düzenlemelerin yapıldığı görülmüştür.

Aile hukukunda birçok yükümlülük bulunması nedeniyle aile için sorunların ortaya çıkmasıyla geçici koruma kararları verilmesi veya geçici hukuki korumaya benzer hükümler bulunduğu anlaşılmaktadır.³⁰⁸ Boşanma ve ayrılık davasında önlemler, çocuğun korunması için önlemler ve çocuğun mallarının korunması için önlemler aile hukukuna ilişkin TMK'da düzenlenen geçici korumalardır. Her ne kadar kanunda aile hukukuna ilişkin hükümlerde “önlem” ifadesi geçmekteyse de düzenlemelerin amacının geçici hukuki korumayı sağlamaya yönelik olduğu görülmektedir.³⁰⁹

4.1.1.1. Boşanma ve Ayrılık Davalarında Tedbir

Boşanma veya ayrılık sebeplerinin gerçekleşmesi nedeniyle dava açıldığında hâkim tarafından eşlerin ve müşterek çocukların barınması, geçimi malların yönetimi çocukların bakım korunmasına ilişkin tedbirleri re' sen alacağı yer almaktadır (TMK md.169). Hâkim tarafından alınacak tedbirlere dair herhangi bir sınırlama olmayıp,

³⁰⁶ Murat Doğan,” Türk Medeni Kanunu Hükümlerine göre Vakıf Kuruluşu ve Vakıfların Mal Varlıkları ”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.4, S.1, Haziran 2018, ss.43-58

³⁰⁷ Hüseyin Hatemi, *Aile Hukuku*, 9. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2021, s.2-3

³⁰⁸ Erişir, *a.g.e.*,s.258

³⁰⁹ Erişir, *a.g.e.*, s. 259

tarafların ve müşterek çocukların ihtiyaçlarına göre takdir hakkı tanınmıştır.³¹⁰ Alınacak tedbirler bakımından re' sen araştırma ilkesi geçerlidir.³¹¹ Boşanma davası açılmamış olsa bile evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine dair önemli bir konuda uyuşmazlık bulunması halinde de geçici önlemler alınabilir.³¹²

TMK md. 183 düzenlemesinde ana veya babanın başkasıyla evlenmesi, ölmesi başka yere gitmesi gibi zorunlu hallerde hâkimin re' sen veya ana/babadan birinin talebi üzerine gerekli tedbirleri alacağı belirtilmiştir. Bu düzenlemeye göre, boşanmadan sonra velayet hakkı kendisine verilen tarafın ölümü veya kısıtlanması halinde sağ kalan ve fiil ehliyetine sahip eşe velayet hakkı kendiliğinden geçmeyecektir.³¹³ Velayet hakkına sahip olmayan tarafın velayet davası açması gerektiğinden, aradaki süre boyunca çocuğunun menfaatinin korunması için mahkeme tarafından çocuğun TMK md.404 düzenlemesi gereği kısıtlanmasına karar verilebilir.

TMK md. 197 gereği, hakim eşlerin ayrı yaşamasına karar verilirse eşlerin yapacağı parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmalarına, malların yönetimi ile eşlerin ergin olmayan çocuklarıyla kişisel ilişkilerine dair de tedbiren karar verir. ³¹⁴ Örneğin birlikte yaşama ara verilmesi durumunda aile konutundan hangi eşin yararlanacağını hâkim belirler. Hâkim karar verirken eşlerin sosyal ve ekonomik durumlarına konuta olan ihtiyaçlarını da göz önüne alarak karar verir.³¹⁵ Hâkim tarafından alınacak tedbirler geçici mahiyette olup tedbir alınmasını gerektiren durumun sona ermesi halinde kendiliğinden ortadan kalkar.³¹⁶

Eşlerden birinin evlilik birliğinin giderlerine katılma yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda hâkim eşin borçlularına ödemeyi kısmen veya tamamen diğer eşe yapmaları gerektiğine dair de tedbir alabilir (TMK md.198).³¹⁷ Bu tedbir ise eşlerin

³¹⁰ Halük Gedikli, *Boşanma ve Ayrılık Davalarında Alınacak Geçici Önlemler ve Tedbir Nafakası*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul,2006, s.67.; Şafak Orhan, *Boşanma Davasında Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara,2016, s.127

³¹¹ Şakir Berki, "Boşanma ve Ayrılık", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.32, S.1, 1975, ss.135-154; Ekrem Kurt, "Boşanma Davasında Hakim Alacağı Geçici Önlemler", *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1, Haziran 2013, s.97-109.; Yaren Didem Özşenol "Boşanma ve Ayrılık Davalarında Alınacak Geçici Önlemler", *İstanbul Barosu Dergisi*, C.94, S.4, Temmuz 2020, s.62-78.

³¹² Erişir, a.g.e., s.268

³¹³ Özer Taşkın Ö., "Velayet Hakkının Kullanılması, Velayetin Değiştirilmesi" *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1, ss.239-262

³¹⁴ Hatemi, a.g.e., s. 96

³¹⁵ Murat Doğan, "Medeni Kanun'un Getirdiği Yeni Bir Müessese: Aile Konutu", *Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1-4,2002, ss.285-300.

³¹⁶ Eylül Can Köse, "TMK'nın 197. Maddesi Kapsamında Eşlerin Ayrı Yaşama Hakkı ve Alınacak Önlemler", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.30, S.133, Kasım 2017, ss.349-368.

³¹⁷ Hatemi, a.g.e., s.96

sadece ayrı yaşamaları halinde uygulanabileceği gibi giderlere katılma yükümlülüğünün ihlal edilmesi halinde ayrı yaşama kararı olmaksızın da uygulanabilir.³¹⁸

Hâkim, ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan mali yükümlülüğün yerine getirilebilmesi için eşlerden birinin talebi halinde belirleyeceği malvarlığı değerleriyle sınırlı olmak kaydıyla tasarruf yetkisini sınırlandırarak bu konuda gerekli tedbirleri alır. ³¹⁹ Tasarruf yetkisinin kısıtlanması gibi önemli bir kısıtlamanın amacını yerine getirebilmesi için, uygun düşecek tedbirler alınmalıdır. Alınacak tedbirler orantılı ve amaca uygun olmalıdır.³²⁰ Hâkimin alacağı tedbirler malvarlığının türüne göre değişebilir. Örneğin, taşınırın veya kıymetli evrakların mahkemede ya da bankaya tevdi edilmesi, eşin borç altına girmesinin yasaklanması, ticari işletme üzerindeki tasarruf yetkisinin sınırlandırılması için ticaret sicil müdürlüğüne bildirimde bulunulması gibi tedbirler alınabilir.³²¹ Hangi malvarlığı değerlerinin tasarruf yetkisi kısıtlanması kapsamında olduğu açıkça belirtilmelidir. Sınırlama belirli bir zaman dilimi için de geçerli olabilir.³²²

Nafaka davası açıldığında da hâkim tarafından gerekli tedbirler alınabilir. İstem halinde, tedbirler geçici olarak alınır. Hâkim, ileride ödenecek nafakayı güvence altına almak için nafaka borçlusunun malvarlığına tedbir koyabilir. TMK md.332 gereği tedbir kararı verildiğinde, uyuşmazlık konusu olmayan malvarlığı hakkında tedbir konulabilir.³²³

Ana ve babanın nafaka yükümlülüklerini sürekli olarak ve ısrarla yerine getirmemeleri durumunda kaçma hazırlığı içinde bulunmaları halinde, mallarını gelişigüzel veya heba etmeleri nedeniyle gelecekteki nafaka borçları için güvence sağlanması ve gerektiğinde diğer tedbirlerin alınmasına karar verebilir.³²⁴

³¹⁸ Tuba Birinci Uzun, "Evlilik Birliğinin Korunması için Borçlulara Talimat Verilmesi", *Legal Hukuk Dergisi*, C.14, S.163, 2016, ss.3727-3749.

³¹⁹ Hatemi, *a.g.e.*, s.97

³²⁰ Gençer Özdemir, "Ailenin Ekonomik Varlığının Korunması Amacıyla Eşin Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması", *Terazi Hukuk Dergisi*, C.16, S.181, Eylül 2021, ss.1708-1721.

³²¹ Ayşen Şahinci, "Eşlerin Tasarruf Yetkisinin Sınırlandırılması", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.59, S.2, Haziran 2010, ss.309-334.

³²² Seda Öktem, "Aile Birliğinde Eşlerin Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.19, S.67, Kasım 2006, s.317-338.

³²³ Erişir, *a.g.e.*, s.265; İzzet Doğan, "Türk Medeni Kanunu Düzenlemelerine Göre Tedbir, İştirak ve Yoksulluk Nafakası", *İstanbul Üniversitesi Yayınları*, C.35, S.1, 2015, ss.59-95.

³²⁴ Ebru Ceylan, "İştirak Nafakasının Belirlenmesiyle İlgili Seçilmiş Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.30, S.133, 2017, ss.299-324,

4.1.1.2. Çocuğun Korunmasına İlişkin Tedbirler

TMK md. 346 vd. hükümlerinde de çocuğun korunmasına yönelik tedbirlerin alınmasına karar verilebileceği düzenlenmiştir. Çocuğun menfaatinin ve gelişmesinin tehlikeye düştüğü hallerde hâkim tarafından uygun tedbirler alınır. Tedbirlerin alınması talebe bağlı olmasa da en uygun tedbirin alınması için talep gerekebilir.³²⁵ Alınacak tedbirler bedensel, ruhsal ve toplumsal gelişime uygun olmalıdır.³²⁶

Çocuğun bedensel ve zihinsel gelişiminin tehlikede bulunması, manen terk edilmiş halde bulunması, çocuğun aile içinde kalmasının nedeniyle ailenin huzurunun onlardan katlanamayacakları şekilde bozulması gibi durumlarında TMK md.347 düzenlemesine göre hâkimin tedbiren çocuğun kuruma veya başka bir aile yanına yerleştirme yetkisi bulunmaktadır.³²⁷

Çocuk mallarının korunması için ana ve babanın yeterli özeni göstermemeleri durumunda da TMK md.360 vd. hükümlerine göre hâkim tarafından gerekli tedbirler alınabileceğine yönelik düzenleme yer almaktadır. Alınacak tedbirler tahdidi olarak sayılmamıştır.³²⁸ Tedbir olarak TMK md.361/1 gereği malların yönetimi için kayyım atanmasına da karar verilebilir. Kayyım tayini de yeterli görülmezse, velayetin kaldırılması tedbiri gündeme gelebilir. Tedbirler, velayet hakkıyla orantılı olarak artabileceğinden; aşamalı olarak hâkim tarafından ağırlaştırılmalıdır.³²⁹

4.1.3.3. Ev Başkanının Sorumluluğuna Yönelik Tedbirler

Ev topluluğunda gerekli olan düzen nedeniyle TMK'da ev başkanının sorumluluğuna yer verilmiştir. Ev başkanı kanunua, sözleşmeye veya örf'e göre belirlenir.³³⁰ Ev başkanının sorumluluğuna ³³¹ ilişkin TMK md. 369 düzenlemesinde de

³²⁵ Alper Uyumaz.” Türk Medeni Kanunu’na Göre Çocuğun İhmali ve Anne Babaya Karşı Korunması”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.14, S.160, 2016, ss.1971-2007,

³²⁶ Çağlar Koyuncu” Çocuğun Kişilik Hakkının Korunması”, *Hasan Kalyoncu Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.12, Temmuz 2016, ss.139-154,

³²⁷ Ergün Yazıcı, “Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Çocuk Evleri”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.9, S.18,2012, ss. 499-525

³²⁸ Hayrunnisa Özdemir, “Çocuk Mallarının Yönetimi, Kullanılması, Harcanması ve Korunması”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.17, S.3,2013, ss.81-105.

³²⁹ Özge Yücel “Türk Hukukunda Çocuk Mallarının Yönetimi, Kullanımı ve Harcanması ile Korunması”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.15, S.164, Nisan 2020, s.774-783; Onur Altınkan “Anne ve Babanın Çocuk Mallarına İlişkin Tasarruf İşlemi Yapmaları Konusunda Hukuki Durum”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.1, Haziran 2021, ss. 63-128,

³³⁰ Hatemi, *a.g.e.*, s.194

³³¹ Emine Koçano Rodoslu “Ev Başkanının Sorumluluğu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.63, S.4, Aralık 2014, ss.879-899,

zorunluluk hallerinde gerekli tedbirlerin alınmasının yetkili makamlardan talep edilebileceği belirtilmiştir. Ev başkanının sorumluluğu kusursuz sorumluluktur.³³²

4.1.2. Vesayet Hukuku'na İlişkin Geçici Hukuki Korumalar

Geçici hukuki koruma genel olarak hak çekişmesinin bulunduğu durumlarda uygulama alanı bulsa da çekişmesiz yargı işlerinde açıkça geçici hukuki korumanın düzenlendiği görülmektedir.³³³

Vesayete ilişkin düzenlemeler kamu düzeninden³³⁴ olduğu için görevli mahkeme tarafından re'sen toplum sağlığı ve toplum güvenli açısından da gerekli tedbirler alınabilmektedir. TMK md. 420 düzenlemesine göre kısıtlı adayına vasi atanmadan önce de fiil ehliyeti geçici olarak kaldırılıp temsilci atanması mümkündür. Maddede belirtilen tedbirler dışında, sulh hukuk hâkimi tarafından başka da tedbirler alınması da mümkündür.³³⁵ Örneğin malvarlığı üzerine tedbir şerhi konulabilir. Geçici tedbir kararlarının verilebilmesi için vesayet sebepleri ve gecikmesinde sakınca bulunan bir durumun yaklaşık olarak ispatı gerekir.³³⁶

Yönetimi kimseye ait olmayan mallar için de tedbir amaçlı olarak sulh hukuk mahkemesi tarafından TMK md.427 düzenlemesinde belirtilen şartların oluşması halinde kayyım atanır. Bir kimseden uzun zamandır haber alınamaması ve oturduğu yerin bilinmemesi, terekedeki mirasçılık hakları henüz belli olmaması ve ceninin menfaati gerekli kılması gibi durumlarda yönetim kayyımı atanır. Yönetim kayyımlığının sona ermesi de yine mahkeme kararı ile gerçekleşir.³³⁷

Kural olarak, vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesi kısıtlının menfaatlerini korumakla yükümlü olduğundan TMK md.464 düzenlemesi gereği, vasinin belirli dönemlerde sunacağı kısıtlının malvarlığının yönetimi konusundaki raporları inceler. Gerek görülmesi halinde kısıtlının menfaatlerinin korunması için tedbir alır. Vasinin

³³² Hatemi, *a.g.e.*, s.195

³³³ Erişir, *a.g.e.*, s.333

³³⁴ Hasan Özkan, *Sulh Hukuk Davaları ve Tatbikatı (Vesayet- Kayyımlık)*, 1. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul 2015,; Vesayet Hukuku'na ilişkin düzenlemelerin kamu düzeninden olduğu hususu Yargıtay 8. Hukuk Dairesi, E. 2017/3031, K. 2018/18553 sayılı, 13.11.2018 tarihli kararında da ifade edilmiştir. İntranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 22.03.2023)

³³⁵ Nejat Aday” Vesayet Hukukunda Geçici Hukuki Korumalar ve Vesayet Tedbir Şerhi Uygulaması”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.77, S.2, 2019, ss.813-846

³³⁶ Erişir, *a.g.e.*, s.333

³³⁷ Nevzat Koç” Türk Medeni Kanunundaki Düzenlemeler Işığında Vesayet Hukukuna Genel Bir Bakış ”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, Özel Sayı, 2005, ss.99-120

görevine son verilmesi veya kısıtlının zarara uğraması durumunda vasinin sorumluluğuna başvurulması gibi tedbirler söz konusu olabilir.³³⁸

TMK md.486 düzenlemesine göre, vesayet makamı kısıtlının menfaatini korumak için gecikmesinde sakınca bulunan durumlarda bazı tedbirler alabilir. Yasal düzenleme gereği, vasiye işten el çektirilip kayyım atanması, vasinin mallarına ihtiyati haciz konulması ve vasinin tutuklanmasının talep edilmesi gibi tedbirler alınabilir.³³⁹ Vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemesinin kısıtlının hak ve menfaatlerini gözetmesi gerektiğinden, TMK md.487 düzenlemesi uyarınca kısıtlının korunması için gerekli tüm tedbirler alınabilir.

4.1.3. Miras Hukukuna İlişkin Geçici Hukuki Korumalar

Türk Medeni Kanunu'nun üçüncü kitabında miras hukuku hükümleri ilişkin yer almaktadır. Miras hukuku, murisin ölümüyle intikali mümkün olan hak ve borçlarını ve diğer hukuki işlerinin ne şekilde yürütüleceğini düzenler.³⁴⁰ Miras hukukuna ilişkin hükümlerde, murisin ölümünden sonra terekesinin aktif ve pasifinin yasal miras payları oranında mirasçılara intikali, vasiyetname düzenlenmesi, vasiyetnamenin iptali, terekenin yönetimi ve tasfiyesi gibi malvarlığına ilişkin düzenlemeler yer aldığından mahkeme tarafından terekenin korunması için tedbirler alınması kaçınılmazdır.

Ölüme bağlı tasarruf, murisin ölümünden sonra sonuç doğurmasını istediği irade beyanını yansıtan işlemlerdir.³⁴¹ Ölüme bağlı tasarrufta bulunan murisin, vasiyetnamesindeki son arzularının ifası için vasiyetnamede vasiyeti yerine getirme görevlisi atanması mümkündür (TMK md.550/1). Vasiyeti yerine getirme görevlisi sulh hukuk hakiminin denetimine tabidir. Denetim yetkisi sulh hukuk hakiminde olduğundan, şikâyet üzerine veya re'sen gerekli tedbirler alınır.³⁴²

Mirasın açılmasıyla birlikte tereke aktif ve pasifiyle mirasçılara intikal edecek olsa da terekenin paylaşımına kadar terekenin korunması için tedbirler alınması gerekebilir. TMK md.589 düzenlemesine göre terekenin korunması için gerekli tedbirleri murisin yerleşim yeri sulh hukuk hâkimi almalıdır. Fakat murisin yerleşim yeri dışında

³³⁸ Arif Barış Özbilen .” Vesayet Altındaki Kişinin Malvarlığının Yönetimi”, *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.2, Aralık 2021, ss.706-752

³³⁹ Özkan, a.g.e., s.62

³⁴⁰ Mustafa Dural-Turgut Öz, *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2006, s.1

³⁴¹ Ayşe Bal, “Vasiyetname ile İlgili Koruma Önlemleri”, *Hukuk ve Adalet Eşitlik Dergisi*, C. 8, S.19, 2016,ss.79-105

³⁴² Köksal Kocağa ” Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisinin Hukuki Niteliği”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.2 , 2002, ss.1-28

başka bir yerde ölmesi durumunda, öldüğü yerdeki sulh hukuk hâkimi murisin yerleşim yerindeki sulh hukuk hakimini bu durumdan haberdar eder ve kendi yetki alanındaki tedbirleri alır.³⁴³ Sulh hukuk hâkimi terekede bulunan malların hak ve yazımına, terekenin mühürlenmesine, terekenin resmen yönetilmesine ve vasiyetnamenin açılmasına ilişkin tedbirleri alır (TMK md.589/2). Mühürlenmesi mümkün olmayan malvarlığına yönelik de uygun koruma önlemleri alınır (TMK 591/1).³⁴⁴ Yargıtay, TMK md 589 gereği terekenin korunmasına yönelik önlemleri geçici hukuki koruma olarak nitelendirmektedir.

Murisin düzenlediği vasiyetnamenin de sulh hukuk mahkemesine teslimi durumunda sulh hukuk hakimi tarafından gerekli tedbirler alınır (TMK md.595/3). Mahkemenin yazı işleri müdürlüğü kasasında vasiyetnamenin açılmasına kadar muhafaza edilmesi gibi tedbirler alınabilir.

Terekenin resmi tasfiyesine karar verilmesi halinde, mirasçıların tereke üzerindeki idare ve tasarruf etkileri sona ereceğinden³⁴⁵ sulh hukuk hâkimi tarafından vasiyet alacaklılarının ve murisin alacaklılarının korunması için tedbirler alınır.

Yasal veya atanmış mirasçı tarafından açılabilen miras sebebiyle istihkak davasını³⁴⁶ düzenleyen TMK md.637 hükmüne göre; davacının talebi gereği davalının güvence göstermesi veya taşınmazın tapu kütüğüne şerh verilmesi gibi tedbirler alınır.³⁴⁷ Hâkim tarafından alınacak tedbir sınırlı değildir. Miras sebebiyle istihkak davasında

³⁴³ Erhan Koyuncu vd., Terekenin Tasfiyesi Eğitim Modülü, Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı Rize personel Eğitim Merkezi, s.9 ; Yargıtay 7. Hukuk Dairesi, E. 2021/2799- K.2021/2802, 08.11.2021 Tarihli Karar:” 743 sayılı Türk Kanunu Medenisinin 531. maddesinin ayırım başlığı ihtiyati tedbirler olarak yazılı iken, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununda bu maddeyi karşılayan 589. maddesinde ayırım başlığı koruma önlemleri şeklinde değiştirilmiştir. Geçici hukuki koruma ile ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kavramları birbirinden ayrı kavramlardır. Geçici hukuki koruma daha genel ve üst kavram olarak kabul edilirken, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz geçici hukuki korumanın birer türü olarak kabul edilmelidir. Gerek ihtiyati tedbir, gerekse ihtiyati haciz hukukumuzda geçici hukuki korumalar olarak düzenlenmiştir. Yargıtay birçok kararında Türk Medeni Kanununun 589. maddesindeki koruma önlemlerini tedbir olarak görmüştür. 21/02/2014 tarihli Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu kararında da belirtildiği üzere, Anayasanın 36. maddesi ile hak arama hürriyeti kapsamında herkese tanınmış olan temel hukuki koruma ve koruma yöntemleri hak arama hürriyetinin en etkin unsuru ve ayrılmaz parçası olarak tanımlanmıştır. Türk Medeni Kanununun 589. maddesinde düzenlenen koruma önlemlerinin, Hukuk Muhakemeleri Kanununun 10. kısmındaki geçici hukuki korumalar niteliğinde görülmesi gerekmektedir.” (Erişim Tarihi: 02.03.2023)

³⁴⁴ Bal, a.g.m., s.81-82

³⁴⁵ Mehmet Kılıç, “Türk Hukukunda Mirasın Resmi Tasfiyesi” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 62, S.3, Eylül 2013, ss. 761-817

³⁴⁶ Hüseyin Hatemi, “Miras Sebebiyle İstihkak davası Hakkında Düşünceler”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.18, S.2, 2021, ss.577-582

³⁴⁷ Fikret Eren, “Miras Sebebiyle İstihkak Davası”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.22, S.3, 2016, ss.1045-1061

davada görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olması nedeniyle tedbirler asliye hukuk mahkemesi tarafından alınır.³⁴⁸

TMK md.640 düzenlemesine göre, birden fazla mirasçı olması halinde mirasçılar arasında terekedeki tüm borç ve haklardan oluşan bir ortaklık meydana gelir. Mirasçılar iştirak halinde mülkiyet hükümlerine göre terekeye sahip olurlar.³⁴⁹ İştirak halinde mülkiyet söz konusu olduğundan, mirasçılardan birinin aczi durumunda hâkim tarafından talep halinde gerekli tedbirler alınabilir. Alınacak tedbirleri diğer mirasçıların menfaatlerinin tehlikeye düşmesini engellemeye yönelik olmalıdır. Ve somut olayın özelliklerine göre takdir yetkisi kapsamında değişiklik gösterebilecek nitelikte tedbir kararları verilebilecektir.

4.1.4. Eşya Hukukuna İlişkin Geçici Hukuki Koruma

Medeni Kanun'un mülkiyet hakkını düzenleyen hükümlerinde mahkeme ve hâkim tarafından alınacak tedbirler düzenlenmiştir. Mülkiyet hakkı, önemi sebebiyle anayasamızda düzenlenen temel hak ve özgürlükler arasında yer almaktadır (AY md.35/1). Taşınmaz üzerinde mülkiyet sahibi olduğunda malik; taşınmazın kullanılması, yararlanılması ve tasarruf yetkisinin bulunması gibi oldukça kapsamlı yetkilerin sahibi olmaktadır. Birden çok kişi bir mal üzerinde pay sahibi olduğunda paylı mülkiyet, bir ortaklık ilişkisi nedeniyle malik olduğunda ise elbirliği mülkiyeti söz konusu olur.³⁵⁰ El birliği mülkiyeti, mal ortaklığı, aile malları ortaklığı ve miras ortaklığından doğabilir. El birliği mülkiyetinde ortaklığın yönetim işleri için oy birliği esastır.³⁵¹ Paylı mülkiyette sorumluluğun sınırı pay oranıyla tespit edilir. Paydaşlarca aksinin kararlaştırılması da mümkündür.³⁵²

TMK md.689 düzenlemesinde paylı mülkiyette paydaşların yönetim ve tasarruf yetkisini kullanmaları sırasında paylı mülkiyet konusunun değerinin korunması ve yönetime ilişkin işlerde mahkemenin tedbir kararı vermesi mümkündür. Mahkeme, bu doğrultuda zorunlu ve ivedi işler için tedbir olarak yönetici atayabilecektir.³⁵³

³⁴⁸ Erhan Günay, “Miras Sebebiyle İstihkak Davası” *Terazi Hukuk Dergisi*, C.10, S.103, Mart 2015, s.59-65,

³⁴⁹ Erhan Günay, “Elbirliği Mülkiyetinde Ortakların Açabilecekleri Davalar” *Terazi Hukuk Dergisi*, C.16, S.180, 2021, ss.1548-1553

³⁵⁰ Erkan Kurak, “Özel hukuka Göre Paylı Mülkiyet ve Miras Payları Yönünden Ecrimisil Uygulamaları” *Terazi Hukuk Dergisi*, C.13, S.146, Ekim 2018, ss.113-116.

³⁵¹ Mehmet Akçaal, “Elbirliği Mülkiyetinde Yönetim”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, S.2, 2019, ss.211-249.

³⁵² Mehmet Ayan, “Paylı Mülkiyette Yönetim”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, S.3, 2002, ss.7-21

³⁵³ Arif Büyükkör, *Paylı Mülkiyette Yönetim*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009, s.25.

Taşınmaz rehni hakkındaki koruma tedbirlerinin gecikmesinde sakınca bulunan hallerde, gerektiğinde hâkim tarafından alınacağı TMK md.865 hükmünde yer almaktadır. Rehin hakkı, medeni kanunda yer alan sınırlı ayni haklardandır. Bir alacağın ifa edilmemiş olması durumunda alacak hakkı sahibi rehin konusu olan şeyi paraya çevirerek alacağını öncelikle elde etme yetkisi tanır.³⁵⁴ Rehinli alacaklı, malikin rehinli taşınmazın değerini düşüren davranışlarda bulunması halinde, hâkimden bu davranışların yasaklanmasını istemesi mümkündür. Taşınmazın değerinin düşmesi ise önleme davası ile mümkün olur.³⁵⁵

TMK md.915 düzenlemesinde, ipotekli borç senedi ve irat senedi düzenlenirken gerekli işlemlerin yapılması için istem halinde temsilci atanabilir. Temsilcinin görevinin sona ermesi halinde ilgililer anlaşamazsa sulh hâkimi gerekli tedbirleri alır.

4.2. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

Türk Borçlar Kanunu'nda da alacaklının temerrüdü, geçici ödeme gibi hükümlerde mahkemeden talep edilebilecek geçici hukuki koruma hükümlerine yer verilmiştir.

4.2.1. Geçici Ödeme

Geçici ödeme, haksız fiil sonucu zarar görenin zararının tazmin için açılan davada yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle zarar görenin daha fazla mağdur olmaması için zarar görenin haklı olduğuna dair delillerin bulunması durumunda davacıya yapılan ödemedir.³⁵⁶ Geçici ödemenin hukuki niteliğine ilişkin farklı görüşler mevcut olsa da ihtiyati tedbirin bir türü olduğu düşünüldüğünde geçici ödemenin geçici hukuki koruma niteliğinde olduğu kuşkusuzdur.³⁵⁷ Geçici ödemenin ihtiyati tedbir niteliğinde olduğuna dair görüş doktrinde yer aldığı gibi geçici ödemenin geçici tazminat, nafaka ile paralellik gösteren alacak veya ön ödeme olduğuna dair görüşler de bulunmaktadır.

³⁵⁴ Şebnem Akipek Öcal, "Taşınır Rehni Sözleşmeleri ve Sözleşmelerde Şekil", *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5, S.1, Haziran 2017, ss.81-92,

³⁵⁵ Mine Kaçmaz "Tescile Tabi Olmayan Kanuni İpotek Hakları" *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.65, S.4, s.2891-2908,

³⁵⁶ A. Can Çıplak-Dilara Çıplak, " Haksız Fiilde Geçici Ödeme (Ya da Geçici Ceza)", *Legal Hukuk Dergisi*, C.16, S. 186,2018, ss. 2749- 2784.

³⁵⁷ TBK md. 76 gereği davacıya yapılan ödemenin geçici hukuki koruma niteliğinde olduğuna ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Murat Topuz, "6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Uyarınca Haksız Fiillerden Doğan Borç İlişkilerine Dair Yargılamalarda Geçici Ödemeler (TBK md.76)," *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, Sempozyum No:3, 2012, ss.253-288

Yargı kararlarında da geçici ödemenin ihtiyati tedbir niteliğinde olduğu belirtilmiştir.³⁵⁸ Doktrinde, İsviçre hukukunda haksız fiillerden kaynaklanan davalarda geçici ödeme kurumu bulunmadığından, haksız fiillerden kaynaklanan davalarda eda amaçlı ihtiyati tedbir kararı verildiği ifade edilmektedir.³⁵⁹

4.2.2. Alacaklının Temerrüdünde Geçici Hukuki Koruma

TBK md. 106'da yer alan alacaklının temerrüdü, borcun ifasının gerçekleşmesinin alacaklının bulunmasına bağlı kılınan ve alacaklının ifayı kabulden kaçınması veya ifanın icrası için kendisinin yapması gerekenleri yapmaması olarak tanımlanabilir.³⁶⁰ Alacaklının temerrüde düşmesi sebebiyle TBK md.107 düzenlemesine göre borçlu teslim edeceği şeyi tevdi ederek borcundan kurtulabilir.³⁶¹ Tevdi yerini borcun ifa edileceği yerdeki hakim belirleyeceğinden, TBK md.107/2 düzenlemesinde yer alan tevdi yeri belirlenmesi geçici hukuki koruma olarak nitelendirilebilir.³⁶²

Alacaklının temerrüdünde tevdi hakkı olduğu gibi TBK md.108 düzenlemesine göre; borçlunun satma hakkı da bulunmaktadır. Sözleşme konusunun tevdi edilmeye elverişli olmaması ve bozulma ihtimalinin bulunması halinde borçlu hâkim izniyle borç

³⁵⁸ Yargıtay 10. Hukuk Dairesi E.2021-9091 ve K.2021-14123 sayılı 15.11.2021 tarihli kararında geçici ödemeye ilişkin olarak şu şekilde tespitler yapılmıştır: "Somut olayla ilgili Dairemizin 19.01.2021 Tarih ve 2020/8678 E-2021/412 K sayılı kararında da açıkça belirtildiği üzere, "Geçici ödeme, haksız fiil sebebiyle meydana gelen zararın karşılanması için açılan tazminat davalarında hükmedilen ve yargılama sonucunda hükmedilecek zarara mahsuben yapılan bir ön ödemedir. Ön ödeme geçici bir karardır. Bu geçici ödemenin miktarı, geçici ödemeler ne HMK.'da düzenlenmiş olan ihtiyati tedbir niteliğindedir, ne de İİK.'nda düzenlenmiş olan ihtiyati haciz niteliğindedir. Tam tersine, aynı ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz gibi ayrı bir geçici hukuki koruma türüdür. Çünkü HMK'nın 389. maddesi gereğince ihtiyati tedbir, sadece dava konusu uyuşmazlıklar hakkında verilebilen bir geçici hukuki koruma türüdür. Dava konusunun para alacağı olması halinde ise kural olarak ihtiyati tedbir kararı verilmesi mümkün değildir. (Kuru/Arslan/Yılmaz (Usul), s. 580-581; Pekcanitez/Özekes/Atalay (Usul), s. 711- 713.) Geçici ödemelerin Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenmiş olan diğer geçici hukuki korumalardan biri olması sebebiyle, geçici ödeme kararları bir ara karar mahiyetindedir. Bu sebeple de mahkeme iş bu ara karardan yargılama sonuçlanmadan önce her zaman dönebilir. Çünkü mahkemenin vermiş olduğu ara kararlar ile kural olarak taraflardan birisi lehine herhangi bir usuli kazanılmış hak oluşmaz. Yine geçici ödeme ara kararı yargılamayı sona erdirmeye için bu karara karşı doğrudan kanun yoluna gidilmesi de mümkün değildir. Ancak asıl karar ile birlikte kanun yoluna gidilebilir." (Aynı mahiyette görüş için Bkz: Battal Şener, Türk Borçlar Hukukunda Geçici Ödemeler, Makale, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref ERTAŞ'a Armağan, C. 19, Özel Sayı-2017, s. 1623-1690sf)" intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:03.03.2023)

³⁵⁹ Kazancı, a.g.m., s.104

³⁶⁰ Uğur Hakan Kahraman, "Alacaklı Temerrüdü" *Legal Hukuk Dergisi*, C.8, S.96, 2010, ss.4329-4344

³⁶¹ Tuğçe Tekben, "Alacaklı Temerrüdünün Hukuki Sonuçları", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.22, S.3, 2016, ss.2597-2621,

³⁶² Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi E.2022/3055- K.2022/2280 K. sayılı 28.11.2022 tarihli kararında tevdi mahali tayinin geçici hukuki koruma olduğuna yer verilmiştir. "Tevdi Mahalli Tayini özünde tedbir mahiyetinde bir işlem olup ifa yeri mahkemesince işin özü incelenmeksizin, bir hakkın doğumu veya bir hakkın ortadan kalkması sonucunu doğurmayan, geçici bir hukuki korumadır. Esasen tevdi mahalli tayini kararı üzerine talebe konu edilen şeyin mahkemece belirlenen tevdi mahalline teslim edilmesinin borçluyu borcundan tam olarak kurtardığını ileri sürmek de mümkün değildir." intranet.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi: 03.03.2023)

konusunu satabilir.³⁶³ Hâkim tarafından verilen izin, ifa konusunun korunmasına yönelik tedbir olarak nitelendirilebilir.

Alacaklısının çekişmeli olduğu bir borcun ifasında TBK md 187/1 gereği, borçlu ifadan kaçınarak hâkim tarafından tespit edilen tevdi yerine borcunu tevdi ederek borcundan kurtulur.

Türk Borçlar Kanunu'nda geçici ödeme ve tevdi mahali gibi geçici hukuki koruma öngören hakim tarafından alınabilecek tedbirlere ilişkin düzenlemeler bulunduğundan ilgili düzenlemelere kısaca değinmek gereklidir.

Temsil yetkisi, bir kimsenin başka bir kimse adına hukuksal işlem yapma yetkisidir. Temsil yetkisi temsil olunanın irade beyanı doğrultunda verilir.³⁶⁴ TBK md.44 düzenlemesine göre, temsilcinin yetkisinin sona ermesi halinde yetki belgesi verilmişse yetki belgesi geri verilmelidir. Yetki belgesinin geri verilmesinin bazı güç durumlara sebep olma ihtimali nedeniyle hâkim tarafından belirlenecek yere bırakılabilir.³⁶⁵

Kira sözleşmesi TBK md.299-md.379 maddeleri arasında düzenlenmiştir. TBK'daki kira düzenlemelerinde sözleşmenin kurulması, feshi, tarafların borçları, kira sözleşmesinin uzaması gibi hükümler ayrıntıları olarak düzenlenmiş olup TBK md.338 hükmünde hapis hakkı düzenlenmiştir. Kiraya veren, kira alacağının güvence altına alınabilmesi için hapis hakkını kullanabilir.³⁶⁶ Hapis hakkı taşınırılar üzerinde kullanılır (TMK md.950). Hapis hakkının kullanılması sulh hukuk hâkimi veya icra müdürünün kararıyla gerçekleşeceği için, sulh hukuk mahkemesi hâkimi tarafından karar verilmesi durumunda yine mahkemenin alacağın güvence altına alınması amacıyla verdiği tedbir mahiyetinde kararından bahsedilebilir. İlgili tedbir, defter tutulması suretiyle icra edilebilir.³⁶⁷ Fakat defter tutulması zorunlu değildir.

³⁶³ Şahin Akıncı, “Alacaklının Temerrüdü, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.1-2,1999, s.97-113

³⁶⁴ Cem Akbıyık, “Temsil Yetkisi ve Temel İlişki” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.55, S.4, 1997, s..217-232; Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, “Temsil Yetkisinin Açıklanması” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.70, S.2,2021, ss.361-388

³⁶⁵ Kılıçoğlu Yılmaz Kumru, “Temsil Yetkisinin Geri Alınması, *TBB dergisi*, C:34, S.156, Eylül 2021, ss.165-216

³⁶⁶ Hayriye Şen Doğramacı, “Kira Bedelinin Ödenmesini Teminat Altına Almaya Yönelik Hukuki Çareler”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5, S.2, Temmuz 2019, ss.291-311,

³⁶⁷ Şamil Demir, “Kiralayanın Hapis Hakkı”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.4,2013, ss.53-77.

4.3. TÜRK TİCARET KANUNU'NDA GEÇİCİ HUKUKİ KORUMA

4.3.1. Haksız Rekabette İhtiyati Tedbir

Haksız rekabet hukuku TTK md. 54- md.63 hükümleri arasında düzenlenmiştir. Haksız rekabete ilişkin düzenlemelerin amacı dürüst ve bozulmamış rekabet ortamının sağlanmasıdır.³⁶⁸ TTK md. 61 hükmünde haksız rekabette verilebilecek ihtiyati tedbirler HMK md. 389 hükmünden bağımsız olarak düzenlenmiştir. Haksız rekabet nedeniyle verilebilecek ihtiyati tedbirler kanun koyucu tarafından sayılmıştır. İhtiyati tedbir türleri, mevcut durumun olduğu gibi korunması, haksız rekabetin men'i, Haksız rekabet sonucu oluşan durumun ortadan kaldırılması, haksız rekabetin önlenmesi, yanlış veya yanıltıcı beyanların düzeltilmesi, gümrük idareleri tarafından el konulması ve diğer tedbirlerdir (TTK md.56/1)³⁶⁹. Talebin niteliğine göre TTK md. 61' de belirtilen ihtiyati tedbirler dışında, HMK md. 389 gereği de ihtiyati tedbir kararları verilebilecektir.³⁷⁰

4.3.2. Kıymetli Evrakın İptalinde Ödeme Yasağı

Kıymetli evrakın zıya ve iptali TTK md.651- md.653 hükümleri arasında düzenlenmiştir. Kıymetli evrakın zayı olduğuna mahkeme tarafından karar verilir.³⁷¹

³⁶⁸ Abdüssamed Yılmaz, “ Haksız Rekabette İhtiyati Tedbir Uygulamalar ve Özellik Arz Eden Durumlar”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 27, S.2, 2021, ss.1565-1675

³⁶⁹ Yılmaz, a.g.m., s.1567-1568.

³⁷⁰ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 20. Hukuk Dairesi, E.2023/85, K. 2023/83, 19.01.2023 tarihli kararında haksız rekabette verilen tedbir kararlarının HMK md. 389 hükmünde belirtilen usule göre verileceğine karar verilmiştir: “HMK.'nun 389-(1) maddesinde; "Mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkansız hale geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakancanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hallerinde uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir.6100 sayılı HMK.'nun 390-(3) maddesinde; "Tedbir talep eden taraf, dilekçesinde dayandığı ihtiyati tedbir sebebinin ve türünü açıkça belirtmek ve davanın esası yönünden kendisinin haklılığını yaklaşık olarak ispat etmek" zorunda olduğu hükmü altına alınmıştır. Geçici hukuki koruma yargılamasını, asıl hukuki koruma yargılamasından ayıran özelliklerden biri ispat ölçüsü noktasındadır. HMK.'nun ihtiyati tedbirle ilgili 390. maddesinin gerekçesinde, geçici hukuki korumalarda ispat hususu üzerinde durulmuştur. Kanunda açıkça öngörülmemişse ya da işin niteliği gerekli kilmiyorsa, bir davada, normal bir yargılamada yaklaşık ispat değil, tam ispat aranır. Çünkü, hakim, mevcut ispat ve delil kuralları çerçevesinde, tarafların iddia ettiği bir vakıa konusunda tam bir kanaate varmadan o vakıayı doğru kabul edemez. Ayrıca haksız rekabete ilişkin 6102 Sayılı TTK' nın 61. Maddesine göre; dava açma hakkını haiz bulunan kimsenin talebi üzerine mahkeme, mevcut durumun olduğu gibi korunmasına, 56 ncı maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde öngörüldüğü gibi haksız rekabet sonucu oluşan maddi durumun ortadan kaldırılmasına, haksız rekabetin önlenmesine ve yanlış veya yanıltıcı beyanların düzeltilmesine ve diğer tedbirlere, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ihtiyati tedbir hakkındaki hükümlerine göre karar verebilir. ”; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi, E.2022/1520, K.2022/1578 sayılı, 14.09.2022 tarihli kararda da haksız rekabette verilen ihtiyati tedbir kararlarına ilişkin şu şekilde tespit yapılmıştır: “ TTK'nın 61. maddesinde; "Dava açma hakkını haiz bulunan kimsenin talebi üzerine mahkeme, mevcut durumun olduğu gibi korunmasına, 56 ncı maddenin birinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde öngörüldüğü gibi haksız rekabet sonucu oluşan maddi durumun ortadan kaldırılmasına, haksız rekabetin önlenmesine ve yanlış veya yanıltıcı beyanların düzeltilmesine ve diğer tedbirlere, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun ihtiyati tedbir hakkındaki hükümlerine göre karar verebilir. " hükmü yer almıştır. Buna göre bu tür davalarda talep edilebilecek ihtiyati tedbir talepleri TTK'nın 61. maddesine göre değerlendirilmelidir. Burada hüküm bulunmayan konularda, tamamlayıcı hüküm olarak HMK'nın 389 vd. Maddelerinden yararlanılmalıdır. intranet. uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 19.03.2020)

³⁷¹ Ali Bozar- Celal Göle, *Kıymetli Evrak Hukuku*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2017, s.44

Hamile yazılı senetlerin iptalinde, iptal davasını senedin zayi olduğunu ve zıyaın ortaya çıktığı anda hak sahibi olan kişi açabilir (TTK md.651/2). Dilekçe sahibinin senedin zilyedi olduğu ve zayi ettiği konusunda yeterli kanaate ulaşılması halinde mahkeme tarafından talep halinde ödeme yasağı konulur.³⁷² Mahkeme tarafından ilan yoluyla tespit edilemeyen hamili senedi ibraz etmek üzere davet edilir. Senedin ibraz edilmemesi halinde iptal edileceği de ihtar edilir. Senedin ibraz edilmemesi durumunda mahkeme senedin iptali ile başka tedbirlere de karar verilebilir.

Poliçenin iptaline ilişkin düzenlemeler de TTK md.757-md.765 hükümlerinde yer almaktadır. TTK md. 757/1 hükmüne göre poliçenin iptalinde önleyici tedbir olarak ödeme yasağı talep edilebilir. Ödeme yasağına ilişkin karar verilebilmesi için, iptali istenen senedin kıymetli evrak olduğuna, talepte bulunan kişinin kıymetli evrakta hak sahibi olduğuna ve senedin rıza dışı elden çıktığına dair inandırıcı deliller sunulmalıdır. Ödeme yasağına kararı HMK Md.389 vd. hükümlerinde düzenlenen ihtiyati tedbirin farklı bir türü olarak da değerlendirilebilir.³⁷³

Poliçeyi eline geçiren kişinin bilinmemesi nedeniyle mahkeme tarafından ilan yapılır. Yapılacak ilanda poliçeyi eline geçireni belirli bir süre içinde mahkemeye davet eder.³⁷⁴ İlan ticaret sicil gazetesinde üç kez yayınlanır. Gerekliği takdirde mahkeme tarafından başka tedbirler de alınabilir.

Türk Ticaret Kanunu'nda haksız rekabet ve ödeme yasağı dışında da mahkeme tarafında verilebilecek tedbir içerikli düzenlemeler bulunduğundan ilgili tedbir hükümlerini incelemek gereklidir.

³⁷² Bozar- Göle, a.g.e,48; Ödeme yasağı kararının hukuki niteliğinin ihtiyati tedbir olduğuna ilişkin ayrıntılı bilgi için bknz: Vural Seven - Gülşah Yılmaz, “ Kambyo Senetlerinin Zıyaı Halinde İptal Talebi Nedeniyle Verilen Ödeme Yasağı Kararı İle İlgili Uygulamada Yaşanan Sorunlar”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.158,2022, ss.257-286.

³⁷³ Caner Gürühan, “Çekin Zayi Olması nedeniyle Keşidecinin İptal Davası Açma Hakkına Sahip Olup Olmadığına İlişkin Bir Değerlendirme” *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.30, S.4, Aralık 2014, ss.283-308; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13. Hukuk Dairesi, E.2022/2328, K. 2022/1971 sayılı ve 22.12.2022 tarihli kararında ödeme yasağına ilişkin şüpheyle karar vermiştir:” *Talep, TTK'nın 818/1-s yollamasıyla 757 ila 764. maddeleri hükümlerine göre zayi nedeniyle çek iptali istemiyle açılan davada, çekle ilgili ödeme yasağı kararı verilmesine ilişkin olup, mahkemece çekin davacının elinden rızası hilafına çıktığı ve hakkın zayi olduğu yönünde yeterli kanaat oluşmadığından bahisle talebin reddine karar verilmiştir. TTK'nın 757. maddesi uyarınca, iradesi dışında çek elinden çıkan kişi, ödeme veya hamilin yerleşim yerindeki asliye ticaret mahkemesinden, çekle ilgili ödeme yasağı kararı verilmesini isteyebilecektir. 6100 sayılı HMK'nın 389. maddesinin birinci fıkrasında "mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme nedeniyle hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşacağından ya da tamamen imkansız hale geleceğinden veya gecikme sebebiyle bir sakıncanın yahut ciddi bir zararın doğacağından endişe edilmesi hallerinde, uyuşmazlık konusu hakkında ihtiyati tedbir kararı verilebilir" hükmü düzenlenmiştir. Yine aynı yasanın 390/3 maddesi "tedbir talep eden taraf, dilekçesinde dayandığı ihtiyati tedbir sebebini ve türünü açıkça belirtmek ve davasının esası yönünden kendisinin haklılığını yaklaşık olarak ispat etmek zorundadır." hükmünü içermektedir.” İntranet. Uyp.gov.tr. (Erişim Tarihi: 19.03.2023)*

³⁷⁴ Bozar- Göle, a.g.e, s.53

Acente, TTK md.102/1'ye göre işletmeye bağlı hukuki bir bağı olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak belirli bir yer veya bölge içinde sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları tacir adına yapmayı meslek edinen kişiye acente denir.³⁷⁵ Acentelik ilişkisi sözleşme ile kurulur ve bu sözleşme şekle tabi değildir. Acentenin TTK 'da düzenlenmiş olan birtakım hakları ve borçları bulunmaktadır. TTK md.111 düzenlemesinde de acentenin tedbir alma borcuna dair hükümler vardır. Acentenin teslim aldığı eşyanın taşınması sırasında hasara uğrama ihtimali bulunması halinde TBK md.108 gereği yetkili mahkemenin izniyle teslim konusunun satışı gerçekleştirilecektir.³⁷⁶ Bu durumda yetkili mahkemenin malın hasarının azaltılması yönünde tedbir amaçlı karar vermesi gerekmektedir.

Şirketlerin bölünmesi, tür değiştirmesi ve birleşmesi TTK' da md.134-195 hükümleri arasında düzenlenmiştir. Bir şirketin başka bir şirketi devralması, yeniden kuruluş şeklinde devralma, yeni kuruluş şeklinde birleşmeleri mümkündür.³⁷⁷ TTK md.192/2 düzenlemesine göre; birleşme, bölünme ve tür değiştirmeye ilişkin işlemlerde eksiklik tespit edilmesi durumunda mahkeme taraflara süre verir. Eğer eksiklik süre içerisinde giderilemiyorsa ve giderilememişse mahkeme bölünme, birleşme ve tür değiştirmeye ilişkin kararı iptal ve gerekli tedbirleri alır. Mahkemenin alacağı tedbirler hukuki veya fiili nitelikte olabilir. Örneğin; mahkeme yetkili kurulun yeniden çağrılmasına, kurul tarafından yeniden karar alınmasına, birleşmeye dair kararın sicilden silinmesi gibi tedbire ilişkin kararlar verebilir.³⁷⁸

TTK md.353/1 hükmünde anonim şirketin yokluğuna veya butlanına karar verilemeyeceği düzenlenmiştir. Kurulustaki kanuna aykırılık hallerinde ise anonim şirketin feshi davası gündeme gelecektir. Anonim şirketin feshi davasında mahkeme tarafından gerekli tedbirlerin alınması kanunun emredici hükmüdür.³⁷⁹ Tedbirlerin amacı şirketin alacaklılarının ve pay sahiplerinin zarar görmesini engellemek olduğundan, şirket mallarının, belgelerin ve defterlerin muhafaza altına alınmasına yönelik tedbirler

³⁷⁵ Nilüfer Köker, "Acente ve Acentelik Sözleşmesi", *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.16, S.2, Temmuz-Ağustos 2017, ss.185-229.

³⁷⁶ Ali Cengiz, "Acente Kavramı ve Acentelik Sözleşmesinden Doğan Hak ve Borçları" *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2, 2011, ss.140-165.

³⁷⁷ Ufuk Ünlü, "Ticaret Şirketlerinin Birleşmesi ve Bölünmesi" *Terazi Hukuk Dergisi*, C.9, S.100, Aralık 2014, ss.323-330.

³⁷⁸ Ekrem Çatalkaya, "Birleşme ve Devralmalarda Dava Hakkı", *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, C.12, S.1, 2020, ss.23-36.

³⁷⁹ Mustafa Yasan, "Türk Ticaret Kanunu M.353'e göre Fesih davasının Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tarafından Açılabilmesinin Ticaret Hukuku Prensipleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.71, S.2, 20.01.2014, ss.449-478.

alınabileceği gibi kayyım da tayin edilebilir.³⁸⁰ Anonim şirketlerin sona ermesinde ve tasfiyesinde organların eksikliği veya genel kurulun toplanamaması halinde TTK md.530 düzenlemesine göre talep halinde gerekli tedbirler mahkeme tarafından alınır. Alınacak tedbirler konusunda mahkemenin takdir yetkisi olup, şirkete kayyım atanması da mümkündür.³⁸¹

TTK md. 636 hükmünde limited şirketin sona ermesi ve tasfiyesi düzenlenmiştir. TTK md.636/4 hükmüne göre, fesih davası açıldığında talep halinde mahkeme tarafından gerekli tedbirler alınır. Alınacak tedbirler kanunda belirtilememiş olup mahkemeye takdir hakkı tanınmıştır. Kayyım tayini, defterleri ve malvarlığının muhafazası gibi tedbirler alınabilir. Şirket sözleşmesinde ortakların şirketten çıkmasına olanak sağlandığı gibi TTK md.638/2 düzenlemesine göre haklı sebeplerin varlığı halinde her ortağın da ortaklıktan çıkarılma davası açabilir. Çıkarılma davası açıldığında tedbir talep edilebilmesi de 6102 sayılı TTK’ da getirilmiş bir yeniliktir.³⁸²

Gemi ipoteğinde, ipoteğin sağladığı teminatın tehlikeye düşmesi halinde, alacaklı tehlikenin giderilmesi için borçluya süre verir. Malikin gemiyi kötü işletmesi nedeniyle, teminatın tehlikeye düşmesi, ipotekli alacaklının da haklarının tehlikeye düşmesi, üçüncü kişiler tarafından yapılacak bir müdahaleye ve tahribata karşı gerekli önlemlerin alınmaması halinde mahkeme tarafından TTK md.1030/2 hükmünde belirtilen tedbirler alınır. Buna göre; geminin ihtiyaten haczi³⁸³, kaptandan başka bir yedimeine bırakılması ve ihtiyati haczin uygulanmasından başlayarak bir aylık süre içerisinde malikin gerekli tedbirleri almasına karar verilebilir. Geminin ihtiyati haczinde haciz, geminin işletilmesinden elde edilen geliri ve menfaati kapsar. İcra dairesi geminin idaresi, işletilmesi, korunması ve bakımı için her türlü tedbiri alır (TTK md.1368).

³⁸⁰ Özge Ulukaya. *Kuruluşta Eksiklikler Sebebiyle Anonim Şirketin Feshi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2016, s.77

³⁸¹ Şirin Güven.”6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerin Sona Ermesi ve Tasfiyesi”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1, Nisan 2016, ss.35-63.

³⁸² Ayşe Şahin, “Limited Şirkette Ortağın Şirketten Çıkması ve Çıkarılması”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmalar Dergisi*, C.18, S.2, 2012, ss.851-858.

³⁸³ Onur Tombaloğlu, *Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbirlerin Uygulanması*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2017, s.31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONKORDATO SÜRECİNDE GEÇİCİ HUKUKİ KORUMALAR

1. GENEL OLARAK

Konkordato süreci borçluya konkordato geçici mühlet verilmesiyle başlayan ve konkordato projesinin tasdikine karar verildikten sonra tasdik kararında yer alan vadeleri de kapsayan uzun bir zaman dilimini ifade etmektedir. Konkordato mühletinde konkordato komiserinin nezaretinde borçlu işlemlerine devam eder. Konkordato projesinin kanunda öngörülen yeterli çoğunlukla kabul edilmesi durumunda ve konkordato talebinin kabulüne karar verildiğinde tasdik aşamasına geçilmiş olur. Konkordato mühletinde borçlunun alacaklı baskısı olmaksızın faaliyetlerini sürdürebilmesi açısından borçlunun malvarlığının korunması için kanundan doğan bir takım sonuçlar bulunmaktadır. Söz konusu sonuçlar borçlunun malvarlığının korunmasına yöneliktir. Konkordato projesinin tasdikiyle kanunda tasdik kararıyla borçlunun malvarlığının muhafazası için mahkeme tarafından verilebilecek olan kararlara dair düzenlemeler de bulunmaktadır. Çalışmamızın bu bölümünde öncelikle borçluya konkordato mühleti verilmesiyle kanun gereği doğan sonuçlara, konkordato mühletinde mahkemenin takdir yetkisi kapsamında verebileceği tedbir kararlarına, konkordato projesinin kabulü halinde tasdikten sonra verilebilecek tedbir kararlarına, kararlara ilişkin kanun yolu denetimine ve yargı kararlarına yer verilmiştir.

2. KONKORDATO MÜHLETİNDE İCRA VE İFLAS KANUNU'NDAN DOĞAN MUHAFAZA TEDBİRLERİ

Konkordatoda mühleti, mali durumu bozulmuş borçluya konkordato projesi tasdik edilmeden cebri icra baskısı altında olmaksızın faaliyetlerini sürdürebilme olanağı sağlayan zaman dilimi olarak tanımlanabilir.³⁸⁴

Borçlunun borcunu ödeyebilmesi için hakim tarafından mühlet verilmesi Roma Hukuku'nda da uygulanmıştır. Roma Hukuku'nda borcunu ödeyemeyen borçluya hakim tarafından 30 günlük süre verilmekteydi. 30 günlük süre sonunda borçlunun borcunu ifa etmesi istenirdi.³⁸⁵

³⁸⁴ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.297

³⁸⁵ Türkan Rado, “ Roma Hukukunda Cebri İcra Usullerinin İnkişafı”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.10, s.1, 1944, ss. 229-240.

Konkordato mühleti, borçlunun başvurusu sonucu borçluya verilen süre içerisinde konkordatonun başarıya ulaşıp ulaşmayacağı konusunda bir belirleme yapması açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Konkordato mühleti içerisinde, borçlunun mali durumu yeniden şekillenir ve mühlet sonunda konkordatonun şartları kesin olarak belirlenir. Konkordato mühleti, İİK’ da 7101 sayılı kanun ile geçici mühlet ve kesin mühlet olarak iki şekilde ayrılmıştır.³⁸⁶

2.1. GEÇİCİ MÜHLET

Konkordato talebi üzerine kanunda belirtilen belgelerin eksiksiz olarak sunulmuş olması halinde mahkeme tarafından derhal geçici mühlet kararı verilir.³⁸⁷ Geçici mühlet konkordatonun ilk aşamasını oluşturur.³⁸⁸

Geçici mühlet süresi kural olarak üç aıdır. Geçici mühlet süresi dolmadan, borçlu veya konkordato komiserinin talebi ile geçici mühlet süresi iki ay daha uzatılabilir. Geçici mühlet süresi beş ayı geçemez (İİK md.287/4). Kanuni düzenlemeden de anlaşılacağı üzere mahkemenin re’sen geçici mühletin uzatılmasına karar vermesi mümkün değildir.

Geçici mühlet, kesin mühletin sonuçlarını doğurur (İİK md.288/1).

2.2. KESİN MÜHLET

Geçici mühlet süresi dolmadan mahkeme konkordato komiserinden rapor alır ve borçlunun gerekli görülürse alacaklıların da davet edileceği duruşmada konkordatonun başarıya ulaşacağının anlaşılması durumunda borçluya bir yıllık kesin mühlet verilir.³⁸⁹ Kesin mühletin süresi bir yıldır (İİK md.288/3, c.1). Güçlük arz eden durumlarda ise konkordato komiserinin talebi üzerine kesin mühlet altı aya kadar uzatılabilir (İİK md.288/5, c.1).

Borçluya kesin mühlet verilmesiyle birlikte birtakım sonuçlar doğar. Bu sonuçlar borçlu ve alacaklıyı yakından ilgilendiren sonuçlardır. Borçlu hakkında takip başlatılıp başlatılamayacağı, alacakların muaccel olup olmayacağı, rehinli alacakların durumu, ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararlarının uygulanması, borçlunun tasarruf işlemlerinde bulunması gibi malvarlığını doğrudan etkileyen işlemlerin akıbeti ve hüküm doğurup

³⁸⁶ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.49 ; Covid-19 salgınının konkordato mühletine olan etkileri için bkız: Murat Atalı- Ersin Erdoğan, “Covid-19 Salgınının İcra ve İflas Hukuku Alanına Etkileri”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.78, S.2, 2020, ss.395-416.

³⁸⁷ Arslan vd.,*a.g.e.*,s.707

³⁸⁸ Ali Cem Budak- Mustafa Okan Yağcı, “ Konkordato ve Finansal Yeniden Yapılandırma”, *Bankacılar Dergisi*, S.112, 2020, ss.16-46.

³⁸⁹ Arslan vd.,*a.g.e.*,s.709

doğurmayacağı kesin mühlet süresi içerisinde farklılık gösterecektir. Çünkü, borçlu hakkında kesin mühlet kararı verilmesiyle kanunun kesin mühlete bağladığı sonuçlar ortaya çıkacaktır. Kesin mühletin sonuçları alacaklı, borçlu, sözleşmeler, rehinli alacaklılar bakımından farklılık göstermektedir. Kesin mühlete bağlanan bu sonuçların amacı da borçlunun mühlet içerisinde malvarlığını korumak ve ekonomik durumunun daha iyi bir hale gelmesini sağlanarak konkordato projesi çerçevesinde borçların ifa edilebilmesidir.

2.3. MUHAFAZA TEDBİRLERİ

Konkordato talep eden borçlu, tüm belgelerle eksiksiz olarak başvuruda bulunursa mahkeme tarafından derhal geçici mühlet kararı verilir. Borçlu hakkında geçici mühlet veya kesin mühlet kararı verilmesi borçlunun tasarruf yetkisini ortadan kaldırmayacaktır. Fakat bir yandan da borçlunun malvarlığının korunarak konkordato projesi çerçevesinde alacaklıların alacaklarına kavuşması gerekmektedir. Mevaz İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda da erteleme kararı verilmesiyle mahkemenin borçlunun malvarlığının korunması için gerekli tedbirleri alacağına yer verilmiştir.³⁹⁰ Mühlet kararı veren mahkemenin muhafaza tedbirleri alması kaçınılmazdır.³⁹¹ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi'nin 2022/406 E.-2022/519 K. sayılı 21.04.2022 tarihli kararında borçluya verilen konkordato mühletiyle kanun gereği doğan sonuçların muhafaza tedbirleri olduğuna yer verilmiştir.³⁹² Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse, borçluya geçici mühlet verilmesiyle kanundan doğan sonuçlar borçlunun malvarlığının muhafazasını amaçlayan düzenlemelerdir.

Geçici mühlet kararı verilmesiyle mahkeme, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü tüm tedbirleri alır. Alınacak olan tedbirlerin kapsamına İİK md. 297/2 hükmündeki haller de dahildir (İİK md. 287/1). 7101 sayılı kanun md.15

³⁹⁰ Kaplan, a.g.e, s.23

³⁹¹ Pekcanitez- Erdönmez, a.g.e, s.31

³⁹² İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, E.2022/406, K.2022/519, 21.04.2022 tarihli kararı.” 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunun “ Geçici mühlet “ başlıklı 287/1. Fıkrasında, konkordato talebi üzerine mahkemenin, 286. nci maddesinde belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunun tespiti halinde derhal geçici mühlet kararı vereceği ve 297. maddenin ikinci fıkrasındaki hallerde dahil olmak üzere, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alacağı belirtilmiştir. Maddede belirtilen, 297/2. fıkrası ise, borçlunun mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemeyeceği, kefil olamayacağı, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemeyeceği, takyit edemeyeceği, ivazsız tasarruflarda bulunamayacağı, aksi halde yapılan işlemlerin hükümsüz olacağına ilişkindir. Söz konusu tedbirler, yasanın düzenlemesi kapsamında muhafaza tedbirleridir. Bu düzenleme ile muhafaza tedbirleri almak görevi, yasa koyucu tarafından mahkemeye bırakılmıştır.” İntranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:21.12.2022) ; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, E.2022/58, K.2022/218, 24.02.2022 tarihli kararında da konkordato mühletinde verilecek tedbir kararlarının mahiyetine yer verilmiştir. İntranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 18.03.2023)

gerekçesinde, mahkemenin alacağı tedbirlerin md.297 hükmüne yapılan atıfla sınırlı olmayacağı, mahkemenin gerekirse borçlu aleyhine başlatılmış olan takiplerin de durmasına yönelik tedbir kararı alabileceğine yer verilmiştir. Borçlunun mal varlığının tespiti ve borçlunun faaliyet alanı çerçevesinde tedbirler alınması gereklidir.³⁹³

Konkordato mühletindeki muhafaza tedbirleri ise İİK' nın konkordatoya ilişkin hükümlerinde belirtilmiştir. Muhafaza, Arapça bir kelime olup koruma ve saklama anlamına gelmektedir.³⁹⁴ Kelime anlamından da anlaşılacağı üzere mahkemenin, borçlunun malvarlığının korunması için gerekli tedbirleri re'sen alması İİK md. 287/1 hükmünün gereğidir. Borçluya konkordato mühleti verilmesi çekişmesiz yargı işi olduğundan, re'sen araştırma ilkesi geçerlidir. Re'sen araştırma ilkesinin geçerli olması nedeniyle mahkeme tarafından alınacak muhafaza tedbirlerinde alacaklıların ve ilgililerin talepleri de göz önüne alınarak karar verilmelidir.³⁹⁵ Alınacak muhafaza tedbirleri tahdidi olmayıp borçlunun malvarlığı ve alacakların niteliğine göre farklı şekillerde tedbir kararları alınması söz konusu olabilir.

Doktrinde konkordato mühleti içerisinde mahkeme tarafından maddi hukuka ilişkin tedbirlerin alınıp alınamayacağına yönelik farklı görüşler mevcuttur. Atalay'a göre; konkordato mühletinde alacağın temlikinin sınırlandırılması, takasın belirli şartlara bağlı kılınması, alacaklara faiz işlememesi gibi yasal düzenlemelerin bulunmasının konkordato maddi hukuka ilişkin tedbir verilmesine olanak sağlamaktadır.³⁹⁶

Arslan/Yılmaz/ Ayvaz/ Hanağası ise, kanundan anlaşılmayan ve alacaklıların haklarını kullanmasına engel teşkil edecek şekil edecek şekilde maddi hukuka ilişkin muhafaza tedbirleri alınamayacağını ifade etmektedirler.³⁹⁷

Atalı/Ermenek/Erdoğan konkordato mühletinde borçlunun malvarlığının korunması amacıyla mahkeme tarafından borçlunun malvarlığını azaltacak işlemlerin

³⁹³ Muhammet Özkes, 7101 Sayılı Kanun'la Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2018, s.79; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, E. 2019/383, K.872, 09.05.2019 tarihli kararı: "2004 sayılı İİK 287. maddedeki mahkemenin borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır düzenlemesi de göz önünde bulundurularak , konkordatonun amacı ile aykırı düşmeyecek olan, borçlu şirketin kendi hesaplarına, geçici mühletin ilan tarihi ve sonrasında gelen paralara bankalarca bloke işleminin uygulanmasının önlenmesi, tedbir kararından sonra gerçekleştirilen bloke işlemlerinin kaldırılmasına ve davacı borçlu şirket tarafından kendisine ödenmesinin talebi halinde, konkordato projesi çerçevesinde ve konkordato komiseri denetiminde kullanımının sağlanması için ihtiyati tedbir kararı verilmesi gerekirken, buna ilişkin talebin gerekçe belirtilmeksizin reddi doğru kabul edilmemiştir." intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:24.07.2021)

³⁹⁴ www.sozluk.gov.tr (Erişim Tarihi:19.11.2022)

³⁹⁵ Pekcanitez- Erdönmez, a.g.e, s.31

³⁹⁶ Özkes (Oğuz Atalay), a.g.e, s.129

³⁹⁷ Arslan vd., a.g.e, s.709

engellenmesine veya durdurulmasına yönelik her türlü kararın verilebileceği kanaatinde dirler.³⁹⁸

Erdönmez, konkordato mühleti verilmeyen üçüncü kişilerin maddi hukukun kendilerine tanıdığı hakları kullanmalarına ve maddi hukuktan doğan borçların fasına engel teşkil edecek şekilde tedbir kararı verilemeyeceğini belirtmiştir.³⁹⁹

Sarısözen, muhafaza tedbirlerine yönelik mahkemeye geniş bir yetki verilmiş ise de mahkemenin maddi hukuka tesir edecek tedbir kararı veremeyeceğini verilecek tedbir kararlarının takip hukukuna ilişkin olabileceğini ifade etmektedir.⁴⁰⁰

Simil, mahkemenin muhafaza tedbirleri kapsamında üçüncü kişilerin maddi hukuktan doğan haklarını etkileyecek şekilde ihtiyati tedbir kararı verilemeyeceğini vurgulamakla birlikte üçüncü kişilere etki edecek nitelikteki tedbir kararlarının HMK md. 389 hükümleri uyarınca verilebileceği görüşündedir.⁴⁰¹

Kanımızca, borçluya konkordato mühleti verilmesiyle mahkeme konkordatonun amacına uygun olacak şekilde maddi hukuka etki etmesi muhtemel nitelikte tedbir kararı verebilir. Borçluya konkordato mühleti verilmesiyle mahkemenin kanun gereği çok çeşitli kararlar alabilme yetkisi bulunduğu görülmektedir. Konkordato mühletinin amacı borçlarını ödeme gayesinde olan borçlunun rahat bir şekilde işlemlerini yapmasını sağlamak olduğundan kanun tarafından verilen takdir yetkisi kapsamında maddi hukuka yönelik muhafaza tedbirleri alınmasına herhangi bir engel yoktur.⁴⁰²

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi'nin 2021/415 E.-2021/457 K. Sayılı kararında da muhafaza tedbirlerinin alınması konusunda kanun tarafından mahkemeye takdir yetkisi verildiğine işaret edilmiştir.⁴⁰³

³⁹⁸ Atalı vd., *a.g.e.*, s.661

³⁹⁹ Güray Erdönmez, "Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi", On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, ss.16-122

⁴⁰⁰ Sarısözen, *a.g.e.*,s.127

⁴⁰¹ Cemil Simil, "Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği", *Bankacılar Dergisi*, S.112, 2020, ss.47-67

⁴⁰² Konkordato mühletinde maddi hukuka ilişkin muhafaza tedbirleri alınabileceğine dair ayrıntılı bilgi için bkz: Mesut Köksoy, *Adi Konkordatoda Geçici Mühlet Kararının Etkileri*, 1.Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s.155

⁴⁰³ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi , E. 2021/415, K. 2021/457, 01.04.2021 tarihli kararı: "2004 sayılı İcra ve İflas Kanunun "Geçici mühlet " başlıklı 287/1. Fıkrasında, konkordato talebi üzerine mahkemenin, 286. nci maddesinde belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunun tespiti halinde derhal geçici mühlet kararı vereceği ve 297. maddenin ikinci fıkrasındaki hallerde dahil olmak üzere, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alacağı belirtilmiştir. Maddede belirtilen, 297/2. fıkrası ise, borçlunun mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemeyeceği, kefil olamayacağı, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemeyeceği, takyit edemeyeceği, ivazsız tasarruflarda bulunamayacağı, aksi halde yapılan işlemlerin hükümsüz olacağına ilişkindir. Söz konusu tedbirler, yasanın düzenlemesi kapsamında muhafaza tedbirleridir. Bu düzenleme ile muhafaza tedbirleri almak görevi, yasa koyucu tarafından mahkemeye

Talep eden borçlunun faaliyet alanı, borçlarının niteliği ve konkordato ön projesine göre alınacak tedbirler borçlunun malvarlığının korunması için mahkeme tarafından alınacak tedbirlerin tespitinde önem arz etmektedir.

2.3.1. İcra ve İflas Kanunu Md.294 Hükmünden Doğan Muhafaza Tedbirleri

İİK md.294 hükmü, 7101 sayılı kanun ile değişikliğe uğramış olup İİK md.294 konkordato mühletinin alacaklı bakımından olan sonuçlarına dair hükümler içermektedir. 7101 sayılı kanun md.22 gerekçesinde, alacaklılar hakkında yapılan sınırlandırma nedeni olarak konkordato mühleti içindeki borçlunun rahat hareket edebilmesi ve alacaklıların baskısı olmadan konkordato projesinin hayata geçirilebilmesi için borçlunun faaliyetlerine devam edebilmesi gösterilmiştir. Borçluya konkordato mühleti verilmesi, alacaklının alacağını tahsil etmek için serbest bir şekilde davranışta bulunmasına engel teşkil ettiğinden, alacağın tahsilinin sıkı şartlara tabi olması nedeniyle borçlunun malvarlığının alacaklıya ödeme yapılmaksızın muhafaza edilmesini amaçlar.

2.3.1.1. Takip Yasağı

Alacaklıların konkordato mühleti içerisinde borçlu aleyhine takip yapmalarının engellenmesi borçlunun mal varlığının muhafaza edilmesine katkı sağlar.⁴⁰⁴ Takip yasağı iflas sürecinde alacaklıların aynı anda ve mümkün olduğunca eşit bir şekilde tatmin edilebilmeleri için ülkemizde ve uluslararası düzenlemelerde uygulanmaktadır.⁴⁰⁵ İsviçre Hukuku'nda da borçların ertelenmesi aşaması ve sonraki dönemlerde borçlu aleyhine takip başlatılamaz ve haciz yolu ile başlatılan takipler durur.⁴⁰⁶

Takip yasağı kapsamında olan işlemler icra takip işlemleridir. Bu nedenle icra takip işlemini açıklamakta fayda vardır. İcra takip işlemi, icra organları tarafından borçluya karşı yapılan, alacaklının menfaatine olan, borçlunun aleyhine sonuç doğuran ve cebri icrayı ilerleten işlemlerdir.⁴⁰⁷ İcra organları tarafından başlatılmayan veya cebri icranın ilerlemesini sağlamayan işlemler icra takip işlemi olmayacağı için, konkordato

birakılmıştır.”www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:23.07.2021) ; Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, E.2007/1716, K.2007/5872 sayılı 07.06.2007 tarihli kararında iflas ertelemede maddi hukuka ilişkin tedbir kararı verilemeyeceğine dair şu şekilde karar vermiştir: “ *İflasın ertelenmesi halinde verilecek ihtiyati tedbir kararları, kural olarak maddi hukuka ilişkin hakları, talep ve def’ileri etkileyemez. Bu bakımdan sözleşmenin feshinin ihtiyati tedbir yolu ile engellenmesine yasal olanak bulunmamaktadır.*”intranet.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi:12.03.2023)

⁴⁰⁴ Üstündağ, *a.g.e.* s.196; Kuru vd., *a.g.e.* s.634; Pekcanitez vd., *a.g.e.* s.455; Müjgan Tunç Yücel, *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s.128

⁴⁰⁵ Hasırcı, *a.g.e.* s.68

⁴⁰⁶ Korkmaz, *a.g.e.*,s.35

⁴⁰⁷ Arslan vd., *a.g.e.* s.133; Pekcanitez vd., *a.g.e.* s.4; Nilüfer Boran Güneysu, *İcra Takip İşlemleri, Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.25, S.101, 2012, ss.31-60; Hasırcı, *a.g.e.*,s.78

mühletindeki takip yasağı kapsamında olmayacaktır. İcra takip işleminin icra organları tarafından mutlaka borçluya karşı yapılması ve icra işlemlerini ilerletici özelliğinin bulunması gereklidir.⁴⁰⁸ Örneğin alacaklının icra dairesine takip talebi göndermesi icra takip işlemi niteliğinde olmadığından takip talebi gönderilebilir. Borçluya ödeme emri gönderilmesi ise icra dairesi tarafından yapılan bir işlem olduğu gibi cebri icrayı da ilerletici nitelikte olduğundan ödeme emri gönderilmesi takip yasağı kapsamındadır.⁴⁰⁹ Konkordato mühletinde borçlu aleyhine takip yapılamaması mahkemenin herhangi bir karar vermesine gerek olmaksızın kanun gereği takip yasağı öngören düzenlemenin sonucudur.⁴¹⁰ Yargıtay'ın eski kararlarında da konkordato mühletinde borçlu aleyhine takip yapılamayacağı belirtilmiştir. Örneğin, Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 1973/541 E.-1973/283 K. 23.01.1973 tarihli kararında konkordato süresinde borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamayacağına karar verilmiştir.⁴¹¹ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, 2021/7175 E.-2022/36 K. sayılı kararında da borçluya konkordato mühleti verilmesi halinde icra takipleri kendiliğinden duracağından mahkeme tarafından takiplerin durmasına ilişkin karar verilmesinin hüküm ifade etmeyeceğine yer verilmiştir.⁴¹²

Konkordato mühleti içerisinde borçlu aleyhine, Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun 'dan kaynaklanan alacaklar da dahil olmak üzere takip başlatılması mümkün değildir. Borçlu hakkında başlatılan takipler de durur (İİK md. 294/1). Bu düzenlemeye kısaca takip yasağı da denilebilir. Takip yasağının öngörülmesinin nedeni borç ödeme sıkıntısı içerisinde bulunan borçluya rahat hareket edebilme olanağı sağlanmasıdır.⁴¹³ Alacaklılar arasında denge sağlanabilmesi için de

⁴⁰⁸ Ozan Tok, İcra İşleminin Yapısı ve Hukuki Rejimi, *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, S.1, 2021, ss.57-85

⁴⁰⁹ Öztekin vd., *a.g.e.*, 337; Sarısözen, *a.g.e.*, s.169

⁴¹⁰ Hasırcı, *a.g.e.*, s.95

⁴¹¹ hukukturk.com (Erişim Tarihi:24.12.2022); Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, E.1993/3317, K.1993/3535, 06.05.1993 tarihli kararı." İİK'nun 288. maddesi hükmüne göre konkordato mühletine 3. şahısların itirazı ilan tarihinden başlamakta ise de, aynı yasanın mühletin sonuçlarını belirten 289. maddesinde konkordato mühletinin verildiği tarihten itibaren borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamayacağı ve evvelce yapılmış takiplerin duracağı öngörülmüştür. Bu durumda konkordato mühletine ilişkin karar tarihinden sonra yapılan davalı hacizlerin geçersiz bulunduğu gözetilerek sıra cetveline itirazın kabulü gerekirken yasal dayanağı bulunmayan bilirkişi raporunun hükme esas alınarak yazılı şekilde karar verilmesi isabetsizdir." hukukturk.com (Erişim Tarihi:24.12.2022)

⁴¹² Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2021/7175, K. 2022/36, 10.01.2022 tarihli karar: " Her ne kadar mahkemece verilen tedbir kararında takiplerin durdurulmasına karar verilmiş ise de; aynı fıkra da, İİK'nun 294. maddesinin uygulanacağını yazıldığı, bu maddenin açık hükmü karşısında mahkemenin durma şeklindeki tedbir ara kararının hüküm ifade etmeyeceği açıktır. O halde; İİK'nun 294. maddesine göre mühlet içinde hiç bir takip işlemi yapılamayacağı hükmü gereği, İlk Derece Mahkemesince; şikayet konusu takibin şikayetçi borçlular yönünden iptaline karar verilmesi yerinde olup, Bölge Adliye Mahkemesince; alacaklının istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsiz olup kararın bozulması gerekmiştir." İntranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:22.12.2022)

⁴¹³ Yavuz Akbulak, "Yeni Düzenlemeler Işığında Konkordato ve Sonuçları", *Banka ve Finans Hukuku Dergisi*, C.7, S.25, 2018, ss.81-152.

takip yasağına ilişkin düzenleme yerindedir.⁴¹⁴ 7101 sayılı kanun gerekçesinde, takip yasağının temel dayanağı, borçlunun bu sürede konkordato müzakerelerine hazırlık yapabilmesine olanak sağlanması ve alacaklıların baskısından kurtularak iyileşme olanağının kendisine verilmesi olduğu şeklinde ifade edilmiştir.

Takip yasağı kapsamında yer alan alacakların hangi alacaklar olduğunun tespiti de önem arz etmektedir. Kural olarak, konkordato mühleti verilmesinden önce doğan borçlar takip yasağı kapsamındadır. 19/06/2021 tarihinde yürürlüğe giren 7327⁴¹⁵ sayılı kanun ile İİK’ nda bazı değişiklikler yapılmıştır.⁴¹⁶ Buna göre, geçici mühlet kararından sonra konkordato komiserinin izniyle yapılan sözleşmelerin konkordato şartlarına tabi olmayacağına ve mühlet içerisinde de icra takibe konu olacağı belirtilmiştir. Bu durumda komiserin izni ile yapılan sözleşmelerden kaynaklanan alacaklar takip yasağına tabi değildir.⁴¹⁷ Yapılan değişiklik sonucunda borçlunun komiserin onayı olmadan yükümlülük altına girdiği borçlar bakımından da takip yasağı söz konusu olduğu söylenebilir. Bu husus İİK md.308/c-1 hükmü gereği, konkordato mühleti verildikten sonra izinsiz yapılan işlemlerin de konkordato mühletine dahil olmasından kaynaklanmaktadır.⁴¹⁸ Borçlu hakkında konkordato mühleti verildikten ve ilan edildikten sonra borçluyla işlem yapan kişinin, aradaki hukuki işlem nedeniyle doğan alacağı için herhangi bir sınırlama olmaksızın doğrudan takip yapabilmesi konkordato mühletinde borçlunun malvarlığının muhafazasını öngören düzenlemelere aykırılık teşkil edeceği açıktır. Konkordato mühletinde, borçlunun yapacağı işlemler komiser gözetiminde olacağından kısmen tasarruf yetkisi kısıtlıdır.

İİK md. 206 hükmündeki birinci sıradaki imtiyazlı alacaklara takip yasağı etki etmeyecektir. Bu alacaklar yönünden, konkordato mühleti içerisinde de takip

⁴¹⁴ Öztekin vd., a.g.e, s.336

⁴¹⁵ 7327 Sayılı İcra ve İflas Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, KT:09/06/2021, RG:19/06/2021, YT:19/06/2021

⁴¹⁶ Gökçe Uzar Schüller, *Ülke Raporu Türkiye*, RIW, 2021, ss. 804-808

⁴¹⁷ Koç vd., *7327 sayılı Kanun ile 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun Konkordatoya İlişkin Hükümlerinde Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi*, 1. Baskı, Sümer Kitabevi, İstanbul 2021, s.33; Komiserin izni ile akdedilen sözleşmelerden kaynaklanan alacakların takip yasağı kapsamında olmadığına ilişkin olarak Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E.2021/2784, K.2021/813 kararında “Mühlet kararından sonra komiserin izniyle akdedilmiş borçların adi konkordato hükümleri içerisinde konkordato şartlarına tabi olmayacağı İİK ’nın 308/c-4 maddesinde hüküm altına alınmıştır. 7327 sayılı Kanun’la yapılan değişiklikle, geçici mühletten sonra komiserin izni ile doğan borçların, temerrüdün gerçekleşmesi halinde, alacaklılar tarafından icra takibine konu yapılabileceği açıkça belirtilmiştir..” Şeklinde karar verilmiştir. Yargıtay’ın aynı yöndeki bir başka kararı için bkz: Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E.2021/10694, K.2022/4236 sayılı 30.03.2022 tarihli kararı. İntranet.uyap.gov.tr.(Erişim Tarih: 11.03.2023)

⁴¹⁸ Altay- Eskiocak, a.g.e, s.155

başlatılabileceği gibi, mevcut takiplere de devam edilerek satış istenilmesi mümkündür.⁴¹⁹

Borçluya konkordato mühleti verilmesi borçlu aleyhine dava açılmasına engel değildir.⁴²⁰ Fakat genel mahkemelerde görülen bir dava olan itirazın iptali davası üzerinde durmak gereklidir. İtirazın iptali davaları, borçlu aleyhine başlatılan icra takibine borçlunun itiraz etmesi sonucu alacaklının takibe devam edebilmek amacıyla genel mahkemelerde açtığı davalardır. Konkordato mühletinde itirazın iptali davasında yapılan yargılama sonucu mahkeme tarafından itirazın iptali ve icra takibinin devamına karar verilmesi halinde, mahkeme ilamıyla takibe devam edilip edilmeyeceği konusunda açıklık bulunmamaktadır. İtirazın iptali davasında mahkemenin davayı kabul etmesi durumunda ilgili karar icra takibini ilerletici bir özelliğe sahip olacağından konkordato mühletinde borçlu aleyhine itirazın iptali davası açılmaması da gerekmektedir. İtirazın iptali davaları hak düşücü süre tabidir. Konkordato mühletinde hak düşürücü süreler de işlemeyeceğinden itirazın iptali davası açılmaması, takip alacaklısı aleyhine bir durum oluşturmaz.⁴²¹

i. Konkordato Mühletinde Borçluya Haciz İhbarnamesi Gönderilmesi

Borçluya konkordato mühleti içerisinde haciz ihbarnamesi gönderilip gönderilmeyeceğinin tespiti için haciz ihbarnamelerinin niteliği gereği önem arz ettiğinden haciz ihbarnamelerine değinmekte yarar vardır. Alacaklının borçluya karşı başlattığı icra takibinin kesinleşmesinden sonra, alacaklının borçlunun malvarlığına dahil olan tüm hak ve alacakların haczini talep etmesi mümkündür. Haczi istenebilecek alacak ve haklar yalnız borçluda bulunan hak ve alacaklar olmayıp, üçüncü kişilerde bulunan alacak ve haklar da haczedilebilir (İİK md.85/1). Bu durumda üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderilir.⁴²²

⁴¹⁹ Aslı Yavuz, “Konkordatoda İcra ve İflas Kanunu’nun 206.Maddesinin 1. Sırasındaki İş Sözleşmesinden Doğan İmtiyazlı Alacakların Durumu”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.16, S.46, 2020, s.533-558 ; Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E.1965/8923, K.1965/9212, 10.09.1965 tarihli kararı:” ...tasdik edilen konkordatonun, rehin sahibi alacaklıların rehin kıymetine tekabül eden miktardaki alacakları ile devletin amme hukukundan doğan alacakları müstesna olmak üzere, bütün alacaklar için mecburi olduğu yazılıdır. 4792 sayılı İşçi Sigortalı Kurumu Kanunu’nun 21’nci maddesinin 2 nci fıkrasında ise Kurum’un alacaklarının devlet alacağı derecesinde imtiyazlı olduğu esası kabul olunmuştur. Bu maddeler hükümlerinden, İşçi Sigortalı Kurumu’nun prim alacaklarının dahi devletin kamu alacakları gibi imtiyazlı olduğu neticesine varılması tabiidir. ” hukukturk.com (Erişim Tarihi.24.12.2022)

⁴²⁰ Altay- Eskiocak, a.g.e., s.164; Tunç Yücel, a.g.e., s.172

⁴²¹ Tunç Yücel, a.g.e., s.138; Evrim Erişir,”7343 sayılı Kanunla Yeniden Düzenlenen Cebri İcrada Satış İsteme Süresi ve Satış Gerçekleştirilemediğinde İzlenecek Prosedür”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.18, S.22,2022, ss.405-456.

⁴²² Ahmet Cahit İyilikli,” Haciz İhbarnamesi Uygulamasında Şirkete Borcu Olan Ortağın 3. Kişi Sıfatıyla Sorumluluğu ve Rücu İlişkisi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, S.1, 2012, ss.1-35

Haciz ihbarnameleri ve içeriği İİK md.89'da düzenlemiştir. Üçüncü kişide bulunan malların haczine dair İİK md.89 hükmü, haczi gerçekleştirilen mallara ilişkin alınacak muhafaza tedbirlerinin uygulanmasına yönelik usuli işlemleri içermektedir.⁴²³ Borçlunun üçüncü kişideki mal ve haklarının haczinde borçlu, alacaklı ve üçüncü kişi arasındaki menfaat dengesinin sağlanması açısından İİK md. 89 hükmünde önemli düzenlemeler yer alır.⁴²⁴ İİK md.89'a göre icra memuru takip borçlusuna borçlu olan üçüncü kişiye borcunu icra dairesine ödeyebileceğini takip borçlusuna yapılacak ödemenin geçerli olmadığını, hacizli malın icra dairesini bırakılmasını borçluya verilmemesi gerektiğini bildirir. Bu bildirimle borçlunun üçüncü kişideki alacağı haczedilir.⁴²⁵ İcra dairesi borçlunun alacağı için üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderir. Üçüncü kişinin kendisine gönderilen birinci haciz ihbarnamesine ihbarnamenin tebliğinden itibaren yedi gün içerisinde itiraz etme hakkı bulunmaktadır. Birinci haciz ihbarnamesine itiraz edildiğinde, itiraz sebebi olarak takip borçlusuna borçlu olunmadığı, malın yedinde bulunmadığı, haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce borcun ödendiği, malın telef olduğu, malın rehnedildiği gibi sebepler ileri sürülebilir. Haciz ihbarnamesine itiraz sebepleri tahdidi değildir.⁴²⁶ Birinci haciz ihbarnamesine itiraz edilmesi halinde, üçüncü kişi takip borçlusuna olan borcunu ödeme yükümlülüğünden kurtulacağından üçüncü kişiye ikinci haciz ihbarnamesi gönderilmez. Üçüncü kişinin itiraz etmemesi halinde, takip borçlusuna borçlu olduğunu kabul edildiğinden ikinci haciz ihbarnamesi gönderilir. Birinci haciz ihbarnamesine itiraz etmeyen üçüncü kişiye gönderilecek ikinci haciz ihbarnamesinde, ihbarnamenin tebliği tarihinden itibaren yedi gün içerisinde itiraz edilmediği takdirde malın zilyetliğinde veya borcun zimmetinde sayıldığı bildirilir (İİK md.89/1-c.1). İkinci haciz ihbarnamesinde yedi gün içinde itiraz edilmemesi halinde zimmetinde bulunan borcu ödemesi veya zilyetliğinde bulunan malı icra dairesine teslim etmesi istenir (İİK md.89/1-c.2). İkinci haciz ihbarnamesine süresi içerisinde itiraz etmeyen, malı teslim etmeyen ve alacağı da ödemeyen üçüncü kişiye on beş gün içinde malı teslim etmesi, icra dairesine ödeme yapması veya menfî tespit davası açması bunların yapılmaması halinde borcu ödemeye veya malı teslim zorlanacağı bildirilir (İİK md.89/1-c.3). Üçüncü kişinin icra takibinin yapıldığı veya yerleşim yerinin bulunduğu

⁴²³ Oğuz Atalay, "Taşınırın Üçüncü Kişiler Elinde Haczi ve Muhafaza Altına Alınması", *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.1, S.1,2005, ss.17-27

⁴²⁴ Baki Kuru, "İcra ve İflas Kanunu'nun 89. Maddesinde Yapılan Değişiklikler", *Bankacılar Dergisi*, S.47, 2003, ss.59-82

⁴²⁵ Arslan vd., *a.g.e.*, s.327

⁴²⁶ Leyla Akyol Aslan, "İcra ve İflas Kanunu Madde 89 Hükmüne Göre Birinci Haciz İhbarnamesine İtiraz", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1-2,2011, ss.93-119

mahkemede menfi tespit davası⁴²⁷ açtığına dair belgeyi ihtarın tebliğinden itibaren yirmi gün içerisinde icra dairesine sunarsa hakkındaki cebri icra işlemleri menfi tespit davasının kesinleşmesine kadar durur (İİK md.89/1-c.4).

Üçüncü kişinin belirtilen süre içerisinde menfi tespit davası açmaması veya menfi tespit davası açtığına ilişkin belgeyi icra dairesine sunmaması halinde, takip borçlusuna borçlu olduğu kesinleşeceğinden, hakkında takip yapılabilir ve takip borçlusuna borçlu olduğu alacak miktarı ile mallarına haciz konulabilir.⁴²⁸

Üçüncü kişi İİK 89/3 uyarınca açtığı menfi tespit davasında takip borçlusuna borçlu olmadığını veya zilyetliğinde bulunan malın takip borçlusuna ait olmadığını ispatlamalıdır (İİK md.89/3-c.5). Menfi tespit davasında davanın konusunu takip borçlusunun üçüncü kişiden alacaklı olmadığı, alacak bulunsa dahi birinci haciz ihbarnamesinin tebliğinden önce ödendiği veya söz konusu alacağın bir şekilde sona erdiğine yönelik iddia oluşturmaktadır.⁴²⁹ Menfi tespit davalarında, kural olarak ispat yükü (HMK md.190) davalı alacaklı üzerinde olup, İİK md.89/3 gereği açılan menfi tespit davalarında ispat yükünün davacı borçlu üzerinde olduğuna yönelik düzenleme, ispat yükü konusunda istisnai hükümler içermektedir.

Üçüncü kişinin açtığı menfi tespit davasını kaybetmesi halinde mahkeme kötü niyet tazminatına hükmeder. Kötü niyet tazminatına hükmedilmesine ilişkin hüküm, emredici mahiyette olup takdir yetkisinin kullanımı söz konusu olamaz.⁴³⁰

Üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderilmesine yönelik işlem nitelik itibarıyla icra takip işlemidir. Konkordato mühleti içerisinde konkordato talebinde bulunan borçlu hakkında icra takip işlemi yapılamayacağından, icra takip işlemi olan haciz ihbarnamesinin de gönderilmesi mümkün değildir.⁴³¹ İcra takip borçlusunun üçüncü kişideki alacağının konkordato projesine dahil olması ve buna rağmen haciz ihbarnamesi gönderilmesi çelişkili bir durum teşkil edecektir. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi'nin 2021/730 E.-2022/68 K.,24.01.2022 tarihli kararında da konkordato

⁴²⁷ Üçüncü kişinin takip borçlusuna karşı menfi tespit davası açabilmesine yönelik imkân 4949 sayılı kanunla getirilmiş bir düzenlemedir. Ayrıntılı bilgi için bkz: Hakan Pekcanitez,"4949 sayılı Kanun'la İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.16, S.49, 2003, ss.137-158

⁴²⁸ Ahmet Cahit İyilikli, *Haciz İhbarnameleri*,.1. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2012, s.56

⁴²⁹ İyilikli, *a.g.e.*, s.58

⁴³⁰ Arslan vd.,*a.g.e.*, s.329

⁴³¹ Tunç Yücel, *a.g.e.*, s.195; Simil, *a.g.e.*, s.165

mühleti verilen borçluya haciz ihbarnamesi gönderilmesine ilişkin işlemin iptaline karar verilmiştir.⁴³²

Kanımızca, konkordato talep eden üçüncü kişinin takip borçlusuna olan borcu konkordato mühletinden etkilenmeyecek bir borç ilişkisi ise bu durumda haciz ihbarnamesi gönderilebilir. Çünkü söz konusu alacağın takip yasağı kapsamında olmaması halinde icra takip işlemi olan haciz ihbarnamesi gönderilmesi de mümkün olmalıdır.⁴³³

Üçüncü kişiye haciz ihbarnamesi gönderildikten sonra konkordato mühleti verilmesi halinde ise, İİK md.89 hükmünde yer alan işleyiş konkordato mühletinden etkilenmeksizin üçüncü kişinin itiraz edip etmemesine göre ilerleyecektir.⁴³⁴ Bu durumda haciz ihbarnamelerine itiraz edilmezse veya süresi içerisinde menfi tespit davası açılmazsa üçüncü kişi konkordato talep etmiş ve mahkemece mühlet verilmiş ise İİK md.294/1 hükmü gereği takipler duracaktır.

⁴³² İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi, E.2021/730, K.2022/68, 24.01.2022 tarihli kararı:” ...borçlu şirket hakkında, İzmir Asliye Ticaret Mahkemesinin sayılı konkordato davasında, 24/05/2019 tarihli ara karar ile verilen tedbir kararının 8. maddesine göre; “...İİK’nun 206/1. maddesinde yazılı alacaklar hariç olmak üzere 6183 sayılı yasaya göre yapılan takipler de dahil olmak kaydıyla talepçi şirketler hakkında derdest olan, yenilenecek olan veya yeni yapılacak olan takiplerin ihtiyati tedbirene durdurulmasına....” ve 2. maddesinde ise, “....ihtiyati haciz kararları ve ihtiyati tedbir kararlarının uygulanmamasına ihtiyati tedbir olarak durdurulmasına....” karar verildiği, alacaklının, borçlu hakkında 14/05/2019 tarihinde takip başlattığı, 15/05/2019 tarihli ihtiyati haciz kararı alarak, yine 17/05/2019 tarihinde İİK’nun 89/1 maddesine göre düzenlenen ihtiyati birinci haciz ihbarnamelerinin çıkarıldığı görülmektedir. Borçlunun, üçüncü şahıslardaki hak ve alacakları 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu’nun 106/2. maddesi gereğince menkul (taşınır) hükmündedir. Dolayısıyla, bu hak ve alacakların haczi de menkul haczi gibi gerçekleştirilir. Üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklara haczin tatbiki ve haciz tutanağının düzenlenmesi için mahalline gidilmesine gerek bulunmamaktadır. Borçlunun üçüncü kişilerdeki hak ve alacaklarının haczedilmesi, haciz kararının icra tutanağına yazılması ile gerçekleşir. Haczin tekemmülü için üçüncü kişilere ayrıca İcra ve İflas Kanunu’nun 89. maddesi gereğince düzenlenecek haciz ihbarnamesinin tebliğ edilmiş olması şart değildir. Bu nedenle haciz ihbarnamesinin gönderilmesi haczi tamamlayan bir işlem değil, üçüncü kişilerdeki hak ve alacakların borçluya ödenmesini önleyen bir muhafaza tedbiridir. Bu özelliği nedeniyle ki, haciz tebliğ yazısını alan üçüncü kişi, artık borçluya ödeme yapamaz ve sadece icra dairesine ödemede bulunabilir. O halde, yukarıda anılan tedbir kararında “....ihtiyati haciz kararları yönünden muhafaza işlemlerinin ihtiyati tedbir olarak durdurulmasına....” karar verilmiş olup, tedbir kararı üçüncü kişinin haczedilen miktarı icra dosyasına ödemesine engelleyici nitelikte olduğundan, haciz ihbarnameleri tüm sonuçları ile birlikte kaldırılamaz ve tedbir kararında açıkça ihtiyati hacizlerin kaldırılması belirtilmediği sürece ihtiyati hacizlerin kaldırılmasına karar verilemez ise de, 89/1 ihtiyati haciz ihbarnamelerinin tebliğinin bir muhafaza tedbiri niteliğinde olması karşısında, mahkemenin şikayetin kabulü ile 89/1 ihtiyati haciz ihbarnamelerinin tebliği ile ilgili memur işlemlerinin iptaline karar verilmesi gerekirken şikayetin reddine dair verilen kararın isabetsiz olduğu görülmüş, davacı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile HMK 353/1-b(2) maddesi uyarınca kararın kaldırılmasına, şikayetin kabulüne karar vermek gerekmiştir.” İntranet.uyap.gov.tr(Erişim Tarihi:21.12.2022)

⁴³³ Konkordato mühletinde konkordato talep eden borçluya haciz ihbarnamesi gönderilmeyeceğine ilişkin bkz: Murat Atalı, 7101 Sayılı Kanun’la Konkordato ve Elektronik Tebligat Konularında Getirilen Yenilikler (Editör: Muhammet Özekes), 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s.99-100; Atalay, a.g.e., s.130-131; Haciz ihbarnamelerinin muhafaza tedbiri olduğuna ilişkin bkz: Duygu Kulbay Kıvanç, “ Muhafaza Tedbiri Olarak Haciz İhbarnameleri”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.54, S.4, 2005, ss.42-72.

⁴³⁴ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 23.Hukuk Dairesi, E. 2021/1219, K.2021/3276,28.12.2021 tarihli karar. ” ihtiyati haciz kararının verilmesi ve uygulanması konkordato geçici mühlet ve tedbir kararından önce olup, ihtiyati haczin uygulanmasına ilişkin haciz yazıları ve haciz ihbarnameleri de mühlet kararından önce kabul edilip 3. kişilere gönderilmiştir. Konkordato tedbir kararının 3.maddesinin B-a maddesinde öngörülen tedbire aykırı bir ihtiyati haciz uygulaması yapılmamıştır. Bir başka ifade ile 19/01/2021 tarihi ve sonrasında alacaklı tarafından uygulanması istenen ve icra müdürlüğünce kabul edilen bir ihtiyati haciz talebi ve uygulaması bulunmamaktadır.” intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 18.02.2022)

2.3.1.2. Takip Yasağına Aykırılık İşlem Tesisi

Takip yasağına aykırı şekilde işlem yapılması halinde yapılan işlemin hükümsüz olacağından süresiz şikâyet yoluna başvurulabilir (İİK md.16).⁴³⁵ Şikâyet merci ise; konkordato mühleti veren asliye ticaret mahkemesi olmayıp icra hukuk mahkemesidir. Yetkili mahkeme ise icra takip işlemi yapan icra dairesinin bulunduğu yerdeki mahkemelerdir. Takip yasağına aykırı işlem hukuki anlamda batıldır. Mahkeme tarafından borçlu aleyhine yapılan icra takip işleminin İİK md. 294 gereği yasak kapsamında olduğu anlaşılırsa icra takip işleminin iptaline karar verilir.⁴³⁶ İcra takibinin iptaline karar verilmesiyle, borçlu konkordato mühleti içerisinde daha rahat bir şekilde davranarak işlemlerine devam edecektir.

2.3.1.3. İhtiyati Haciz ve İhtiyati Tedbirlerin Uygulanması

Konkordato mühleti içerisinde borçlu hakkında ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararları uygulanmaz (İİK md.294/1).

İhtiyati haciz, cebri icra işlemi niteliğinde olduğundan mühlet içerisinde uygulanması mümkün değildir.⁴³⁷ Konkordato mühleti verilmesinden önce alınan ihtiyati haciz kararları, mühlet içerisinde kesin takibe dönüşse de borçluya icra takip işlemi niteliğinde olan ödeme emri gönderilmez.⁴³⁸

İhtiyati tedbirin, aynı haklara ilişkin olan davalardaki çekişme konusu hakkında verilmesi halinde konkordato mühletinin tedbire bir etkisi olmayacaktır. Aynı hak değişikliği dışında, alacak davalarında uygulamada yer alan bir kurum olan ihtiyati haciz mahiyetindeki ihtiyati tedbir kararları ise mühlet içerisinde uygulanmaz. Çünkü mahkemelerce verilen kararlar tedbir amaçlı verilse dahi nitelik olarak ihtiyati haciz vasfına sahip olduğundan konkordato mühleti içerisinde borçlu aleyhine açılan davalarda

⁴³⁵ Altay-Eskiocak, *a.g.e.*, s.156; Tunç Yücel, *a.g.e.*, s.146-147

⁴³⁶ İptal edilmesi gereken icra takip işlemlerine yönelik olarak İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 20. Hukuk Dairesi E.2021/1123 ,K. 2022/56 tarih Kararı:...", *alacaklıların haklarında yapılan bu sınırlamaların temel nedeni, konkordato mühleti içinde borçlunun rahat hareket edebilmesi ve alacaklıların baskısı altında olmadan konkordato projesinin hayata geçirilebilmesi için faaliyetlerine devam edebilmesinin sağlanması olarak açıklanmış olup, borçlu hakkında takip başlatılmış olması, borçlunun sürekli icra tehdidi altında olmasına ve baskı altında olmasına sebep olacağından, bunun da madde gerekçesine aykırı olduğu açıktır. Açıklanan sebeplerle, davalının icra takip işlemi yapılamadığı yönündeki istinafi da yerinde görülmemiştir.*" şeklindedir. www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:18.02.2022); Takibin iptal edilmesi gerektiğine dair aynı doğrultudaki İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi, E. 2021/469, K.2021/3172,30.12.2021 tarihli karar.intranet.uyap.gov.tr (Erişim tarihi: 18.02.2022)

⁴³⁷ İlhan E.Postacioğlu, *İcra Hukuku Esasları*, Sulhi Garan Matbaası Varisleri Koll. Şti., İstanbul 1967, s.630; Altay-Eskiocak, *a.g.e.*, s.157

⁴³⁸ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.158; Öztekin vd., *a.g.e.*, s.344

ihtiyati tedbir mahiyetinde ihtiyati haciz kararının uygulanması İİK md. 294/1 düzenlemesine aykırılık teşkil eder.

Mühlet kararından önce verilen ihtiyati haciz kararları da mühletin sona ermesiyle uygulanabilir.⁴³⁹

İhtiyati haciz ve ihtiyati tedbir kararlarının uygulanmamasına ilişkin hükümler konkordato mühletinden etkilenen alacaklar için söz konusudur. Konkordato mühletinin etki etmediği alacaklar açısından ihtiyati tedbir ve ihtiyati haciz kararı uygulanabilir. İİK md. 206 hükmünde belirtilen imtiyazlı alacaklar yönünden ihtiyati haciz kararı verilebilir. İşçilik alacakları, velayet ve vesayet nedeniyle borçluya bırakılan mallardan doğan alacaklar gibi alacaklar açısından ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir kararı verilmesinde sakınca yoktur.⁴⁴⁰

Doktrinde, alacaklının alacağına ilişkin haklarını koruyabilmesi için ihtiyati haciz kararları uygulanmasa dahi uygulanmasının talep edilebileceği ifade edilmiştir.⁴⁴¹

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 2022/1134 E.-2022/8000 K. sayılı kararında da hakkında kesin mühlet verilen borçlu aleyhine ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir kararının uygulanamayacağı belirtilmiştir.⁴⁴² Her ne kadar Yargıtay kararında kesin mühlet verilen borçlu demişse de geçici mühlet kesin mühlet hükümlerine tabi olduğundan; ilgili Yargıtay kararı, hakkında geçici mühlet kararı verilen borçlu aleyhine ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir kararı uygulanamayacağı şeklinde anlaşılmalıdır.

Kanımızca, konkordato mühletinde ihtiyati haciz kararlarının uygulanması mümkün olmadığından uygulanamayacağı açık olan ihtiyati haciz kararlarının alınmasının alacaklıya faydası olup olmayacağı tartışılmalıdır. İhtiyati haczin şartlarına bakıldığında ihtiyati haciz kararı alınabilmesi için alacağın muaccel hale gelmesi veya muaccel olmasa dahi borçlunun yerleşim yerinin belli olmaması ya da kaçma girişiminde bulunması gereklidir. Konkordato talep eden borçlunun yerleşim yerinin bulunmaması ve talep dilekçesi ekinde yer alan belgelerle borçlarını ödeme gayesi olan borçlunun kaçma hazırlığı içerisinde olduğunu düşünmek hayatın olağan akışına aykırılık teşkil edecektir.

⁴³⁹ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.344

⁴⁴⁰ Cenk Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.31, S.141,2019, ss.227-252

⁴⁴¹ Tunç Yücel, *a.g.e.*, s.150

⁴⁴² Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E.2022/1134, K. 2022/8000, 29.06.2022 tarihli kararı." Somut olayda, şikayetçi üçüncü kişi hakkında kesin mühlet kararı verilmiş olup, tasarrufun iptali davasında verilen ihtiyati haciz kararı da borçlular hakkında başlatılan takip dosyalarından infaz edildiği, bu nedenle kararın infazını inceleme görevi icra mahkemesinde olup, İİK'nun 294. maddesi uyarınca hakkında konkordato kesin mühlet kararı verilen borçlu aleyhinde ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir uygulanamaz." İnternet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:22.12.2022)

Konkordato talep dilekçesi ekinde alacaklar ve borçların da listesi yer alacağından, mühlet içerisinde muaccel olacak alacak yönünden uygulanması mümkün olmayan ihtiyati haciz kararı verilmesi borçlunun rahat hareket etmesini engelleyeceğinden konkordatonun amacıyla çelişmektedir.

2.3.1.4. Alacaklara Faiz İşlememesi

Konkordato projesinde alacakların ödenmesi aşamasında asıl alacağın yanında faizlerin de ödeneceğine ilişkin herhangi bir hüküm olmaması halinde, rehinle temin edilmiş alacaklar dışındaki alacaklara geçici mühlet kararının verilmesi ile faiz işlemesi duracaktır (İİK md.294/3).⁴⁴³ Alacaklı ve borçlunun yapacağı anlaşma ile alacağa faiz işlemesini de kararlaştırılabilir. Ayrıca konkordato ön projesinde de alacaklara faiz işleyeceği de belirtilebilir. Bu durumda ise her alacaklı yönünden ön görülecek faiz oranının farklı olup olamayacağı sorunu doğmaktadır. Alacaklıların farklı sınıflara ayrılarak her alacak sınıfı yönünden ödemeye yönelik farklı bir oran belirlenmesi gerekliliği sonucu ortaya çıkar.⁴⁴⁴

Rehin tesisinin borçlu veya üçüncü kişi tarafından yapılmış olması arasında fark bulunmadığından üçüncü kişi tarafından verilen rehinle teminat altına alınan alacaklar yönünden de faiz işlemeye devam eder. Üçüncü kişinin rehinle teminat altına alınan borcu ödemesi durumunda rehin tesis eden, ödediği meblağı konkordato borçlusundan talep edebileceğinden söz konusu alacağa da faiz işleyecektir. Konkordato mühlet verilmesiyle işlemeyen faizin konkordatonun başarıya ulaşmayacağına anlaşılmaması halinde veya projenin tasdiki dışında başka bir sebeple konkordato mühletinin sona ermesi halinde geçmişe dönük olarak hesaplanması gerekir.⁴⁴⁵

Konkordatoya tabi olmayan ve rehinle teminat altına alınmayan alacaklara da faiz işlemmez. 7101 sayılı kanun md.22 gerekçesinde de her türlü alacağa faiz işlemesinin duracağı belirtildiğinden, alacağın konkordatoya tabi olup olmadığının önemi bulunmamaktadır. Örneğin konkordatoya tabi olmayan kamu alacaklarına da faiz işlemeyecektir.⁴⁴⁶ Doktrinde sadece konkordatoya tabi alacaklar yönünden faiz işlemeyeceği, diğer alacaklar yönünden faiz işleyeceği ifade edilmiştir.⁴⁴⁷ Kanuni

⁴⁴³ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.159; Tunç Yücel, *a.g.e.*, s.184

⁴⁴⁴ Beşir Fatih Doğan, "Adi Konkordatoda Faize İlişkin Özellikli Durumlar", *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, C.8, S.2, 2022, ss.375-384.

⁴⁴⁵ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.346-347; Cenk Akil, "Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları", *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.31, S.141,2019, ss.227-252

⁴⁴⁶ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.348 ; Eroğlu, *a.g.e.*, s.218

⁴⁴⁷ Tunç Yücel, *a.g.e.*, s.185; Simil, *a.g.e.*, s.191

düzenlemede, her türlü alacağa faiz işlemeyeceğine yönelik açık hüküm bulunsa da her türlü alacak kavramından alacağın konkordatoya tabi olup olmadığı anlaşılamamaktadır. Konkordato mühletinin uzun bir zaman dilimini kapsaması ve bu süre içerisinde alacağa faizin işlememesi, geçen süre içerisinde alım gücünün azalabilme ihtimali de düşünüldüğünde alacaklıların aleyhine bir durum ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, rehinle teminat altına alınmış alacaklar yönünden faizin işlemeye devam etmesi alacaklılar yönünden eşitsizlik doğurabilecektir. Rehinli alacaklının alacağı teminat altına alındığı gibi konkordato mühleti içerisinde alacağa faiz de işlemektedir. Rehinli alacaklar yönünden işleyecek faiz rehin kapsamıyla sınırlıdır. İşleyecek faiz rehinle teminat altına alınan alacak miktarını geçemez.⁴⁴⁸ Diğer alacaklıların ise alacağı teminat altına alınmamakla birlikte mevcut alacağa faizin de işlemediği düşünüldüğünde alacaklılar arasında dengesiz bir durum ortaya çıkması kaçınılmazdır. Oysaki doktrinde ve bölge adliye mahkemesi kararlarında konkordatonun alacaklılar arasında eşitlik sağladığı belirtilmiştir.⁴⁴⁹

2.3.1.5. Konkordato Mühletinde Takas

Takas, günlük hayatta mal alıp verme veya değiş-tokuş gibi anlamlarda kullanılmaktadır. TBK'nun üçüncü bölümü birinci ayrımında borcu sona erdiren halleri düzenleyen md.139- md.145 hükümleri arasında düzenlenmiştir. 818 sayılı kanun döneminde de borcun sona ermesine ilişkin düzenlemeler arasında takas da hukuki bir müessese olarak yer almıştır.⁴⁵⁰ Takas, borcu tek taraflı irade beyanıyla sona erdirir.⁴⁵¹ Takasın uygulanabilmesi için, tarafların karşılıklı olarak birbirlerinden aynı cins edimden dolayı borçlu olması, alacakların vadesinin gelmiş olması gerekir. Ayrıca takas beyanında

⁴⁴⁸ Erdönmez, a.g.m., s.33

⁴⁴⁹ Atalı vd., a.g.e., s.638; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 45. Hukuk Dairesi,E. 2021/1024, K. 2022/212, 23.02.2022 tarihli kararında da eşitlik ilkesinin önemine işaret edilmiştir: "Konkordatonun amacı borçluyu borçlarından ve eğer iflas şartlarını taşıyorsa muhtemel bir iflastan kurtarmak, alacaklıların da belirli bir vadede ve/veya indirimle alacaklarını tahsil etmelerini sağlamaktır. Konkordato süreci alacaklılar arasında eşitlik ilkesine dayalı olarak yürütülür. Konkordatoda alacaklılar arasında herhangi bir ayırım yapılmaksızın benzer durumda bulunan bütün alacaklıları kapsayan adil ve dengeli bir ödeme planının ortaya konulması ve alacaklıların tatmin edilmesinde de aynı ilkelerin gözetilmesi gerekir." İtranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:19.12.2022)

⁴⁵⁰ Haluk Nomer, "Para Borcu Kavramı ve Para Borçlarının BK.118/1 Anlamında Aynı Cinsten Kabul Edilip Birbirleriyle Takasa Edilebilirliği Problemi", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.57, S.1, 1999,ss.241-264; Ejder Yılmaz, Davada Takas ve Mahsup Talebi, *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C. 6, S.16, 2010, ss.247- 284

⁴⁵¹ Ferit Saymen, "Takasa Müteallik İrade Beyanı", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.13, S.4, 1947, ss. 1433-1450

bulunanın alacağının muaccel olması, diğer alacağın ise ifa edilebilir nitelikte olması gereklidir.⁴⁵²

Yargılama sırasında takasın davalı tarafça kullanılması durumunda davalının davacının hakkını kaldırarak mahiyette bir vakıa ileri sürdüğü söylenebilir. Davacı, takası veya takasın geçerliliğini inkar ederse bu durumda mahkeme alacağın takasa elverişli olup olmadığını ve usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığını araştırmak zorundadır.⁴⁵³ Takas, medeni usul hukukuna karşı dava olarak yansımıştır. Takasa elverişli talepler karşı dava yoluyla ileri sürülebilirler.⁴⁵⁴

İİK md. 294/4 hükmünde İİK md.200 ve md. 201 hükümlerine atıf yapılmıştır. İİK md.200/2 hükmüne göre; müflisin alacaklısı iflas açıldıktan sonra müflisin veya masanın alacaklısı olursa alacaklının alacağı hamle muharrer bir senede dayalıysa takas yapılamaz.⁴⁵⁵ Taraflar aralarındaki süreklilik arz eden alışveriş nedeniyle takas şartlarının da oluşması ile karşılıklı olarak borç altına girebilirler. Borç ilişkisinin taraflarından birinin konkordato talep etmesi halinde edimin ifası zorlaşacağı için, mühlet içerisinde takasın uygulanması öngörülmüştür.⁴⁵⁶ Konkordato borçlusuna geçici mühlet verildikten sonra borçlanan kişi, konkordatoya tabi olan alacağı ile sonradan doğan borcu kendisine düşen pay ile takas edebilir.⁴⁵⁷ Böylece borçlu, malvarlığında azalma meydana gelmeksizin borcunu da ödeyebilecektir.

Roma Hukuku'nda ilk dönemlerde borçların otomatik takası uygulanmamaktaydı. Kişilerin karşılıklı olarak birbirlerinden alacaklı ve borçlu olduğu durumlarda takas öngörülmemişse herkes borcunu tamamen ödemekle yükümlüydü. Sonraki dönemlerde alacağın tahsili için açılan davalarda takas def'i olarak ileri sürülmeye başlanmış olup, Justinian döneminde ise takas, def'i olarak ileri sürülmeksizin uygulanmıştır.⁴⁵⁸

⁴⁵² Fatih Karamercan, "Türk Borçlar Hukukunda Takas", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5, S.1,2018, ss.271-296

⁴⁵³ Saim Üstündağ, " Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Takas ve Davada Kullanılmasının Arz Ettiği Özellikler", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 1960, C. 25, S.1, ss.214-224

⁴⁵⁴ Üstündağ, *a.g.m.*, s.222.

⁴⁵⁵ Yılmaz, *a.g.m.*, s. 258

⁴⁵⁶ Efe Direnisa, "Konkordatoda Takas", *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.15, S.189-190, 2020, SS.493-548; Konya Bölge Adliye Mahkemesi 6.Hukuk Dairesi, E.2019/1685- K.2020/2179, 15.11.2021 tarihli kararında konkordato mühletinde takasa ilişkin olarak " Davacı şirketin konkordato talep etmesi, konkordato davası sırasında iflasın hukuki neticelerine ilişkin alacaklıların hakları üzerine iflasın etkilerini düzenleyen İİK'nın 294/4 maddesi delaletiyle 200-201 maddelerinde düzenlenen takasa itiraz/takasın iptali davasını açma yetkisi vermediğinden, konkordatoya tabi alacaklılar adına konkordato talep eden davacı borçluya takasa itiraz / takasın iptali itirazını ileri sürme hakkı kazandırmaz." Şeklinde karar verilmiştir.intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:23.04.2022)

⁴⁵⁷ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.372

⁴⁵⁸ Siddık Sami Bey, " Borçlar Hukuku Tetkiklerinden: Tecdid", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.8, S.48, 1930, ss.866-882

Doktrinde, İsviçre Hukuku'nda da alacaklı, borçlunun iflasında takastan faydalanabileceği belirtilmektedir. İsviçre İcra ve İflas Kanunu'na göre, iflas halinde muaccel olmayan alacaklar da takas edilebilir. Para alacağı olmayan alacaklar da iflasın açılmasıyla para alacağına dönüşeceğinden müflisin alacağının para alacağı olması halinde takas kullanılabilir.⁴⁵⁹

İİK md. 200'e göre takasın kullanılabilmesi için; öncelikle iflas alacağı bulunmalıdır. Alacağın müaccel olması, şarta bağlı olması veya para alacağı dışında başka bir şey olmasının bir önemi yoktur.⁴⁶⁰ Önemli olan iflasın açılmasında, müflise karşı geçerli bir alacağın bulunmasıdır. İflas alacaklısı takas beyanında bulunmalıdır (TBK md.143/1-c.1). İflas idaresinin de takas beyanında bulunma yetkisi vardır. Çünkü iflas açıldıktan sonra müflisin malvarlığı üzerindeki tasarruf yetkisi iflas idaresine geçmektedir. Takasın genel şartlarından olan karşılıklılık (TBK md.139/1-c.1) şartı iflasta takas hakkının kullanılması açısından da önemlidir. İflasın açılmasıyla tüm alacaklar muaccel hale geleceğinden iflasın açıldığı anda muaccel olmayan alacaklar için de takas talep edilebilir.⁴⁶¹

İİK md. 201 hükmü takasa itirazı düzenlemiştir. Bu doğrultuda md.201 gereği takasın iptal edilebilmesi için; müflisin borçlusunun alacağını iflas açılmadan önce elde etmesi, alacağın elde edildiği sırada müflisin aciz halinin bilinmesi ve müflisin borçlusunun kendisine veya üçüncü kişiye avantaj sağlamak için iflas masası aleyhine hareket etmesi gerekir.⁴⁶²

Konkordato mühleti içerisinde takasın kullanılabilmesi için, alacaklar mühlet kararından önce doğmalıdır.⁴⁶³ Uygulamada genellikle bankalar konkordato borçlusunun hesabında bulunan para üzerinde takas hakkını kullanmaktadırlar. Mühlet kararının ilan edilmemiş olması halinde konkordato komiseri tarafından borçlunun hesabının bulunduğu bankalara bildirim yapılarak takasın kullanılmasına engel olunabilir.⁴⁶⁴

⁴⁵⁹ Alfred Koller,Çev. Yasemin Duman, "İsviçre Hukukunda Takas", *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.8, S.15,2020, ss.185-206.

⁴⁶⁰ Melike Ergün Topçu, " İİK Kapsamında İflas Hukukunda Yabancı Para Borçları Açısından Takasta Özdeşlik Şartı", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 23, S.3,2017, ss.665-681

⁴⁶¹ Hamide Özden Özkaya, *İflas Hukukunda Takas*, Beta Yayıncılık, İstanbul 2013, s.212; Atalı vd., *a.g.e*, s.582

⁴⁶² Özden Özkaya, *a.g.e*, s. 264

⁴⁶³ Öztekin vd.,*a.g.e*, s.351

⁴⁶⁴ Albayrak, *a.g.e*, s. 102; Simil, *a.g.e*, s.203; Tunç Yücel, *a.g.e*,s.217; Yargıtay 23. Hukuk Dairesi, E.2019/2385, K.5149,05.12.2019 tarihli karar:" Şikayet olunanlar vekili, iddia edilen tedbir kararının bankaca yapılan tahsilat işleminden sonra haricen şikayetçi tarafından tebliğ edildiğini, ayrıca yapılan işlemin nakit blokaj rehni ile rehneden tutarın tahsilatı işlemi olduğunu, takas işleminin de yapılmadığını, tedbire muhalefet suçunun oluşabilmesi için öncelikle tedbir kararının HMK 393/2 ve 4. fıkraya hükümlerine uygun olarak tebliğ edilmiş olması gerektiğini, tedbir

Konkordato mühletinde de takasa itiraz edilebilir. Buna göre borçlunun borçlusu olan kişi, geçici mühlet kararının ilanından önce konkordato talep edildiğini bilerek konkordato tabi olan alacaklıların zararına kendisine veya üçüncü kişiye menfaat sağlarsa konkordato komiseri yetkili asliye ticaret mahkemesine itiraz edebilir.⁴⁶⁵

2.3.1.6. Konkordato Mühletinde Alacağın Temliki

Alacağın temliki (devri), TBK md. 183- md.194 hükümleri arasında yer almaktadır. 6098 sayılı TBK’ da temlik yerine alacağın devri ifadesi kullanılmıştır. Alacağın temliki (devri) kısaca, alacaklının borç ilişkisinden doğan alacağını sözleşme ile başka bir kişiye devretmesi olarak tanımlanabilir.⁴⁶⁶

Alacağın temliki 818 sayılı Borçlar Kanunu’nda md.162- md.172 hükümleri arasında düzenlenmiştir. Alacağın temliki geçerli bir sözleşme yapılması, temlik edilen bir alacak bulunması ve temlik yasağı bulunmaması gibi şartlara bağlanmıştır. Şekil şartı olarak da alacağın temlikinin yazılı şekilde olması aranmıştır⁴⁶⁷ (BK md.163/1).

Roma hukukunda, alacağın temlikinde alacaklı ve borçlunun değişmesi nedeniyle alacağın temliki çok sık uygulanmamaktaydı. Alacağın temliki yerine farklı müesseselerin işlevselliği söz konusuydu.⁴⁶⁸ Örneğin, havale ve dava vekaleti gibi

kararının ilgili icra müdürlüğü tarafından değil şikayet eden tarafından haricen tebliğ edildiğini, tedbir kararlarının usulüne uygun tebliğ edilmediğini savunarak şikayetin reddi ile müvekkillerinin beraatine karar verilmesini istemiştir. İlk derece mahkemesince atılı suçun yasal unsurları oluşmadığından şikâyet olunanlar hakkında verilen beraat kararına karşı şikâyetçi vekilinin istinaf kanun yoluna başvurusu üzerine Bölge Adliye Mahkemesince talebin esastan reddine karar verilmiştir. Kararı, şikâyetçi vekili temyiz etmiştir. Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle gerekçeleri sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre şikâyetçi vekilinin temyiz itirazları yerinde görülmemiştir. Yukarıda açıklanan nedenlerle şikâyetçi vekilinin tüm temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA,” www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:09.01.2021) ; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, E. 2022/692, K. 2022/741,09.06.2022 tarihli takas yasağına ilişkin kararı:” İİK Mad.200/II’de müflisin borçlusunun iflas açıldıktan sonra müflisin alacaklısı olması durumunda takasın yasak olduğunun düzenlendiği, dolayısıyla konkordato mühleti içinde de İİK.200 VE 201.maddelerinin uygulanmasının gerektiği, bu doğrultuda alacakların konkordatonun ilan tarihinden önce doğması zorunluluğunun bulunduğu, ayrıca ilan tarihinden sonra hesaba giren para bakımından takas hakkının kullanılamayacağı, davacı ile davalı arasındaki kredi sözleşmesinin geçici mühletin ilan tarihi olan 03.10.2018 tarihinden önce imzalandığı, bankaca tahsil edilen 4.540,08 TL’lik miktarın konkordato ilan tarihinden önce tahsil edildiği, takas yasağı kapsamında değerlendirilemeyeceği, ancak 49.903,46 TL miktarın konkordatoya tabi alacak olarak değerlendirilmesi gerektiği ve takas yasağına tabi olduğu...” intranet. Uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi: 19.03.2023)

⁴⁶⁵ Muşul, a.g.e, s.476; Konya Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi, E. 2021/1997, K.2021/1757, 12.11.2021 tarihli kararında takas yasağının ilanlardan sonra geçerli olacağı belirtilmiştir. İntranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:14.05.2022)

⁴⁶⁶ Ali Şafak vd., *Alacağın Temliki (Devri)*, Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, Ankara 2017, s.25; Mustafa Alper Gümüş, “Alacağın Temliki Sözleşmesinin Şekli”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.10, S.2,2011, ss.9-34; Alacağın temliki, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu E.2017/427 , 2021/685 K. 03.06.2021 tarihli kararı ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2018/565 ,K. 2021/1464 ,18.11.2021 tarihli kararında da .”*Alacağın devri, alacaklı ile onu devir alan üçüncü şahıs arasında; kanun, sözleşme veya işin niteliği engel olmadıkça, borçlunun rızasına ihtiyaç olmaksızın yapılabilen yazılı şekle bağlı sözleşme, kanun ya da kazâi kararlar gerçekleşen tasarrufi bir muameledir.* şeklinde tanımlanmıştır. “Intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:22.02.2022)

⁴⁶⁷ M. Kemal Oğuzman - M.Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, 2006, s.919-920

⁴⁶⁸ Mehmer Üçer, “Roma Hukuku’nda ve Karşılaştırmalı Hukukta Alacağın Temliki”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.54, S.3,2005, ss.397-443

müesseseler kullanılıyordu. Alacağın temliki uygulansa dahi oldukça sert kuralları vardı. İhtilafı alacakların ve kişiye sıkı sıkıya bağlı alacakların temliki mümkün değildi. Ayrıca nüfuzlu kimseler ve kayyım veya vasiye yapılan temlikler de geçersizdi.⁴⁶⁹

Alacağın temliki sözleşme olduğu için sözleşmelerin geçerliliğine ilişkin şartlar alacağın temliki için de aranmaktadır. Buna göre, alacağın temliki sözleşmesinin taraflarının fiili ehliyetine sahip olmaları gerekir. Temlik konusunun emredici hukuk kurallarına, kamu düzenine, genel ahlaka ve kişilik haklarına aykırı olmaması gereklidir.⁴⁷⁰ Şekil şartı yönünden ise, alacağın temliki sözleşmesinin yazılı şekilde yapılması gereklidir (TBK md184/1). Temlik edilecek alacak mevcut olmalıdır.

7101 sayılı kanun md.22 gerekçesinde alacağın temlikine ilişkin sınırlamanın borçlunun konkordato alacaklılarının müracaat edebileceği malvarlığını korumak olduğu belirtilmiştir. İİK md.294/6 hükmünde konkordato mühleti verilmesinden sonra doğan alacağın temliki (devri) işleminin hükümsüz olacağı düzenlenmiştir. Temlik edilen alacağın konkordato mühleti verilmesinden sonra doğması gerekir. Alacağın temlikinin geçersizliğinin tespitinde alacağın doğum anı önemli bir yere sahiptir. Alacak, konkordato mühleti verilmesinden önce doğmuşsa alacağın temlik edilmesinde sakınca bulunmamaktadır. Konkordato borçlusunun devrettiği alacak konkordato mühleti verildikten sonra doğmuşsa alacağın temlikine ilişkin sözleşme geçersiz olacağından, temlik edilen alacak borçluya ait olacaktır.⁴⁷¹ Borçlunun mühletten sonra doğan alacaklarının temlikinin hükümsüz olması borçlunun iyileşme döneminin rahat geçirilmesine katkı sağlar.⁴⁷² Konkordato mühleti içerisinde borçlunun malvarlığının korunması amaçlanması sebebiyle kanunda alacağın temlikine yönelik bir düzenleme yer almıştır.⁴⁷³

⁴⁶⁹ Üçer, *a.g.m.*, ss.397-443; Roma Hukuku'nun günümüz hukuk sistemi üzerindeki etkilerine yönelik ayrıntılı bilgi için bkz: Ahmet Karakocalı, "Roma Hukuku ve Uluslararası Hukuk", *Terazi Hukuk Dergisi*, C.11, S.115,2016, ss.14-25

⁴⁷⁰ Şafak vd., *a.g.e.*, s.35

⁴⁷¹ Simil, *a.g.e.*, s.195; Kayıhan, *a.g.e.*, s.157

⁴⁷² Öztekin vd., *a.g.e.*, s.357

⁴⁷³ Muşul, *a.g.e.*, s.478; Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi, E. 2018/98 , K. 2019/5, 09.01.2019 tarihli kararında konkordato mühleti içerisinde doğan alacağın temlikine yönelik tespitler yapılmıştır"... İİK.'nun 294-(6) maddesi uyarınca geçici mühlet kararı verilmesinden sonra doğacak kira alacakları yönünden temlik işleminin hükümsüz bulunduğu, bu hükümsüzlüğün muayyen kimselere tahsis edilmediği ve ilgili herkes tarafından iddia edilebileceği ve ileri sürülebileceği için mutlak nitelikte olduğu, bu maddi ve hukuksal olgular karşısında mahkemece davacının tedbir talebinin reddi kararı yerinde olmadığından, davacıların istinaf isteminin esaslanarak kabulüne ve mahkeme kararının kaldırılmasına..."; (Erişim Tarihi:22.02.2022)Benzer mahiyette şikayet konusu yapılan karara ilişkin bkz: İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 23. Hukuk Dairesi , E.2021/3031 , K. 2021/3609 Sayılı karar.

Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin 2022/1251 E.-2022/1999 K. sayılı kararında konkordato mühletinin ilanından sonra muaccel olan ileri tarihli çekten kaynaklanan alacağın İİK md. 294/6 gereği geçersiz olduğu belirtilmiştir.⁴⁷⁴

2.3.1.7. Konkordato Mühletinde Konusu Para Olmayan Alacaklar

Borçlunun konusu para olmayan borçları, geçici mühletin verildiği tarih itibarıyla alacaklı tarafından paraya çevrilerek konkordato komiserine bildirilir. Konkordato komiserinin izniyle borcun aynen ifası da mümkündür (İİK md.294/6).⁴⁷⁵

Konkordato mühleti, mühletten önceki hukuki ilişkilerden doğan ve konusu para ile ölçülebilen mal ve haklara etki ettiğinden konusu para ile değerlendirilmeyen haklar konkordatodan etkilenmez.⁴⁷⁶

Borç konusunun yabancı para olması halinde, yabancı paranın Türk parasına çevrilip çevrilmeyeceğine ilişkin İİK' da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. İİK md. 58 düzenlemesine göre yabancı para alacaklarına yönelik takip talebinde bulunulduğunda yabancı para alacağı Türk parasına çevrilerek takip talebinde bulunulur. Yabancı para alacağı icra takibinde aynen tahsil edilmez.⁴⁷⁷ Yabancı para borcunun tahsili amacıyla başlatılacak icra takibinde alacağın hangi tarihte Türk parasına çevrileceğine dair İİK'da düzenleme bulunmamaktadır. Pekcanitez, yabancı para alacaklarının tahsilinde fiili ödeme günündeki kur üzerinden yabancı paranın Türk parasına çevrilmesi gerektiği kanaatindedir.⁴⁷⁸

⁴⁷⁴ Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, E.2022/1251, K. 2022/1999,11.04.2022 Tarihli Kararı: “Somut olaya bakıldığında; konkordato talep eden davacı şirket, geçici mühlet kararından evvel ticari hayatta “müşteri çeki” adı verilen ve kendisinin lehdarı olduğu çekleri, kullanılan kredi teminatı olarak beyaz ciro yoluyla davalı bankaya devretmiştir. Çeklerin ileri tarihli çek olarak düzenlendiği dosya kapsamı ile sabittir. Öte yandan, dosyada mübrez çek tevdi bordroları ve her iki tarafın beyanları nazara alındığında uyumsuzluk konusu çeklerin devrinin rehin amacıyla yapıldığı sonucuna varılmaktadır. Az yukarıda açıklanan nedenlerle bankanın rehin cirosu ile hamil olduğu çek nedeniyle hak sahibi olması mümkün değildir. İcra ve İflas Kanunu'nun 294/6. maddesi uyarınca; “Konkordato mühletinin verilmesinden önce, müstakbel bir alacağın devri sözleşmesi yapılmış ve devredilen alacak konkordato mühletinin verilmesinden sonra doğmuş ise, bu devir hükümsüzdür. Çekin temlik cirosu ile devredildiği kabul edilmiş olması halinde davacı şirketin geçici mühletin ilanından önce davalıya ciro ettiği ve mühlet ilanından sonra muaccel olan ileri tarihli çekten kaynaklanan devir, yukarıdaki hüküm uyarınca geçersiz olacaktır. Bu çözüm aynı zamanda konkordato müessesinin ruhuna da uygundur. Bu durumda, gerek temlik cirosu ve gerekse temlik cirosu görünümünde gizli rehin cirosu yoluyla bankaya devredilen çek bedellerinin davalı banka tarafından konkordato talep eden şirket lehine komiserin kontrolünde bulunan hesaba aktarılması gerekirken davacının kredi borcundan mahsup edilmesi doğru olmamıştır. Bütün bu açıklamalar ışığında; mahkemece davaya konu icra takipleri incelenerek sonucuna göre karar verilmesi gerekirken aksi düşünce ve yanlışlıklarla davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş hükmün bu nedenle bozulması gerekmektedir.” İtranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:22.12.2022)

⁴⁷⁵ Pekcanitez vd., a.g.e., s.456; Atalı vd., a.g.e., s.673; Tunç Yücel, a.g.e., s.206

⁴⁷⁶ Altay- Eskiocak, a.g.e., s.388

⁴⁷⁷ Hakan Pekcanitez, *Makalelerim*, C.1, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s.419

⁴⁷⁸ Pekcanitez, a.g.e, C.1, s.451

Konkordato mühletinde alacaklar bildirildiğinde alacaklılar arasında eşitliğin sağlanabilmesi açısından yabancı para borcunun Türk parasına çevrilmesi isabetli olacaktır. Fakat paraya çevirme açısından hangi tarihin dikkate alınması gerektiği de belirsizdir.⁴⁷⁹ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 2008/11846 E.-2009/9012 K. sayılı kararında yabancı para alacaklarının konkordato mühletinin verildiği tarih itibarıyla Türk parasına çevrilmesi gerektiği belirtilmiştir. Karar tarihindeki yasal düzenlemede konkordato mühletinde geçici ve kesin mühlet şeklinde ayırım bulunmadığından paraya çevirme tarihinde geçici mühlet verilen tarih ya da kesin mühlete geçiş tarihinin mi esas alınacağı konusunda tereddüt oluşmaktadır.⁴⁸⁰

Yabancı para alacağının hangi tarihte Türk lirasına çevrileceği konusunda belirsizlik olduğundan bu konuda farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüşe göre alacak kayıt tarihinin son günündeki kura göre Türk parasına çevrilecektir. Konkordato tasdik edilirse kayıt tarihindeki kura göre yapılan çeviri sonucu tespit edilen Türk parası karşılığı alacak kabul edileceğinden aradan geçen süreçteki kur farkı alacak miktarını

⁴⁷⁹ Tolga Akkaya, Konkordatoda Yabancı Para Alacakları, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C. 80, S.3,2022, ss.819-846; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, E.2022/542, K. 2022/561, 28.04.2022 tarihli karar:” Alacak kaydının bazı istisnalar (bu istisnalar, imtiyazlı alacaklar ile yabancı para üzerinden tesis edilmiş gayrimenkul rehni ile temin edilmiş alacaklardır, Hakan Pekcanitez, *Yabancı Para Alacaklarının Tahsili* 3.Bası, Ankara 1998, s.252) haricinde Türk lirası olarak yapılmalıdır. Bu kurala göre başvuru tarihindeki kur üzerinden döviz cinsindeki alacak miktarının Türk lirasına çevrilerek başvurunun yapılması gerekecektir. Ancak, Türk lirasına çeviri tarihi hakkında ciddi tartışmalar yaşanmaktadır. Bazı yazarlar alacağı dövize bağlanmış olan alacaklara konkordatoda ayrıcalık tanınması gerektiren yasal bir dayanak bulunmadığını, konkordatoya tabi alacaklar arasında eşitlik ilkesi gereğince TBK m.99'un konkordatoda uygulanmasının mümkün olmadığını, yabancı para alacağının konkordato kayıt tarihindeki Türk lirası karşılığının esas alınması gerektiğini kabul etmektedir. Diğer bazı yazarlar ise konkordatonun tasdiki tarihinin çeviri zamanı olarak esas alınması gerektiği görüşündedir. Bir diğer görüş ise yabancı para alacağının konkordato mühletinin verildiği tarihteki döviz kuru üzerinden Türk lirasına çeviri yapılarak konkordatoya yazdırılması gerektiği kanaatindedir. Özellikle, konkordatonun kabulü için gerekli çoğunluğun tespiti yabancı para alacaklarının bir an önce Türk lirasına çevrilmesine, yani alacakların miktarının tespitinde eşit para biriminin kabulünü gerektirmektedir. Bu çerçevede ve kayıt tarihlerindeki farklılıklardan doğacak eşitsizliği önlemek için yabancı para alacaklarının tüm alacaklılar için ortak bir tarihte Türk lirasına çevrilmesi uygun olacaktır. Şu hâlde, yabancı para alacaklısı alacağını komiserine yabancı para olarak kaydettirecek ama komiser on beş günlük kayıt süresinin bitiminde bütün yabancı para alacaklarını o tarihteki kur üzerinden Türk Lirasına çevirecektir. Bu takdirde konkordato tasdik edilirse yabancı para alacaklısı alacağını artık tasdik edilen konkordato çerçevesinde ancak Türk lirası olarak talep edebilecek ve çeviri nedeniyle maruz kaldığı zarar için munzam zarar davası açamayacaktır. (Yeni Konkordato Hukuku, Editör: Prof.Dr.Selçuk Özek, 2. Baskı, s.468,469,470). Konkordato eşitlik ilkesi kapsamında istinaf eden alacaklının yabancı para alacağına dair istinaf nedenlerinin yerinde olmadığı kanaatine varılmıştır.” İtranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi: 19.12.2022)

⁴⁸⁰ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, E. 2008/11846, K. 2009/9012, 08.10.2009 tarihli kararı:” Yabancı para alacaklılarının aynen mi yoksa Türk Lirasına çevrilerek mi, çeviri yapılsa hangi tarihteki kur üzerinden çevirinin yapılacağı konusunda bir düzenleme bulunmamaktadır. Konkordatoya tabi alacaklar arasında eşitlik bulunduğundan alacağın Türk Lirası karşılığının konkordatoda dikkate alınması gerekir. Zira İİK.nun 303.maddesinde konkordato hükümlerinden etkilenmeyecek alacaklar arasında yabancı para alacakları gösterilmemiştir.Yabancı para alacaklarının Türk Lirasına çevirme tarihinin konkordato mühletinin verildiği tarih olarak kabul edilmelidir. Zira mühletin verildiği tarih özellikle çoğunluk hesabı yönünden tüm alacaklar için ortak bir zaman kesitidir. Bu durumda mahkemece yabancı para alacağının mühletin verildiği 01.08.1995 tarihindeki Türk Lirası karşılığının tespit edilip konkordato tasdiki koşulları da gözetilerek bir karar verilmesi gerekirken bu yönler gözetilmeden eksik inceleme ile karar verilmesinde isabet görülmemiştir.” İtranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:22.12.2022)

etkilemeyecektir.⁴⁸¹ İkinci bir görüşe göre, yabancı para alacağı tahsil tarihindeki kur esas alınarak Türk parasına çevrilecektir. Üçüncü görüşe göre, konkordato komiserinin ilanı sonrası alacak kaydının yapıldığı tarihte yabancı para alacağı Türk parasına çevrilmelidir. Dördüncü bir görüşe göre, alacaklıların da korunabilmesi için yabancı para alacağı konkordato tasdik kararının verildiği tarihte Türk parasına çevrilecektir. Bu görüş kabul edildiğinde ise konkordato mühletinde yapılan alacaklılar toplantısında yabancı para alacağının çoğunluk sağlanmasındaki etkisinin ne olacağı konusunda belirsizlik ortaya çıkmaktadır. Beşinci görüşe göre, yabancı para alacağı geçici mühlet verilen tarihteki kur üzerinden Türk parasına çevrilmelidir.⁴⁸²

2.3.2. İcra ve İflas Kanunu Md.295 Hükmünden Doğan Muhafaza Tedbirleri

Konkordato mühletinde, rehinle temin edilmiş alacaklar yönünden rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabileceği gibi mevcut takipler de devam edebilir. Fakat bu takipler nedeniyle rehinli malın satışı gerçekleştirilemez (İİK md. 295). Doktrinde rehnedilenin konkordato borçlusu dışındaki üçüncü kişiye ait olması halinde satışın gerçekleştirileceğine yönelik görüşler bulunmaktadır.⁴⁸³ Yargıtay içtihatlarında da rehlinli malın üçüncü kişiye ait olması halinde satışının mümkün olduğu belirtilmektedir.⁴⁸⁴

⁴⁸¹ Hakan Taştan - Saime Doğan, “ Konkordato Sürecinde Yabancı Para Alacaklarının İncelenmesi”, *Mali Hukuk Dergisi*, C. 19, S.217, 2023, ss.3-24

⁴⁸² Taştan- Doğan, *a.g.m.*, s. 13-16

⁴⁸³ Hakan Pekanitez - Güray Erdönmez, *Üçüncü Kişinin Verdiği Rehinle Teminat Altına Alınan Alacak Konkordato Nisabına Dahil Edilmeli midir?* Lexpera Blog, 03.04.2021 (Erişim Tarihi:21.12.2022);Müjgan Tunç Yücel, *Üçüncü Kişinin Malı Üzerindeki Rehinle Temin Edilen Alacağın Konkordatodaki Durumu*, Lexpera Blog, 30.01.2021(Erişim Tarihi:21.12.2022); Üçüncü kişi tarafından verilen rehinle teminat altına alınan alacağın konkordato nisabında dikkate alınacağına ilişkin aksi yöndeki görüş için bkz: Oğuz Atalay, Murat Atalı ve Ersin Erdoğan, *Üçüncü Kişi Rehniyle Güvence Altına Alınmış Alacakların Borçlunun Konkordato Nisabında Dikkate Alınıp Alınamayacağı Meselesi*, Lexpera Blog, 16.10.2020, (Erişim Tarihi:21.12.2022) ; Selçuk Öztekin, *Üçüncü Kişi Rehniyle Temin Edilmiş Bir Alacağın Adi Konkordato Nisabının Hesaplanmasında Hukuki Durumu*, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.16, S.47, 2020, ss.739-766

⁴⁸⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2021/772, K.2022/240, 03.03.2022 tarihli kararı:” Konkordatonun başarıya ulaşması ve alacaklıların alacaklarını tahsil edebilmesi için borçlunun malvarlığının korunması gerekmekte olup, İİK’nin 295. maddesi de bu amaçla konkordato isteminde bulunanın verdiği ipotek nedeniyle muhafaza tedbiri alınmasını, satışın yapılmasını engellemiştir. Rehin konusu malın üçüncü kişi tarafından verilmesi hâlinde söz konusu rehlin paraya çevrilmesi de istemde bulunan borçlunun pasifine etki etmeyecektir. Bu nedenle üçüncü kişi tarafından verilen rehlin paraya çevrilmesi mümkündür. Gerek İİK hükümleri gerekse konkordato mühletinin amacı göz önüne alındığında, konkordatoya ilişkin hükümlerin sadece borçlu tarafından verilen rehinler hakkında uygulanacağı kabul edilmelidir. Çünkü, rehinli alacaklının üçüncü kişinin malı üzerinde rehin tesis edilmesini talep etmesinin temelinde, borçlunun mali durumunun ileride bozulması hâlinde alacağını rehinli malı sattırarak tahsil etmek vardır. Borçlu hakkında verilen mühletten rehin veren üçüncü kişinin de yararlanacağı kabul edilirse, rehinli alacaklının üçüncü kişiden teminat istemesinin hiçbir anlamı kalmayacaktır. Üçüncü kişinin verdiği rehinde, rehinli alacaklının konkordato borçlusundan olan alacağı konkordato hükümlerine tabidir. Bu sebeple, rehinli alacaklıya alacağının tamamını konkordatoya yazdırma ve oy kullanma hakkı verilmesi zorunludur.” İtranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi: 25.12.2022)

Rehin alacaklısı, rehinle temin edilen alacağın vadesinde ödenmemesi halinde öncelikle rehinli malın satışını talep ederek alacağına kavuşma imkânı bulunmaktadır.⁴⁸⁵

Rehinle temin edilmiş alacaklar yönünden ayrı düzenleme olması nedeniyle rehin hakkının üzerinde durmak gereklidir. Rehin hakkı, hak sahibine alacağını elde edebilmesi için güvence veren aynı bir haktır. Rehin hakkı sahibi, rehinli malı paraya çevirmek yetkisi ile alacağını öncelikle elde edebilir (TMK md.946/2).⁴⁸⁶ Alacağın vadesinde ödenmemesiyle rehnedilen malın alacaklıya verileceğine yönelik anlaşma yapılması mümkün değildir (lex commissoria yasağı).⁴⁸⁷

Rehin hakkı, borç ilişkisinden kaynaklanan alacağa güvence vermesinden dolayı uzun süre boyunca uygulama alanı bulmuştur. Rehin hakkı rehinli eşyadan yararlanma hakkı vermez. Taşınmaz rehninde rehinli mala zilyet olma yetkisi de vermez. Borcun ödenmemesi riskine karşı rehin hakkı sahibini korur.⁴⁸⁸

Roma Hukuku'nda da rehin hakkı uygulanmaktaydı. Roma Hukuku'nda rehin hakkı hukuki işlemlerden, kanundan veya bir makamın kararından doğabilirdi. Rehin hakkının konusunu ilk zamanlarda üzerinde fiili egemenlik kurulabilen paraya çevrilecek mallar oluştururken, sonraki dönemlerde ise paraya çevrilebilen taşınır ve taşınmaz mallar, alacak ve intifa hakkı gibi haklar da rehin hakkına konu olabilirdi. Rehin borçlusunun yaşamı için gerekli olacak mallar üzerinde rehin hakkı kurulamazdı.⁴⁸⁹ İlk dönemlerde fiducia adı verilen aynı güvence ile borçlu malının mülkiyetini alacaklıya devrederdi ve alacaklı ile borçlunu arasındaki sözleşmenin ifasından sonra alacaklı malın mülkiyetini geri verirdi.⁴⁹⁰ Pignus' ta ise malın zilyetliği devredilmeden tarafların kararlaştırmasıyla rehin hakkı tesis ediliyordu.⁴⁹¹

TMK'da taşınmaz rehni türleri; TMK' da ipotek, ipotekli borç senedi ve irad senedi olarak sayılmıştır (TMK md.850). Taşınmaz üzerinde rehin hakkı tesis edilebilmesi için taşınmazın tapuda kayıtlı olması gerekir.⁴⁹²

⁴⁸⁵ Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.8

⁴⁸⁶ Hayriye Acıroğlu, "Türk Medeni Kanunu Işığında Alacak Rehni", *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5, S.1,2020, ss.49-70

⁴⁸⁷ Timuçin Muşul, *İcra ve İflas Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi*, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s.3

⁴⁸⁸ Rona Serozan, "Taşınmaz Rehni", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.64, s.2, 2006,ss.301-324

⁴⁸⁹ Bengi Serment Sayın Korkmaz, "Roma Hukuku'nda Aynı Teminatın Tarihsel Gelişimi ve Rehin Hakkı", *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y.9, S.36, 2018, ss.73-105

⁴⁹⁰ Erdal Özsunar, "Roma Hukukunda Rehin Hakkı", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.2,2005, ss.137-164

⁴⁹¹ Özsunar, *a.g.m.*, s.144

⁴⁹² Muşul, *a.g.e.*, s.7

İpotek, mevcut alacakların, doğması kesin veya muhtemel alacakların güvence altına alınabilmesi için tesis edilen rehin türüdür. İpotek hakkının sadece teminat sağlama amacı bulunmaktadır.⁴⁹³ İpotek hakkının başlıca özellikleri ise; sınırlı aynı bir hak olması, ipotek altına alınan taşınmaz maliki ile borçlunun aynı kişi olmasının gerekmemesi, ipotekle güvence altına alınan alacağın şahsi bir alacak olması, alacağın para alacağı olmasının gerekmemesi olarak sayılabilir.⁴⁹⁴ İpotek hakkının varlığı geçerli bir alacağın varlığına bağlıdır. Asıl alacak sona erdiğinde ipotek hakkı da sona erer. İpotek hakkı, ana para ipoteği ve üst sınır ipoteği olmak üzere ikili bir ayrıma tabi tutulmuştur. Ana para ipoteğinde, teminat altına alınan alacak miktarı bellidir. Asıl alacak miktarı ve asıl alacağa bağlı fer'i alacaklar da teminat altına alınır. Üst sınır ipoteğinde ise; ipotek hakkı tesis edilirken alacak miktarı henüz belli değildir. Tarafların ipoteğin teminat altına alacağı azami alacak miktarını tayin etmeleri mümkündür (TMK 852/1).

İpotekli borç senedi, taşınmaz rehniyle güvence altına alınmış bir alacak içerir (TMK md. 898). İpotekli borç senedi yoluyla rehin kurulabilmesi için taşınmazın değeri tapu müdürlüğü tarafından tespit edilmelidir (TMK md.899/1). Borçlu tüm malvarlığı ile alacaklıya karşı sorumludur. İpotekli borç senetlerinin, kıymetli evrak olma, borçlunun şahsi sorumluluğuna yol açması, malik lehine düzenlenmesinin mümkün olması gibi özellikleri de bulunmaktadır.⁴⁹⁵

İrad senedi, TMK md.903 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, taşınmaz üzerinde taşınmaz yükü (TMK md.839/1) şeklinde kurulmuş bir alacak meydana getirir (TMK md.903/1). İrat senedinde borçlu yüklü taşınmazın malikidir. İrat senetleri kişisel borç doğurmaz.⁴⁹⁶

Taşınır rehni, taşınırın eklentisi ve bütünleyici parçası niteliğindeki semerelerini kapsamaktadır. Taraflarca aksi kararlaştırılabilir.⁴⁹⁷ Taşınır rehminin kurulabilmesi için rehin konusunun alacaklıya teslimi gereklidir. Taşınırın rehin verenin fiili hakimiyetinde kalması halinde rehin hakkı doğmaz (TMK md.939/3). Taşınır rehni asıl alacak, sözleşme faizleri, takip giderleri ve temerrüt faizi gibi alacak kalemlerini teminat altına alır.⁴⁹⁸ TMK'nın taşınır rehnine ilişkin hükümleri uygulamada ticari işletmeler açısından yetersiz

⁴⁹³ Hüseyin Hatemi, *Eşya Hukuku*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, s.140

⁴⁹⁴ Cemre Bedir, "Teminat Kavramı ve İpotek", *İstanbul Barosu Dergisi*, C.95, S.2, 2021, ss.212-231.

⁴⁹⁵ Ali Bora, "İpotekli Borçlanma Araçlarından İpotekli Borç Senedi", *Öneri Dergisi*, C.2, S.7, 1997, s.129-135.

⁴⁹⁶ Oğuz Kürşat Ünal, "İpotekli Borç Senetleri ve İrat Senetlerinin Menkul Kıymet Özelliği", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.2, 2002, ss.1-9.

⁴⁹⁷ Muşul, *a.g.e.*, s.7

⁴⁹⁸ Muşul, *a.g.e.*, s.9

kaldığından, ticari işletmeler yönünden 1971 yılında Ticari İşletme Rehni Kanunu çıkarılmıştır. 6750 sayılı TİTRK⁴⁹⁹, ticari hayatın gereksinimlerinden doğmuştur. Tacirlerin ticari faaliyetleri çerçevesinde kredi kullanılma ihtiyacı doğduğunda, işletmesi için önemli olan unsurlar üzerinde rehin hakkı kurulduğunda, alacaklıya teslimin kendi iş hayatını sekteye uğratması kaçınılmazdır. TİTRK md.1 hükmünde de kanunun amacının teslimsiz taşınır rehni kurulmasının yaygınlaştırılması, taşınır rehninde aleniyetin sağlanması, rehnin paraya çevrilmesinde alternatif yolların sunulmasıyla finansmana erişim kolaylığının sağlanması olduğu anlaşılmaktadır.⁵⁰⁰

Rehin sözleşmesinin tarafları, kredi kuruluşları ile tacir, esnaf, serbest meslek erbabı, çiftçi olabileceği gibi, tacirler veya esnaflar arasında da TİTRK kapsamında rehin sözleşmesi yapılabilir (TİTRK md.3). TİTRK uyarınca rehin sözleşmesi kurulabilecek taşınır varlıklar TİTRK md.5 hükmünde sayılmıştır.⁵⁰¹ TİTRK kapsamında taşınır rehni kurulması halinde, borçlunun taşınır üzerindeki tasarruf yetkisi kısıtlanmaz. Rehin sözleşmesinde, borçlunun rehin konusu taşınır üzerindeki tasarruf yetkisinin kısıtlanacağına dair konulan kayıtlar kesin hükümsüzdür.⁵⁰²

Konkordato mühleti içerisinde rehinli alacaklılar bakımından ne şekilde hareket edileceği İİK md. 295'te belirtilmiştir. Buna göre rehinle teminat altına alınmış alacak için konkordato mühleti içinde rehinli alacaklar için takip başlatılabileceği gibi başlamış takipler de devam eder. Takipler rehin veren kişinin borçlu dışında üçüncü kişi olması halinde, üçüncü kişiye karşı da başlatılabilir. Fakat rehinli malın satışının gerçekleşmesi bölge adliye mahkemesi kararlarına göre mümkün değildir.⁵⁰³ Yargıtay'ın ise üçüncü kişi tarafından verdiği rehin nedeniyle rehinli malın satışının yapılabileceğine yönelik kararları bulunmaktadır.⁵⁰⁴ Doktrinde ise İİK md. 295 hükmü gereği rehinli alacağın satış

⁴⁹⁹6750 Sayılı Kanun (KT:20/10/2016, RG:28/10/2016, YT:01/01/2017)

⁵⁰⁰ Alper Uyumaz-Mehmet Cemil Türk, "Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Düşünceler", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi*, C.25, S.2, Prof. Dr. Ferit Hakan Baykal Armağanı, 2019, ss.1416-1456

⁵⁰¹ TİTRK md.5/1 hükmüne 15/02/2018 tarihinde "p" bendi de eklenmiş olup, rehin sözleşmesinin kapsamı genişletilmiştir.

⁵⁰² Abdurrahman Kayıklık, "Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun Ticari İşlem Kısıtı ve Taraf bakımından Uygulama Alanı", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.23, S.2, 2021, ss.1511-1542

⁵⁰³ Borçlu lehine ipotek tesis eden üçüncü kişiye ait malın da satışının yapılamayacağına dair; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 23. Hukuk Dairesi, E.2020/84, K. 2021/853, 14.04.2021 tarihli kararı: "Şu halde, asıl borçlu hakkında konkordato davası kapsamında verilen tedbir kararının, hem söz konusu kararın niteliği gereği hem de zorunlu takip arkadaşlığı nedeniyle ipotekli taşınmaz malikleri yönünden de hukuki sonuç doğuracağına kabulü gerekir". www.uyap.gov.tr (Erişim tarihi: 24.07.2021) Aynı yöndeki bir başka İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi kararı için bkz: 23. Hukuk Dairesi, E.2020/350, K. 2021/24, 01.02.2021 tarihli karar)

⁵⁰⁴ Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, E.2021/1476, K.2022/3427, 20.06.2022 tarihli karar: "17.07.2003 tarih ve 4949 sayılı Kanunla değişik İİK 289. maddesi de aynı ifadeleri taşımaktadır. 28.02.2018 tarih ve 7101 sayılı Kanun yürürlüğünden önce doktrin maddede belirlenen rehinli malın borçluya ait olması konusunda fikir birliği içindedir. (Gündoğan,

yasağına tabi olabilmesi için, rehinli alacağın borçlunun malvarlığına dahil unsurlar ile teminat altına alınması gerektiğini belirten görüşler vardır.⁵⁰⁵

Rehin hakkının TMK' dan veya TİTRK' dan kaynaklanması konkordato mühleti içerisinde rehinli malın satışının yapılamayacağı sonucunu değiştirmemektedir. Satış yasağının süresi, İİK md. 307 düzenlemesinde yer almaktadır. Buna göre; konkordatonun tasdiki halinde rehinli malların satışının karar tarihinden itibaren bir yılı geçmemek üzere ertelenebileceği belirtilmiştir. İİK md.307 hükmü istisnai bir düzenleme olduğundan rehinli malın satış konusunda özel düzenlemenin uygulanması gerekecektir.⁵⁰⁶

7327 sayılı kanun ile İİK md.295 hükmüne eklenen fıkra ile satış yasağına istisna getirilmiştir. İİK md.295/2 hükmüne göre rehinli malın konkordato projesinde işletme tarafından kullanılmasının öngörülmemesi, rehinli malın kıymetinin düşmesi veya muhafazasının masraflı olması halinde satışa izin verilmesi mümkündür. Satışa izin kararı konkordato mühleti veren asliye ticaret mahkemesi tarafından verilecektir. Satışa izin kararı talep halinde verileceğinden, asliye ticaret mahkemesinin re 'sen satışa izin kararı vermesi mümkün değildir. Talep borçlu tarafından yapılabileceği gibi satış talebinin lehine olması nedeniyle alacaklının da talepte bulunma yetkisi vardır. Satış usulü İİK md.297 düzenlemesine göre yapılır. Bu doğrultuda satışa izin kararı verilebilmesi için; konkordato komiserinin görüşü ve alacaklılar kurulunun muvafakati gereklidir.⁵⁰⁷ Rehlinli malın satışının gerçekleşebilmesi için rehinli malın işletme tarafından kullanılmasının

Postacıoğlu, Üstündağ Kuru) Yargıtay 19. Hukuk Dairesi 20.10.1993 tarih 6282/6805 karar sayılı ilamında da 3. kişi rehlinin konkordato nisabında adı alacak olarak gözönünde bulundurulmasına karar vermiştir. Meseleyi konkordatonun amacı çerçevesinde değerlendirmek gerekir. Konkordato dürüst bir borçlunun belli bir zaman kesiti içerisindeki bütün adı alacaklarını yetkili makamın onayı ve alacaklı çoğunluğunun kabulü ile tasfiyesinin sağlandığı bir icra biçimidir. Bu amacın gerçekleştirilmesi yani konkordatonun başarıya ulaşması için borçlunun malvarlığının korunması gerekir. İİK'nın 295. maddesi de bu amaca hizmet eden bir hüküm içerir. Rehni 3. kişinin vermesi halinde bu rehlin paraya çevrilmesi konkordato talep eden borçlunun pasifine etki etmeyecektir. Bu haliyle 3. kişi tarafından verilen rehlin paraya çevrilmesini konkordato kapsamında engellenmesi kanun koyucunun amaçladığı bir sonuç olarak düşünülemez. İİK 45. maddesi uyarınca alacaklı önce rehne müracaat etmelidir. Maddede rehlin 3.kişi tarafından verilmiş olması durumu ayrı tutulmamıştır. Bu nedenle alacaklının 3. kişi tarafından verilen rehne öncelikle müracaat etmesi, konkordato talep eden borçlunun malını koruma altında tutacak olup, bu husus konkordato kurumunun amacına uygun olacaktır. Bu gerekçeler ışığında alacağı 3. kişi rehniyle temin edilen alacaklının alacağının adı alacak olarak nisaba dahil edilmesi gerektiği gerekçesiyle istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmesi gerekirken, karardaki gerekçelere yer verilmesi doğru olmamış ise de, sonucu itibarıyla doğru olan kararın HMK'nun 370/4 maddesi uyarınca gerekçesi düzeltilerek onanması uygun bulunmuştur.” İntranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:25.11.2022)

⁵⁰⁵ Öztekin vd., a.g.e., s.372

⁵⁰⁶ Anıl Köroğlu, “Rehinli Malın Konkordato Mühleti içinde Paraya Çevrilmesi Yasağı”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.78, S.1,2020, s.139-160

⁵⁰⁷ Nesibe Kurt Konca- Seyhan Selçuk, “Adi Konkordatoda Rehlinli Malın Satış Yasağı ve İstisnaları”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Y.9, S.18, 2021, ss.145-189 ; Rehlinli malın satışının yalnızca borçlu tarafından istenebileceğine yönelik bkznz: Kayhan, a.g.e., ss.172-173 ; Rehlinli malın değerinin düşmesi durumunda rehlinli mal alacaklısının haklarına ilişkin bkznz: Arif Barış Özbilen, “Rehin Konusu Taşınmazın Değer Kaybına Uğraması Karşısında Rehlinli Alacaklının Hakları”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S.2, 2020, ss.1205-1238.

işletme tarafından öngörülmemesi kıymetinin düşecek olması veya muhafazasının masraflı olması gerekir.⁵⁰⁸ Mahkeme tarafından satışa izin kararı verilmesiyle borçluya icra emri gönderilerek başlatılan takibin devam etmesi sağlanabilir. İcra emri, Ticari işlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun bir şekilde gönderilmelidir.

2.3.3. İcra ve İflas Kanunu Md.296 Hükmünden Doğan Muhafaza Tedbirleri

Konkordato talep edenin, konkordato mühleti verilmeden önce karşılıklı olarak edimlerinin ifa edilmesi durumunda herhangi bir sorun doğmamaktadır. Konkordatoya başvuran karşı tarafa olan edimini yerine getirmiş ise diğer taraf sözleşmeden doğan edimini ifa etmemişse konkordato mühletinin bu duruma herhangi bir etkisi olmadığından, konkordato talep edenin genel hükümler çerçevesinde hareket etmesi gerekecektir.⁵⁰⁹ Sözleşmenin taraflarının edimlerini hiç ifa etmeden konkordato mühleti verilmesi durumunda sözleşmelerin akıbeti İİK md. 296 hükmünde düzenlenmiştir.

2.3.3.1. Borçlunun Taraf Olduğu Sözleşmelerin Muacceliyeti ve Haklı Nedenle Fesih

Borçluya konkordato mühleti verilmesi, borçlunun taraf olduğu sözleşmeleri de etkileyecektir. Borçlunun konkordato talep etmesi sözleşmenin karşı tarafını sözleşmeyi sona erdirmeye teşvik edebileceğinden borçlunun taraf olduğu sözleşmelerin devamlılığı kanunla açık bir şekilde hüküm altına alınmıştır (İİK md.296/1-c.1).⁵¹⁰

Doktrinde, İsviçre İcra ve İflas Kanunu'nda da borçlunun mali durumunun iyileşmesine engel olacak nitelikteki sürekli borç ilişkileri, karşı tarafa tazminat ödenmesi şartıyla borçlu tarafından feshedilebileceği belirtilmektedir.⁵¹¹

Konkordato mühleti içerisinde, borçlunun taraf olduğu ve işletmesinin faaliyeti için önemli olan sözleşmeler devam eder. Sözleşmenin diğer tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmemesinin bu açıdan bir önemi yoktur (İİK md.296/1-c.1).⁵¹²

⁵⁰⁸ Kayıhan, a.g.e, s.173

⁵⁰⁹ Altay- Eskiocak, a.g.e.,s.374

⁵¹⁰ Öztekin vd., a.g.e, s.393; Albayrak, a.g.e, s.183; Simil, a.g.e., s.175

⁵¹¹ Budak- Yücel, a.g.m, s.33

⁵¹² Arslan, a.g.e, s.713; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 45. Hukuk Dairesi E. 2022/358, K.2022/443 13.04.2022 tarihli kararında da "Zira İİK 296.maddesinde sözleşmenin karşı tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın, borçlunun konkordatoya başvurması gerekçesiyle sözleşmenin sonlandırılmayacağı düzenlenmiştir. Davacı şirket hastane işlettiğinden, cirounun önemli bir kısmını SGK'lı hastalardan sağlandığı için davacının SGK ile akdetmiş olduğu sözleşmelerin iptali, konkordatonun başarı ihtimalini etkileyecektir. Ayrıca sözleşme hukuki açıdan sona erdirilmeksizin, fiili olarak sona ermesine sonuç doğuracak eylemlerin bulunması da mümkündür. Zira davacının talebine konu ettiği gibi faaliyetinin durdurulması mahiyetindeki işlemler, sözleşmenin eylemli olarak sona erdirilmesi sonucu doğuracaktır. Bu nedenlerle SGK'nın, davacının faaliyetinin durdurulmasına

Kanuni düzenlemede, sözleşmelere yönelik herhangi ölçüt bulunmamakta olup borçlunun taraf olduğu ve işletmenin devamı için önemli olan tüm sözleşmeler bakımından İİK md.296 hükmü uygulanır. Borçlunun konkordato talep etmesi, sözleşmeyi fesih hakkı vermeyeceği gibi alacağı da muaccel hale getirmez.⁵¹³ Kanun hükmünde borçluya konkordato mühleti verilmesi sözleşmenin haklı nedenle fesih sonucunu doğurmayacağı açıkça belirtilmiştir. Haklı nedenle fesih dışında sözleşmeden dönme yoluyla da sözleşmenin sona erdirilmemesi gereklidir. Kanuni düzenlemeyle amaçlanan o alacaklının konkordato mühleti verilmesi gerekçesiyle sözleşmeyi sona erdirmesinin önüne geçmektir.⁵¹⁴

İİK md.296/1 hükmünde yapılan son değişiklikle sözleşmelerin devamının esas olduğu belirtilmiştir. 7101 sayılı kanun md.24 gerekçesinde düzenlemenin amacının borçluya mal veya hizmet sağlayan sözleşmelerin devamlılığının sağlanması olduğuna işaret edilmiştir. İİK Md. 296 kapsamında geçici ve kesin mühlet süresince devam eden sözleşmeler nedeniyle borçların karşılıklı olarak ifa edileceği ifadesi de son kanun değişikliği ile eklenmiştir.⁵¹⁵ Edimlerin karşılıklı olarak ifa edilebilmesi, karşılıklı borç doğuran sözleşmeler bakımından geçerlidir. TBK’da borcun sona erme halleri asıl borca bağlı hak ve borçların sona ermesi, ibra, yenileme, birleşme, ifa imkansızlığı ve takas olarak belirtilmiştir. Konkordato mühletinde borcun fesih nedeniyle sona ermesi, ifa imkansızlığı nedeninden kaynaklanmaktadır. Borcun ifasının imkânsız hale gelmesi sonucu borçlunun da ifa etme yükümlülüğü sona erecektir.⁵¹⁶ Fakat ifa yükümlülüğünün ortadan kalkması nedeniyle alacaklının zararının doğması muhtemeldir. Bu nedenle alacaklının zararının tanzim edilmesi gerekmektedir (TBK md.112). Fesih sebebiyle sözleşmenin diğer tarafının talep edebileceği alacak da konkordatoya tabidir.⁵¹⁷

Borçlu taraf olduğu ve konkordatonun amacına ulaşmasını engelleyen aşırı külfetli sürekli borç ilişkilerini, komiserin uygun görüşü ve mahkemenin izniyle feshedebilir. Borç ilişkisinin konkordato talep eden açısından aşırı masraflı olması,

ilişkin işlemlerinin ve davacı ile yapılan sözleşmelerin SGK tarafından feshinin tedbiren durdurulmasına karar verilmesi gerekmektedir.” İtranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:14.05.2022)

⁵¹³ Dilek Aydemir, “Konkordato Mühletinin Sözleşmelere Etkisi”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.15, S.44,2019, ss.847-884

⁵¹⁴ Özbek vd., *a.g.e.*, s.394

⁵¹⁵ 7327 Sayılı Kanunla eklenen md.4

⁵¹⁶ Barış Özçelik, Sözleşmeden Doğan Borçların İfasında Hukuki İmkânsızlık ve Sonuçları, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.63, S.3,2014, ss.569-622.

⁵¹⁷ Özbek vd.,*a.g.e.*, s.396

ifasının güçlük ve sıkıntı yaratması gibi hallerde aşırı külfetli olduğu varsayılır.⁵¹⁸ Fesih nedeniyle ödenmesi gereken tazminat, konkordato projesine tabi olur (İİK md.296/2, c.1). Fesih yetkisinin kullanılabilmesinin en önemli şartları, aşırı külfetli olması ve konkordato projesinin başarıya ulaşmasını engellemesidir. Feshin geçerli olabilmesi için mahkemenin izni şarttır. Mahkeme tarafından verilecek izin feshin geçerlilik şartı olup, sonradan izin verilmesi feshe geçerlilik kazandırmayacaktır.⁵¹⁹ Komiserin görüşü ve mahkeme izni olmaksızın borçlunun irade beyanından doğan fesih sözleşmenin devamlılığı açısından sonuç doğurmaz. Komiserin görüşü fesih hakkının kötüye kullanılıp kullanılmadığı ve feshi istenen sözleşmenin konkordatonun amacına olan etkisi açısından önemlidir.⁵²⁰ Komiserin uygun görüşünün bulunması halinde mahkeme, sürekli borç ilişkisinin devamlılığının borçlu için aşırı külfetli olduğunun yaklaşık olarak ispat edildiği kanaatine varırsa sözleşmenin feshi için gerekli izni verebilir. Mahkemenin izin kararı ile sözleşmenin feshedilmesi halinde, borçlu aşırı külfetli bir sözleşmedeki edimi ifa etmeyeceğinden sözleşmenin konkordato mühleti içerisinde feshedilmesi konkordatonun amacına ulaşmasını sağlayacak bir muhafaza tedbiridir.

Sözleşmenin feshi ile ödenmesi gereken tazminatın konkordato projesine tabi olduğu belirtilmiş ise de tazminatın niteliğine ilişkin olarak İİK md. 296/2’de herhangi bir düzenleme yer almamaktadır. Konkordato mühleti içerisinde feshedilen sözleşme baştan itibaren geçerli bir sözleşme olduğu için, tazminatın müspet zararı karşılaması gereklidir.⁵²¹ Tazminat konusunda anlaşılabilmesi alacağı çekişmeli hale getirir. Bu nedenle çekişmeli hale gelen alacak yönünden konkordatonun tasdikinden itibaren bir ay içinde dava açılabilir.⁵²²

Sürekli borç ilişkisi doğuran sözleşmeler borçlu tarafından feshedilebilirse de sürekli olmayan borç ilişkileri için fesih hakkı bulunmamaktadır. Konkordato mühleti içerisinde sürekli olmayan borç ilişkisi doğuran sözleşmenin borçlu tarafından feshedilmesi halinde borçlu karşı tarafın uğradığı zararı karşılamalıdır.⁵²³

Konkordatonun bazı sözleşmelere olan etkisini incelemekte de fayda vardır.

⁵¹⁸ Bünyamin Kartal, *Konkordato Mühleti Verilmesinin Sürekli Borç İlişkilerine Etkisi*, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 169.

⁵¹⁹ Koç vd., *a.g.e.*, s.30-31

⁵²⁰ Kartal, *a.g.e.*, s.131-132.

⁵²¹ Müspet zararın belirlenmesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Ş.Deren Gündüz, *Olumlu Zarar*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, ss. 347-485.

⁵²² Cenk Akil, “Konkordato Prosedürü Çerçevesinde Sürekli Borç İlişkilerinin Feshi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.32, S.143, 2019, ss.221-233

⁵²³ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.397; Simil, *a.g.e.*, s.187

i. Konkordatonun Kefalet Sözleşmelerine Etkisi

Kefalet sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir (TBK md.581).

Kefalet, Roma Hukuku'nda da borcun teminat altına alınabilmesi için uygulanırdı. Kefil, esas borçlunun borcunu alacaklı ile yapılan sözlü bir sözleşme ile taahhüt ederdi. Roma Hukuku'nda en yaygın olan kefalet sözleşmesi sözlü akit olan stipulatio ile yapılan kefalet sözleşmesi idi. Roma Hukuku'nda ilk dönemlerde kefilin kefaleti müteselsil kefalet iken sonradan kefilin kefaleti adi kefalet olmuştur.⁵²⁴

Kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için mevcut bir borç bulunmalıdır (TBK md.582/1-c.1). Kefil, kefalet ehliyetine sahip olmalıdır. Kefalet sözleşmesi yazılı bir şekle tabi olup, kefil olunan miktarın açıkça yazılması gereklidir (TBK md.583/1). Kefilin sorumlu olacağı azami miktar, kefalet tarihi ve müteselsil kefillik halinde bu durumun kefilin el yazısıyla yazılmalıdır. Eşlerden biri yalnızca diğer eşin rızası ile kefil olabilir. Eş rızası sözleşmenin kurulma anına kadar verilmelidir. Eşler arasında boşanma davasının devam etmesi veya tarafların ayrılık kararı nedeniyle ayrı yaşamaları halinde eş rızası aranmaz.⁵²⁵ Asıl borç sona erdiğinde kefalet sözleşmesi de sona erer.

TBK'da kefalet sözleşmesi türleri; adi kefalet, müteselsil kefalet, birlikte kefalet, kefile kefil ve rücu kefil olarak sayılmıştır. TBK da düzenlenen kefalet sözleşmesi türlerinin incelenmesi faydalı olacaktır.

Adi kefalette borçluya başvuru yapılmaksızın kefilin doğrudan takibi mümkün değildir (TBK md.585/1-c.1). Fakat bazı durumlarda alacaklının borçluya başvurmaksızın kefile başvurması mümkündür. Buna göre borçlu hakkında yapılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alınması, borçlu aleyhine takip yapılmasının Türkiye'de imkânsız hale gelmesi, borçlunun iflasına karar verilmesi veya borçluya konkordato mehli verilmesi halinde doğrudan kefile başvuru yapılabilir (TBK md.585/1-c.2).

Kefalet sözleşmesinden önce veya kefalet sırasında alacağın rehin ile de güvence altına alınmış olması halinde alacaklı alacağını öncelikle rehin konusundan karşılayabilir.

⁵²⁴ Bülent Tahiröğlu, “ Roma Hukukunda Borcun Teminatlarından Kefalet”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.42, S.1, 1976, ss.323-340

⁵²⁵ Muzaffer Şeker, *Kefalet ve Avalde Eşin Rızası*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2017, s.24; Zeynep Yorulmazer, “6098 Sayılı Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Kefalet Sözleşmeleri”, *Bursa Barosu Dergisi*, C.38, S.94, 2014, s.71-72

Borçlunun iflasına karar verilmesi veya borçluya konkordato mühleti verilmesi durumunda ise alacaklının böyle bir hakkı yoktur (TBK md.585/2).

Müteselsil kefalette kefil, müteselsil sıfatıyla veya bu anlama gelen herhangi bir ifade ile borç altına girmişse alacaklı, borçluyu takip etmeksizin veya taşınmaz rehnini paraya çevirmeksizin kefile başvurabilir. Müteselsil kefalette kefalet sözleşmesinin taraflarını alacaklı ve kefil oluşturur.⁵²⁶ Müteselsil kefile doğrudan başvuru yapabilmek için de borçluya yapılan ihtarın sonuçsuz kalması, borçlunun ifada gecikmesi ve borçlunun ödeme güçsüzlüğü içinde bulunması gereklidir (TBK md.586/1). TBK md.585/2 ‘de kefile doğrudan başvuru yapılmasının istisnaları bulunmaktadır. Buna göre alacağın teslimine bağlı taşınır rehni ile güvence altına alınmış olması halinde öncelikle rehnin paraya çevrilmesi gereklidir. Rehin paraya çevrilmeden önce kefile başvurulamaz (TBK md.586/2-c.1). Alacağın rehnin paraya çevrilmesi ile karşılanmayacağını önceden hâkim tarafından belirlenmesi, borçlunun iflas etmesi veya borçluya konkordato mehli verilmesi gibi durumlarda rehin paraya çevrilmeden de kefile başvurulması mümkündür (TBK md.586/2, c.2).

Birden çok kişinin aynı borç için, kendi borcu yönünden adi kefil gibi diğerlerinin payı için ise kefile kefil gibi sorumlu olmaları halinde birlikte kefalet söz konusu olur (TBK md.587/1).⁵²⁷ Borçluyla birlikte veya müteselsil kefil olarak yükümlülük altına giren her kefil borcun tamamından sorumludur (TBK md.587/2-c.1). Kefil, kendisiyle birlikte veya kendisinden önce kefil olan ve Türkiye’de hakkında takip yapılması mümkün olan kişilere karşı takip yapılmadıkça kendi payından fazla ödeme yapmaktan kaçınabilir (TBK md.587/2-c.2).

Birbirinden bağımsız olarak aynı borç için kefil olan her kefil kefalet borcunun tamamından sorumludur. Borcu ödeyen kefil aksi kararlaştırılmadıkça diğer kefillere toplam kefalet miktarındaki payı oranında rücu edebilir (TBK md.587/4).

TBK md.588 hükmünde kefile kefil ve rücu kefil tanımlanmıştır. Kefile kefil, alacaklıya kefilin borcu için güvence verir. Kefile kefil, kefile birlikte adi kefil gibi sorumludur (TBK md.588/1). Rücu kefil ise kefilin borçludan rücu alacağı için güvence verir (TBK md.588/2).

⁵²⁶ Özlem Acar, *Türk Borçlar Hukukunda Müteselsil Kefalet Sözleşmesi*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2015, s.6

⁵²⁷ Efe Can Yıldırım, *Birlikte Kefalet*, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2018, s.10

İflas ertelemenin yürürlükte olduğu dönemde borçlu şirket hakkında verilen iflas erteleme kararı borçlu şirket hakkında etkisini göstermekte ve şirket borçlarına kefil olan üçüncü kişiler yönünden takiplerin durması gibi bir durum söz konusu değildir. Yani şirket alacaklısı kefile başvurarak alacağını tahsil edebilirdi.⁵²⁸

Borçlu, konkordato mühleti verilmesi için başvuruda bulunurken kefalet ilişkilerini de belirtmelidir. Uygulamada genellikle şirketlerin kullandıkları ticari krediler için şirket ortakları da müteselsil kefil olmaktadır. Bu bağlamda, konkordato tasdik şartları yargı kararlarına göre şirket ortağı olan müteselsil kefiller ve borçlu şirket için ayrı ayrı değerlendirilmelidir.

TBK md. 594/2 hükmünde borçlunun konkordato talep etmesi halinde alacaklının yapması gerekenler belirtilmiştir. Düzenlemeye göre borçlunun konkordato talep etmesi halinde alacaklı, alacağını kaydettirmek ve alacağının korunması için gerekeni yapmalıdır. Alacaklı, borçluya konkordato mühleti verildiğini öğrenince durumu kefile bildirmelidir.⁵²⁹

Konkordato mühletinin sonuçları, alacaklı ve borçlu bakımından geçerli olduğu için alacaklının konkordato mühleti içerisinde kefile başvurmada bir sakınca bulunmamaktadır. Alacaklı, kefile karşı icra takibi yapabileceği gibi başlamış olan icra takibine de devam edebilir. Yargıtay 19. Hukuk Dairesi'nin 2014/15824 E.-2015/13101 K. sayılı kararında konkordato mühleti verilen borçlunun kefile karşı başlatılan icra takibine yapılan itirazın haksız olduğu belirtilmiştir.⁵³⁰ Konkordatonun kefalet sözleşmesine olan etkilerinin tespitinde yukarıda belirtilen kefalet türlerinden hangisinin uygulandığının da tespiti önemlidir. Örneğin adi kefalette, her ne kadar alacaklı borçluya başvuru yapmaksızın kefile başvuru yapamayacak ise de TBK md. 585/1 hükmü gereği

⁵²⁸ Murat Serhat Sarısözen, "İflas Ertelemede Tedbir Kararının Üçüncü Kişilere Tesiri", *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11-12, S.1-2, 2016, ss. 710-731.

⁵²⁹ Dilek Aydemir, "Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkisi", *Medeni Usul ve İcra- İflas Hukuku Dergisi*, C.15, S.43,2019, ss.519-559

⁵³⁰ Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, E. 2014/15824, K. 2015/13101, 20.10.2015 tarihli karar:" Mahkemece iddia, savunma, toplanan delillere ve bilirkişi raporlarına göre, davalıların savunmalarında belirttikleri ipoteğin asıl ve borçlu lehine verildiği, davalıların üstlendikleri müşterek borç ve müteselsil kefalet için tesis edilmediği, İİK'nun 45. maddesinin borçlu için düzenlenmiş olup, kefiller hakkında uygulanamayacağını, alacaklının, asıl borçluya müracaat ve rehinleri paraya çevirmeden önce kefiller aleyhine icra takibinde bulunabileceği, borçlunun konkordato mehli istemiş olması halinde, ipoteğe başvurulmadan doğrudan kefile müracaatı mümkün olması nedeniyle davalıların takibe itirazlarının haksız olduğu, davacının takip tarihi itibarıyla 6.415.009,71 TL anapara ile 56.189,61 TL işlemiş ve 2.809,45 TL vergisinden dolayı alacaklı olduğu ayrıca teminat mektubu nedeniyle 75.000 Euro depo talebinde bulunabileceği, yargılama sırasında çek yapırları davacı bankaya iade edildiğinden bu konudaki takibin konusuz kaldığı ancak davacı bankanın dava açmakta haklı olduğu gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiş, hüküm taraf vekillerince temyiz edilmiştir. Dosyadaki yazılara kararın dayandığı delillerle gerektirici sebeplere, delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, taraf vekillerinin yerinde görülmeven bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONANMASINA" intranet.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi:22.12.2022)

doğrudan kefile başvurma imkanına sahiptir.⁵³¹ Adi kefile başvurulabilmesi için borçluya konkordato mühleti verilmesi yeterlidir. Konkordatonun tasdiki gerekli değildir.⁵³²

Müteselsil kefalette de borçluya konkordato mühleti verilmesiyle birlikte alacaklının, borçluya karşı takip yapmaksızın veya rehni paraya çevirmeksizin kefile başvurusu mümkündür.⁵³³ Konkordato mühleti içerisinde bazı şartların yerine getirilmesi halinde kendisine karşı takip başlatılmasını engelleyebilir. Buna göre, kefil aynı teminat karşılığında, hâkimden mevcut rehinler paraya çevrilinceye kadar ve borçlu hakkında yapılan takip sonucunda kesin aciz belgesi alınıncaya veya konkordato kararına kadar kendisine karşı yöneltilen takibin durdurulmasına karar verilmesini isteyebilir (TBK md.590/2). Kefilin göstereceği aynı teminatın, HMK md.392 hükmü gereği alacaklının muhtemel zararlarını karşılayabilmesi gerekir.

Alacaklının kefile karşı takip başlatarak alacağını elde etmesi halinde alacaklı konkordato alacaklısı sıfatını kaybeder. Bu durumda kefil borçlunun alacaklısı olur. Rücu hakkı olan kefilin alacağını konkordato komiserine bildirmesi şarttır.

İİK md.303 hükmü, 7101 sayılı kanunun 31. Maddesi ile değişikliğe uğramıştır. Fakat bu düzenleme konkordato mühletine ilişkin olmayıp konkordatonun tasdikinden sonrasında kefile karşı ileri sürülebilecek hakları içermektedir. İİK md.303/1 hükmüne göre konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklı kefile karşı tüm haklarını muhafaza eder. Örneğin; konkordato projesinde alacaklıların alacaklarını belirli bir vade veya tenzilat ile kavuşacakları öngörülmüşse de İİK md.303/1 gereği alacaklı kefilinden alacağının tamamını isteyebilir.⁵³⁴ İİK md.303 hükmünden konkordatoya muvafakat eden alacaklıların da faydalanması mümkündür.

Konkordatoya muvafakat eden alacaklı da kendi haklarını kefile ödeme karşılığında devir teklif edebilir. Bunun için alacaklılar toplantısının yeri en az on gün önceden haber verilmelidir (İİK md.303/2).

Alacaklının haklarına zarar gelmeden kefile konkordato müzakerelerine katılma yetkisi verebilir. Alacaklı kararı kabul taahhüdünde bulunabilir (İİK md.303/3).

⁵³¹ Burak Özen, *Makaleler- Tebliğler*, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2021, s.363; Sarısözen, *a.g.e.*, s.169; Levent Börü-Şafak Parlak Börü, “Konkordatonun Kefalet Sözleşmesine Etkileri”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.78, S.3, 2020, ss.1239-1277

⁵³² Özen, *a.g.e.*, s.364; Gülçin Elçin Grassinger, “Yeni Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Kefilin Defi, İtirazları ve Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, ss.119-130

⁵³³ Özen, *a.g.e.*, s.372

⁵³⁴ Börü-Parlak Börü, *a.g.m.*, s.1259

ii. Konkordatonun Kira Sözleşmesine Etkisi

Kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanmasını da kiracıya bıraktığı buna karşılık ise kiracının da kararlaştırılan kira bedelini ödediği sözleşmedir (TBK md.299). Kira sözleşmesinde kiracının ve kiraya verenin kanunda düzenlenen birtakım borçları ve yükümlülükleri vardır. Buna göre kiraya verenin teslim borcu, vergi ve benzeri yükümlülüklere katlanma borcu, yan giderlere katlanma borcu, kiralanda bulunan ayıplardan sorumlu olması gibi yükümlülükleri bulunmaktayken, kiracının ise kira bedelini ödeme, özenle kullanma ve komşulara saygı gösterme borcu, temizlik ve bakım giderlerini ödeme borcu, kiralandaki ayıpları kiraya verene bildirmek gibi borçları bulunmaktadır.

Kira sözleşmeleri belirli veya belirli olmayan bir süre için yapılabilir (TBK md.300). Kira sözleşmeleri sürekli borç doğuran bir sözleşme niteliğinde olduğundan konkordato mühleti içerisinde kira borcunun akıbeti önem arz etmektedir. Kiracının konkordato talep etmesi halinde kira veren TBK md.331 kapsamında sözleşmeyi feshedebilecektir. TBK md.331/1 gereği sözleşmenin feshi için kira ilişkisinin çekilmez hale gelmesi gereklidir. Konkordato mühleti verilmesi kiraya veren için çekilmez bir hal almış ise olağanüstü fesih sebebinin gerçekleştiği kabul edilmelidir. Kiracıya konkordato mühleti verilmesi ve bu durumun kiraya veren yönünden çekilmez bir hal alması da fesih için yeterli olmayıp, olağanüstü fesih şartlarına uyulmalıdır.⁵³⁵ Örneğin taşınmaz kiralarda ve taşınır yapılara ilişkin kira sözleşmelerinde fesih bildirim süresi olan üç aylık süreler göz önüne alınmalıdır. Kira sözleşmesinin olağanüstü sebepler nedeniyle feshi halinde kiracının meydana gelen zararları tazmin edilmelidir.

Kiracı borçluya konkordato mühleti verilmesiyle, geçici mühletten sonra doğan kira borcunun konkordato şartlarına bağlanmadan ödenmesi ve gerektiği takdirde alacaklı kiraya veren tarafından borcun tahsili için icra takibi yapılabilmesi gerekir.⁵³⁶

TBK md. 331 hükmü gereği sözleşmenin feshedilebilmesi için aynı zamanda İİK md. 296/1 hükmünün şartları da yerine getirilmelidir. Her ne kadar borçluya konkordato mühleti verilmesi sözleşmelerin feshi için haklı sebep sayılamayacak ise de İİK md.296/2 gereği konkordatonun amacının başarıya ulaşmasını engelleyen aşırı külfetli borç

⁵³⁵ Banu Bilge Sarihan, “Konkordatonun Kira Sözleşmesine Etkisi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.3, S.1,2020, ss.83-98

⁵³⁶ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*,s.376

ilişkileri komiserin uygun görüşü ve mahkeme izni ile feshedilebilir. Fesih tazminatı da konkordato projesine tabidir.

Konut ve çatılı iş yeri kira sözleşmelerinde kiraya verenin konut veya işyeri ihtiyacı, kiralananın yeniden inşası, yeni malikin gereksinimi, tahliye taahhüdü gibi tahliye şartlarının gerçekleşmesi halinde borçluya konkordato mülleti verildiği dikkate alınmaksızın borçlu tahliye edilebilecektir.⁵³⁷ Çünkü TBK'nın aradığı tahliye şartlarının

⁵³⁷ Albayrak, a.g.e, s.421; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 49. Hukuk Dairesi, E.2020/3780, K.2022/763, 06.04.2022 tarihli kararı: "1 yıl süreli kesin müllet kararı verildiği, kesin müllet içerisinde borçlu aleyhine 6183 Sayılı Kanuna göre yapılan takiplerde dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamayacağına ve evvelce başlamış takiplerin durmasına, ihtiyati haciz kararlarının uygulanmamasına, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetlerin işlemeyeceğine, müllet sırasında taşınır veya taşınmaz rehni ile temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehlin paraya "çevrilmesi yoluyla takip başlatılabileceğine veya başlamış olan takiplere devam edilebileceğine ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamayacağına ilişkin tedbir kararı verildiği, aynı mahkemeye 10/03/2020 tarihli ara karar ile "borçlu şirket yönünden konkordato ilanından sonra doğmuş olan kira alacaklarının konkordato tedbiri kapsamında olmadığından ayrıca bir karar verilmesine yer olmadığına" karar verildiği, bu ara karar da nazara alındığında kira alacağına ilişkin takip yapılmasını yasaklayan bir tedbir kararı bulunmadığı, bu durumda itiraz sebepleriyle bağlı olarak yapılan inceleme sonucunda, konkordato nedeniyle borcu kabul etmediğine ilişkin davalı/takip borçlusunun takibe itiraz dilekçesi göz önüne alındığında açıkça ve ayrıca kira sözleşmesine, kira sözleşmesindeki imzasına, talep edilen aylık kira miktarlarına karşı çıkmadığına göre 2004 sayılı İİK'nın 269/2 maddesi gereğince taraflar arasındaki kira ilişkisinin uyumsuzluk konusu olmaktan çıktığı, ancak davalının istinaf aşamasında dosyaya ödeme belgeleri sunduğu, davanın her aşamasında ödeme iddiasında bulunularak ödeme belgesi sunulabileceği dikkate alınarak yapılan ödemeler de değerlendirilmek suretiyle sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiği, anlaşılmıştır." İtranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:14.05.2022); İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 49. Hukuk Dairesi, E.2022/2547, K.2022/1855, 21.09.2022 Tarihli kararı: "... kesin müllet içerisinde borçlu aleyhine 6183 Sayılı Kanuna göre yapılan takiplerde dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamayacağına ve evvelce başlamış takiplerin durmasına, ihtiyati haciz kararlarının uygulanmamasına, bir takip muamelesi ile kesilebilen zamanaşımı ve hak düşüren müddetlerin işlemeyeceğine, müllet sırasında taşınır veya taşınmaz rehni ile temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehlin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabileceğine veya başlamış olan takiplere devam edilebileceğine ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamayacağına ilişkin tedbir kararı verildiği, aynı mahkemeye 10/03/2020 tarihli ara karar ile "borçlu şirket yönünden konkordato ilanından sonra doğmuş olan kira alacaklarının konkordato tedbiri kapsamında olmadığından ayrıca bir karar verilmesine yer olmadığına" karar verildiği, bu ara karar da nazara alındığında kira alacağına ilişkin takip yapılmasını yasaklayan bir tedbir kararı bulunmadığı, kaldı ki takibin de geçici müllet kararı verilmeden önce 10.01.2019 tarihinde başlatıldığı, bu durumda itiraz sebepleriyle bağlı olarak yapılan inceleme sonucunda, konkordato nedeniyle borcu kabul etmediğine ilişkin davalı/takip borçlusunun takibe itiraz dilekçesi göz önüne alındığında açıkça ve ayrıca kira sözleşmesine, kira sözleşmesindeki imzasına, talep edilen aylık kira miktarlarına karşı çıkmadığı, takip tarihi itibarıyla 2019 yılı Ocak ayı kirasının muaccel olduğu, kira sözleşmesinin hususi şartlar kısmının 7. maddesi uyarınca diğer ay kira bedellerinin de muaccel hale geldiği, kiracının tacir olması nedeniyle muacceliyet şartının geçerli olduğu, davalı borçlunun icra takibine itirazında belirtilen hususları İİK 269/c maddesinde belirtilen belgelerle ispat edemediği, davalının icra takibindeki borçtan sorumlu olduğu," İtranet.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi:19.12.2022)Konkordato mülleti verilmeden önce doğmuş kira alacaklarına ilişkin icra takibi başlatılabileceğine dair İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 12. Hukuk Dairesi, E.2021/1980, K.2022/469, 23.02.2022 tarihli karar " tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dayandıkları belgelere, takibe konu alacağın geçici müllet kararından sonraki doğmuş aylara ilişkin konkordatoya tabi olmayan kira bedeli olmasına, bu itibarla davalı hakkında takip yapılabilmesinin usulen mümkün olmasına, ilk derece mahkemesinin kararında yazılı gerekçelere göre istinaf sebepleri ile sınırlı olmak üzere ve kamu düzenine aykırılık bulunmayan karara yönelik istinaf başvurusunun HMK'nun 353/1-b(1) maddesi uyarınca esastan reddine karar verilmiştir.intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:14.05.2022) ; Kira sözleşmesi nedeniyle borçluya konkordato mülleti verilmesiyle tahliye davası açılabilmesine dair Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 15. Hukuk Dairesi, E.2019/3150, K.2021/1618, 05.07.2021 tarihli kararı, " 7101 sayılı kanunla değişik İİK'nun 294/1.maddesinde müllet içinde borçlu aleyhine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamayacağı ve evvelce başlamış takiplerin duracağı düzenlenmiş ise de konkordato mülleti verilmesine ilişkin kararın davalara etkisinden söz edilmemiştir. Borçlu hakkında "hiçbir takip yapılamaz ve evvelce başlamış takipler durur" ise de, konkordato mülleti verilmesinden önce yapılan (veya tedbiren durdurulan) takiplere ilişkin olarak itirazın iptali, borçtan kurtulma, itirazın kaldırılması ve tahliye gibi takiplere dayalı davaların açılmasına bir engel bulunmamaktadır. Takip hukukuna ilişkin verilen tedbirin mahkemeye verilecek kararların infazı aşamasında dikkate alınarak uygulanması mümkündür. Öte yandan, konkordato borçlunun mamelekini korumak amacıyla konulmuş bir düzenleme olup,kira bedeli zorunlu işletme giderlerinden olması nedeniyle konkordato mülleti süresi içerisinde de, konkordato ilanından sonra da konkordato komiseri tarafından ödenmesi gereken giderlerdendir. Kira sözleşmesi ile

gerçekleşmesi İİK md.296 da belirtilen haklı neden şartını oluşturacaktır. Borçluya konkordato mühleti verildikten sonraki dönemlere ilişkin olarak da kira borcu işlemeye devam edecektir. Kira sözleşmesinin niteliği kira borcunun da konkordato mühletinde muaccel olmayacağı düşünüldüğünde kiraya veren uzun bir süre kira alacağına kavuşamayacaktır. Bu durum da kiraya veren açısından kira ilişkisini çekilmez bir hale getirecektir.⁵³⁸

iii. Konkordatonun İş Sözleşmelerine Etkisi

İş sözleşmesi, İş Kanunu⁵³⁹ md. 8 hükmünde sözleşmenin bir tarafının bağımlı olarak iş görmeyi, diğer tarafın ise ücret ödemeyi üstlenmesinden oluşan bir sözleşme olarak tanımlanmıştır. İş sözleşmesinde ücret unsuru önemli bir unsurdur. İşçisini çalışmasının karşılığı olarak ücret ödenmesi gerektiği kanuni düzenlemede yer almakla birlikte AY md.18 hükmünde de angarya yasağı düzenlenerek, kimsenin zorla çalıştırılmayacağı temel haklar arasındadır (AY md.18/1).

İİK md.206/4 hükmünde birinci sıra alacaklar arasında işçi alacakları da yer aldığından işçi alacakları konkordatoya dahil değildir. Konkordato mühleti içerisinde iş sözleşmesinin tazminat gerektirecek şekilde sona ermesi halinde alacakların konkordato mühletinin doğurduğu sonuçlardan etkilenmeksizin tahsili mümkündür.⁵⁴⁰

İİK md.305/1-d düzenlemesi gereği, borçlu tarafından sunulan konkordato teklifi alacaklılar tarafından belirli bir vade veya tenzilat ile kabul edilse dahi işçi alacaklarının tamamı ödenmelidir. Ücret Garanti Fonu Yönetmeliği ve İşsizlik Sigorta Kanunu'na göre işverenin konkordato ilan etmesi durumunda hizmet akdine dayanarak çalışan işçinin üç aylık maaşı Ücret Garanti Fonu'ndan ödenir (ÜGFY Geçici md.2).⁵⁴¹

İİK md. 296 hükmü gereği konkordato talep edilmesi, borçlunun taraf olduğu sözleşmelerde fesih hakkı vermez. Sadece borçlunun taraf olduğu ve borçluya aşırı külfet olan borç ilişkileri komiserin uygun görüşü ve mahkeme onayı ile feshedilebilir. Fesih nedeniyle ödenmesi gereken tazminat da konkordato projesine tabi olur (İİK md.296/2). İş Kanunu md.25 hükmünde iş sözleşmesinin haklı nedenle feshi için gerekli şartlar

bir adet traktörün aylık 4500 TL bedelle davalıya kirayaverilmesi kararlaştırılmış olup sözleşme ile traktörün davalıya teslim edildiği anlaşılmaktadır.Davalı-kiracı yazılı belge ile kiralananın iade edildiğini kanıtlayamadığına göre takibe konu olan kira bedellerinden sorumludur.” İntranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:19.12.2022)

⁵³⁸ Altay- Eskiocak, a.g.e, s.163

⁵³⁹ 4857 Sayılı Kanun, KT:22/05/2003, RG:10/06/2003, YT:10/06/2003

⁵⁴⁰ Özgür Oğuz, Konkordatonun İş Sözleşmelerine Etkisi, *Legal Hukuk Dergisi*, C.17, S.95,2019, ss.1123-1140

⁵⁴¹ Aziz Serkan Aslan, Konkordatonun İşçi Alacaklarına Etkisi, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.32, S.142,2019, ss.249-272

sayılmış olup, işverenin konkordato talep etmesi işçi bakımından sözleşmenin feshini istemek hakkını doğurmaz.⁵⁴²

2.3.4. İcra ve İflas Kanunu Md.297 Hükmünden Doğan Muhafaza Tedbirleri

Geçici mühlet kararıyla borçlunun malvarlığının korunmasına yönelik tedbir kararlarının alınması gerektiği kanunda açıkça belirtildiğinden, borçlunun malvarlığının korunabilmesi için borçlunun yapacağı işlemlerin kanun gereği sınırlandırılması gerekmiştir. İİK md. 297 hükmü konkordato mühletinin borçlu bakımından sonuçlarını düzenlemiştir. 7101 sayılı kanunu md.25 gerekçesinde borçlunun ticari faaliyetlerine devam etmesinin öngörüldüğü, borçlunun ticari faaliyetlerine komiserin nezaretinde devam edeceği belirtilmiştir. İİK md. 297 düzenlemesi borçlunun tasarruf yetkisi açısından önemlidir. Bu madde ile borçlunun serbest iradesi ile bazı işlemleri yapması yasaklandığı gibi mahkemenin de bazı işlemleri konkordato komiserinin iznine bağlı kılması mümkündür. Kanunda tahdidi olarak sayılan işlemlerin kıyas veya yorum yoluyla genişletilemez.⁵⁴³ Bölge adliye mahkemesi kararlarında borçluya geçici mühlet kararı verilmesiyle mahkeme tarafından borçlunun malvarlığının korunması için mahkemece alınacak muhafaza tedbirlerinin kapsamına giren İİK md. 297/2 hükmünde belirtilen tedbirlerin kanundan doğan muhafaza tedbirleri olduğuna yer verilmektedir.⁵⁴⁴

2.3.4.1. Borçlunun Tasarruf Yetkisi

Tasarruf yetkisi, bir hak veya hukuki ilişki doğrudan icra edebilme yetkisi olarak tanımlanabilir.⁵⁴⁵

Konkordato mühletinde borçlunun tasarruf yetkisi mahkeme tarafından tamamen kaldırılmamaktadır. Borçlu, ticari hayatına devam edebilecektir.⁵⁴⁶ Konkordato mühletinde borçlu komiser gözetiminde işlemlerine devam edebilir (İİK md.297/1-c.1). Borçlunun tasarruf yetkisi sadece bazı işlemler yönünden alacaklıları ve üçüncü kişilerin korunabilmesi için kısıtlanmaktadır.⁵⁴⁷ Borçlunun tasarruf yetkisinin kısıtlanma anı, işlemlerin geçerliliği bakımından önemlidir. Borçlunun tasarruf yetkisinin mahkeme

⁵⁴² Oğuz, *a.g.m.*, s.1137

⁵⁴³ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.173

⁵⁴⁴ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, E. 2022/406- K. 2022/519 sayılı 21.04.2022 tarihli karar

⁵⁴⁵ Albayrak, *a.g.e.*, s.111

⁵⁴⁶ Oğuz Atalay, *Konkordatonun Uygulamada Ortaya Çıkan Güncel Sorunları*, On İki Levah Yayıncılık, ss.10-13; Kuru vd., *a.g.e.*, s.635; Üstündağ, *a.g.e.*, s.197; Fikret Sami Tiyek, "İflas Dışı Konkordato Bağlamında Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılar, Sözleşmeler ve Borçlu Bakımından Doğurduğu Sonuçlar", *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, C.8, S.2,2021, ss.595-620.

⁵⁴⁷ Simil, *a.g.e.*, s.103; Albayrak, *a.g.e.*, s.111-112

tarafından geçici mühlet kararı verilmesiyle sınırlanacağından konkordato talep tarihi veya geçici mühletin ilan tarihinin tasarruf yetkisine etkisi bulunmamaktadır.⁵⁴⁸ Doktrinde konkordato komiserinin borçlu üzerinde denetim yetkisi olduğu ifade edilmektedir.⁵⁴⁹

Borçlunun konkordato komiseri nezaretinde faaliyetini sürdürmesi nedeniyle konkordato komiserinin borçluya talimat verme yetkisi de bulunmaktadır. 7101 sayılı kanunun md.25 gerekçesinde mahkemenin bazı işlemlerin konkordato komiserinin izni ile veya borçlu yerine konkordato komiserinin işlem tesis edebileceğine yer verilmiştir. Komiser talimatlarına karşı asliye ticaret mahkemesine şikâyetle bulunulabilir (İİK md.290/4). Konkordato komiserinin borçlunun malvarlığı üzerinde tasarruf yetkisi yoktur. Konkordato komiserinin tasarruf işleminde bulunabilmesi için asliye ticaret mahkemesi tarafından karar verilmesi gerekir.⁵⁵⁰

Borçlunun konkordato mühleti içinde serbestçe tasarruf yetkisi ile yaptığı işlemler bakımından tasarrufun iptali davası açılabilir. Borçlu aleyhine, tasarrufun iptali davası açılmasının komiserin izninin veya mahkemenin onayının gerekmediği işlemler yönünden tasarrufun iptali davası açılmasında konkordato mühleti verilmeyen dönemlerdeki tasarruflar arasında fark bulunmamaktadır.⁵⁵¹

Konkordato mühleti verilen borçlunun komiser gözetiminde işlemlerine devam etmesi nedeniyle borçlunun fiil ehliyetinin sınırlandırıldığı söylenebilir. Fiil ehliyeti, kişilerin kendi fiilleriyle hak sahibi olma, borçlanma ve bu hak ve borçlardan sorumlu tutulabilmesini ifade eder.⁵⁵² Konkordato mühletinde borçlunun bazı işlemleri yapamaması mahkeme tarafından belirlenecek işlemlerin konkordato komiseri gözetiminde yapılması gibi hususlar göz önüne alındığında borçluya TMK md. 429 gereği yasal danışman atanmış gibi fiil ehliyetlinin belirli işlemlerle sınırlı kalmak kaydıyla sınırlandırıldığı anlaşılmaktadır. Gerçekten de TMK md 429 hükmü incelendiğinde, kendisine yasal danışman atanan kişinin korunabilmesi için belirli işlemler yönünden

⁵⁴⁸ Mesut Köksoy, “İcra ve İflas Kanunu’nun 297’nci Maddesinin İkinci Fıkrasında Öngörülen Tasarruf Sınırlamaları Bakımından Üçüncü Kişinin İyiniyetinin Korunması Sorunu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 26, S.2, 2022, ss.259-286.

⁵⁴⁹ Kuru, *a.g.e.*, s.434; Üstündağ, *a.g.e.*, s.198

⁵⁵⁰ Simil, *a.g.e.*, s.107-109

⁵⁵¹ Tunç Yücel, *a.g.e.*, s.175-176.Tolga Akkaya, “Konkordatonun Tasarrufun İptali Davasına Etkisi”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, S.1, 2021, s.221-252 ; Mahkeme veya konkordato komiserinin izniyle yapılan işlemlere yönelik olarak da tasarrufun iptali açılabilmesine dair ayrıntılı bilgi için bkz: Güray Erdönmez, *Konkordato Mühleti Alan Borçlunun Yaptığı İşlemlere Karşı Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi?*, Lexpera Blog, 20.03.2019 (Erişim Tarihi:21.12.2022)

⁵⁵² Hatemi,*a.g.e.*, s.15

yasal danışmanın görüşü gerekmektedir. Kanun maddesinde belirtilen yasal danışman görüşü sınırlı ehliyetlinin işlemi yapıp yapamayacağı konusunda önem arz eder.⁵⁵³ Kanımızca, borçlunun belirli işlemleri yapmasının yasaklanması ve işlemlere komiser gözetiminde devam etmesi fiil ehliyetini tam anlamıyla kullanamaması sonucunu doğurduğundan fiil ehliyetinin kanunda belirtilen belirli işlemler yönünden sınırlandırıldığı sonucu doğurmaktadır.

Konkordato mühleti içerisinde borçlunun komiser gözetiminde işlemlerine devam etmesi kural olsa da mahkemenin bazı işlemleri konkordato komiserinin izni ile yapılmasına karar vermesi veya işlemlerin doğrudan konkordato komiseri tarafından da yapılması mümkündür. Borçlunun komiserin gözetiminde olması aynı zamanda komiserin denetimini de kapsar. Mahkeme tarafından konkordato mühleti verirken özel borç ilişkilerine yönelik tasarruf yetkisi kısıtlaması yapılmaması durumunda konkordato komiserinin gözetim yetkisi bulunduğu kabul edilmelidir.⁵⁵⁴ Komiserin gözetim yetkisi denetimle sınırlı olduğundan komiserin borçlu yerine geçerek işlem tesis etmesi mümkün değildir. Komiserin borçlu yerine işlem yapabilmesi için mahkeme karar vermelidir (İİK md.297/1-c.2). İİK md. 297/1 maddesi gereği komiserin gözetimi altında olunması nedeniyle komiserin talimat verme yetkisi bulunmaktadır. Borçlu talimatlara aykırı olarak işlem tesis etse dahi üçüncü kişiler açısından bu işlemler geçerlidir. Komiserin gözetim yetkisi işlemlerin komiserin iznine bağlandığı anlamını taşımamaktadır. Komiserin iznine bağlı olacak işlemler konkordato mühleti verilirken ilan edilmelidir. Borçlunun serbest bir şekilde işlemlerde bulunabilmesi konkordato projesinin başarıya ulaşabilmesi açısından önemlidir.

Konkordato mühleti veren asliye ticaret mahkemesinin borçlunun gerçekleştireceği bazı işlemleri konkordato komiserinin iznine bağlı kılması mümkündür. İzne tabi işlemlerin tespitinde mahkemenin takdir yetkisi bulunmaktadır.⁵⁵⁵ Kanuni düzenlemede komiserin izin yetkisinin bazı işlemler için öngörülebileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla mahkemenin borçlunun yapacağı tüm işlemlerin komiserin iznine bağlaması mümkün değildir. Aksi yönde karar verilmesi takdir yetkisinin aşılması

⁵⁵³ Hatemi, *a.g.e.*, s.47-48; Yasal danışman atanan kişinin fiil ehliyetine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Mehmet Ayan, "Kanuni Müşavir Atanan Kişinin Fiil Ehliyeti", *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.3, S.3, 1985, ss.421-426

⁵⁵⁴ Hakan Albayrak, "Konkordato Mühletinde Mahkeme Tarafından Takdir Edilebilecek Tasarruf Sınırlamalarının Değerlendirilmesi", *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, C.7, S.2,2021, ss.193-212

⁵⁵⁵ Albayrak, *a.g.m.*, s.201

anlamına gelir. Mahkeme takdir yetkisini kullanırken bprçlunun ekonomik malvarlığının devamını ve konkordato mühletinin amacını da göz önüne alması gerekir.⁵⁵⁶

Mahkemenin komiserin iznine bağlı kılmasına rağmen, borçlunun komiserin izni olmaksızın işlem yaparsa yapılan işlemin geçerliliği konusunda kanunda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanımızca, konkordato mühleti içerisinde mahkemenin komiserin iznine tabi kılmasına rağmen borçlunun yaptığı sözleşmelerin geçerli olmaması gereklidir. Çünkü, borçlunun belirtilen işlemleri yapmaya yönelik tasarruf yetkisi sınırlandırılmıştır. Tasarruf yetkisinin aşılması suretiyle yapılan işlemlerin sonuç doğurması mümkün değildir. Konkordato komiserinin yapılan işlemlere sonradan onay vermesi mümkündür.⁵⁵⁷ Komiserin sonradan izin vermesi halinde ise söz konusu işlem komiserin izniyle akdedilen işlem niteliğinde olacağından konkordato işleminden doğacak alacaklar konkordatoya tabi olmaz (İİK md.308/c-2; İİK md.308/c-4).

Borçlunun işletmesinin faaliyetlerinin konkordato komiseri tarafından devam ettirilmesine yönelik mahkeme karar verebilir. İşletmenin faaliyetinin konkordato komiseri tarafından devam ettirilmesi borçlunun ticari yaşamına ağır bir müdahale niteliğindedir. Bu nedenle mahkeme işletmenin faaliyetlerinin konkordato komiseri tarafından devamına karar verirken alacaklı ve borçlunun hak ve menfaatlerini gözeterek ölçülü davranması gerekir. İşletme faaliyetlerine devam eden komiser, yönetici vasfına sahip olur. Mahkemenin geçici mühlet veya kesin mühlet kararında borçlunun komiser gözetiminde yapacağı işlemleri belirtmesi işlemlerin geçerliliği yönünden önem taşımaktadır. Borçlunun faaliyetlerine ilişkin tüm işlemlerinin komiser denetiminde olması borçlunun serbest hareket etmesine engel teşkil edeceğinden, mahkeme kararında İİK md.297/1-c.1 gereği komiser gözetiminde yapılacak işlemlerin belirtilmesi uygun olacaktır.

2.3.4.2. Yasak İşlemler

Konkordato mühleti içerisinde borçlunun yapamayacağı işlemler, İİK md.297/2 hükmünde sayılmıştır. Buna göre borçlu rehin tesis edemez, kefil olamaz, ivazsız tasarruflarda bulunamaz, işletmenin devamı için önemli olan taşınırını devredemez. Borçlunun belirtilen işlemleri yapması halinde, söz konusu işlemler hükümsüzdür (İİK md.297/2-c.2)⁵⁵⁸. İİK md. 297/2 hükmünde belirtilen yasak işlemler ile borçlunun

⁵⁵⁶ Altay-Eskiocak, *a.g.e.*,s.175

⁵⁵⁷ Atalı vd., *a.g.e.*, s.674

⁵⁵⁸ Üstündağ, *a.g.e.*, s.199; Murat Atalı (Özekes), *7101 Sayılı Kanun'la Konkordato ve Elektronik Tebligat Kanunu'nda Getirilen Yenilikler*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2018, s.97

malvarlığını azaltacak şekilde davranmasının önüne geçilmiştir. Borçlunun yasak işlemleri yapması halinde gerçekleştirilen işlemler geçersizdir. İşletmenin devamı için önem arz eden taşınırın devrine ilişkin olarak da tasarruf yetkisinin kısıtlanmasına yönelik düzenleme 7327 sayılı kanun ile İİK' da yer almıştır. Kanunda belirtilen yasak işlemler tahdidi olarak sayıldığından, kıyas yoluyla İİK md. 297/2 hükmünün genişletilmesi mümkün değildir.⁵⁵⁹

Mahkemenin izin kararı verebilmesi için alacaklılar kurulunun da muvafakatinin alınması gerektiği hususu son kanun değişikliği ile getirilmiştir. İİK md. 297/2 hükmünün önceki metninde, mahkeme yasak işlemler hakkında karar verirken komiserin ve alacaklıları kurulunun iznini alması gerektiği belirtilmiş olup değişiklik ile alacaklılar kurulunun muvafakati aranmıştır.

Borçlu tarafından yapılamayacak işlemlerden olan rehin hakkı tesisinde rehin hakkının tespiti, İİK md. 23 hükmüne göre yapılacaktır. Rehin hakkı, başkasının borcu için de tesis edilebilir. Konkordato mühleti içerisinde borçlunun malvarlığı üzerinde başkası lehine veya kendi borcu için rehin hakkı tesis etmesi, borçlarını ödeme güçlüğü içerisinde bulunan borçlunun maddi durumunu zor duruma sokabilir. Bu nedenle kanunda yer alan rehin hakkı tesis edilemeyeceğine yönelik düzenleme yerindedir. Borçlunun kendi alacaklısı lehine tesis edeceği rehin hakkı da alacaklılar arasında eşitsizlik oluşturacaktır. Bu nedenle her türlü rehin hakkı tesisinin yasak işlem kapsamında olması isabetli bir düzenlemedir.

Kefalet sözleşmesi ile de başkasının borcu için güvence verildiğinden ve şartların oluşması halinde alacaklının alacağını kefilden de talep etme hakkının bulunması nedeniyle konkordato talep eden borçlu açısından oldukça fazla yükümlülük doğuran sözleşme yapılması konkordato mühleti verilmesini anlamsız kılacaktır. Konkordato

⁵⁵⁹ Altay-Eskiocak, a.g.e, s.173; Simil, a.g.e, s.125, Koç vd., a.g.e, s.31 ; İzmir Bölge Adliye Mahkemesi, 12. Hukuk Dairesi, E.2019/2524, K. 2020/1811, 28.10.2020 tarihli kararında da borçlunun yapamayacağı işlemlerin tahdidi olduğuna karar verilmiştir: "İİK 297/2 maddesinde "Borçlu mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz, taşınmaz ve işletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez, takyit edemez ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Aksi halde yapılan işlemler hükümsüzdür.... Borçlu bu hükme yahut komiserin ihtarlarına aykırı davranırsa mahkeme borçlunun malları üzerindeki tasarruf yetkisini kaldırabilir veya 292.maddeye göre karar verebilir." hükmüne yer verilmiştir. Madde de tahdidi olarak sayılan borçlunun yapamayacağı işlemler borçlunun aleyhine olan işlemler olup, konkordato mühleti içerisinde yapılan sınırlamaların amacı borçlunun rahat hareket edebilmesi ve alacaklıların baskısı altında olmadan konkordato projesinin hayata geçirilebilmesi için faaliyetlerine devam edebilmesinin sağlanmasına yöneliktir. Borca ve yetkiye itiraz gibi işlemler borçlu lehine işlemler olup İİK 297/2 maddesine göre lehe olan işlemlerin yapılmasına herhangi bir engel bulunmamaktadır.O halde mahkemece öncelikle yetki itirazının değerlendirilerek olumlu ya da olumsuz bir karar verildikten sonra yetki itirazının yerinde görülmemesi halinde borca itirazın değerlendirilmesi gerekirken davacı tarafın dava ehliyeti yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine ilişkin kararın isabetsiz olduğu, davacı vekilinin istinaf başvurusunun yerinde olup HMK 353/1-a(6) maddesi gereğince kabulü ile eksik inceleme neticesinde verilen kararın kaldırılmasına, yeniden yargılama yapılmak üzere dosyanın iadesine karar vermek gerekmiştir." intranet. uyap.gov.tr (Erişim tarihi: 22.03.2023)

mühleti borçlunun alacaklı baskısı olmadan faaliyetlerine devam etmesi için mahkeme tarafından verilmişken, borçlunun başkasının borcu için kefil olması konkordatonun amacına uygun değildir.

Yasaklanan işlemler arasında ivazsız tasarruflarda bulunulması da belirtilmiştir. İvazsız tasarrufların neler olduğu İİK m.297/1 hükmünde sayılmamıştır. İvazsız tasarruflar, borçlunun herhangi bir karşılık olmaksızın sözleşmenin karşı tarafı lehine kazandırmada bulunduğu tasarruflardır. İvazsız tasarruflara bağışlama sözleşmesi (TBK md.285) ve kullanım ödücü sözleşmesi (TBK md.379) örnek olarak verilebilir.

Yasak işlemler arasında taşınmaz devirlerinin yapılmaması da bulunmaktadır. Kanununu yasakladığı işlem taşınmaz devri işlemidir. Taşınmazın devri sonucunu doğurmayan taşınmaz satışı borçlandırıci işlem niteliğinde olduğundan İİK md. 297’de yer alan yasak kapsamında değildir.⁵⁶⁰

Taşınırlarda devir yasağı ise, taşınırın borçlunun faaliyetinin devamı için gerekli olması halinde söz konusu olur. Örneğin konkordato mühleti verilen borçlunun terzi olduğunu düşünüldüğünde dikiş makinesi gibi işletmesinin devamı için önemli olan bir taşınır üzerinde yaptığı tasarruf işlemi hükümsüz olur. İlgili hükümsüzlük kaynağını İİK md. 297/2, c.2 hükmünden almaktadır. Borçlunun yasağa rağmen yaptığı işlemler hakkında mahkeme karar vermeden önce komiserin görüşü ve alacaklılar kurulunun muvafakatini almak zorundadır (İİK md.297/2-c.3).

2.3.4.3. Tasarruf Yetkisinin Kaldırılması

Tasarruf ehliyeti, mülkiyet hakkının önemli bir unsuru olup aynı zamanda fiil ehliyetinin maddi hukuktaki görünümüdür.⁵⁶¹ Fiil ehliyeti, gerçek veya tüzel kişinin yaptığı işlemlerin, işlemi yapan kişi dışında herhangi birinin izin ve icazeti gerekmeksizin geçerli bir şekil sonuç doğurmasını sağlar.

Borçlunun kanunda belirtilen yasak işlemleri gerçekleştirmesi, komiserin ihtarlarına aykırı davranması halinde mahkeme borçlunun tasarruf yetkisini kaldırabilir veya İİK md.292 gereği iflasın açılmasına karar verilebilir (İİK md.297/3). Borçlunun yasak tasarruflarda bulunması ve alacaklıları zarar uğratma kastıyla hareket ederek hileli

⁵⁶⁰ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.173

⁵⁶¹ Emel Şeyda Ergül Toğrul, "Fiil Ehliyetinin Dava Ehliyeti Dışındaki Bazı Görünümleri", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.21, S.1,2022, ss.53-97

işlemlerde bulunması iflas sebebi teşkil eder. Mahkeme böyle bir durumda mühleti kaldırarak iflasa tabi borçlu hakkında iflas kararı verir.⁵⁶²

İİK md.292/1 hükmü uyarınca komiserin ihtarlarına aykırı davranılması halinde iflasın açılmasına karar verilmesi mümkündür. Konkordato komiserinin mühlet içerisindeki görevlerinin önemi dikkate alındığında talimatlarına aykırı davranılmasının yaptırımının bulunması olağandır. Komiserin talimatlarına uyulmaması konkordato mühletinin kaldırılması için yeterlidir. Bunun dışında başkaca bir şart aranmamaktadır.⁵⁶³ Komiser talimatlarına aykırılık nedeniyle konkordato mühletinin kaldırılabilmesi için talimatlar keyfi olmamalıdır. Talimatlara aykırı davranılıp davranılmadığının tespiti için, talimata aykırılığın yazılı bir şekilde borçluya bildirilmesi ispat açısından kolaylık sağlar. Çünkü talimatlara aykırı davranılması halinde borçlunun karşılaşılabileceği yaptırımlar oldukça ağırdır.⁵⁶⁴ Bu ağır yaptırımlar konkordato talebinin reddi ve borçlunun iflasına karar verilmesi şeklinde ortaya çıkar.

3. MUHAFAZA TEDBİRLERİNDE TAKDİR YETKİSİ

Borçlunun konkordato talep etmesi üzerine, kanunda belirtilen belgelerin eksiksiz olarak sunulmuş olması halinde asliye ticaret mahkemesi geçici mühlet kararı verir. Geçici mühlet kararı verilmesiyle birlikte mahkeme tarafından İİK md.297 hükmünde belirtilen tedbirler dışında borçlunun mal varlığının muhafazası için gerekli tüm tedbirlerin alınacağı İİK md.287 hükmünde yer almaktadır (İİK md.287/1). Alınacak tedbirler İİK’da ön görülen ile tedbirlerle sınırlı olmayıp, farklı kanunlarda düzenlenen tedbirler de olabilir.⁵⁶⁵ Muhafaza tedbirlerinin alınması için kanunla takdir yetkisi tanıdığından takdir yetkisine yönelik açıklama yapmakta fayda vardır.

Kanuni düzenlemelerde genel ve soyut kuralların gerçek hayatta uygulanabilmesi hakimlere takdir yetkisi tanınmasını zorunlu hale getirmiştir.⁵⁶⁶ Takdir yetkisi, TMK md.4 hükmü ile hâkime tanınan yetkidir. Özel hukukta hakimin takdir yetkisi TMK’da açıkça düzenlenmiştir. Hakimin takdir yetkisi kanunun ifade tarzından anlaşılmaktadır.

⁵⁶² Orhan Eroğlu, “İflas Dışı Adi Konkordato Mühleti İçerisinde Borçlunun İflasına Karar Verilebilecek Durumlar”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.27, S.3, 2019, ss.785-807

⁵⁶³ Altay- Eskiocak, a.g.e.,s. 191

⁵⁶⁴ M. Ertan Yardım, “İİK md. 292 Çerçevesinde Konkordato Mühletinin Kaldırılması Prosedürü”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.16, S.45, 2020, ss.71-132

⁵⁶⁵ Oğuz Atalay, “Konkordato Talebi Üzerine İcra Takiplerinin İhtiyati Tedbirle Durdurulması”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.11, S.125, 2013, ss.23-34

⁵⁶⁶ Seyfullah Ediş, “Hukukun Uygulanmasında Yargıca Tanınmış Takdir Yetkisi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.30, S.1, 1973, ss.169-196

Örneğin, TMK md. 12 hükmünde yer alan “ Kılınabilir”, TMK md. 370 hükmünde yer alan “Ödeme şekline karar verir” gibi hükümlerde hakime takdir yetkisi verildiği anlaşılmaktadır. Takdir yetkisinin uygulama alanı çok öncesine dayanmaktadır. Roma hukukunda *aequitas* (hakkaniyet) olarak tanımlanan ve “İyi niyet Neyi Gerektiriyorsa” şeklinde açıklanan kavramla yargılama yapan hakimlere hakkaniyet kurallarının uygulanabilmesi için takdir yetkisi tanınmıştır.⁵⁶⁷ *Aequitas* ile eski hale getirme, zilyetliğin korunması, hile ve gabin gibi hukuksal kavramlar uygulama alanı bulmuştur.⁵⁶⁸ Roma’nın imparatorluk haline geldiği dönemde Roma’da hakimlerin uyuşmazlıkların çözümünde geniş takdir yetkileri olmuştur. Hakimler iddiaları, def’ileri ve itirazları değerlendirirken takdir yetkilerini kullanmışlardır.⁵⁶⁹

Hâkim, uyuşmazlığı çözerken öncelikle uyuşmazlığa ilişkin mevzuat hükümlerini uygulayacaktır. Uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak kanun maddesinde hâkime takdir hakkı verilmişse takdir hakkı kullanılmalıdır.⁵⁷⁰ Örneğin, HMK md.87 hükmünde teminat alınması gereken durumlarda, teminatın niteliği ve tutarının belirlenmesinde hâkim takdir yetkisini kullanarak teminata ilişkin karar verecektir. Hâkim, takdir yetkisini sınırsız bir şekilde kullanamaz. Takdir yetkisinin kullanımında da belirli bir çerçevede hareket edilmelidir. Takdir yetkisi kullanılırken öncelikle kanuna uygun davranılmalıdır. Dayanağını kanun hükmünden almayan bir durumda takdir yetkisinden söz edilemez. HMK md.33 hükmü hakimin Türk hukukunu re’sen uygulayacağı belirtildiğinden takdir yetkisinin kanunla sınırlandırıldığı anlaşılmaktadır. Mahkemelerin görev ve yetkisine ilişkin kesin düzenlemeler karşısında hakimlerin takdir yetkisi yoktur.⁵⁷¹ Aynı zamanda takdir yetkisi kullanılırken somut olaya uygun bir şekilde değerlendirme yapılması gerekir. Kısaca takdir yetkisinin kanuna uygunluk ve makul olmak gibi sınırları bulunmaktadır.⁵⁷² Takdir yetkisi kapsamında verilen kararların

⁵⁶⁷ Yaşar Şahin Anıl, *Hakimin Takdir Görevi ve Takdirin Sınırları*, 1. Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul 2013,s.34

⁵⁶⁸ Anıl, *a.g.e.*, s.35

⁵⁶⁹ Anıl, *a.g.e.*, s.35

⁵⁷⁰ Hatemi, *a.g.e.*, s.85; Abdullah Güner, “Medeni Hukukta Hâkimin Takdir Hakkı”, *Adalet Dergisi*, C.43, S.5,1952, ss.656-673

⁵⁷¹ Anıl, *a.g.e.*, s.72

⁵⁷² Davut Bülbül, *Hâkimin Takdir Yetkisi*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2009, s.29 ; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun E.2022/2-1108 ve K.2022/1784 sayılı 20.12.2022 tarihli kararında hakimin takdir yetkisine dair tespitler yapılmıştır.” *Hâkim önüne gelen bir uyuşmazlıkla ilgili maddi vakıaları tespit ettikten sonra hukuk alanındaki faaliyetine geçer. Bu faaliyet dört aşamadan oluşur ve her aşama hukukî niteliği haiz olduğundan Yargıtayın mutlak denetimine tabidir. Hâkim ilk önce usul hükümlerine uygun olarak tespit ettiği somut olaya ilişkin vakıalara uygulanacak hukuk kuralını tespit eder. Hâkim, tespit ettiği vakıalara uygulayacağı hukuk kuralının belirlenmesinde yanlışmışsa, buna dayanarak vereceği hükmün de yanlış olması kaçınılmazdır. İkinci aşamada hâkim, tespit ettiği hukuk kuralının gerçek ve doğru anlamını açıklar. Hâkim hukuk kuralının açıklanmasında (tefsirinde) hataya düşerse yapacağı hukuk uygulaması da yanlış olacaktır. Üçüncü aşamada hâkim bulduğu ve açıklayarak elle tutulur hâle getirdiği hukuk kuralında yer alan soyut vakıa ile davada tespit ettiği*

hakkaniyete, yasal ölçü ve mantık kurallarına uygun olması gerekir. Takdir yetkisinin kullanımı sınırsız olmadığı gibi takdir yetkisi denetime tabidir. Takdir yetkisi yetki aşımı, yetkinin saptırılması ve takdir yetkisinin nedenlerinin gösterilmemesi gibi durumlarda denetlenir. Takdir yetkisi tanınan hakimin takdir yetkisini kullanma zorunluluğu vardır.⁵⁷³

Konkordato mühletinde, borçlarını ödeme gayesinde olan borçlunun ekonomik durumunun düzelerek, belirli bir vade ve gerektiğinde tenzilat da yapılarak borçlarını ödemesi için komiser nezaretinde işlemlerine devam eder. Konkordato mühleti içinde borçlunun mal varlığının korunması ve mal varlığının azalmaması için kanunda belirli işlemlerin yapılmayacağı hüküm altına alınmıştır. Örneğin, konkordato talep eden borçlunun rehin tesis edememesi, kefil olamaması, ivazsız tasarruflarda bulunamaması gibi yasak işlemler kanun tarafından getirilmiş muhafaza tedbirleridir.⁵⁷⁴ İİK md. 287 düzenlenmesinde ise mahkeme tarafından gereken tüm tedbirlerin alınacağı belirtilmiş olup, mahkemeye bu konuda takdir hakkı tanınmıştır. Borçlunun mal varlığının konkordato geçici ve kesin mühleti içerisinde korunabilmesi için mahkemenin borçlunun faaliyet alanını da göz önüne alarak tedbirlere hükmetmesi gereklidir. Borçlunun mal varlığının muhafazasına herhangi bir etkisi olmayacak şekilde tedbir kararı verilmesi, borçlu ve alacaklıya fayda sağlamayacağı gibi, tasarruf yetkisi kısmen sınırlandırılan borçlu için külfet oluşturacaktır.

Borçlunun malvarlığını değeri para ile ölçülebilen alacak, hâk, taşınır ve taşınmazları oluşturmaktadır. Konkordato mühleti içerisinde borçlunun mal varlığının korunması hedeflendiğinden mahkemece borçlunun mal varlığının muhafaza edilmesi amaçlanmalıdır.⁵⁷⁵ Bu doğrultuda, borçlu adına kayıtlı olan taşınmazlar tespit edilerek,

somut vakıayı karşılaştırarak vakıanın hukukî nitelendirmesini yapar (tavsif). Burada hâkimin yaptığı nitelendirme hukukun uygulanmasına ilişkindir. Hâkim, hukukun uygulanması alanında ilk üç aşamayı doğru olarak yürüttüğü takdirde nihayet mantiken varılan hukukî sonuç ortaya çıkar. Burada özellikle üzerinde durulması gereken husus; hâkimin “hukuki sonuca yönelik olarak kullandığı takdir hakkının bir hukuk meselesi” olduğu hususudur. Hâkim somut olaydaki hukuksal faaliyetin ilk üç aşamasını doğru olarak tamamladıktan sonra dördüncü aşamada vardığı hukukî sonucun “takdir hakkının” kullanılmış olduğu gerekçesiyle Yargıtay denetimine tabi olmadığı sonucuna varılamaz. Zira Yargıtayın maddi hukukun doğru olarak uygulanıp uygulanmadığı yönünden mutlak denetim yetkisi vardır. Takdir hak ve yetkisinin denetlenmesi de bir hukukîlik denetimi olup Yargıtayın yetki alanında bulunduğu da muhakkaktır.” intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 03.03.2023)

⁵⁷³ Anıl, a.g.e., s.76

⁵⁷⁴ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, E. 2021/1540, K. 2021/1400, 02.12.2021 tarihli kararı”.*malvarlığının muhafazası için alınabilecek tedbirler sınırlı değildir. Konkordato talebi üzerine kanunda öngörülmeden muhafaza tedbirleri dışında, mahkemece verilebilecek ihtiyati tedbirlerin amacı, konkordato talep eden borçlunun malvarlığı veya işletmesinin bütünlüğünün korunması ve konkordatonun amacına ulaşmasını sağlamasıdır.”* intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:08.04.2022)

⁵⁷⁵ Konkordato mühletinde borçlunun malvarlığının korunması gerektiğine dair; İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17.Hukuk Dairesi, E.2019/631, K.2019/1844,17.10.2019 tarihli karar:”. *Zira konkordato, borçlunun mallarının*

taşınmazlar konkordato projesine tabi olmasa bile, tespit edilen tüm taşınmazlar üzerine şerh konulması için tapu müdürlüğü bilgilendirilmelidir. İİK md. 288 düzenlemesine göre, geçici mühlet kararı tapu müdürlüğüne bildirilir. Bu bildirim taşınmaz mal varlığının korunması için yeterli olmayacaktır. Borçlunun iştirak halinde mülkiyet (TMK md.701) veya müşterek mülkiyet (TMK md.688) hükümleri gereği malik olduğu taşınmazlar da bulunabilir. Borçlu adına kayıtlı olan taşınmazların mahkeme tarafından başka bir birime yazı yazılmaksızın tespit edilmesi mümkün olduğundan, borçlunun tek başına malik olduğu, iştirak halinde veya müştereken malik olduğu taşınmazlardaki mülkiyet hakkının muhafazası için derhal tapu müdürlüğüne bildirimde bulunulmalıdır. Dokrinde İsviçre Hukuku'nda da konkordato mühletinde borçlunun malvarlığının korunması için konkordato mühleti verildiğine ilişkin karar tapu müdürlüğüne bildirim yapıldığı ifade edilmiştir. Konkordato mühleti boyunca da borçlu izinsiz olarak taşınmazını devredemez.⁵⁷⁶

Borçlu adına kayıtlı araç tespit edildiğinde ise, ilgili araç üzerine devredilmesini önleyici şerh konulması da mümkündür. Böylelikle, borçlu adına kayıtlı aracın başkasının borcu için rehnedilmesi veya devredilmesi zorlaşacaktır. Borçlunun galerici olduğu düşünüldüğünde adına kayıtlı çok sayıda araç bulunması olağandır. Tüm araçlar üzerine aracın devredilmesine engel teşkil edecek şekilde şerh konulması halinde, bu kez borçlu konkordato mühleti içerisinde faaliyetlerini rahat bir şekilde sürdüremez. Bu durumda mahkeme tarafından kısmi şerh konulması veya hiç konulmaması mümkündür. Fakat borçlunun yapacağı işlemlerin takibi açısından, devir ve satışlar gerçekleştiğinde mahkemeye bildirimde bulunulması zorunluluğu getirilebilir.

Borçlu hakkında konkordato mühleti verildiği İİK md. 288 gereği mahkeme tarafından bankalar birliğine bildirilmektedir. Borçlu adına olan banka hesaplarının incelenebilmesi için ise mahkeme Bankalar Birliği'nden bilgi alabilir. Böylece borçlunun banka hesaplarında bulunan mal varlığı tespit edilerek sunulan ön projenin mal varlığıyla orantılı olup olmadığı anlaşılabilecektir. Borçlunun aktif olan banka hesaplarında önemli miktardaki para giriş-çıkışlarından mahkemenin haberdar olabilmesi için borçlunun aktif

başında kalarak alacaklıların gerekli çoğunluğu tarafından kabul edilen ve mahkemece tasdik edilen konkordato projesine göre, alacaklıları daha iyi bir şekilde ve eşit koşullar altında tatmin etmeyi amaçlamaktadır. Buna karşılık, gerekli görülen ve talep edilip yerinde olan tedbirlere karar verilmemesi durumunda, konkordato ile ulaşılmaması gereken hedefe ulaşılması imkânsız duruma gelebilecektir. Diğer yandan, her talepte, somut olayın ve başvuran borçlunun durumu ve tedbir talepleri de dikkate alınarak, ihtiyati tedbir şartlarının oluşup oluşmadığına, talebin özellikleri değerlendirilerek karar verilmesi isabetli olacaktır.” İntranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:12.04.2022)

⁵⁷⁶ Laurent Besso- Sylvain Marchand ;Çev. Nur Bolayır, “ İsviçre’de Alacaklının Borçlunun Taşınmazının Satılması Suretiyle Tatmin Edilmesi”, *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.5, S.14, 2009, ss.421-448

hesapları bulunan bankalar bildirim yükümlülüğüne tabi tutulabilir. Tabi borçlunun her işleminin mahkemeye bildirilmesi gerek banka için gerekse mahkeme için iş yükü oluşturacaktır. Bu nedenle bildirim yükümlülüğünün belirli bir meblağ ve yukarısı için getirilmesi faydalı olacaktır. Bildirim yükümlülüğüne tabi olacak meblağ miktarı borçlunun faaliyet alanına göre değişiklik gösterecektir. Konkordato talep eden esnaf işletmesi, gerçek kişi veya ticari şirketler için aynı meblağın alt limit olarak belirlenmesi hayatın olağan akışına aykırılık teşkil edecektir.

Uygulamada, İİK md.287/1 hükmü gereği takdir yetkisi kapsamında borçlunun adresinde haciz yapılmasının engellenmesine yönelik tedbir kararı verildiği de görülmektedir. Mahkemenin verdiği tedbir kararı kaldırılmadıkça borçlunun adresinde haciz işlemi yapılamayacaktır.⁵⁷⁷

Konkordato mühleti, geçici mühlet ve kesin mühlet ile bazı zorunlu hallerde uzatılınca yaklaşık iki yıllık bir zaman dilimini kapsamaktadır. Bu süre içerisinde gerçek kişi olan konkordato talep eden borçlunun iradesi dışında da malvarlığının artması veya azalması mümkündür. Örneğin, konkordato mühleti içerisinde borçlunun murisi geride çok fazla borç bırakarak hayatını kaybetmiş olabilir. Böyle bir durumda borçlu kendi borçlarını ödemek dışında bir de murisinden intikal eden borçlarla uğraşmak zorunda kalacaktır. Çünkü mirasçı mirası reddetmediği müddetçe murisinin borçlarından da sorumludur. Borçlunun konkordato projesinin uygulanması için borçlunun mirasın gerçek reddi isteminde bulunması faydalı olacaktır. Borçlunun mirası reddetmesi ve sulh hukuk mahkemesi tarafından gerçek redde ilişkin karar verilmesi halinde, asliye ticaret mahkemesine bilgi verilmesi de yerinde olacaktır. Böylelikle mahkemede borçlunun kendi alacaklılarına karşı borç ödeme sorumluluğu içerisinde olduğuna dair kanaat oluşacaktır.

⁵⁷⁷ Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi, E. 2020/932 , K. 2021/80 ,29.01.2021 tarihli kararında da mahkemenin verdiği tedbir kararı süresince haciz işlemi yapılamayacağı belirtilerek şu şekilde karar verilmiştir:” Bu durumda, verilen tedbir kararı sonrasında davalı şirketin adresinde tedbir kararı devam ettiği sürece haciz ve muhafaza işlemi yapılamayacağı açık olup İlk Derece Mahkemesince şikayetin reddine karar verilmesi yerinde olduğundan İlk Derece Mahkemesi kararına karşı yapılan istinaf başvurusunun 6100 sayılı HMK' nın 353/(1)-b-1. maddesi gereğince esastan reddine karar verilmesi gerekmektedir.” www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:04.06.2022); Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi, E. 2020/709, K. 2020/1369,21.12.2020 tarihli kararı da aynı doğrultudadır. Uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 04.06.2022);Adana Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesi, E.2021/2988, K.2022/857, 22.03.2022 tarihli kararında ise konkordato mühleti verilmesinin haciz yapılmasına engel teşkil etmeyeceğine dair şu şekilde karar verilmiştir:” İcra memurunca haciz tutanağına , istinaf eden şirketin hakkında 1 yıllık kesin konkordato mühleti verildiği yazılmış ise de, istinaf eden şirket 3. şahıs olduğundan öncelikle istihkak iddiasında bulunmalı ve istihkak iddiası sonucu mahcuzların istihkak iddia eden şirkete ait olduğu kesinleştiğinde konkordato mühleti uyarınca işlem yapılmalıdır. Henüz mülkiyet belli olmadığından İİK. nun 289/1. maddesi gerekçe gösterilerek haciz ve muhafazadan kaçınılamaz.” www.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi:03.06.2022)

4. MUHAFAZA TEDBİRLERİNE AYKIRILIK

Borçluya konkordato mühleti verilmesine birtakım sonuçlar bağlanmıştır. Bu sonuçlar, alacaklılar, borçlu ve sözleşmeler bakımından farklı şekillerde düzenlenmiştir. Uygulamada konkordato mühletinde borçlunun malvarlığının muhafazasını öngören düzenlemelere aykırı bir şekilde borçlu veya alacaklı tarafından işlem yapıldığı görülmektedir. Tedbirlere aykırı işlem yapılması halinde başvurulabilecek hukuki yol, ihlal edilen kanun hükmüne göre farklı şekillerde olacaktır.

4.1. BORÇLU ALEYHİNE TAKİP YAPILMASI

İİK md. 294/1 düzenlemesine göre, konkordato mühletinde borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamaz ve daha önceden başlamış takipler de durur. Konkordato mühletinde borçlu aleyhine takip başlatılması veya icra takiplerinin ilerlemesi borçlunun mal varlığını tehlikeye sokacağından konkordatonun amacına ulaşmasına da engel teşkil edebilecektir. Borçlunun her alacaklısının takip başlatıp, başlatılan takip sonucu alacağını tahsil etmesi halinde alacaklılar arasında dengesizlik oluşacağı da kuşkusuzdur.

Konkordato mühletinde borçlu aleyhine takip yapılması halinde, borçlu İİK md. 16 gereğı şikâyet yoluna başvurabilecektir. Şikâyet, icra ve iflas dairelerinin kanuna aykırı ve olaya uygun olmayan işlemlerinin iptali, düzeltilmesi veya yerine getirilmeyen, sürüncemede bırakılan bir hakkın yerine getirilmesi için başvurulmuş icra ve iflas hukukuna özgü bir kanun yoludur.⁵⁷⁸ Şikâyet nedenleri olarak işlemin kanuna aykırı olması, olaya uygun olmaması, bir hakkın yerine getirilmemesi ve hakkın gereksiz yere sürüncemede kalması olarak sayılabilir.⁵⁷⁹ Konkordato mühletinde borçlu aleyhine takip yapılması da İİK md.294/1 hükmüne aykırılık oluşturacağından İİK md. 16 gereğı kanuna aykırılık nedeniyle şikâyet konusu olacaktır. Şikâyetin süresi işlemin öğrenilmesinden itibaren yedi gündür (İİK md.16/1-c.2). Borçlu dışında menfaati ihlal edilen üçüncü kişinin de şikâyet yoluna başvurması mümkündür.

Konkordato talep edenin şikâyet yoluna başvurması takibi kendiliğinden durdurmayacaktır. Talep üzerine veya mahkemenin re'sen vereceğı kararla takibin durdurulması mümkündür. Şikâyetin kabulüne karar verilmesi halinde icra müdürlüğü tarafından yapılan işlemin iptaline karar verilebileceğı gibi işlem düzeltilabilir veya

⁵⁷⁸ Hikmet Çiçek, "Son Değışiklikler Çerçevesinde İcra Hukukunda Şikâyet", *Legal Hukuk Dergisi*, C.2, S.14,2004, ss.394-402

⁵⁷⁹ Atalı vd.,a.g.e, s.54

yapılmayan geciktirilen bir işlemin yapılması emredilebilir.⁵⁸⁰ İİK md .294/1 hükmüne aykırılık halinde ise takibin iptal edilmesi yerinde olacaktır. Çünkü kanuna aykırı bir şekilde tesis edilen işlemin düzeltilmesi mümkün olmayacaktır. Şikâyetin yapılacağı merci icra işlemini yapan icra dairesinin bağlı bulunduğu icra hukuk mahkemesidir. İcra işlemi talimat aracılığı ile yapılmışsa bu durumda yetkili icra dairesi talimat aracılığı ile işlemi yapan icra dairesinin bağlı bulunduğu icra hukuk mahkemesidir.

4.2. İHTİYATİ HACİZ UYGULANMASI

Konkordato mühletinde borçlu aleyhine verilen ihtiyati haciz kararları uygulanmaz. İİK md.294/1 düzenlemesi ihtiyati haciz kararlarının uygulanmayacağına yönelik olup, düzenlemeye göre ihtiyati haciz kararı verilmesinde herhangi bir sakınca yoktur. İhtiyati haciz kararı uygulanırsa, haciz işlemleri yapan icra dairesinin eylemine karşı şikâyet yoluna başvurulabilir (İİK md.261/3) Konkordato mühletinde borçlu aleyhine ihtiyati haciz kararı verilirse, İİK md.265 hükmü gereği itiraz kanun yoluna başvurulamaz.⁵⁸¹

Yargıtay'ın eski tarihli kararlarında ihtiyati haczin icra takip işlemi olmamasına dikkat çekilerek konkordato mühletinde ihtiyati haciz kararının uygulanabileceği belirtilmiştir.⁵⁸²

Kanımızca, konkordato mühleti içerisinde borçlu hakkında ihtiyati haciz kararı verilebilmesi konkordatonun amacıyla bağdaşmamaktadır. Konkordato mühletinin alacaklı bakımından sonuçları incelendiğinde ihtiyati haciz kararının uygulanmayacağına

⁵⁸⁰ Atalı vd., a.g.e, s.60-61; Çiçek, a.g.m, s.401

⁵⁸¹ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 43. Hukuk Dairesi, E. 2021/1446, K.2021/1023 16.09.2021 Tarihli Kararı: "İİK'nın 294. maddesi kapsamında ihtiyati haciz kararı verilmesini değil uygulanmasını engellemektedir. Geçici hukuki koruma kararı niteliğindeki ihtiyati haciz kararı icra takip işlemi sayılmadığından Mahkemece ihtiyati hacze vaki itirazın reddine karar verilmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir."; intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:12.04.2022); İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 13.Hukuk Dairesi, E.2019/2716,K.2020/22, 15.01.2020 tarihli Kararı: "Düzenlemelerden anlaşılabileceği üzere konkordato istemiyle açılan davada mahkemece verilen geçici mühlet kararı ihtiyati haciz kararı verilmesini engellemekte, verilen ihtiyati haciz kararının infazını önlemektedir." İtranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:12.04.2022); İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi, E. 2019/1354, K. 2019/916, 10.06.2019 tarihli kararı: "Yasanın açık hükmüne göre konkordato istemiyle açılan davada, mahkemece verilen geçici mühlet kararı ile tedbir kararları ihtiyati haciz kararı verilmesini engellemekte, verilen ihtiyati haciz kararının infazını önlemekte olup, geçici mühlet kararında da ihtiyati haciz uygulamalarının durdurulmasına karar verilmesi de kararın alınmasına engel değildir." intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:12.04.2022)

⁵⁸² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E.2000/49, K.2000/94, 16.02.2000 Tarihli kararında özetle, " Konkordato müddeti içinde "rehinli alacaklar müstesna olmak üzere borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamaz; evvelce başlamış takipler durur". İhtiyati haciz ise alacaklıların haklarını temin için borçlunun mallarına konan tedbir olup icra takibinden veya açılacak davadan önce de uygulanabilir. Takip muamelesi de sayılamayacağından; şikâyetin reddine karar verilmesi gerekir." Hukukturk.com (Erişim Tarihi:24.12.2022); Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E.1994/15013, K.1994/15607,06.12.1994 tarihli kararı: "İİK'nın 289. maddesi hükmüne göre rehinli alacaklar müstesna olmak üzere konkordato mühleti içinde borçluya karşı hiçbir takip yapılması mümkün değil ise de Yargıtay uygulamasında bir tür tedbir olarak kabul edilen ihtiyati haciz işlemi bir icra işlemi değildir. Bu durumda konkordato mühleti içinde de ihtiyati haciz uygulaması yapılabilir. İcra müdürlüğünün aksine olan kararının kaldırılmasına karar verilmek gerekirken yazılı nedenlerle şikâyetçi alacaklının isteminin reddi isabetsizdir." hukukturk.com (Erişim Tarihi:24.12.2022)

dair açık bir yasal düzenleme bulunduğu görülmektedir. İnfazı yasal düzenleme ile engellenen ihtiyati haciz kararının alacaklıya da faydası olup olmayacağı tartışılması gereken bir konudur. Örneğin, konkordato mühleti içerisinde borçlu aleyhine ihtiyati haciz kararı alındığını ve yasak olmasına rağmen ihtiyati haciz kararının icra dairesi tarafından da uygulandığını düşünürsek, borçlunun konkordato projesine tabi mallarına haciz konularak borçlunun faaliyetlerinin sekteye uğraması söz konusu olacaktır. İhtiyati haciz kararının uygulanmasına ilişkin işlem şikâyet yoluyla iptal edilebilecek nitelikte olsa dahi yargı merciine başvurulması, yargılama süreci gibi işlemler borçlunun mühlet içerisinde rahat hareket etmesini engelleyecektir. Uygulanması mümkün olmayan ihtiyati haciz kararlarının verilmesi de yargı mercilerinin iş yükünü artırdığı kuşkusuzdur. Bu nedenle ihtiyati haciz kararının verilemeyeceğine yönelik yasal düzenleme yapılması yerinde olacaktır.

4.3. REHİNLİ MALIN SATIŞININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİ

İİK md.295/1 hükmüne göre, rehinle temin edilmiş alacaklar yönünden rehinin parayla çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilirse de rehinli malın satışı gerçekleştirilemez. Rehlinli malın satışının gerçekleşmesi durumunda borçlunun şikâyet yoluyla ihalenin feshini talep etme hakkı vardır. İİK md.134 hükmünde düzenlenen ihalenin feshi, açık artıma ile satışın şikâyet üzerine icra mahkemesi tarafından yapılan inceleme sonucu geçerliliğini etkileyecek bir engel tespit ederek satışı iptal etmesi olarak tanımlanabilir.⁵⁸³ İhalenin feshinin isteyebilecek kişiler İİK md.134/2 hükmünde tahdidi olarak sayılmıştır. İİK md.134/2 hükmüne göre; ihalenin feshini satış isteyen alacaklı, borçlu, ihale konusunun resmi kayıtlarındaki ilgililer, sınırlı ayni hak sahipleri, taşınmazı üzerinde borçlu lehine ipotek tesis edenler, ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir kararı alanlar ve İİK’ da belirtilmese de kefiller, borçlunun taşınır malı üzerinde rehin hakkı olan alacaklılar, iflas dairesi veya iflas idaresi ihalenin feshini isteyebilir.⁵⁸⁴

Genel olarak ihalenin feshi sebepleri, artırma öncesi ve artırma sırasındaki bazı işlemlerin açık artırma ile satışın usulüne uygun bir şekilde ilerlemesine engel olan kanuna ve ahlaka aykırı davranışlar olarak tanımlanabilir. Rehlinli malın konkordato mühleti içerisinde satışının gerçekleşmesi İİK md. 295/1 hükmüne aykırılık teşkil

⁵⁸³ Atalı vd., *a.g.e.*, s.319; Alper Bulur, “İcra ve İflas Hukukunda “Fesat Karıştırma” ve “Malın Esaslı Niteliklerinde Hata” ya Dayanan İhalenin Feshi Nedenleri”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.1-2, 2007, s.45-69

⁵⁸⁴ Güray Erdönmez, “İcra ve İflas Hukukunda İhalenin Feshini İsteyebilecek Kişiler”, *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.4, S.10, 2008, ss.358-409

edeceğinden, açık artırmanın kanuna aykırılığı sebebiyle ihale feshedilebilecektir. Rehinli mal borçlu dışında üçüncü kişiye ait olabileceğinden, üçüncü kişiye ait rehinli malın satışına yönelik ihalenin feshedilmesi mümkündür.⁵⁸⁵ İhalenin feshedilmesi halinde cebri satış da iptal edilmiş olacaktır.

4.4. SÖZLEŞMENİN İFASINDAN DOĞAN BORCUN İFA EDİLMEMESİ

Konkordato mühletinde, borçlunun taraf olduğu sözleşmelerde sözleşmenin karşı tarafının konkordato projesinden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın borçlunun taraf olduğu sözleşmelerin devamı esas olduğundan taraflar edimlerini yerine getirmelidirler. Borçlunun konkordato talebinde bulunması sözleşmenin karşı tarafına sözleşmeyi feshetme hakkı vermez (İİK md.296/1-c.2,3). Sözleşmenin karşı tarafının edimini ifa etmemesi halinde; sözleşmenin niteliğine göre konkordato talep eden borçlu, sözleşmeyi feshedebilecektir. Örneğin, borçlunun konkordato mühleti verilmeden önce yaptığı eser sözleşmesinde iş sahibi sıfatına sahip olduğu durumda, TBK md. 484 şartları olduğu takdirde sözleşme feshedilebilecektir. Borçlunun konkordato mühletinden önce yaptığı sözleşmeye ilişkin özel bir kanuni düzenleme olmaması veya sözleşme taraflarının da sözleşmenin feshine dair kendi aralarında sözleşmede özel şartlar kararlaştırmamışlarsa TBK md. 125 gereği seçimlik haklarını kullanabilecektir.

4.5. REHİN TESİS EDİLMESİ, KEFALET SÖZLEŞMESİ YAPILMASI VE İVAZSIZ TASARRUFLARDA BULUNULMASI

İİK md.297/1-c.1 düzenlemesine göre konkordato mühleti içerisinde borçlu rehin tesis edemez, kefil olamaz ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz. Yapılan işlemler hükümsüzdür (İİK md.297/1-c.2). İşlemlerin akıbeti hakkında mahkeme karar vermeden önce komiserin görüşü ve alacaklılar kurulunun muvafakatini almak zorundadır. İİK

⁵⁸⁵ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi, E.2020/2860, K. 2021/620,09.03.2021 tarihli kararı “*Asıl borçlu ile ipotek veren arasında zorunlu takip arkadaşlığının bulunması nedeniyle haklarında birlikte takip yapılması gerektiği anlaşılmaktadır. Şu hâlde, asıl borçlu hakkında konkordato davası kapsamında verilen tedbir kararının, hem söz konusu kararın niteliği gereği, hem de zorunlu takip arkadaşlığı nedeniyle, ipotekli taşınmaz maliki yönünden de sonuç doğuracağı kabulü gerekir. Bu durumda, konkordato davasında verilen tedbir ve kesin mühlet kararı gereğince ipotek konusu taşınmazın satışı gerçekleştirilemeyecek olup, davanın reddine yönelik ilk derece mahkemesi kararı yasaya aykırı olmakla istinaf talebinin kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına, davanın kabulü ile tarihinde yapılan ihalenin feshine karar verilmesi gerekmektedir.*” İntranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:13.04.2022) Aynı doğrultu verilen başka bir kararlar için bkz. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 32. Hukuk Dairesi, E. 2020/1767, K.2020/789,08.12.2020 tarihli karar, intranet. uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:13.04.2022); İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. Hukuk Dairesi, E.2022/1423, K.2022/1582, 09.06.2022 Tarihli karar, intranet.uyap.gov.tr, (Erişim Tarihi:07.03.2023); Konya Bölge Adliye Mahkemesi 7.Hukuk Dairesi, E.2019/1484, K.2019/1534,05.11.2019 tarihli karar, intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:15.04.2022)

md.297/2 hükmünde yer alan işlemlerin yapılmamasına yönelik düzenleme borçlunun malvarlığının korunması amacıyla getirilmiş muhafaza tedbirleridir.

Konkordato mühletinde borçlunu tasarruf yetkisi tamamen kaldırılmadığından borçlu konkordato komiserinin nezaretinde işlem yapabilecektir. Konkordato komiserinin borçlunun malvarlığının korunması amacıyla borçluya talimat verebilme yetkisi bulunmaktadır. Borçlunun konkordato komiserin talimatlarına aykırı davranmasının yaptırımı ise iflasın açılması olacaktır (İİK md.292/1-c). Konkordato komiserinin talimatlarına aykırı davranılmasının ağır bir yaptırımı bulunduğundan, komiser talimatlarının makul olması ve keyfi nitelikte olmaması gerekir.⁵⁸⁶

Borçlunun konkordato mühletinde ivazsız tasarruflarda bulunması nedeniyle borçlu aleyhine tasarrufun iptali davası açılabilir. Borçlunun alacaklılarından mal kaçırmak amacıyla hak ve alacaklılarını yakınlarına veya üçüncü kişilere devretmesi durumunda alacaklılara tasarrufların iptalini talep etme yetkisi iptal davası ile tanınmıştır.⁵⁸⁷ Tasarrufun iptali davasıyla borçlunun elinden çıkardığı mal, hak ve alacakları borçlunun elinden çıkmamış gibi alacaklılar alacağın tahsili için işlem yapabilirler.⁵⁸⁸ İptale tabi tasarruflar arasında ivazsız tasarruflar da yer aldığından, ivazsız tasarruflar da bulunmak konkordato mühletinde kanun gereği yasaklandığından borçlunun ivazsız tasarrufta bulunduğu anlaşılmamasıyla tasarrufun iptali davası açılmalıdır.⁵⁸⁹

⁵⁸⁶ Leyla Akyol Aslan, 7101 Sayılı Kanun'la Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Borçlunun Doğrudan Doğruya İflasına Karar Verilebilecek Haller, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.15, S.42,2019, ss.41-104

⁵⁸⁷ Arslan vd., *a.g.e.*, 688

⁵⁸⁸ Arslan vd., *a.g.e.*, s.689

⁵⁸⁹ Konkordato mühletinde tasarrufun iptali davası açma sürelerine ilişkin Konya Bölge Adliye Mahkemesi, 3. Hukuk Dairesi , E. 2023/80, K. 2023/168,02.02.2023 tarihli kararında şu şekilde karar verilmiştir: " Konkordatoya başvurulmuş olması bizatihi borçlunun aciz halini gösterdiğinden işlemin iptale tâbi olup olmadığını belirleyen süreler geçici mühlet tarihinden geriye doğru hesaplanmalıdır. Buna göre geçici mühlet verilmesinden itibaren geriye doğru hesaplanan bir ve iki yıllık süreler içinde gerçekleşen işlemler iptal davasının konusu olabilir. Konkordatoya tâbi alacaklı konkordato mühleti verilmeden borçlunun mallarını haczettirmiş olsa dahi tasdik kararıyla birlikte konkordatonun bağlayıcı hâle gelmesi, geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizleri hükümden düşüreceklerinden (İİK m. 308/ç) hacze bağlanan geçici veya kesin aciz belgesi hükmü de ortadan kalkar. Bu nedenle şüpheli döneme ilişkin sürelerin hesaplanmasında geçici mühlet tarihi esas alınabilir. Buna karşılık konkordatonun tasdiki talebi reddedilirse (koşulları oluşmadığı için veya feragat nedeniyle) hacizler ayakta kaldığından, iptal davası açılmasına ilişkin süreler de bu haciz tarihinden geriye doğru hesaplanmalıdır. İDM tarafından takip bulunmadığı gerekçesi ile davanın usulden reddine karar verilmiş ise de;İİK MADDE 303– Konkordatoya muvafakat etmeyen alacaklı borçtan birlikte sorumlu olanlara karşı bütün haklarını muhafaza eder. Konkordatoya muvafakat eden alacaklı da kendi haklarını, borçtan birlikte sorumlu olan kişilere ödeme mukabilinde devir teklif etmek ve onlara toplantıların günü ile yerini en az on gün önce haber vermek şartıyla bu hükümden yararlanır. Alacaklı müracaat hakkına hâle gelmeksizin borçtan birlikte sorumlu olan kişilere konkordato müzakerelerine katılma yetkisini verebilir ve onların kararını kabul taahhüdünde bulunabilir. Hükmü uyarınca davanın Konkordatoya muvafakat edip etmediğinin tespit ile İİK 303maddesi uyarınca alacağın varlığı hususunun araştırılarak konkordato davanın sonucunun beklenmesinin gerekip gerekmediğinin tespit edilerek karar verilmesi gerekmektedir."intranet. uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:22.03.2023)

5. KONKORDATO TASDİK AŞAMASINDA MUHAFAZA TEDBİRLERİ

Konkordato mühleti sona ermeden önce konkordato komiseri, konkordato işlemlerine ilişkin gerekçeli raporunu mahkemeye sunar. Raporda konkordatoya ilişkin tüm belgeler, konkordato projesinin kabul edilip edilmediği ve konkordato projesinin tasdikinin uygun olup olmadığına ilişkin hususlar yer alır (İİK md.302/7). Ticaret mahkemesi konkordatonun tasdiki yargılaması yaparak konkordato talebine ilişkin nihai kararını verir. Konkordatonun tasdiki karar duruşması mahkeme tarafından ilan edilir.⁵⁹⁰ Konkordato tasdik yargılamasının kısa bir sürede yapılması gerektiği İİK’ da belirtilmiştir (İİK md.304/1-c.2). Konkordatonun şartlarını mahkeme kendiliğinden incelemek ve değerlendirmek zorundadır. Çekişmesiz yargı işi olan konkordatoda HMK md.150 gereği dosyanın işlemiden kaldırılması da söz konusu olmaz.⁵⁹¹

4949 sayılı kanun ile İİK’da değişiklik yapılmadan önceki dönemde konkordatonun tasdik edilebilmesi için borçlunun dürüst olması, borçların en az yüzde ellisini ödemeyi teklif etmesi, teklif edilen paranın borçlunun mevcuduyla orantılı olması, konkordatonun üçte iki çoğunlukla kabul edilmesi, borçlunun teminat göstermesi, yargılama gider ve harçlarının depo edilmesi şartları aranmaktaydı.⁵⁹² Teminat yatırılmasına ilişkin düzenlemenin amacı konkordatonun tasdik edilen şartlara göre yerine getirilmesi, borçlunun ifa edemeyeceği taahhütlerden kaçınması ve alacaklılar için yeni bir ödeme güvencesi sağlamaktır.⁵⁹³ Mahkemenin alacağı teminatın niteliğine ilişkin eski İİK’da herhangi bir düzenleme yoktu. Teminat olarak şahsi kefalet, taşınır rehni, taşınmaz rehni gösterilmesi mümkündü.⁵⁹⁴

Konkordatonun tasdiki şartları İİK md.305 hükmünde yer almaktadır. Konkordato projesinin kabul edilebilmesi için; teklif edilen tutarın borçlunun iflas etmesi durumunda alacaklıların elde edebileceği miktardan fazla olması, ödeme teklifinin borçlunun kaynaklarıyla orantılı olması, imtiyazlı alacaklar ve mühlet içerisinde komiserin izniyle yapılan sözleşmelerden doğan alacakların teminat altına alınması, tasdik harcının yatırılması ve kanunda belirtilen çoğunluk tarafından konkordato

⁵⁹⁰ Eroğlu, a.g.e., s.289

⁵⁹¹ Altay- Eskiocak, a.g.e., s.335

⁵⁹² Sema Taşpınar, “ Adi Konkordato Hakkında İcra ve İflas Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler”, *Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü*, C.22,S.2, 2003, ss.49-92

⁵⁹³ Süha Tanrıver, “İflas Dışı Konkordato Bakımından Tasdik Şartı Olarak Teminat”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.44, S.1, 1995, ss.209-220.

⁵⁹⁴ Tanrıver, a.g.e., s.216-218.

projesinin kabul edilmesi gereklidir (İİK md.302).⁵⁹⁵ Yargıtay 6. Hukuk Dairesi 2022/3678 E. ve 2022/6086 K. sayılı 27.12.2022 tarihli kararında⁵⁹⁶ konkordatonun tasdiki için gerekli olan unsurlara yönelik şu şekilde karar vermiştir:” *Konkordato projesinin tasdiki için evvela projenin kanunun aradığı nisapla alacaklılar tarafından kabul edilmiş olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra davacı borçlu tarafından teklif edilen tutarın kaynaklarıyla orantılı olması ve olası bir iflas halinde alacaklıların eline geçecek tutarın konkordato projesinde vaat edilen tutardan az olması yani konkordatonun alacaklılar için iflasa nazaran daha avantajlı olması gerekir. Bu şartlarla birlikte tasdik harcının yatırılması, imtiyazlı alacakların ve mühlet içi borçların da ödenmesi veya teminata bağlanması diğer şartlar olarak karşımıza çıkmaktadır. İİK'nın 305. maddesinde aranan konkordatonun tasdiki şartları kamu düzenine ilişkin olup, mahkeme bunların varlığını re'sen araştırır. Gerekli koşulların bulunmadığını tespit ederse, talebin reddine karar verir. Kararın gerekçesinde, şartlardan hangisinin ya da hangilerinin mevcut olmadığını dayanaklarıyla açıklamalıdır. Konkordatonun feshi sebeplerinden birinin tasdik aşamasında tespit edilmesi durumunda da tasdik talebi reddedilir. Bahsi geçen maddede sayılan tasdik şartlarından bir tanesi de, konkordato projesinde teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması şartıdır.”*

Konkordato tasdik edildiğinde, tasdik kararında alacaklıların alacağından hangi oranda vazgeçtiği ve borcun ödenme vadesi de belirtilir (İİK md.306/1). Tasdik kararı İİK md.288 gereği ilan edilerek gerekli yerlere bildirilir (İİK md.306/3).

İİK md. 302/3 hükmüne göre konkordato projesi kaydedilmiş alacaklıların ve alacakları yarısını veya kaydedilmiş olan alacakların dörtte biri ve alacakların üçte ikisini aşan bir çoğunluk tarafından imzalanırsa kabul edilmiş sayılır. Doktrinde, İsviçre Hukuku'nda konkordato projesi mahkeme tarafından tasdik edilinceye kadar toplam alacaklıların en az üçte ikisine sahip olmak şartıyla alacaklıların çoğunluğu tarafından veya toplam alacaklıların en az dörtte üçüne sahip olmak şartıyla alacaklıların dörtte biri tarafından olumlu oy verilmiş olması halinde kabul edilmiş sayılacağı belirtilmektedir.⁵⁹⁷

Konkordatonun tasdikine ilişkin verilen karara karşı ilandan itibaren on günlük süre içerisinde istinaf kanun yoluna başvurulabilir.⁵⁹⁸ TBMM Adalet Komisyonu'nda

⁵⁹⁵ Atalı vd., a.g.e, s.693-694

⁵⁹⁶ İtranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi: 12.03.2023)

⁵⁹⁷ Ali Cem Budak, “ Konkordato Projesinin Kabulü İsviçre’de Niçin Daha Kolay”, Prof. Dr. Necla Giritlioğlu’na Armağan, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020, ss.203-211

⁵⁹⁸ Altay- Eskioçak, a.g.e.,s.355

kabul edilen 7. Yargı paketi ile İİK’da on gün olarak belirtilen istinaf başvuru süresi iki hafta olarak değiştirilmiştir.

5.1. REHİNLİ MALIN MUHAFAZASI VE SATIŞININ ERTELENMESİ

Borçlu tarafından sunulan konkordato ön projesinin başarıya ulaşma ihtimalinin yüksek olması, verilen konkordato mühleti içerisinde, borçlunun komiserin talimatları doğrultusunda işlem yapması halinde konkordato projesinin tasdikine karar verilir. Rehinli malın satışı ve muhafazasının ertelenmesine yönelik mahkeme karar vermediyse rehinli malların iadesi gerekir.⁵⁹⁹

İİK md.307/1 hükmünde belirli şartların gerçekleşmesiyle tasdik kararında rehinli malın muhafaza altına alınması ve satışı bir yılı geçmemek üzere ertelenebilir. Buna göre rehinle temin edilen alacağın konkordato talebinden önce doğmuş olması, konkordato talep tarihine kadar tüm faizlerin ödenmiş olması, alacağı teminat altına alan rehinli malın borçlunun işletmesi için zorunlu olması ve paraya çevirme halinde borçlunun ekonomik varlığının tehlikeye düşeceğinin yaklaşık olarak ispat edilmesi halinde rehinli malın muhafaza altına alınması ve satışı ertelenebilir.⁶⁰⁰

İİK md. 298/a hükmünde rehinli mallar yönünden taşınır ve taşınmaz mal ayrımı yapılmıştır. İİK md. 307/1 düzenlemesinde ise taşınır ve taşınmaz mallar yönünden ayrım bulunmamaktadır.⁶⁰¹ Rehinli malların muhafazası ve satışının ertelenmesi geçici mühlet talebiyle birlikte istenebilir. Borçlunun en geç alacaklılar toplantısından önce talepte bulunması gereklidir.⁶⁰²

Konkordato tasdik edildiğinde, konkordato projesi çerçevesinde borçlunun belirli vadelerde borcunu ödemesi söz konusu olur. Konkordato projesinde ön görülen ve mahkeme tarafından projenin tasdik edilmesiyle vade konkordatosunda ödeme süreci uzun bir dönemi kapsayabileceğinden borçlunun ödeme döneminde de rahatlıkla faaliyet gösterebilmesi için rehinli malın muhafaza edilerek satışının ertelenmesine yönelik düzenleme yerindedir.

Yargıtay 15. Hukuk Dairesi’nin 2021/2083 E.-2021/1815 K. sayılı kararında, konkordatonun başarıya ulaşması için gerekli olması halinde mahkeme tarafından rehinli

⁵⁹⁹ Eroğlu, *a.g.e.*,319

⁶⁰⁰ Altay- Eskiocak, *a.g.e.*, s.364-365

⁶⁰¹ Sarısözen, *a.g.e.*, s.232

⁶⁰² Sarısözen, *a.g.e.*, s.233

malın satışının ertelenmesine karar verilmesinin gerektiği belirtilmiştir.⁶⁰³ Yargıtay 6. Hukuk Dairesi'nin 2021/1792 E.- 2021/100 K. kararında paraya çevrilmesi ertelenecek rehinli malların borçlunun konkordato projesi kapsamında olan malları olduğuna dair karar verilmiştir.⁶⁰⁴

5.2. FİNANSAL KİRALAMA KONUSU MALLARIN İADESİNİN ERTELENMESİ

Finansal kiralama sözleşmesi, 6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring Finansman ve Tasarruf Finansman Kanunu ⁶⁰⁵ md. 18 hükmünde tanımlanmıştır. Kanunun md. 18 hükmüne göre finansal kiralama sözleşmesi, kiralayanın kiracının talebi ve seçimi üzerine üçüncü bir kişiden veya bizzat kiracıdan satın aldığı veya başka suretle temin ettiği veya daha önce mülkiyetine geçirmiş bulunduğu bir malın zilyetliğini her türlü faydayı sağlamak üzere kira bedeli karşılığında, kiracıya bırakmasını öngören sözleşmedir.⁶⁰⁶ Finansal kiralama sözleşmesinin konusu taşınır veya taşınmaz mallar

⁶⁰³ Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, E.2021/2083, K.2021/1815, 20.04.2021 tarihli karar” *Konkordato hukukumuzda daha önce olmayan rehinli alacaklılarla müzakere (İİK 308 h) adi konkordatonun işlerliğini kuvvetlendirmek, konkordatodan etkilenmeyerek rehnin paraya çevrilmesi yoluyla alacağına kavuşabilecek alacaklıyı projenin içine katmak için yapılan bir düzenlemedir. Bu madde adi konkordatonun önüne engel olarak çıkartılan ve rehinli alacaklılarla anlaşma olmadığı takdirde adi konkordatonun şansını sonlandıran bir düzenleme değildir. Rehlinli malın satışının ertelenmesi (İİK 307) konkordatonun başarıya ulaşması için gerekli ise mahkemece alınması gerekli kararlardandır. Tüm bunların yanında konkordato sadece dava tarihindeki durum nazara alınarak karar verilmesi gereken dava teorisine bağlı davalardan değildir. Talep sonrası gelişmeler, muhtemel olgular nazara alınarak karar verilmelidir. Somut olayda; borçlunun borca batık olmadığı, adi alacaklıların % 80'inin konkordato projesine onay verdiği, rehinli alacak sahiplerinden en büyük alacaklı QNB Finansbank ile yargılamanın devamı sırasında anlaşma sağlandığı, borçlunun iyiniyetli olmadığı konusunda herhangi bir iddia ve olguya rastlanmadığı, rehinli malların satışının ertelenmesi hususunda talepte bulunulduğu anlaşılmaktadır. Az yukarıda belirtildiği üzere katı uygulanan konkordato kuralları ne alacaklı ne de ekonomiyeye katılması amaçlanan borçluya fayda sağlamaz. Aksine %80 gibi çoğunlukla borçluyla anlaşma sağlamak isteyen alacaklının durumunu da kötüleştirir. Rehlinli alacaklılarla anlaşma sağlanmaması konkordatonun tasdikine engel değildir. Kaldı ki en büyük alacaklı banka borçlu ile anlaşma sağlamıştır. Bu durumda mahkemece dava teorisine bağlı olmayan konkordato talebinde büyük bir nisapla projenin kabul edildiği olgusu, bankaların talepten sonra borçlu ile anlaşmaları, projenin başarıya ulaşması için gerekir ise rehinli malların satışının durdurulabileceği hususları üzerinde de durularak konkordato talebinin yeniden değerlendirilmesi gerekirken, sadece rehinli alacaklılarla müzakerelerin olumlu geçmemesi gerekçe gösterilerek projenin başarıya ulaşma şansının bulunmadığı sonucuna varılması ve Bölge Adliye Mahkemesince de istinaf talebinin esastan reddine karar verilmesi doğru görülmemiş.”intranet.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi:19.12.2022)*

⁶⁰⁴ Yargıtay 6. Hukuk Dairesi, E. 2021/1792, K. 2021/100., 15.09.2021 tarihli karar:” *İİK 307. maddesi rehinli malların ve finansal kiralama konusu malların paraya çevirme ve muhafazasını erteleme hükümleri içermektedir. Hiç şüphe yok ki bu madde kapsamında borçlunun konkordato projesi için gerekli olan mallar zikredilmektedir. Kanunun lafzı da bu konuda açıktır. 3. kişi ipoteklerini bu kapsamda kabul etmenin kanunun ruhuna ve konkordatonun amacına uygun olduğundan bahsedilemez. Tüm bu gerekçeler nazara alındığında 3. kişi ipoteği ile teminat altına alınan alacakların konkordato da adi alacak olarak nisaba dahil edilmesi konkordato kurumunun işlerliği, alacaklının teminat dışı kalan alacağı, ipotek veren 3. kişinin rücu ilişkisi açısından gereklidir. 7101 sayılı Kanun öncesi Yargıtay uygulamalarının değiştirilmesini, gerektirir kanuni bir düzenleme de bulunmamaktadır. Intranet.uyap.gov.tr (Erişim tarihi:23.11.2022); Yargıtay 15. Hukuk Dairesi, E.2021/4430, K. 2021/2814 , 17.06.2021 tarihli kararı da benzer aynı doğrultudadır. (Erişim Tarihi:23.07.2021)*

⁶⁰⁵ 6361 Sayılı Kanun KT:21/11/2012, RG:13/12/2012, YT:13/12/2012

⁶⁰⁶ Adnan Deynekli ve Ahmet Tuncay, *Yargıtay Kararları Işığında Finansal Kiralama Sözleşmesi*, 1. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2019, s.19; H.Murat Develioğlu, ”Finansal Kiralama Sözleşmesinin Konusu ve Şekli ile İlgili Bazı Düşünceler”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.145-146, 2016, s.459-480

olabilir. Kanunda finansal kiralamaya konu olabilecek mallar genel sınırları itibariyle belirtilmiş olup, tahdidi bir sayım yapılmamıştır.⁶⁰⁷

Finansal kiralama sözleşmelerinde kiralayanın, sözleşme konusu malın zilyetliğini kiracıya geçirme, kiracının kiralananı yararlanmasına engel olabilecek davranışlardan kaçınma ve kiralananı üçüncü kişiye devretmeme gibi borçları bulunmaktadır.⁶⁰⁸ Kiracının ise kira bedelini ödeme, kiralanan malı özenle kullanma, sigorta primlerini ödeme, kiralananın hasarına ve ziyana katlanma, kiralananın zilyetliğini ve kiracılık sıfatını devretmeme, sözleşme sonunda kiralananı geri vermek gibi borçları bulunmaktadır (FKFFTFK md.24).⁶⁰⁹

Finansal kiralama sözleşmelerinin sona ermesi Finansal Kiralama, Faktoring Finansman ve Tasarruf Finansman Kanunu md.30 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre sözleşmede aksi kararlaştırılmadıkça, sözleşme süresinin dolması, kiracının iflası, ölümü veya fiil ehliyetini kaybetmesi halinde kendiliğinden sona erer (FKFFTFK md. 30/1).

Kiracının tasfiye sürecine girmesi veya tasfiye sürecine girmeden finansal kiralama konusu malın tahsis edildiği işletmenin tasfiye edilmesi halinde kiracının talebiyle sözleşmede aksine düzenleme olmaması durumunda sözleşme süresinden önce de sözleşmenin feshi mümkündür (FKFFTFK md.30/2).

Sözleşmenin taraflarından her biri sözleşme bitiminden üç ay önce bildirimde bulunmak şartıyla sözleşme süresinin uzatılmasını talep edebilirler. Sözleşme süresi bitiminde kendiliğinden uzamaz, tarafların anlaşması gereklidir (FKFFTFK md.30/3).

Finansal kiralama sözleşmesinde kiracının konkordato talep etmesi ve kendisine konkordato mühleti verilmesinin finansal kiralama sözleşmesine doğrudan bir etkisi yoktur. İİK md. 296 hükmü gereği finansal kiralama sözleşmesi kiracısının konkordato talep etmesi kiraya veren yönünden sözleşmeyi feshetme imkânı tanımaz.⁶¹⁰ İflas halinde ise sözleşme sona ereceğinden finansal kiralama konusu malın da iadesi gereklidir. Dolayısıyla finansal kiralama konusu mal müflisin iflas masasında yer almaz. Bu nedenle

⁶⁰⁷ Ezgi Ulga, “Finansal Kiralama Sözleşmesinde Tarafların Borçları”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.10, S.9, 2015, s.93-101

⁶⁰⁸ Deynekli- Tuncay, *a.g.e.*, s.51-58

⁶⁰⁹ Deynekli- Tuncay, *a.g.e.*, s.59-65

⁶¹⁰ Deynekli-Tuncay, *a.g.e.*, s.91-92

birinci alacaklılar toplantısından önce iflas memuru finansal kiralama konusu mallar hakkında ayırma kararı vermelidir.⁶¹¹

7101 sayılı kanun md.35 gerekçesinde finansal kiralama konusu malların işletmenin devamı için yaşamsal olduğu ve bu malların borçlunun elinden alınması durumunda tasdik edilen projenin gerçekleşmesinin imkânsız olabileceğine yer verilmiştir. Kiralama sözleşmelerinde sözleşme bitimi ile kiracının sözleşme sonunda kiralananı geri verme borcu bulunmakta ise de konkordato talebinde bulunan borçlu açısından İİK md. 307/3 hükmünde konkordato tasdik kararında finansal kiralama konusu olan malların belirli şartların bulunması halinde bir yıl süre ile iadesinin ertelenmesi mümkündür. Buna göre borçlunun finansal kiralama sözleşmesinde aynen ifayı üstlenmiş olması, finansal kiralamadan doğan kira alacağının konkordato talebinden önce doğması, ödenmemiş kira borcu tutarının üç aylık kira bedelini aşmaması, finansal kiralama konusu malın değer kaybından kaynaklanabilecek zararın teminat altına alınması, finansal kiralama konusu malın işletmenin faaliyeti için zorunlu olması ve iade durumunda borçlunun ekonomik varlığının tehlikeye düşeceğinin yaklaşık olarak ispat edilmesi halinde finansal kiralama konusu malların iadesi bir yılı geçmemek üzere ertelenebilir.⁶¹²

Borçlunun finansal kiralama konusu malı devretmesi, ölmesi veya iflas etmesi gibi durumlarda erteleme hükmünü kaybeder.⁶¹³

5.2.1. Erteleme Kararının Kaldırılması

Borçlunun, erteleme kararını yanlış bilgiler vererek elde etmesi, serveti ve gelirlerinin artması nedeniyle ekonomik varlığı tehlikeye girmeden borcu ödeyebilecek olması, rehinli malın paraya çevrilmesi veya finansal kiralama konusu malın iadesinin borçlunun ekonomik varlığını tehlikeye sokmayacak olması gibi şartların alacaklının konkordato tasdik kararı veren mahkemeye başvurusu ve borçlu da davet edilerek yapılan inceleme sonucu yaklaşık ispatın sağlanması halinde erteleme kararı kaldırılır (İİK md.307/3).

⁶¹¹ Aslı Aykutalp, “2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu Kapsamında Kiracının İflasının Finansal Kiralama Sözleşmesine Etkisi”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.19, S.225, 2021, ss.4047-4086

⁶¹² Deynekli- Tuncay, *a.g.e.*, s.93; Pekcanitez vd., *a.g.e.*, s.484

⁶¹³ Deynekli-Tuncay, *a.g.e.*, s.93

6. KONKORDATO MÜHLETİNDE VERİLEN TEDBİRLERİNİN KANUN YOLU DENETİMİ

Kanun yolu, ilk derece mahkemesi kararlarına karşı tarafların başvurdukları hukuki bir çare olarak tanımlanabilir.⁶¹⁴ Mahkemelerce yapılan yargılama sonucu verilen kararlarda hata veya eksiklik olması mümkün olup yargılamanın taraflarının da yanlış olduğunu düşündükleri kararlara karşı üst mahkeme nezdinde başvuru hakkı anayasal bir hak olan hak arama hürriyetinin bir sonucudur (AY md.36).⁶¹⁵ İlk derece mahkemeleri tarafından verilen kararların kanun yolu denetiminden geçmesi, ülkede kanunların büyük ölçüde uygulamada belirli bir düzen oluşturmaya katkı sağlar. Bir an için ülkemizdeki yüzlerce mahkeme tarafından aynı konuya ilişkin çok farklı nitelikte kararlar verildiğini düşünelim, aynı konuya ilişkin çok farklı şekillerde kararlar verilerek kararlara karşı kanun yolu denetiminin kapalı olması hak arama hürriyetini açıkça ihlal edecektir.

Kanun yoluna başvuru hakkı, hukuki dinlenilme hakkı ile de yakından bağlantılıdır. Yargıdaki ağır iş yükü nedeniyle kimi zaman ilk derece mahkemeleri tarafından eksik tebliğlerle yargılama sonra erdirilerek nihai karar verilmesi söz konusu olmaktadır. Bu durum ise hukuki dinlenilme hakkının açık bir şekilde ihlal edildiği anlamına gelir. Hukuki dinlenilme hakkı, en eski yargılama ilkeleri arasında yer alır. Hukuki dinlenilme hakkının bilgilendirme, dikkate alınma ve açıklama hakkı gibi unsurları bulunmaktadır.⁶¹⁶

Hukuk mahkemelerinin verdikleri kararlara karşı öncelikle bölge adliye mahkemeleri nezdinde istinaf kanun yoluna, daha sonra ise Yargıtay nezdinde temyiz kanun yoluna başvurulabilmektedir. İstinaf kanun yolu, 5235 Sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yetkileri Hakkındaki Kanun ile kabul edilerek uygulamada yerini almıştır. Kanunun yürürlüğe giriş tarihi 01.04.2005 olsa da istinaf kanun yolu tam anlamıyla 2016 yılında Bölge Adliye Mahkemelerinin faaliyete geçebilmesiyle uygulanabilmektedir.⁶¹⁷

⁶¹⁴ Ahmet Cemal Ruhi, *Adli Yargıda İstinaf ve Temyiz*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s.2

⁶¹⁵ Pekcanitez vd. *a.g.e.*, s.476

⁶¹⁶ Muhammet Özkes, “Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Hakkın Bazı Güncel Sorunları”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.3, S.28, 2005, s.1295-1307

⁶¹⁷ Muhammet Özkes, “Hukuk Usulü Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Kanun Yolu İncelemesi- Özellikle İstinaf-“, *Legal Hukuk Dergisi*, C.2, S.23, 2004, ss. 3103-3116 ; İsviçre Federal Hukuk Muhakemeleri Kanunu Ön Tasarısında da kanun yolları olarak temyiz, istinaf, şikayet kanun yoluna yer verilmişken, olağanüstü kanun yolu olarak da yargılamanın yenilenmesi kanun yoluna yer verilmiştir. İsviçre Federal Hukuk Muhakemeleri Ön tasarısına ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz: Murat Atalı, “ İsviçre Federal Hukuk Muhakemeleri Ön Tasarısı Hakkında Değerlendirmeler”, *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.2, S.3, 2006, ss.607-631

İstinaf kanun yolu, aynı zamanda Fransa’da uygulanan olağan kanun yolu arasında yer almaktadır. Doktrinde, Fransız Hukuku’nda istinaf mahkemelerinin ilk derece mahkemeleri kararlarına karşı yaptıkları incelemede kararın düzeltilmesi, iyileştirilmesi veya iptal edilmesi şeklinde karar verebilme yetkisine sahip oldukları ifade edilmiştir.⁶¹⁸ Fransa’da aksine hüküm olmadıkça ilk derece mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı istinaf yolu açıktır. Kanun yolu sınırının tespitinde parasal sınır bulunmaktadır. Bazı ivedi işler yönünden de istinaf kanun yolu kapalıdır. Örneğin, haciz kararlarına karşı istinaf yoluna asliye hukuk mahkemeleri nezdinde itiraz yoluna başvurulabileceğinden istinaf yolu kapalı tutulmuştur.⁶¹⁹

Doktrinde Alman Hukuku’ndaki kanun yollarının 1877 yılında kabul edilen medeni usul kanuna göre; kanun yolları, istinaf, temyiz ve şikayet olduğu belirtilmektedir.⁶²⁰ Almanya’da da ilk derece mahkemeleri kararlarına karşı istinaf kanun yolu denetimi açıktır. İstinaf mahkemelerinden sonra ise kanun yolu merci temyiz mahkemesidir. Almanya’da 2002 yılında yapılan yargı reformu ile istinaf mahkemelerinin denetim kapsamı azaltılmıştır. İstinaf mahkemeleri kararlarının emsal karar olma niteliği bulunmamaktadır.⁶²¹

Hukuk sistemimizde ilk derece mahkemelerinin kararlarına karşı kanun yolu açık olsa da kanun yoluna başvurulabilecek kararlar yönünden de bir takım sınırlamalar getirilmiştir. HMK md. 341 hükmünde istinaf yoluna başvurulabilecek kararlar belirtilmiştir. Ayrıca mal varlığına ilişkin davalarda belirli parasal sınırlar bulunmaktadır. HUMK yürürlükteyken parasal sınırlar dava açıldığında mahkemenin görevinin tespiti açısından , iddiaların ispatı, temyizde duruşma sınırının belirlenmesi açısından önemli bir yere sahipti. HMK’nın yürürlüğe girmesiyle parasal sınır karara karşı başvurulacak kanun yolunun ve kesin delille ispatı gereken vakıaların tespitinde önem kazanmıştır.⁶²² Uygulamada kesinlik sınırı olarak da bilinen parasal sınır Vergi Usul Kanunu md.298 hükmü gereğince Maliye Bakanlığınca tespit edilen değerlendirme oranına göre

⁶¹⁸ Haluk Konuralp, “Fransız Hukukunda Kanun Yolları Arasında İstinafın Yeri (Hukuk Davaları Açısından)”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 50, S.1, 2001, ss.25-39.

⁶¹⁹ Konuralp, *a.g.e.*, s.32

⁶²⁰ Hans Prutting, Çev. Cenk Akil, “Alman Yasa Yollarının Gelişim Çizgisi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.62, S.1, 2013, ss.253-270.

⁶²¹ Herbert Roth, Çev. Cenk Akil, “Madeni Yargılamada Yeni Kanun Yolu Hukuku İstinaf Derecesi ve Somut Olay Adaleti”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.2, 2010, ss.113-124.

⁶²² Dilek Aydemir, “Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun Hukuk Muhakemeleri Kanununa Kanun Değişikliklerine İlişkin Değerlendirme”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.17, S.50, 2021, ss.887-982

güncellenmektedir.⁶²³ Örneğin mal varlığına ilişkin davalarda 2022 yılı için kesinlik sınırı 8.000 TL iken, 2023 yılı için kesinlik sınırı 17.000 TL olarak belirlenmiştir. Kesinlik sınırı davanın açıldığı tarihe göre belirlenmediğinden karar tarihine göre belirlendiğinden yargılamanın uzun sürmesi sonucu tarafların hak arama hürriyetinin kısıtlandığı söylenebilir. HMK md. 341 hükmünde istinaf yoluna başvurulabilecek kararlar sayılırken malvarlığına ilişkin davalarda miktar yönünden sınırlama getirilmişse de manevi tazminat istemine yönelik alacak davalarında verilen kararlarda hükmedilen alacak miktarı kesinlik sınırının altında olsa dahi taraflar istinaf yoluna başvurabileceklerdir. Kadastro Kanunu md.Ek-6 hükmüne göre kadastro öncesi nedene dayalı olarak açılan davalarda değer veya miktara bakılmaksızın istinaf veya temyiz kanun yoluna başvurulabilir.⁶²⁴

İstinaf kanun yolu uygulamaya geçmeden önce ülkemizde temyiz kanun yolu uygulanmaktaydı. Temyiz mahkemeleri, ilk derece mahkemelerinin verdikleri kararlarda hukuk kurallarının doğru uygulanıp uygulanmadığının tespiti açısından faaliyet gösteren mahkemelerdir.⁶²⁵ Temyiz kanun yolu, uygulamada yargı birliğinin sağlanabilmesi açısından ve hukuk güvenliği açısından önemlidir. Ayrıca temyiz kanun yolu ile ilk derece mahkemesi hakimlerinin daha adil bir şekilde karar vermeleri de sağlanır. Temyiz sebepleri 1086 sayılı HUMK’nda md. 428 hükmünde hükmünde temyiz sebepleri maddi hukuk ilişkin temyiz sebepleri ve usul hukukuna ilişkin temyiz sebepleri olarak sınıflandırılmıştı. Ülkemizde temyiz kanun yolu incelemesi yapan mahkeme Yargıtay’dır. Yargıtay, mahkeme kararlarından kanuna ve usule uygun görmediklerini bozarak hükümden düşürür ve kanunların tüm ülkede ölçüde uygulanmasını sağlar.⁶²⁶ Yargıtay, temyiz incelemesinde üç farklı nitelikte karar verme yetkisine sahiptir. Yargıtay kural olarak mahkemenin yerine geçerek karar veremez. Yargıtay’ın onama, bozma veya düzelterek onama şeklinde karar vermesi mümkündür. Yargıtay bozma kararı verdiğinde davanın yeniden görülebilmesi için dava dosyasını mahkemesine gönderir.

Temyiz kanun yolu, Roma Hukuku’nda da uygulanmıştır. Roma’da batıl nitelikteki nihai kararlar temyiz edilmediği takdirde geçerliymiş gibi maddi anlamda

⁶²³ Varol Karaaslan, “ Kanun Yolları Sistemine Eleştirel Bir Bakış”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.15, S. 43, 2019, ss.441-466

⁶²⁴ Pekcanitez vd. *a.g.e.*, s.485

⁶²⁵ Saim Üstündağ, “Temyizin Nakzından Sonraki Hukuki Durum”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 28, S.1, 1962, ss.133-192.

⁶²⁶ Necmeddin Berkin, “ Yargıtay Kanunu ve Nihai Derecede Yargı Faaliyeti”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 41, S.1, 1975, ss.153-173.

kesin hüküm özelliğine sahip olabiliyordu. Batıl nitelikteki kararın butlanı için “*querela nullitatis*” isimli kanun yolu kullanılıyordu. Bu kanun yolu ile üst mahkeme ilk derece mahkemesi kararını iptal edebiliyordu.⁶²⁷

Borçlu hakkında geçici mühlet kararı verilmesiyle mahkeme tarafından verilen tedbirlere karşı kanun yoluna başvurulamayacağı hususu İİK md. 287/5 hükmünde düzenlenmiştir. Geçici mühlet kararı ile verilen tedbirlere karşı kanun yolunun açık olmamasının sebebi borçlunun verilen mühlet içerisinde rahatça nefes alabilmesi ve lehine tesis edilen tedbirlerin kalkabileceği korkusu olmaksızın güvenli bir şekilde işlemlerine devam edebilmesidir.⁶²⁸ İsviçre İcra ve İflas Kanunu’nda yapılan değişikliklerle de uygulama alanı bulan geçici mühlet kararı ve geçici mühlet kararı ile tesis edilen tedbirlere karşı kanun yolunun kapalı olacağı belirtilmiştir. İsviçre’de geçici mühlet ve tedbir kararlarının kesin olması “süper geçici hukuki koruma” olarak adlandırılmaktadır.⁶²⁹ Fakat mevzuatımızda ve mehz mevzuatta da yer alan açık düzenlemeye rağmen, uygulamada mahkemenin verdiği tedbir kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmaktadır. Konkordato mühletinde verilen tedbir kararlarına ilişkin Bölge Adliye Mahkemeleri’nin kararları arasında uygulamada birlik olmadığı görülmektedir. Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi’nin E.2019-1357, K. 2019/1520 sayılı 11.07.2019⁶³⁰ tarihli kararında konkordato mühletinde verilen tedbir kararlarına karşı kanun yolunun kapalı olduğu belirtilmiştir. İlgili kararda, “...*konkordato müessesesi 28/02/2018 tarihli 7101 Sayılı Kanun ile İİK’nın 285 ila 309 maddelerinde yapılan değişiklik ile yeniden düzenlenmiştir. Belirtilen maddelerde konkordato yargılaması sırasında verilen kararların kanun yolları da düzenlenmiştir. İİK’nın 287/6.*

⁶²⁷ Selçuk Öztek, “Temyiz Kanun Yolunun Tarihçesine İlişkin Bazı Tespitler”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.21, S.2, 2015, ss.135-144.

⁶²⁸ Görgün vd., a.g.e, s.598; İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi E. 2022/2113, K. 2022/1989, 30.11.2022 tarihli kararında konkordato talebiyle verilen tedbir kararlarına ilişkin ara kararların kanun yolu denetimine tabi olmadığına dair şu şekilde karar vermiştir: “Mahkemece verilen 16/09/2022 tarihli ara kararı konkordato talep eden istinaf etmiştir. İİK’nın 287/6. maddesi “Geçici mühlet talebinin kabulü, geçici komiser görevlendirilmesi, geçici mühletin uzatılması ve tedbirlere ilişkin kararlara karşı kanun yoluna başvurulamaz.” hükmünü içermektedir. Temyizi kabil olmayan kararların temyiz istemleri hakkında mahkemece bir karar verilebileceği gibi, 01.06.1990 günlü ve 1989/3 Esas, 1990/4 Karar sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca, Yargıtay tarafından da karar verilebilecektir. (Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin 2019/2406 esas ve 2021/90 karar sayılı ilamı da bu yöndedir.)6100 sayılı HMK’nin “İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar” başlıklı 341/(1). maddesi, “İlk Derece Mahkemelerinde verilen nihai kararlar ile ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü halinde itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir.” hükmünü içermektedir. İlk derece Mahkemesinin, satışa izin verilmesi talebinin kabulüne dair verdiği ara kararın, nihai karar olmadığı gibi, ihtiyati tedbir niteliğinde de bulunmadığından, bu kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilmesi mümkün değildir. İlk derece Mahkemesince, karara karşı istinaf yolunun açık olduğunun belirtilmesinin de, yasada mevcut olmayan istinaf kanun yoluna başvurma hakkını bahsetmeyecektir. Açıklandığı üzere verilen bu karar usule ilişkin olup, temyiz yolu da kapalıdır.”intranet. uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 11.03.2023)

⁶²⁹ Budak- Yücel, a.g.m, s.31-32

⁶³⁰ Intranet. uyap.gov.tr (Erişim Tarihi: 11.03.2023)

maddesinde mahkemenin tedbirlere ilişkin kararlarının kesin olduğu, bu kararlar aleyhine istinaf kanun yoluna gidilemeyeceği düzenlenmiştir.” şeklinde karar verildiği görülmektedir. Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi’nin E.2019/1172-K. 2019/1221 sayılı 22.10.2019 tarihli kararında da konkordato mühleti verilmesiyle mahkemece verilen tedbirlere karşı kanun yolunun kapalı olduğu belirtilmiştir.⁶³¹ Bölge adliye mahkemesi gerekçesinde İİK md. 287 düzenlemesinin özel nitelikte olduğunu ve HMK md. 341’de belirtilen istinaf kanun yoluna başvurulabilecek kararların sayıldığına ve kanunun açık hükmü karşısında konkordato mühleti verilmesiyle mahkemenin verdiği ihtiyati tedbir kararlarının reddine veya kabulüne ilişkin kararlara karşı istinaf kanun yolunun kapalı olduğu belirtilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemeleri bazı durumlarda tedbirlerin esasına dair inceleme de yapmaktadırlar.⁶³²

Yargıtay 12. Hukuk Dairesi’nin 2012/17501 E.- 2012/24305 K. sayılı 12.07.2012 tarihli kararında konkordato mühletinde verilen kararların kanun yolu denetimine tabi olup olmadığı konusunda şu şekilde karar verilmiştir:” İflas dışı konkordato İİK’nun 285-308 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Borçlunun konkordato talebi üzerine icra

⁶³¹ Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesi’nin E.2019/1172- K. 2019/1221 sayılı 22.10.2019 tarihli kararı:” Geçici Hukuki Koruma türlerinden olan “ihtiyati tedbir” 6100 sayılı HMK’nın 389 - 399. maddelerinde düzenlenmiştir. HMK’nın 389. maddesinde ihtiyatin tedbirin şartları, 391. maddesinde ihtiyati tedbir kararının kapsam ve içeriği, 393. maddesinde ihtiyati tedbir kararının uygulanması, 394. maddesinde ihtiyati tedbir kararına itiraz ve uygulanacak usule yer verilmiştir. İstinaf yoluna başvurulabilecek kararlar ise HMK’nın 341. maddesinde düzenlenmiş olup 1. fıkrası “İlk derece mahkemelerinden verilen nihai kararlar ile ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü hâlinde, itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir” hükmünü içermektedir. Buna göre geçici hukuki koruma tedbiri olan ihtiyati tedbire yönelik kararlardan, HMK 391/3. maddesi gereğince “tedbir talebinin reddi halinde” ve yine 394/4. maddesi gereğince “karşı taraf dinlenilmeden verilen ihtiyati tedbir kararına yapılan itiraz üzerine verilen kararlara” karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir. İİK’nın 7101 Sayılı Yasa ile değişik “Geçici mühlet” başlıklı 287. maddesinin birinci fıkrası, “Konkordato talebi üzerine mahkeme, 286. maddede belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiğinde derhâl geçici mühlet kararı verir ve 297. maddenin ikinci fıkrasındaki hâller de dahil olmak üzere, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır” hükmünü, 6. fıkrası ise “Geçici mühlet talebinin kabulü, geçici komiser görevlendirilmesi, geçici mühletin uzatılması ve tedbirlere ilişkin kararlara karşı kanun yoluna başvurulamaz” hükmünü içermektedir. Konkordato sürecinde verilen kararlara ilgili kanun yolları da, aynı Kanunun 293 ve 308/a maddelerinde düzenlenmiştir. İhtiyati tedbir müessesesini genel olarak düzenleyen HMK düzenlemeleri ve İİK’da düzenlenmiş olan konkordato kurumunun özelliği göz önüne alınarak özel olarak düzenlenmiş ihtiyati tedbir hükümleri dikkate alındığında kanun koyucunun amacı birlikte değerlendirilerek, konkordato istemlerinin süratle sonuçlandırılması gereği nazara alındığında, ilk derece mahkemesince verilen geçici mühletin ilanından sonra konulması istenen ihtiyati tedbirlere yönelik istemlerin kabulü ya da reddine ilişkin kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması yasal olarak mümkün bulunmamaktadır. Zira bu husus sarih bir biçimde İİK’nın 287. maddenin 6. fıkrasında dile getirilmiştir.” intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi: 18.03.2023)

⁶³² Adana Bölge Adliye Mahkemesi, 9. Hukuk Dairesi, E.2020/574, K. 2020/475 sayılı 16.06.2020 tarihli karar konkordato mühletinde ilk derece mahkemesi kararını kaldırarak konkordato mühletinde tedbir karar vermiştir:” ...geçici mühlet kararının ilan tarihi olan tarihinden itibaren tahsil edilen alacaklar yönünden bankaların takas mahsup yoluyla bloke işlemi yapmaması, hapis hakkını kullanmaması, aynı tarih itibarıyla varsa konulan blokelerin kaldırılması, bankada mevcut talep eden davacı tarafından verilen, tahsil/teminat yada temlik çeklerinin geçici mühlet kararının ilan olan tarihinden itibaren tahsil edilen bedellerinin komiser nezdinde konkordato projesinde kullanılmak üzere talep eden davacı tarafından ihtiyati tedbir yoluyla konulan Bankası Şubesi’ndeki hesabına aktarılmasına yönelik İHTİYATİ TEDBİR KONULMASINA,” intranet. uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi: 19.03.2023)

mahkemesi, konkordato mühleti karar verilinceye kadar olan sürede borçlunun mal varlığını azaltıcı işlemlerinin önüne geçmek amacı ile İİK.nun 285/3.maddesi yollaması ile İİK.nun 290/2.maddesinde öngörülen tedbir kararlarına hükmedilebilir. Bu madde kapsamında icra mahkemesince verilen tedbir kararları HMK.nun 389 ve bu maddeyi izleyen maddeler kapsamında ihtiyati tedbir kararı olmayıp, İcra ve İflas Kanunu'nda özel olarak düzenlenmiş takip hukukuna özgü bir karar niteliğinde bulunduğundan HMK.nun ihtiyati tedbirle ilgili verilen kararlara karşı kanun yollarına başvurulacağına ilişkin hükümleri uygulanamaz. İcra mahkemelerinin verdikleri kararlarının hangilerinin temyiz incelemesine konunu yapılabileceği 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 363.maddesinde sınırlı olarak sayılmış olmakla birlikte bazı maddelerde de icra mahkemesi kararlarının hangilerinin temyiz yolunun açık bulunduğu açıkça belirtilmiştir. “ Yargıtay’ın ilgili kararına göre mahkeme tarafından tedbirlere yönelik verilen karara karşı temyiz kanun yolunun kapalı olduğu açıkça belirtilmiştir.”⁶³³ Kanımızca , İİK md. 287/6 düzenlemesinde açıkça konkordato mühletinde verilen tedbir kararlarının kesin olduğu belirtildiğinden mühlet içerisinde verilen kabul kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması isabetsizdir. Yasal düzenlemede mahkemenin verdiği kararların kesin olduğuna yer verilmiş ise de tedbir talebinin reddi kararlarının kesin nitelikte olup olmadığına yönelik açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Konkordato mühleti, borçlunun mal varlığının korunarak borçlunun belli bir süre rahat nefes alarak borçlarını ödeyebilmesi amacıyla borçluya tanınan bir imkan olduğundan tedbir talebinin reddine ilişkin kararların kesin nitelikte olması konkordatonun amacıyla bağdaşmamaktadır. Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi’nin kanımızca isabetli olarak verdiği kararlarından da anlaşılabileceği üzere, borçluya konkordato mühleti verilmesiyle mahkemenin tedbirin kabulüne yönelik kararları kesin nitelikte olup tedbir isteminin reddine dair kararlar kesin nitelikte değildir. Taleplerin reddine dair kararların kesin nitelikte olduğunun kabul edilmesi hak arama hürriyetine aykırılık oluşturur.”⁶³⁴

6.1. BANKA TEMİNAT MEKTUPLARININ NAKDE ÇEVİRİLMESİ

6.1.1. Banka Teminat Mektupları

Banka teminat mektubu mevzuatımızda tanımlanmamıştır. Teminat mektupları, Yargıtay uygulamasında garanti sözleşmesi olarak kabul edilmektedir. 1966/16 E.-1967/K. ve 13.12.1967 tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu Kararı

⁶³³ İntranet.uyap.gov.tr(Erişim Tarihi: 12.03.2023)

⁶³⁴ Orhan Eroğlu, *Uygulamada Konkordato*, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2023, s.123

ve 1969/4 E- 1969/6 K. ve 11.06.1969 tarihli Yargıtay İçtihadı Birleştirme Hukuk Genel Kurulu Kararı ile teminat mektupları garanti sözleşmesi kapsamında değerlendirilmiştir.⁶³⁵ Bankacılık Kanunu ⁶³⁶'nda banka teminat mektuplarına yer verilmiş ise de yine bir tanımlama yapılmadığı görülmektedir. Teminat mektupları kısaca bankanın, lehtar ve muhatap arasındaki ilişkide lehtarın ödeme gücünü garanti altına aldığı ve lehtarın ödememe yapmaması halinde muhataba ödeme yapacağını garanti ettiği sözleşme türü olarak tanımlanabilir.⁶³⁷

Banka teminat mektuplarının tarafları, teminat veren (banka), teminat alan (muhatap) ve lehtardır. Teminat veren, borçlunun alacaklıya alacağı ödememesi halinde alacaklıya para vermeyi taahhüt eder.⁶³⁸ Uygulamada ise teminat verenlerin banka olduğu görülmektedir. Bankalar teminat mektubunu düzenleyerek muhataba verirler. Teminat alan yani muhatap ise lehine teminat mektubu düzenlenen kişidir. Teminat alan temel borç ilişkisinin de tarafıdır. Lehtar ise temel borç ilişkisinin tarafı olup bankadan fiilin ifa edilmesini talep eder. ⁶³⁹ Banka, lehtar ve muhataptan bağımsız olarak riskin gerçekleşmesi halinde ödeme yapmayı üstlendiğinden muhataba lehtar ve muhatap arasındaki ilişkiye yönelik geçersizlik sebeplerini ileri süremez.⁶⁴⁰

6.1.2. Banka Tedbirlerinin İhtiyati Tedbire Konu Olması

Teminat mektuplarının tahsilinde farklı şekillerde ihtiyati tedbir kararı verilebilir. Bankanın teminat mektubu düzenlemesinin istenmemesi şeklinde ihtiyati tedbir kararı verilebileceği gibi bankanın teminat bedelini ödenmesinin engellenmesi şeklinde de ihtiyati tedbir kararı verilmesi mümkündür. Teminat mektubu veren banka da hukuki yararını ispatlaması şartıyla teminat mektubunun paraya çevrilmesinin engellenebilmesi için ihtiyati tedbir kararı alabilir. ⁶⁴¹ Teminat mektubu düzenlenmesinin istenmemesine

⁶³⁵ Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu Kararı, E.1969/4, K.1969/6, 11.06.1969 tarihli kararı: "...bankalar tarafından gümrük vergisi borçlusu lehine ve fakat borçlu ile değil de diğer şahıslarla yapılan bir akte dayanarak gümrük idaresine verilen teminat mektupları mahiyet itibarıyla Borçlar Kanununun 110 uncu maddesinde sözü edilen 3 üncü şahsın fiilini taahhüt niteliğinde bir garanti aktı olduğuna ve bu sebeple (garanti veren bankanın alacaklı gümrük idaresine bu sebeple ödediği parayı fiili taahhüt edilen 3 üncü şahıs mevkiindeki muvakkat ithalatçıdan rücu istemeyeceğine, 11/6/1969 tarihinde yapılan birinci görüşmede oyçokluğuyla karar verilmiştir".(lexpera, Erişim Tarihi.19.12.2022)

⁶³⁶ 5411 Sayılı Kanun, KT:19/10/2005, RG:01/11/2005, YT:01/11/2005

⁶³⁷ Himmet Koç, "Hukuki Açından Banka Teminat Mektupları", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.69, S.2, 2020, ss.567-602.

⁶³⁸ Seza Reisoğlu, "Banka Teminat Mektupları Uygulamalarında Ortaya Çıkan Başlıca Sorunlar", *Bankacılar Dergisi*, Y.22, s.77, 2011 s.84-106

⁶³⁹ Damla Songur- Çiğdem Ceylan, "Banka Teminat Mektubu- Hukuki Niteliği ve Çeşitleri", *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S.4, 2014, ss.149-177

⁶⁴⁰ Sabih Arkan, "Teminat Mektubu Veren Bankanın Hukuki Durumu", *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.16, S.4, 1992, ss.1-84

⁶⁴¹ Yılmaz, a.g.e, C.1, s.842

yönelik ihtiyati tedbir kararı HMK md.391/1 hükmü uyarınca verilir. İhtiyati tedbir kararına rağmen banka teminat mektubunun ödenmesi halinde ise HMK md.398 gereği ceza verilmesi söz konusu olacaktır. Buna göre banka tedbire rağmen ödeme yaparsa işlemi gerçekleştiren kişiye HMK md.398/1 gereği bir aydan altı aya kadar disiplin cezası verilecektir.⁶⁴²

6.1.3. Konkordato Mühletinde Teminat Mektuplarına Dair Tedbir Kararı Verilmesi

Konkordato mühletinde teminat mektuplarının nakde çevrilmesinin engellenmesine yönelik verilecek tedbir kararının niteliğinin tespit edilmesi önem arz etmektedir. Mahkeme tarafından borçlunun malvarlığının muhafazası amacıyla İİK md.287/1 uyarınca tedbir kararı verilmesi halinde verilen tedbir kararına karşı İİK md.287/6 gereği kanun yolu kapalı olacaktır.

HMK md.389 gereği mahkemenin maddi hukuka ilişkin ihtiyati tedbir kararının değerlendirilmesi halinde ise red kararına karşı doğrudan, kabul kararına karşı ise itiraz sonucu verilen karar istinaf kanun yoluna tabi olacaktır. Mahkemenin borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli tedbirleri alması gerektiğinden maddi hukuka ilişkin ihtiyati tedbir kararı vermesinde engel bulunmamaktadır.⁶⁴³ Uygulamada borçlunun lehtar olduğu teminat mektuplarında, teminat mektuplarının tahsilinin borçlunun malvarlığının muhafazasındaki etkisi değerlendirilerek İİK md.287 gereği teminat mektuplarının nakde çevrilmesini engellenmesi için tedbir kararı verilip verilemeyeceği konusunda bölge adliye mahkemeleri arasında farklı kararlar verilmektedir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi'nin 2022/406 E.- 2022/519 K. sayılı,21.04.2022 tarihli kararında konkordato mühletinde borçlu tarafından verilen teminat mektubunun nakde çevrilmesinin engellenmesine yönelik tedbir kararı verilemeyeceği belirtilmiştir.⁶⁴⁴

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi'nin 2020/1347 E. - 2020/1580 K. Sayılı⁶⁴⁵ 16.07.2020 tarihli kararında da teminat mektubunun nakde

⁶⁴² Yılmaz, *a.g.e.*, C.1, s.842; Müjgan Tunç Yücel, Banka Teminat Mektuplarının İhtiyati Tedbire Konu Olması Üzerine Medeni Usul Hukuku Bakış Açısından Bir İnceleme, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.8, S.107, 2013, ss.7-24

⁶⁴³ Hilal Ünal Kaya, "Konkordato Mühletinde Teminat Mektuplarının Paraya Çevrilmesi Meselesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.23, S.2, 2021, ss.1219-1243.

⁶⁴⁴ İntranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi 21.05.2022)

⁶⁴⁵ İntranet.uyap.gov.tr. (Erişim tarihi 18.02.2022); İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17.Hukuk Dairesi, E.2019/2527, K.2020/7411, 12.03.2020 tarihli kararında da, "....teminat mektubunun hukuki niteliği itibariyle konkordato talep eden

çevrilmesinin tedbiren durdurulmasına yönelik kararın maddi hukuk alanında sonuçlar doğurduğu ve maddi hukuktan doğan talep ve def-i haklarını etkileyen tedbirler olması nedeniyle geçici mühlet ve kesin mühlet süresi içerisinde, üçüncü kişilerin sahip oldukları hakları ve yüklendiği borçlar etkileneceğinden teminat mektuplarının nakde çevrilmesinin durdurulmasına yönelik tedbir kararı verilemeyeceği belirtilmiştir.

Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi'nin 2019/2265 E. -2020/211 K. 12.02.2020 tarihli kararında⁶⁴⁶ teminat mektuplarının nakde çevrilmesine ilişkin olarak, teminat mektubunun ödenmesinin konkordato talep eden şirketin pasifinde bir değişikliğe neden olmaması ve borçlu şirket karşısında alacaklının değiştiği gerekçesiyle borçlu-lehtarın konkordato ilan etmesi gerekçesi ile teminat mektubunun ödenmesinin durdurulmasını istenemeyeceğini belirtmiştir

İstanbul ve Sakarya Bölge Adliye Mahkemeleri kararlarında konkordato mühletinde teminat mektuplarının nakde çevrilmesinin ihtiyati tedbir yoluyla engellenemeyeceğine dair karar verildiği görülmektedir.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 23.Hukuk Dairesi'nin 2022/506 E.- 2022/493 K.⁶⁴⁷ Sayılı 24.03.2022 tarihli kararında ilk derece mahkemesinin teminat mektuplarının

borçlu tarafından verilen teminat mektubunun, konkordato davasında, İİK'nın 287 ve devamı maddeleri gereğince nakde çevrilmesinin engellenmesine yönelik tebir karar verilemeyeceğinden..” şeklindeki gerekçe ile konkordato mühletinde teminat mektuplarının nakde çevrilmesinin engellenmesine dair karar tedbir kararı verilemeyeceği belirtilmiştir. www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:18.03.2021); İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi, E.2021/415- K. 2021/457 kararında da teminat mektuplarının nakde çevrilmesinin konkordato mühletinde mümkün olmadığına karar verilmiştir. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 9.Hukuk Dairesi, E.2019/1799, K.2019/1533,31.12.2019 tarihli kararında konkordato talebinde teminat mektuplarının paraya çevrilmesinin önlenmesinin mümkün olmadığına karar verilerek aynı zamanda ihtiyati tedbirlere ilişkin kararlarına karşı da istinaf kanun yolunun kapalı olduğu belirtilmiştir. www.intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:24.07.2021)

⁶⁴⁶ intranet.uyap.gov.tr,(Erişim tarihi:22.04.2022), Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 7. Hukuk Dairesi, E. 2019/411, K.2019/395,18.04.2019 tarihli kararında ise,” *Davacı vekilinin ihtiyati tedbir talebi kabul edilerek, tarihli ara kararı ile, konkordato geçici mühleti içerisinde ihtiyati tedbir talebinin kabulüne, karar verildiği; ihtiyati tedbir kararına karşı yapılan itirazın ise tarihli ara kararı ile ret edildiği; İcra ve İflas Kanunu 287. maddesinin son fıkrasında, borçlunun lehine olmak üzere verilen geçici mühlet talebinin kabulü, geçici komiser görevlendirilmesi, geçici mühletin uzatılması ve tedbirlere ilişkin kararları karşı yasa yolunun kapatıldığı; bu hali ile kararın, İİK.'nın 287/son ve HMK. 341-(1) maddesi gereğince; istinafi kâbil bir karar olmadığı, görülmektedir.”* Şeklindeki gerekçe ile konkordato mühletinde verilen tedbir kararının kesin olması nedeniyle istinaf incelemesi yapılmamıştır. www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:10.01.2021)

⁶⁴⁷ www.uyap.gov.tr (Erişim tarihi:23.04.2022), Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 23.Hukuk Dairesi, E. 2019/1709 , K.2019/1220, 18.07.2019 tarihli kararında da adi konkordato sırasında alınan tedbirlere karşı kanun yolunun kapalı olduğu tespit edilmiştir. www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:10.01.2021) Aynı şekilde Konya Bölge Adliye Mahkemesi 6.Hukuk Dairesi, E. 2019/2299 , K.2019/1027 ,21.11.2019 tarihli kararında da “*HMK' nın 341/1 maddesinin lafzı ile bağlı kalıp buna göre yorum yapılarak sonraki değişikliği yok saymak suretiyle adi konkordato talebi sırasında tedbire yönelik yapılan taleplerin reddine ve bu kararlara karşı yapılan itiraz üzerine verilen kararlara karşı istinaf kanun yolunun açık olduğu sonucuna ulaşmak hukuken mümkün değildir. Gerek özel kanun - genel kanun ilişkisi, gerekse önceki kanun - sonraki kanun ilişkisi ve gerekse kanun koyucunun amacı birlikte değerlendirilip konkordato taleplerinin süratle sonuçlandırılması gereği nazara alındığında; İlk Derece Mahkemesince konkordato talepleri sırasındaki tedbire yönelik taleplerinin reddine ve itiraz üzerine verilen kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması yasal olarak mümkün bulunmamaktadır.*” şeklindeki kararla tedbir kararlarına kanun yolunun kapalı olduğu belirtilmiştir. www.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi:24.07.2021)

nakde çevrilmesinin tedbir yoluyla engellenmesine ilişkin ara kararının istinaf incelemesinde, konkordato yargılaması sırasında verilen ihtiyati tedbirlere yönelik istemlerin kabul veya reddine ilişkin kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasının yasal olarak mümkün olmadığından, teminat mektuplarının tazmininin tedbiren engellenmesine ilişkin karara karşı da istinaf yoluna başvurulmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir. Teminat mektuplarına ilişkin ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararın istinaf incelemesi kanun yolunun kapalı olması nedeniyle usulden reddedilmiştir. Böylece mahkeme tarafından verilen tedbir kararı geçerliliğini korumuştur.

Adana Bölge Adliye Mahkemesi 9.Hukuk Dairesi'nin 2019/1068 E.- 2019/1267 K. Sayılı, 15.11.2019 tarihli kararında da ilk derece mahkemesinin konkordato mühleti verilmesine yönelik tedbir ara kararında teminat mektuplarının nakde çevrilmesinin engellenmesine yönelik verilen tedbir kararına ilişkin istinaf incelemesi talebi, tedbir kararına karşı kanun yolunun kapalı olması nedeniyle reddedilmiştir.⁶⁴⁸

Adana ve Ankara Bölge Adliye Mahkemeleri ise teminat mektuplarının nakde çevrilmesine dair ilk derece mahkemesi tarafından verilen kararların istinaf incelemesi kanun yolunun kapalı olması nedeniyle yapılmamıştır. Bu durumda ise ilk derece mahkemesi kararı kesinlik kazanmıştır. Farklı Bölge Adliye Mahkemeleri tarafından aynı olaylara ilişkin bu şekilde kararlar verilmesi uygulamada karışıklığa sebep olmaktadır. Doktrinde tüm teminat mektuplarının nakde çevrilmesini engelleyecek nitelikte tedbir kararı verilemeyeceği fakat teminat mektuplarının yalnızca borçluya konkordato mühleti verilmesi gerekçesiyle nakde çevrilmesinin engellenmesi yönünde ihtiyati tedbir kararı verilebileceği ifade edilmektedir.⁶⁴⁹

Teminat mektupları paraya çevrilerek muhataba ödeme yapılması halinde, garanti eden bankanın lehbara rücu hakkı doğacaktır. Konkordato mühletinin ilanından sonra bankanın rücu hakkı doğduğunda, banka alacağı konkordato ön projesinde yer almayacaktır. Alacaklıların alacaklarını bildirmeleri için İİK md. 299 hükmünde yer alan on beş günlük süre içerisinde banka rücu edilebilecek alacak miktarını konkordato

⁶⁴⁸ www.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:24.07.2021)

⁶⁴⁹ Öztekin vd., *a.g.e.*, s.403; Teminat mektuplarının ihtiyati tedbire konu olup olmayacağına ilişkin uygulamada farklı kararlar olması nedeniyle sayın Postacıoğlu bu hususta yasal düzenleme yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Bknz: İlhan Postacıoğlu, Banka Teminat Mektuplarının İhtiyati Tedbir Kararları İle Durdurulabilir mi?, *İdare Hukuku ve İlimleri Dergisi*, C.3,S.1-3,1982,ss.175-182; Mücbir sebep halinde banka teminat mektuplarının nakde çevrilmesinin engellenebileceğine yönelik ayrıntılı bilgi için bknz: Faruk Acar ve Eyüp Kul, Mücbir Sebeplerin Banka Teminat Mektuplarının Paraya Çevrilmesine Etkisi, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.78, S.3, 2020, ss.1351-1386.; Konkordato mühletinde banka teminat mektuplarının paraya çevrilmesine yönelik tedbir kararı verilemeyeceğine yönelik ayrıntılı bilgi için bknz: Erdönmez, *a.g.m.*,s.29-32.

komiserine bildirmelidir. Alacağın bildirilmesi gereken tarihten sonra bankanın lehtar borçlu aleyhine dava açması halinde banka alacağı çekişmeli alacak olacaktır.⁶⁵⁰ Bankanın konkordato mühletinde muhataba ödeme yapması sonucu doğan rücu hakkı, konkordato ön projesinde ön görülen ödemelere dair aksaklıkları ortaya çıkarabileceğinden, mahkeme tarafından geçici mühlet kararıyla, teminat mektuplarının paraya çevrilmesinin engellenmesine yönelik tedbir kararı verilerek, garanti eden bankalara tedbir kararının bildirilmesi de uygun olacaktır.

6.2. ÇEKLERE “KARŞILIKSIZDIR” ŞERHİ VERİLMESİNİN ÖNLENMESİ

Çek, TTK 'da düzenlenen kambiyo senetleri arasında yer almaktadır. Çek, çek hesabından banka aracılığıyla ödeme yapılabilmesini sağlayan kıymetli evraktır.⁶⁵¹ Konkordato mühletinde borçlunun keşideci olduğu çeklerin bankaya ibrazında, karşılıksızdır işlemi yapılması halinde, borçlu karşılıksız çek keşide etme suçunu işlemiş olacaktır. Karşılıksız çek keşide etme suçu mala karşı işlenen suçlar arasında geniş yer tutmaktadır. Karşılıksız çek keşide etme suçunun önlenmesi için mevzuat değişikliği de kaçınılmaz olmuştur. Bu bağlamda örneğin Avrupa'da karşılıksız çek keşide edilmesinin önüne geçebilmek için “çeklerin garanti edilmesi” sistemi getirilmiştir. Böylelikle bankalar herkese çek defteri vermeyerek çekleri kötüye kullanabilecek kişilerin fiillerini engellemeye çalışmışlardır.⁶⁵² Çek Kanunu md. 5/1 hükmüne göre karşılıksız çek şerhi verilmesine sebebiyet veren kişi hakkında hamilin şikâyeti üzerine her bir çek için bin beş yüz güne kadar adli para cezasına hükmedilir.⁶⁵³ Konkordato mühleti verilen borçlunun keşide ettiği çeklerde karşılıksızdır şerhi verilmesi halinde, borçlunun şikâyet üzerine yargılanması söz konusu olabilecektir. Bu durum ise konkordatonun amacı ile bağdaşmayacaktır. Hakkında ceza yargılaması devam eden borçlunun ticari faaliyetleri aksayacağından konkordato projesi de başarıya ulaşamayacaktır. Bu nedenle konkordato mühletinde borçlunun keşideci olduğu çeklerin bankaya ibraz edilmesi halinde, karşılıksızdır şerhinin engellenmesi için tedbir kararı verilmesi mümkündür.⁶⁵⁴

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 17. Hukuk Dairesi'nin 2019/492 E.- 2019/894 K. Sayılı, 16.05.2019 tarihli kararında ilk derece mahkemesinin talep eden borçlunun

⁶⁵⁰ Kayıhan, a.g.e., ss.166-172

⁶⁵¹ Erhan Günay, "Uygulamalı Çek Rehberi", 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s.27

⁶⁵² Sulhi Dönmezer, "Karşılıksız Çek", *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.43, S.1, 1977, ss.302-324.

⁶⁵³ 5941 sayılı Kanun, (KT:14/12/2009, RG:20/12/2009, YT:20/12/2009), md.5/1, c.1

⁶⁵⁴ Tunç Yücel, a.g.e., s. 213

keşideci olduğu çeklere karşılıksızdır kaşesinin vurulmasının engellenmesine yönelik tedbir kararı verilmesi talebine yönelik istinaf incelemesi yapılmıştır. Bölge Adliye Mahkemesi, borçlu şirketin keşide ettiği çeklerin muhatap bankaya ibrazı ve karşılığının olmaması halinde “karşılıksızdır” şerhi düşülmeyerek, geçici mühletin ilan tarihi sonrasında bankaya ibraz edilen borçlu şirketin keşide ettiği ve karşılıkları bulunmayan çekler yönünden, konkordato tedbiri şeklinde şerh düşülmesi yönünde ihtiyati tedbir kararı verilebileceğini belirtilerek⁶⁵⁵ ilk derece mahkemesi kararı kaldırılmış ve yeniden hüküm tesisi yoluna gidilmiştir. Bölge adliye mahkemesi tesis ettiği kararda ise, karşılıksızdır şerhi yazılmasının önlenmesi ve çeklere konkordato şerhi yazılmasına karar vermiştir.

Borçlunun keşideci olduğu çeklere karşılıksız şerhinin engellenmesi için tedbir kararı verilmesine yönelik ilk derece mahkemesi tarafından verilen tedbir kararının reddine yönelik yapılan istinaf incelemesinde, Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 23.Hukuk Dairesi’nin 2021/1213 E.- 2021/1052 K.⁶⁵⁶ Sayılı kararında konkordato taleplerinin hızlı bir şekilde sonuçlandırılması gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin geçici mühletin ilanından sonra konulması istenen ihtiyati tedbirlere yönelik istemlerin kısmen reddine ilişkin kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasının mümkün olmadığını belirterek verilen karara ilişkin istinaf incelemesi yapmamıştır.

Bölge adliye mahkemesi kararlarından da anlaşılabacağı üzere asliye ticaret mahkemesi tarafından borçlunun keşideci olduğu çeklere karşılıksızdır şerhi verilmesine dair talebin reddi veya talebin kabulü kararlarına karşı istinaf kanun yolunun açık olmadığı konusunda uygulama birliği bulunmamaktadır. İstanbul Bölge Adliye mahkemesi kararlarında bölge adliye mahkemesi hüküm tesis etmiş iken Ankara Bölge

⁶⁵⁵ intranet.uyap.gov.tr. (Erişim tarihi: 22.04.2022); Aynı doğrultudaki bir başka İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi Kararı için, bkz: 17. Hukuk Dairesi, E.2019/1119, K.2019/1072, 13.06.2019 tarihli karar, www.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:10.01.2021)

⁶⁵⁶ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi, 23. Hukuk Dairesi, E.2021/1213 – K. 2021/1052 01.07.2021 tarihli kararı.” 6100 sayılı HMK’nun 12.01.2011 tarihinde kabul edildiği ve 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girdiği; 2004 sayılı İİK’nin 287. maddesinin uygulanması gereken hükmünü değiştiren 7101 sayılı Yasanın ise 28.02.2018 tarihinde kabul edilerek 15.03.2018 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdiği, buna göre 2004 sayılı İİK’nin 287. maddesinin altıncı fıkrasının sonraki bir düzenleme olduğu açıktır. Ayrıca 6100 sayılı HMK, hukuk davalarındaki yargılama usulünü düzenlemesi bakımından genel bir kanun iken, 7101 sayılı Yasa ile değişik 2004 sayılı İİK’nin 287. maddesinin altıncı fıkrası usule ilişkin özel bir düzenlemedir. Bu durumda, HMK’nin 341. maddesinin (1) numaralı fıkrasının lafzı ile bağlı kalınıp buna göre yorum yapılarak, sonraki değişikliği yok saymak suretiyle adi konkordato talebi sırasında tedbire yönelik istemlerin reddine ilişkin kararlarda istinaf kanun yolunun açık olduğu sonucuna ulaşmak hukuken mümkün değildir. Gerek özel yasa-genel yasa ilişkisi, gerekse önceki yasa-sonraki yasa ilişkisi ve gerekse kanun koyucunun amacı birlikte değerlendirilerek, konkordato istemlerinin süratle sonuçlandırılması gereği nazara alındığında, İlk Derece Mahkemesince verilen, konkordato istemi sırasındaki ihtiyati tedbirlere yönelik istemlerin reddine ilişkin kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması yasal olarak mümkün bulunmamaktadır.” İntranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:23.04.2022)

Adliye mahkemesi ise verilen tedbir kararlarına karşı kanun yolunun kapalı olması nedeniyle esasa ilişkin herhangi bir inceleme yapmamıştır. Bu durum, uygulama birliğinin olmaması nedeniyle hukuki güvenilirliğin zedelenmesine sebep olacaktır.

Borçlunun keşideci olduğu çekler yönünden karşılıksızdır şerhinin verilmesine engellenmesine yönelik tedbir kararı verildiğinde borçlu açısından suça ilişkin ceza yargılaması işlemez. Konkordato mühletinin dolduktan sonra ve ön proje tasdik edildiğinde borçlu açısından CMK md.223/4 gereği ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilecektir.⁶⁵⁷

6.3. FİNANSAL KİRALAMAYA KONU MALLARIN İADESİ

Borçlunun işletmesinin devamı için önem arz eden hallerde asliye ticaret mahkemesi finansal kiralama konusu malın iadesinin ertelenmesine karar verebilir. Konkordatonun tasdiki aşamasında da finansal kiralama konusu malın iadesinin bir yıl süre ile ertelenebileceği İİK md.307/3 hükmünde açıkça belirtilmiştir. Konkordato mühletinde finansal kiralama konusu mal borçlunun malvarlığı kapsamındaysa İİK md. 307 hükmünün kıyasen uygulanmasıyla finansal kiralama konusu malların iade edilmemesine yönelik karar verilebilir. Finansal kiralama konusu mal borçlunun malvarlığı kapsamında değilse, mahkeme takdir yetkisi kapsamında muhafaza ve iadesine yönelik talepleri tedbiren durdurulabilir.⁶⁵⁸

Adana Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi'nin 2020/50 E. - 2020/429 K.

⁶⁵⁹ Sayılı kararında, finansal kiralama konusu malların işletmenin devamı için hayati

⁶⁵⁷ Hakan Karakahye-Nilüfer Boran Güneysu," Konkordatonun Çekle İlgili Karşılıksızdır İşlemi Yapılmasına Sebepiyet Verme Suçundan Kaynaklı Cezai Sorumluluğa Etkisi", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.23, S.4,2019, s.3-44; Yargıtay 7. Ceza Dairesi, E.2021/20491, K. 2022/3447 Sayılı kararında "...mahkemece, 5941 sayılı Çek Kanunu'nun 5/1. maddesi kapsamında sanık yönünden cezai sorumluluğunun devam edip etmeyeceğinin tespiti açısından, ilgili karara konu konkordato tasdiki yargılaması sürecinin adı geçen Ticaret Mahkemesinden sorulup yargılama sürecinin devam ettiğinin anlaşılması halinde, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 218/1. maddesi gereği "bekletici sorun" yapılmak suretiyle, konkordato tasdiki yargılamasını yapan ticaret mahkemesince verilecek kararın sonucuna göre sanığın hukukî durumunun tayin ve takdiri gerektiği gözetilmeden yazılı şekilde sanığın mahkûmiyetine karar verilmesinde...."intranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:21.05.2022)

⁶⁵⁸ Tunç Yücel, a.g.e.,s.223

⁶⁵⁹ Adana Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi, E. 2020/50, K.2020/429 Kararı 09.06.2020 tarihli kararı:" 2004 sayılı İİK.'nın "geçici mühlet" başlıklı 287/1 maddesi gereğince, Konkordato talebi üzerine mahkemece, 286. maddede belirtilen belgelerin eksiksiz olarak mevcut olduğunu tespit ettiği taktirde derhâl geçici mühlet kararı verir ve 297. maddenin ikinci fıkrasındaki hâller de dahil olmak üzere, borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli gördüğü bütün tedbirleri alır. Konkordato mühleti içinde, borçlunun mal varlığının korunmasına dair ve konkordatonun amacının öngördüğü tüm tedbirlerin alınması gerekir. Konkordato talep eden borçlunun, konkordato işlemlerini gerçekleştireceği bu süreç içinde, icra ve iflas takiplerine muhatap kılınması ve bir kısım tedbirlerin alınmaması malvarlığının tümüyle elinden çıkmasına yol açabilir. Oysa konkordatoda temel ilke, borçlunun malvarlığının başında bulunması ve işletmesini yeniden sağlam bir yapıya kavuşturmasının sağlanması olduğundan, bu dönemde tedbirlerin alınmaması sonucunda malvarlığının tasfiye edilmesi durumu ile karşılaşması hali konkordato kurumunun amacı ile bağdaşmayacaktır. Zira konkordato, borçlunun mallarının başında kalarak alacaklıların gerekli çoğunluğu tarafından kabul edilen ve mahkemece tasdik edilen konkordato projesine göre, alacaklıları daha iyi bir şekilde ve eşit koşullar

önem taşıması ve bunların borçlunun elinden alınması tasdik edilen projenin gerçekleştirilmesini imkânsız hale getirecekse, bu malların borçludan alınmaması için gerekli tedbirler alınması gerektiği, finansal kiralama konusu malın konkordato talep eden şirketin konkordato projesi bakımından önemli olduğunun kabulü halinde, borçlunun talebi üzerine bu malların borçluda kalmasını sağlayacak şekilde ayrıca ihtiyati tedbir kararı verilmesi İİK md. 287 hükmüne uygun olduğu belirtilmiştir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 44. Hukuk Dairesi'nin 2021/154 E.- 2021/152 K.⁶⁶⁰ Sayılı, 18.02.2021 tarihli kararında konkordato mühletinde finansal kiralama konusu malların iadesine ilişkin mahkeme ara kararının incelemesi yapılmıştır. İstanbul

altında tatmin etmeyi amaçlamaktadır. Buna karşılık gerekli görülen tedbirlere karar verilmemesi durumunda konkordato ile hedeflenen amaca ulaşılmasını imkânsız kılabilir. Zaten mali yönden ödeme güclüğü içinde bulunan borçlu bakımından çok kere büyük bir meblağ teşkil eden hakediş vb. bedellerinin, alacaklı bankalar tarafından mahsup edilerek kendi alacaklarını tahsil etmeleri, yukarıda ifade edildiği üzere proje kapsamında borçlarını ödemek suretiyle alacaklıların iflas tasfiyesine göre daha iyi bir şekilde ve eşit koşullar altında tatmin etmeye yönelik konkordato ile ulaşılması öngörülen hedefe uygun düşmeyecektir. Eş söyleyişle, konkordato sürecinde borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli tedbirlerin alınmaması sonucunda borçlunun malvarlığının tasfiye edilmesi durumu ile karşılaşması hali, konkordato kurumunun amacı ile bağdaşmayacaktır. Zira konkordato, borçlunun mallarının başında kalarak alacaklıların gerekli çoğunluğu tarafından kabul edilen ve mahkemece tasdik edilen konkordato projesine göre, alacaklıları daha iyi bir şekilde ve eşit koşullar altında tatmin etmeyi amaçlamaktadır. Buna karşılık, gerekli görülen ve talep edilip yerinde olan tedbirlere karar verilmemesi durumunda, konkordato ile ulaşılması gereken hedefe ulaşılması imkânsız duruma gelebilecektir. Diğer yandan, her talepte, somut olayın ve başvuran borçlunun durumu ve tedbir talepleri de dikkate alınarak, ihtiyati tedbir şartlarının oluşup oluşmadığına, talebin özellikleri değerlendirilerek karar verilmesi isabetli olacaktır. Finansal kiralama konusu mallar işletmenin devamı için hayati önem taşımakta ve bunların borçlunun elinden alınması tasdik edilen projenin gerçekleştirilmesini imkânsız hale getirecekse, bu malların borçludan alınmaması için gerekli tedbirler alınmalıdır. Mühletin etkilerini düzenleyen İİK'nın 294. maddesinde alacağın doğumu bakımından bir ayırım yapılmadan mühlet kararı verilmesiyle mühletin etkilerinin doğacağı belirtilmiştir. Finansal kiralama konusu malın konkordato talep eden şirketin konkordato projesi bakımından önemli olduğunun kabulü halinde, borçlunun talebi üzerine bu malların borçluda kalmasını sağlayacak şekilde ayrıca ihtiyati tedbir kararı verilmesi İİK'nın 287. maddesi hükmüne uygun olacaktır. Ayrıca finansal kiralama sözleşmesine konu malla ilgili finansal kiralama şirketinin hakkın kötüye kullanılması sonucunu doğuracak davranışları bulunması halinde bu davranışların önlenmesi için ihtiyati tedbir kararı verilebilir (HMK m. 389 vd) Finansal kiralama konusu malların ihtiyati tedbire konu olması veya kiracı bakımından önemli malların ihtiyati hacizle muhafaza altına alınması halinde kiracı işlerini yapamaz ve borçlarını ödeyemez duruma düşecekse bu tür davranışlar mahkemece ihtiyati tedbir yoluyla önlenmelidir. " intranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:23.04.2022)

⁶⁶⁰ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 44. Hukuk Dairesi, E. 2021/154, K.2021/15. " Konkordato davasında verilen mühlet kararı borçlunun mal varlığının muhafazasını amaçlayan bir ara karar olup, finansal kiralama konusu malların mülkiyetinin davacı finansal kiralama şirketine ait olup davalı şirketin malvarlığına dahil olmadığı, konkordato mahkemesince bu mallara dair verilmiş bir tedbir kararı da bulunmadığından itirazın reddine karar verilmesinde, usul ve yasaya aykırı bir durum bulunmadığı, mahkemece Değişik İş dosyası üzerinden ihtiyati tedbir kararı verilmiş olup, bu dosya HMK'nın 397/4. maddesine göre, asıl dava dosyasının eki olduğundan, Değişik İş dosyasında verilen ihtiyati tedbire itiraz talebinin, davanın açıldığı mahkemece değerlendirildiği, davanın süresinde açıldığı, Teminat alınmamasına yönelik itirazların değerlendirilmesinde ise HMK 392/2 madde hükmü gereği durum ve koşulların gerektirdiği takdirde mahkemenin teminatsız tedbir kararı verebileceği vurgulanmış olup; davacının isteminin dayanağının sözleşme olduğu, durum ve koşullarkiralama şirketine ait olup davalı şirketin malvarlığına dahil olmadığı, konkordato mahkemesince bu mallara dair verilmiş bir tedbir kararı da bulunmadığından itirazın reddine karar verilmesinde, usul ve yasaya aykırı bir durum bulunmadığı, mahkemece Değişik İş dosyası üzerinden ihtiyati tedbir kararı verilmiş olup, bu dosya HMK'nın 397/4. maddesine göre, asıl dava dosyasının eki olduğundan, Değişik İş dosyasında verilen ihtiyati tedbire itiraz talebinin, davanın açıldığı mahkemece değerlendirildiği, davanın süresinde açıldığı, Teminat alınmamasına yönelik itirazların değerlendirilmesinde ise HMK 392/2 madde hükmü gereği durum ve koşulların gerektirdiği takdirde mahkemenin teminatsız tedbir kararı verebileceği vurgulanmış olup; davacının isteminin dayanağının sözleşme olduğu, durum ve koşullar gereği teminat alınıp alınmayacağına mahkemenin takdirinde olup bu durumda İlk Derece Mahkemesinin değerlendirmesinde ve teminatsız ihtiyati tedbir kararı verilmesinde bir isabetsizlik bulunmadığı, somut olay bakımından davalı vekilinin istinaf taleplerinin esastan reddine karar vermek gerekmiştir. " İntranet.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:18.03.2021)

Bölge Adliye Mahkemesi, konkordato mühletinde finansal kiralama konusu malların konkordato talep eden borçlunun mal varlığına dahil olmadığı gerekçesiyle, borçlunun mal varlığına dahil olmayan konularda muhafaza tedbiri alınamayacağı belirtilmiştir.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 23.Hukuk Dairesi 2019/1709 E.-2019/1220 K. 18.07.2019 tarihli kararında, ilk derece mahkemesinin borçlunun finansal kiralamaya konu malların iadesine yönelik tedbir talebinin reddine ilişkin kararına yönelik istinaf istemi kanun yolunun kapalı olması nedeniyle İİK md.287/6 gereği usulden reddedilmiştir.⁶⁶¹

Konkordato mühletinde mahkemenin borçlunun malvarlığının muhafazası amacıyla verdiği tedbir kararlarına karşı yapılan istinaf başvurularında bölge adliye mahkemeleri tarafından farklı kararlar verildiği görülmektedir. Yüksek Mahkeme kararları arasındaki bu farklılık çelişkili kararlar nedeniyle uygulamada birlik sağlanmasına engel teşkil ederek hukuk güvenliğini zedeleyecektir.

6.4. BORÇLU HAKKINDA İCRA TAKİBİ YAPILMASI

6.4.1. Kambyo Senetlerine Özgü Haciz Yoluyla Takip

İİK md.294/1 hükmü gereği borçlu aleyhine önceden yapılan takipler durur ve borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamaz. Kanunun açık hükmüne rağmen borçlu aleyhine icra takibi başlatılması söz konusu olabilir. Yargıtay 12. Hukuk Dairesi'nin 2019/9677 E.-2020/4094 K. sayılı⁶⁶² 09.06.2020 tarihli kararında, borçlu hakkında kambyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip başlatılabileceğine yönelik karar verilmiştir. İlgili karar gerekçesinde asliye ticaret mahkemesi tarafından verilen tedbir kararının tüm takip işlemlerinin durdurulmasına ilişkin olup, takip yapılamayacağı öngörülmediğinden ve icra mahkemesince de tedbir kararı yorumlanamayacağından takibin iptali mümkün

⁶⁶¹ uyap.gov.tr. (Erişim tarihi:10.01.2021); Konya Bölge Adliye Mahkemesi 6. Hukuk Dairesi, E. 2019/2299, K. 2019/1027 Sayılı kararında, " İlk Derece Mahkemesince konkordato talepleri sırasındaki tedbire yönelik taleplerinin reddine ve itiraz üzerine verilen kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması yasal olarak mümkün bulunmamaktadır." Şeklinde verdiği karar ile konkordato mühletinde ilk derece mahkemesi tarafından verilen karara karşı yapılan istinaf başvurusunu usulden reddetmiştir. Bursa Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi, E.2019/1189, K.2019/ 941. Sayılı kararında da tedbir kararlarına ilişkin şu şekilde karar verilmiştir: " İhtiyati tedbir müessesesini genel olarak düzenleyen HMK düzenlemeleri ve İİK'da konkordato kurumunun özelliği göz önüne alınarak özel olarak düzenlenmiş tedbir hükümleri dikkate alındığında; 6100 sayılı HMK'nın 01.10.2011 tarihinde yürürlüğe girdiği ve 2004 sayılı İİK'nın değişik 287. maddesinin 15.03.2018 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği, anılan düzenlemenin sonraki tarihli olup daha özel nitelikte bir düzenleme olduğu, yine kanun koyucunun amacı ve özellikle konkordato istemlerinin süratle sonuçlandırılması gereği de nazara alındığında, ilk derece mahkemesince verilen geçici mühletin ilanından sonra konulması istenen ihtiyati tedbirlere yönelik istemlerin kabulü ya da reddine ilişkin kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulması yasal olarak mümkün bulunmamaktadır. " www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:03.06.2022)

⁶⁶² www.uyap.gov.tr. (Erişim tarihi:09.01.2021)

olmadığı belirtilmiş ise de söz konusu karara katılma imkânı bulunmamaktadır. Çünkü İİK md. 294/1-c.1 düzenlemesinde açık bir şekilde konkordato mühleti içinde borçlu aleyhine hiçbir takip yapılamayacağı belirtilmektedir. Asliye ticaret mahkemesinin geçici mühlet veya kesin mühlet kararında takip yapılmayacağına yönelik tedbir kararı verilmesine gerek olmaksızın kanunun emredici hükmü gereği borçlu hakkında takip yapılabilmesi kanımızca konkordato mühletinin doğurduğu sonuçlarla çelişmektedir.

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 19. Hukuk Dairesi'nin 2019/2019 E.-2020/2113 K. Sayılı⁶⁶³, 12.11.2020 tarihli kararında borçlu aleyhine konkordato mühleti içinde başlatılan takibin iptali için icra hukuk mahkemesine yapılan başvuru sonucu ilk derece mahkemesi tarafından verilen nihai kararın incelemesi yapılmıştır. Kararın gerekçesinde, asliye ticaret mahkemesi tarafından verilen tedbir kararının şirket hakkındaki tüm takip işlemlerinin durdurulmasına ilişkin olduğu, takip yapılamayacağına yönelik tedbir kararı verilmediği ve icra mahkemesince de tedbir kararı yorumlanamayacağından takibin iptali mümkün olmadığı belirtilerek Yargıtay ile aynı doğrultuda karar verilmiştir.⁶⁶⁴ İİK md.294/1-c.1 hükmü açık olup kanun gereği takip başlatılması mümkün değilken ilk derece mahkemesinin takip başlatılmamasına yönelik ara karar tesis etmemesi alacaklıların kanuna aykırı bir şekilde takip başlatmalarına imkan vermez. Fakat Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemesi tarafından ilk derece mahkemesinin mühlet kararı ile verdiği tedbirlerle sınırlı olarak inceleme yapıldığından takip başlatılmasında aykırılık tespit edilmemiştir.

6.4.2. Rehnin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip Başlatılması

Yargıtay 12.Hukuk Dairesi'nin 2019/6954 E.-2020/4280 K., 10.06.2020 tarihli kararında⁶⁶⁵ borçlu hakkında konkordato mühletinde ipoteğin paraya çevrilmesi yolu ile

⁶⁶³ www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:18.03.2021)

⁶⁶⁴ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, E. 2021/7306 ,K. 2022/344, 13.01.2022 Tarihli Kararı.” *...geçici mühlet kararı ile verilen ihtiyati tedbirin, ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılmasına ve şikâyet tarihi itibarıyla takibin devamına engel olmadığı nazara alınarak, Bölge Adliye Mahkemesi'nce, İlk Derece Mahkemesi kararı kaldırılarak şikâyetin reddine karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde hüküm tesisi isabetsizdir.*” İntranet.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:11.04.2022) Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 32.Hukuk Dairesi, E.2020/716, K. 2021/61,13.01.2021 tarihli karar, www.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi:18.03.2021);Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 32. Hukuk Dairesi , E.2020/1211, K.2021/583 09.03.2021 tarihli kararları da aynı doğrultudadır; Kayseri Bölge Adliye Mahkemesi,5.Hukuk Dairesi, E. 2021/545, K.2021/541,30.03.2021 tarihli kararında da,” *Somut olayda, davalı alacaklı sözü edilen tedbir kararından sonra 15/01/2020 tarihinde şikâyetçi borçlular hakkında kambyo senetlerine mahsus haciz yoluyla icra takibi başlattığı, Kayseri 1. Asliye Ticaret Mahkemesince verilen tedbir kararları sadece borçlu şirketler hakkında olup, şirketler hakkındaki tüm takip işlemlerinin durdurulmasına yönelik olduğu, takip yapılamayacağı öngörülmediğinden ve icra mahkemesince de tedbir kararının içeriği yorumlanamayacağından takibin iptalinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.*” gerekçesiyle borçlu hakkında konkordato mühletinde kambyo senetlerine özgü haciz yoluyla takip başlatılabileceğine karar verilmiştir.www.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi:23.07.2021)

⁶⁶⁵ www.uyap.gov.tr.(Erişim Tarihi 09.01.2021)

takip başlatılabileceği belirtilmiştir. Borçlu aleyhine rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılması kanunen mümkün ise de rehinli malın takip sonrası satışı gerçekleştirilmez.

Üçüncü kişinin mal varlığı üzerinde borçlu lehine alacaklıya rehin tesis edilmiş ise Yargıtay’a göre üçüncü kişi aleyhine takip başlatılarak satış işlemleri de yapılabilir. Yargıtay 15. Hukuk Dairesi’nin 2021/1389 E.- 2021/275 K.⁶⁶⁶ Sayılı 16.02.2021 tarihli kararında da 3. kişi tarafından verilen rehnin paraya çevrilmesini konkordato kapsamında engellenmesinin kanun koyucunun amaçladığı bir sonuç olarak düşünölemeyeceği, konkordatonun borçlunun malvarlığının korunmasına hizmet ettiğı borçlu dışındaki üçüncü kişilerin tesis ettiğı rehin nedeniyle paraya çevirme işleminin yapılabileceğı belirtilmiştir. Doktrinde de Erdönmez rehinli malın üçüncü kişiye ait olması durumunda üçüncü kişinin malının paraya çevrilebileceğini ifade etmiştir.⁶⁶⁷

Konkordato mühletinde ipoteğın paraya çevrilmesi yoluyla başlatılan icra takibinde taşınmaza ait kira bedellerinin icra takip dosyasına ödenmesi talebinin muhafaza tedbiri olup olmadığı konusunda Adana Bölge Mahkemesi 10. Hukuk Dairesi 2019/2765 E.- 2019/1945 K. 04.12.2019 tarihli kararı⁶⁶⁸ ile istinaf incelemesi yapmıştır. İlgili kararda borçlu aleyhine ipoteğın paraya çevrilmesi yolu ile başlatılan ilamlı takibin mevcut olması halinde, İİK ’nun 150/b maddesi uyarınca kira bedellerinin takip dosyasına ödenmesi işleminin konkordato mühleti verilmesi talebinde muhafaza tedbiri olarak değerdendirilemeyeceğı belirtilmiştir. Karara göre, konkordato mühletinde ipotekli taşınmazın kira bedelleri icra dosyasına gönderilebilecektir.

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 21. Hukuk Dairesi’nin 2020/212 E. -2021/1389 K. Sayılı kararında da ipoteğın paraya çevrilmesi yoluyla icra takibinde İİK 150/b maddesine göre ipotekli taşınmaz kiracılarına işleyecek kiralardan icra dairesine gönderilmesi için muhtıra gönderilmesi İİK 159/1 maddesi kapsamında muhafaza tedbiri olmadığına işaret edildiğinden, konkordato mühletinde rehinli taşınmazdan doğan kira bedellerinin icra dosyasına gönderilmesinde kanuna aykırılık tespit edilmemiştir.

⁶⁶⁶ www.uyap.gov.tr (Erişim Tarihi:23.07.2021)

⁶⁶⁷ Erdönmez, *a.g.m.*,s.27

⁶⁶⁸ www.uyap.gov.tr. (Erişim Tarihi 24.07.2021)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mahkeme tarafından re'sen veya talep üzerine verilebilecek olan tedbirler mevzuatımızda farklı şekillerde uygulanmaktadır. Özel hukuk yargılamasında mahkemenin verebileceği tedbirler kanunda belirtildiği gibi hâkimin takdir yetkisi kapsamında tedbir kararı verilmesi söz konusudur. İİK'da 2018 yılında yapılan değişiklikle ve iflas erteleme kanununun kaldırılmasının da etkisi mevcut ekonomik koşullar da gözetildiğinde konkordatonun işlevselliği artmıştır. Konkordato talebi ile mahkemenin borçlunun malvarlığının muhafazası için gerekli görülen tedbirlerin alınacağı kanunun emredici hükmüdür. Borçluya konkordato mühleti verilmesiyle alacaklı ve borçlu bakımından bazı sonuçlar kanun gereği doğmaktadır. Kanunda yer alan bu sonuçlar, borçlunun malvarlığının muhafaza edilmesini ve konkordato mühleti içerisinde alacaklı baskısı olmaksızın borçlunun faaliyetlerine devam etmesini amaçlar. Kanun hükümlerinde düzenlenmemiş olsa da konkordato talep eden borçlu mahkemeden farklı tedbir kararları da talep etmektedir. Mahkemenin konkordato mühletinde verdiği tedbirler alacaklı veya borçlu tarafından istinaf kanun yoluna başvurulması sonucu Bölge Adliye Mahkemeleri'nin istinaf denetimine tabi tutulmaktadır. Uygulamadaki en büyük sorunlardan biri de istinaf incelemesi yapılıp yapılmayacağı konusundadır.

Çalışmamızda yer verdiğimiz Bölge Adliye Mahkemesi kararlarından da görüleceği üzere bazı Bölge Adliye Mahkemeleri esastan istinaf incelemesi yaparken bazı Bölge Adliye Mahkemeleri ise inceleme yapmaksızın başvuruyu usulden reddetmektedirler. İstinaf başvurusunu inceleyen Bölge Adliye Mahkemeleri'nin de aynı konuya ilişkin farklı şekillerde karar verdikleri görülmektedir.

İİK md.287/1 düzenlemesinde geçici mühlet verilmesi halinde mahkemenin gerekli gördüğü tüm tedbirleri alacağına yönelik hüküm bulunmasına rağmen maddi hukuka ilişkin tedbir kararı verilip verilmeyeceği hususunda farklı uygulamalar bulunmaktadır. Maddi hukuka ilişkin tedbir kararı verilemeyeceği gerekçesiyle ilk derece mahkemeleri ve Bölge Adliye Mahkemeleri bu yöndeki talepleri reddetmektedirler. Oysa ki 7101 sayılı kanun gerekçesinde de geçici konkordato mühletinin ödeme güçlüğü içindeki borçluya süratle geçici koruma sağlama amacı olduğu belirtildiğinden geçici mühlet kararı veren mahkemenin maddi hukuka yönelik tedbir kararı vermesi konkordato kurumunun amacına aykırılık teşkil etmeyeceğinden maddi hukuka yönelik tedbir kararı verilebilir.

Konkordato mühletinde borçlu aleyhine ihtiyati haciz uygulanamaz ve icra takip işlemleri de yapılamaz. Fakat uygulamada özellikle alacaklıların ihtiyati haciz talep ettikleri, başlatılan icra takiplerinde de haciz işlemini gerçekleştirmek için gerekli işlemleri yaptıkları sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Her ne kadar borçlunun yapılan işlemleri şikâyet yoluyla iptal etme yetkisi bulunsa da ilgili işlemler ödeme güçlüğü içindeki borçlunun rahat hareket edememesine sebebiyet verecektir. Bu nedenle hakkında konkordato mühleti verilen ve ilan edilen borçlu hakkında kanuna aykırı bir şekilde icra takibi başlatan, haciz kararlarını uygulamaya koymaya çalışan alacaklılar aleyhine caydırıcı nitelikte tazminata hükmedilmesi uygun olacaktır.

Konkordato mühletinde rehinli malın satışı yasaklanmıştır. Yargıtay uygulamasında rehinli malın borçlu dışında     nc  kişiye ait olması halinde satışının mümkün olduğuna yönelik kararlar verilmekteyken, bazı bölge adliye mahkemeleri ise rehinli malın     nc  kişiye veya borçluya ait olması arasında fark olmaksızın satış işleminin yapılamayaca ına karar vermektedirler. Bu husus, Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemeleri kararları arasında açık bir uygulama farklılığına yol açmaktadır.   K md.295 rehinli malın satışının ger ekle meyece i belirtildi inden, rehinli malın konkordato borçlusuna veya     nc  kişiye ait olmasına ilişkin farklılık bulunduğu kanun metninden anla ılmamaktadır. Buna rağmen     nc  kişiye ait olan malın konkordato mühletinde satışının gerçekleşmesi halinde rehinli mal sahibinin konkordato borçlusuna rücu etmesi söz konusu olacağından, konkordato mühletinde borçluya rücu edilmesi borçlunun konkordato projesi çerçevesinde hareket edememesine neden olacaktır. Bu sebeple,   K md.295/1 düzenlemesinde rehinli malın satışı yönünden rehinli malın kime ait olduğuna ilişkin farklılık g zetilmedi inden, konkordato mühletinde borçlu veya     nc  kişi tarafından tesis edilip edilmediğine bakılmaksızın rehinli malın satılamayaca ına dair içtihat birliği oluşması zaruridir.

Konkordato mühletinde yabancı para alacaklıları alacaklarını bildirdiklerinde yabancı para alacağının hangi tarihteki kur üzerinden Türk parasına  evrilece i konusunda düzenleme bulunmamaktadır. 2018 yılında yapılan değişiklik  ncesi Yargıtay, mühlet kararının verildiği tarih itibariyle yabancı para alacağının Türk parasına  evrilece ine karar vermi ken, bazı Bölge Adliye Mahkemesi kararlarında ise yabancı para alacağının konkordato komiserine alacakların bildirildiği tarihin bitiminden itibaren on beşinci günde Türk parasına  evrilece ine yer verilmiştir. Yabancı para alacağının Türk parasına çevrilmesine yönelik uygulamada birlik olmaması da alacaklıları zarara

uğratabilecektir. Konkordato mühletinin uzun bir zaman dilimini kapsaması ve ülkemizdeki enflasyon oranı da göz önüne alındığında yabancı para alacaklarına dair alacaklı ve borçluyu mağdur etmeyecek şekilde düzenleme yapılmalıdır.

Konkordato mühletinde her türlü alacağa faiz işlemesinin duracağına yönelik yasal düzenleme bulunmasına rağmen, faizin sadece konkordatodan etkilenen alacaklar yönünden mi ya da konkordato projesinden etkilenip etkilenmediğine bakılmaksızın tüm alacaklar yönünden işleyip işlemeyeceği de uygulamada tereddüt oluşsa da İİK md.294/3 hükmünde rehinle temin edilmemiş alacaklar yönünden faiz işleyeceği belirtildiğinden, alacağın konkordato projesinden etkilenip etkilenmediği gözetilmeksizin her türlü alacak yönünden faiz işlemesi duracaktır. Rehinli alacaklar yönünden faiz işlemesi ise alacaklılar arasında dengesizlik oluşturacağından, rehinli alacaklılar yönünden faiz işleyeceğine dair kanun hükmünün kaldırılması, konkordatonun alacaklılar arasında eşitliği sağlama amacıyla bağdaşmaktadır.

HMK md. 398 hükmünde ihtiyati tedbire muhalefetin disiplin hapsi ile cezalandırılacağı öngörülmüştür. Konkordato mühletinde mahkeme tarafından verilen ve kanun hükmünde belirtilen muhafaza tedbirlerine aykırı işlem yapılması veya muhafaza tedbirlerinin gereğinin yerine getirilmemesi halinde para cezası ve caydırıcı olması açısından disiplin hapsi cezasının verilebileceğine yönelik düzenleme yapılması, konkordato mühletindeki muhafaza tedbirlerinin daha rahat uygulanarak konkordato projesinin hayata geçirilmesine katkı sağlayacaktır.

İstinaf incelemesi yapan Bölge Adliye Mahkemesi kararları arasında farklılıklar bulunsa da bazı Bölge Adliye Mahkemeleri ilk derece mahkemesi kararlarının istinaf incelemesini yapmamaktadırlar. Bölge Adliye Mahkemesi kararlarının dayanağı İİK md.287/5 hükmüdür. Gerçekten de İİK md.287/6 düzenlemesinde tedbir kararlarına karşı kanun yoluna başvurulamayacağı açıkça belirtilmiştir. Mahkemenin geçici mühletle verdiği tedbire ilişkin kabul kararlarının kesin nitelikte, red kararlarına karşı istinaf yolunun açık olduğuna dair karar veren Bölge Adliye Mahkemesi kararları da vardır. Tedbir istemlerinin reddine dair verilen kararlara karşı istinaf kanun yolu başvurusu veya itiraz başvurusu yapıp yapılamayacağı konkordato hükümlerinden anlaşılamamaktadır. İİK md.287/5 düzenlemesinde verilen tedbir kararlarının kesin nitelikte olacağı belirtilmiş ise de tedbir kararları alacak ve borç ilişkisi dışında kalan kişileri de etkilediği takdirde tedbire dair kanun yolunun açık olmaması mahkemeye erişim hakkının bir sonucu olarak kabul edilmelidir. Mahkemeye erişim hakkı Anayasa’da ve Avrupa İnsan

Hakları Sözleşmesi'nde yer alan önemli temel haklar arasındadır. Mahkemeye erişim hakkı adil yargılanma hakkının unsurlarındandır. Bu nedenle mahkemece konkordato mühletinde verilen muhafaza tedbirlerinin alacaklı ve borçlu dışındaki üçüncü kişileri etkilemesi halinde ilgililerin itiraz hakkı tanınması yerinde olacaktır. Ayrıca çalışmamızda yer alan Bölge Adliye Mahkemeleri incelendiğinde, aynı konuya ilişkin olarak çok farklı kararlar verildiği görülmektedir. Günümüzde faaliyette on beş Bölge Adliye Mahkemesi bulunmakla birlikte ihtiyaç nedeniyle yeni Bölge Adliye Mahkemeleri'nin de kurulması kaçınılmazdır. Aynı konuya ilişkin her bir bölge adliye mahkemesinin farklı kararlar vermesi hukuk güvenliği ilkesini de zedelemektedir. Bu nedenle konkordato mühletinde borçlunun mal varlığının muhafazası amacıyla alınan tedbirlere karşı kanun yoluna yönelik düzenleme yapılması yerinde olacaktır. İİK md.287/6 hükmünden sonra gelmek üzere kanun maddesine “mahkemece verilen tedbir kararından üçüncü kişilerin haklarının etkilenmesi halinde, ilgili kişi tedbir kararına karşı öğrenme tarihinden itibaren yedi gün içerisinde itiraz edebilir” şeklinde fıkra eklenebilir. Borçlu ile ilgisi olmayan üçüncü kişilerin verilen tedbir kararından etkilenmesi halinde herhangi bir başvuru yolunun olmaması üçüncü kişilerin mağduriyetine yol açabilecektir.

KAYNAKÇA

- ACAR, Faruk ve Eyüp KUL. “Mücbir Sebeplerin Banka Teminat Mektuplarının Paraya Çevrilmesine Etkisi”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.78, S.3, 2020, ss.1351-1386
- ADAY, Nejat. “Vesayet Hukukunda Geçici Hukuki Korumalar ve Vesayet Tedbir Şerhi Uygulaması”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.77, S.2, 2019, ss.813-846.
- AKBIYIK, Cem. “Temsil Yetkisi ve Temel İlişki”. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.55, S.4,1997, ss.217-232.
- AKBULAK, Yavuz. “Yeni Düzenlemeler Işığında Konkordato ve Sonuçları”, *Banka ve Finans Hukuku Dergisi*, C.7, S.25,2018, ss.81-152.
- AKDENİZ, Umut. “İhtiyati Haciz Müessesesi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.10, S.1,2006, ss.197-226.
- AKIN, Mustafa. “Konkordato Kesin Mühlet İşlemlerine Hazırlık Tutanağı”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.94, S.1,2020, ss.133-141.
- AKINCI, Şahin. “Alacaklının Temerrüdü”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.1-2,1999, ss. 97-113.
- AKİL, Cenk. “Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C. 31, S. 141, 2019, ss.227-252.
- AKİL, Cenk. “Konkordato Prosedürü Çerçevesinde Sürekli Borç İlişkilerinin Feshi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C. 32, S. 143, 2019, ss.221-233.
- AKİL, Cenk. “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Konkordato Tasfiye Memuru”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.61, S.3,2012, ss.819-858.
- AKİL, Cenk. “Medeni Yargılama Hukukunda Mahkemelerce Yapılan Delil Tespiti”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.58, S.1, 2009, ss.1-62.
- AKİL, Cenk. “6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda Haksız İhtiyati Tedbir Nedeniyle Tazminat Davası”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.3, 2013, ss.172-194.
- AKKAYA, Tolga. “Konkordatonun Tasarrufun İptali Davasına Etkisi”, *Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi*, S.1, 2021, ss.221-252.
- AKKAYA, Tolga. “Konkordatoda Yabancı Para Alacakları”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.80, S.3,2022, ss.819-846.
- ALBAYRAK, Hakan. “Geçici Hukuki Himaye Tedbirlerinde Yaklaşık İspat”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.4, S.31,2009, ss.79-98.
- ALBAYRAK, Hakan. *İflas Dışı Adi Konkordatoda Konkordato Mühletinin Sözleşmeler Bakımından Sonuçları*, Yetkin Yayınları, Ankara ,2020.
- ALBAYRAK, Hakan. “Konkordato Mühletinde Mahkeme Tarafından Takdir Edilebilecek Tasarruf Sınırlamalarının Değerlendirilmesi”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, C.7, S.2,2021, ss.193-212.
- ALTAY, Sümer ve Ali ESKİOCAK. *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma Hukuku*, Vedat Kitapçılık, İstanbul,2019.
- ALTINKAN, Onur. “Anne ve Babanın Çocuk Mallarına İlişkin Tasarruf İşlemi Yapmaları Konusunda Hukuki Durum”, *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.1, 2021, ss.63-128.
- ANIL, Yaşar Şahin. *Hakimin Takdir Görevi ve Takdirin Sınırları*, Legal Yayıncılık, İstanbul,2013.
- ARAT, Ayşe ve Meltem ERCAN ÖZLAR, “Konkordato İbra İlişkisi Çerçevesinde Konkordatonun Bir Tür İbra Olup Olmadığı Sorunu”. *Terazi Hukuk Dergisi*, C.13, S.145, 2018, ss.14-28.
- ARKAN, Sabih. “Teminat Mektubu Veren Bankanın Hukuki Durumu”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.16, S.4,1992, ss.1-84

- ARSLAN, Ramazan. “İflasın Ertelenmesi Uygulamaları”, *Bankacılar Dergisi*, S.67, 2008, ss.116-124
- ARSLAN, Ramazan. “Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan (Adi Konkordatoda Borçlunun Alacaklı Lehine Rehin Tesis Edilmiş Borçlarının Yapılandırılması. s.211-222), On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.
- ARSLAN, Ramazan, Ejder YILMAZ, Sema TAŞPINAR AYVAZ ve Emel HANAĞASI. *İcra ve İflas Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2022.
- ARSLANDOĞAN, Birce. *Medeni Yargılama Hukukunda Delil Tespiti*, 1. Baskı , On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020.
- ASLAN AKYOL, Leyla. “İcra ve İflas Kanunu Madde 89 Hükmüne Göre Birinci Haciz İhbarnamesine İtiraz”. *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1-2,2011, ss.93-119.
- ASLAN AKYOL, Leyla. *Medeni Usul Hukukunda Delil Tespiti*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2011.
- ASLAN AKYOL, Leyla. “7101 Sayılı Kanun’la Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Adi Konkordatoda Borçlunun Doğrudan Doğruya İflasına Karar Verilebilecek Haller”. *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.15, S.42, 2019, ss.41-104.
- ASLAN, Aziz Serkan. “Konkordatonun İşçi Alacaklarına Etkisi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.32, S.142, 2019, ss.249-272.
- ASLAN, Aziz Serkan. “6100 Sayılı HMK m.401 Hükmüne Göre Delil Tespitinde Görevli ve Yetkili Mahkeme”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.21, S.2, 2013, ss.241-254.
- ATALAY, Oğuz. *Borca Batıklık ve İflasın Ertelenmesi*, Güncel Yayınevi, İzmir 2006.
- ATALAY, Oğuz. “Konkordato Hukukundaki Değişiklikler”, *Bankacılar Dergisi*, S.47, 2003, ss.99-106.
- ATALAY, Oğuz. “Konkordato Talebi Üzerine İcra Takiplerinin İhtiyati Tedbirle Durdurulması”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.11, S.125,2013, ss.23-34.
- ATALAY, Oğuz. “Tasınırların Üçüncü Kişiler Elinde Haczi ve Muhafaza Altına Alınması”, *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.1, S.1, 2005, ss.17-27.
- ATALAY, Oğuz, Murat ATALI ve Ersin ERDOĞAN, Üçüncü Kişi Rehniyle Güvence Altına Alınmış Alacakların Borçlunun Konkordato Nisabında Dikkate Alınıp Alınamayacağı Meselesi, *Lexpera Blog*, 16.10.2020.
- ATALI, Murat ve Ersin Erdoğan, “Covid-19 Salgınının İcra ve İflas Hukuku Alanına Etkileri”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.78, S.2, 2020, ss.395-416.
- ATALI, Murat, İbrahim ERMENEK ve Ersin ERDOĞAN, *İcra ve İflas Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.
- AYAN, Mehmet.” Kanuni Müşavir Atanan Kişinin Fiil Ehliyeti”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.3, S.3, 1985, ss.421-426
- AYAN, Mehmet. “Paylı Mülkiyette Yönetim”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, S.3, 2002, ss.7-21.
- AYDEMİR, Dilek. “Konkordato Kefalet Sözleşmesine Etkisi”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.15, S.44, 2019, ss.847-884.
- AYDEMİR, Dilek. “Konkordato Mühletinin Sözleşmelere Etkisi”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.15, S.43, 2019, ss.519-559.
- AYDEMİR, Efrail. *Konkordato ve Yeniden Yapılandırma*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- AYKUTALP, Aslı.”2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu Kapsamında Kiracının İflasının Finansal Kiralama Sözleşmesine Etkisi”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.19, S.225, 2021, ss.4047-4086.

- BAŞÖZEN, Ahmet ve Mehmet ÜÇER. “Cessio Bonorum ya da Bilinen İsmiyle Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.12, S.3-4, 2008, ss.209- 266.
- BAŞÖZEN, Ahmet .“ Güncel Yargıtay Kararları Işığında İhtiyati Tedbirlerde Yaklaşık İspat ve İhtimal Kavramı”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.16, 2014, ss.653-694.
- BAYKAL UZGÖREN, Ebru. “İflas Davasında Depo Kararı”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.21, S.1,2001, ss.195-211.
- BEDİR, Cemre. “Teminat Kavramı ve İpotek”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.95, S.2, 2021, ss.212-231.
- BELGESAY, Mustafa Reşit.“ İcra ve İflas Kanunu’nun İflas Yolu ile Takibe Dair Hükümlerinde Tadilat”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.7, S.1, 1941, ss. 124-137.
- BERKİ, Şakir. “Boşanma ve Ayrılık”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.32, S.1, 1975, ss.135-154.
- BERKİN, Necmeddin. “ Yargıtay Kanunu ve Nihai Derecede Yargı Faaliyeti”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 41, S.1, 1975, ss.153-173.
- BESEN, Murat ve Orkun TAT. “Konkordato Sürecinde Mühlet”, *Antalya Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2, 2019, ss.357-390.
- BİLGİN, Mahmut. *Konkordato İflas ve Yargılama Usulü*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.
- BORA, Ali. “İpotekli Borçlanma Araçlarından İpotekli Borç Senedi”, *Öneri Dergisi*, C.2, S.7,1997, ss.129-135.
- BOZAR, Ali ve Celal GÖLE. *Kıymetli Evrak Hukuku*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 2017.
- BOZDOĞAN, Mine Nur.“ İcra ve İflas Hukuku Açısından Hacizden Doğan İstihkak İddiasının ve Davasının İncelenmesi”, *Legal Mali Hukuk Dergisi*, C.2, S.24, 2006, ss.2933-2943.
- BOZTAŞ, Nevzat. “Tahkimde Geçici Hukuki Korumalar”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.16, S. 45, 2020, ss.163-220.
- BÖRÜ, Levent. “Borçlunun Mali Durumunun İyileşme Ümidi Olmadığının Açıkça Anlaşılması Durumunda Konkordato Mühleti Kaldırılarak İflasına Karar Verilmesi Gerektiğine İlişkin İsviçre Federal Temyiz Mahkemesi Kararı Üzerine Bazı Değerlendirmeler”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.16, S.46, 2020, ss.515-532.
- BÖRÜ, Levent ve Şafak PARLAK BÖRÜ. “Konkordatonun Kefalet Sözleşmelerine Etkisi”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.78, S.3, 2020, ss.1239-1277.
- BÖRÜ, Levent, Şanal GÖRGÜN, Mehmet KODALAK ve Barış TORAMAN. *Medeni Usul Hukuku*, Yetkin Yayıncılık, 7. Baskı, Ankara, 2018.
- BUDAK, Ali Cem ve Serdar KALE. *Konkordato Komiserinin Kontrol Listesi*, Adalet Yayınevi, Ankara,2019.
- BUDAK, Ali Cem ve Mustafa Okan YAĞCI, “ Konkordato ve Finansal Yeniden Yapılandırma”, *Bankacılar Dergisi*, S.112, 2020, ss.16-46.
- BUDAK, Ali Cem.“ Konkordato Projesinin Kabulü İsviçre’de Niçin Daha Kolay”, *Prof. Dr. Necla Giritlioğlu’na Armağan*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul,2020, ss.203-211.
- BULUR, Alper. “İcra ve İflas Hukukunda “Fesat Karıştırma” ve “Malın Esaslı Niteliklerinde, Hata” ya Dayanan İhalenin Feshi Nedenleri”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.1-2, 2007, ss.45-69.

- CANDEMİR, Mehmet Ünsal. “Adi Konkordato Talebinden Feragat”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y.13, S.49,2022, ss. 323-348.
- CENGİZ, Ali. “Acente Kavramı ve Acentelik Sözleşmesinden Doğan Hak ve Borçlar”, *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.1, S.2,2011, ss.140-165.
- CEYLAN, Ebru. “İştirak Nafakasının Belirlenmesiyle İlgili Seçilmiş Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.30, S.133, 2017, ss.299-324.
- ÇAĞA, Tahir. “İflas Davalarında Depo Kararına Dair”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.14, S.1,1987, ss.3-21.
- ÇATALKAYA, Ekrem. “Birleşme ve Devralmalarda Dava Hakkı”, *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi*, C.12, S.1,2020, ss.23-36.
- ÇAVUŞOĞLU TİRYAKİ, Büşra Abide. “İşe İade Davası Sırasında İhtiyati Tedbir Yoluyla İşe İade”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C. 18, S.53, 2022, ss.813-854.
- ÇETİNKAYA, Esra. *Osmanlı Döneminde Sulh Sözleşmesi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- ÇEVİK ÖKTEM, Seda. “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatonun Şartları”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.82, S.2,2008, ss.697-707.
- ÇİÇEK, Hikmet. “Son Değişiklikler Çerçevesinde İcra Hukukunda Şikâyet”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.2, S.14, 2004, ss.394-402.
- DEMİR, Şamil. “Kiralayanın Hapis Hakkı”, *Ankara Barosu Dergisi*, S. 4,2013, ss. 53-77.
- DEVELİOĞLU, H. Murat. “Finansal Kiralama Sözleşmesinin Konusu ve Şekli ile İlgili Bazı Düşünceler”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.145-146, 2016, ss.459-480.
- DİRENİSA, Efe. “Konkordatoda Takas”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.15, S.189-190, 2020, ss. 493-548.
- DOĞAN, Murat. “Medeni Kanunu’nun Getirdiği Yeni Bir Müessese: Aile Konutu”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1-4,2002, ss. 285-300.
- DOĞAN, Murat. “Türk Medeni Kanunu hükümlerine Göre Vakıf Kuruluşu ve Vakıfların Mal Varlıkları”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.4, S.1,2018, ss. 43-58.
- DOĞAN, İzzet. “Türk Medeni Kanunu Düzenlemelerine Göre Tedbir, İştirak ve Yoksulluk Nafakası”, *İstanbul Üniversitesi Yayınları*, C.35, S.1,2015, ss.59-95.
- DOĞAN, Beşir Fatih. “Adi Konkordatoda Faize İlişkin Özellikli Durumlar”, *Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi*, C.8, S.2, 2022, ss.375-384.
- DÖNMEZER, Sulhi. “ Karşılıksız Çek”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.43, S.1, 1977, ss.302-324.
- DURAK, Yasemin, “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.88, S.6, 2014, ss.337-363.
- DURAL, Mustafa ve Turgut ÖZ. *Miras Hukuku*, Filiz Kitapevi, İstanbul, 2006.
- DURAN, Rukiye. “Konkordato Mühletinin Uzatılması”, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, C.10, S.1, 2019, ss.57-71.
- DURMAN, Okay. “İhtiyati Tedbirde ve İhtiyati Tedbirden Sonra Açılan Davada Görevli Mahkeme”, *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.6, S.15, 2010, ss.53-87.
- EDİŞ, Seyfullah. “Hukukun Uygulanmasında Yargıca Tanınmış Takdir Yetkisi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.30, S.1, 1973, ss.169-196.

- ERDÖNMEZ, Güray. “İcra ve İflas Hukukunda İhalenin Feshini İsteyebilecek Kişiler”, *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.4, S.10, 2008, ss.358-409.
- ERDÖNMEZ, Güray. Konkordato Mühleti Alan Borçlunun Yaptığı İşlemlere Karşı Tasarrufun İptali Davası Açılabilir mi? *Lexpera Blog*, 20.03.2019.
- ERDÖNMEZ, Güray. “Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi”, *On İki Levha Yayıncılık*, 2020, ss.16-22.
- ERDÖNMEZ, Güray. “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordatoda Alacaklılar Kurulunun Görev ve Yetkileri”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S.1, 2003, ss.199-222.
- EREN, Fikret. “Miras Sebebiyle İstihkak Davası”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.22, S.3, 2016, ss.1045-1061.
- ERGÜN TOPÇU, Melike. “İİK Kapsamında İflas Hukukunda Yabancı Para Borçları Açısından Takasta Özdeşlik Şartı”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 23, S.3, 2017, ss.665-681.
- ERİŞİR, Evrim. *Geçici Hukuki Korumanın Temelleri ve İhtiyati Tedbir Türleri*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2013.
- ERMENEK, İbrahim ve Ufuk ÖZDEMİR ve Ali Rıza ÖZALP. “Bir Konkordato Nedeni Olarak Borca Batıklığın Tespiti ve Borca Batıklık Halinin Konkordato Sürecindeki Etkileri”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5, S.1-2, 2020, SS.1351-1381.
- ERMENEK, İbrahim. “Borca Batıklık Nedenine Dayalı Konkordatoda Geçici Mühletin Kaldırılması,” *Adalet Dergisi*, C.64, 2020, ss.507-530.
- EROĞLU, Nükhet. *İflasın Ertelenmesi Üzerine Alınabilecek Tedbirler ve Erteleme, Kararının Sonuçları*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2014.
- EROĞLU, Orhan. “İflas Dışı Adi Konkordato Mühleti İçerisinde Borçlunun İflasına Karar Verilebilecek Durumlar”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.27, S.3, 2019, ss.785-807
- EROĞLU, Orhan. *Uygulamada Konkordato*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.
- GRASSİNGER, Gülçin Elçin. “Yeni Borçlar Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Kefilin Defi, İtirazları ve Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, ss.119-130.
- GÖRGÜN, Şanal, Levent BÖRÜ ve Mehmet KODAKOĞLU. *İcra ve İflas Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper. “Alacağın Temliki Sözleşmesinin Şekli”, *İstanbul Kültür Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 10, S.2, 2011, ss.9-34.
- GÜNAY, Erhan. “Elbirliği Mülkiyetinde Ortakların Açabilecekleri Davalar”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.16, S.180, 2021, ss.1548-1553.
- GÜNAY, Erhan. “Miras Sebebiyle İstihkak Davası”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.10, S.103, 2015, ss.59-65.
- GÜNAY, Erhan. “Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.13, S.148, 2018, ss.109-115.
- GÜNAY, Erhan. *Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- GÜNAY, Erhan. *Uygulamalı Çek Rehberi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.
- GÜNER, Abdullah. “Konkordato”, *Adalet Dergisi*, C.43, S.2, 1952, ss.277-310.
- GÜNEYSU BORAN, Nilüfer. “İcra Takip İşlemleri”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.25, S.101, 2012, ss.31-60.

- GÜNGÖR GÜNEYSU, Gülin. “Milletlerarası Özel Hukukta İflas İçerik Konkordato (Vade ve Tenzilat Konkordatosu İtibariyle)”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.44, S.1, 1995, ss.293-312.
- GÜNGÖR, Muammer. *İflastan Korunma ve İflas Ertelemenin Yönetilmesi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.
- GÜRÜHAN, Caner. “Çekin Zayi Olması Nedeniyle Keşidecinin İptal Davası Açma Hakkına Sahip Olup Olmadığına İlişkin Bir Değerlendirme”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.30, S.4, 2014, ss.283-308.
- GÜVEN, Şirin. “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerin Sona Ermesi ve Tasfiyesi”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1, 2016, ss.35-63.
- HASIRCI, Hakan. *İflasin Takiplere Etkisi*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2019.
- HATEMİ, Hüseyin. *Aile Hukuku*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021.
- HATEMİ, Hüseyin. *Eşya Hukuku*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- HATEMİ, Hüseyin. *Kişiler Hukuku*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021.
- HATEMİ, Hüseyin. *Medeni Hukuk’a Giriş*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021.
- HATEMİ, Hüseyin. “Miras Sebebiyle İstihkak Davası Hakkında Düşünceler”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.18, S.2, 2021, ss.577-582.
- İŞIKTAŞ, Muhip Şeyda. “Konkordato”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.92, S.3, 2018, ss.15-34.
- İŞCAN, Ahmet Yasin. “Geçici Konkordato Mühleti, Kesin Konkordato Mühleti ve Hukuki Sonuçları”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.95, S.2, 2021, ss.184-192.
- İYİLİKLİ, Ahmet Cahit. *Haciz İhbarnameleri*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2012.
- İYİLİKLİ, Ahmet Cahit. “Haciz İhbarnamesi Uygulamasında Şirkete Borcu Olan Ortağın 3. Kişi Sıfatıyla Sorumluluğu ve Rücu İlişkisi”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, S.1, 2012, ss.1-35.
- İYİLİKLİ Ahmet Cahit, Emel ALAÇAM ve Ayten DALDAL. “Takip Hukukunda İcranın Geçici Durdurulması”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Y.8, S.16, 2020, ss:203-257.
- KAÇMAZ, Mine. “Tescile Tabi Olmayan Kanuni İpotek Hakları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.65, S.4, 2016, ss.2891-2908.
- KAHRAMAN, Uğur Kahraman. “Alacaklı Temerrüdü”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.8, S.96, 2010, ss.4329-4344.
- KALE, Serdar. “İsviçre İcra ve İflas Kanununun Adi Konkordato Hükümlerine Genel Bir Bakış”, *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.4, S.2, 2017, ss.153-169.
- KALE, Serdar. *Sorularla Konkordato*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.
- KAPLAN, İbrahim. *İsviçre İcra ve İflas Hukukunun Borçların Ertelenmesine (Konkordatoya) İlişkin Malvarlığı Yönetim Sözleşmesi Hükümleriyle Mukayaseli Olarak Yeni Türk Konkordato Hukuku*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.
- KAPLAN, Mikail Bora. *Sinai Mülkiyet Hukukunda İhtiyati Tedbirler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- KARAKAHYE, Hakan ve Nilüfer Boran GÜNEYSU. “Konkordatonun Çekle İlgili Karşılıksızdır İşlemi Yapılmasına Sebebiyet Verme Suçundan Kaynaklı Cezai Sorumluluğa Etkisi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.23, S.4, 2019, ss.3-44.
- KARAKOCALI, Ahmet. “Roma Hukuku ve Uluslararası Hukuk”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.11, S.115, 2016, ss.14-25..
- KARAKAYA, Umur. *Kıymetli Evrakın Zayi Olması ve İptali*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.

- KARAMERCAN, Fatih. "Türk Borçlar Hukukunda Takas", *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5, S.1, 2018, ss.271-296.
- KARAUZ, Agah Kürşat. "Sulh Sözleşmesi", *Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.1, S.1, 2011, ss.181.
- KARTAL, Bünyamin. *Konkordato Mühleti Verilmesinin Sürekli Borç İlişkilerine Etkisi*, Adalet Yayınevi, Ankara ,2022.
- KAVAK, Yalçın. *Medeni Hukukta Dürüstlük ve İyiniyetin Korunması*, Legal Yayıncılık, İstanbul , 2019.
- KAYA ÜNAL, Hilal. "Konkordato Mühletinde Teminat Mektuplarının Paraya Çevrilmesi Meselesi", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.23, S.2, 2021, ss.1219-1243.
- KAYAR, İsmail. "Yeni TTK'ya göre Anonim Şirkette Sermaye Kaybı ve Borca Batıklığın Tespiti ve Sonuçları", *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.18, S.2, 2012, ss.643-658.
- KAYIHAN, Şaban. *Konkordato Hukuku*, Umuttepe Yayınları, İstanbul, 2019.
- KAYIKLIK, Abdurrahman. "Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun Ticari İşlem Kistası ve Taraf Bakımından Uygulama Alanı". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.23, S.2, 2021, ss.1511-1542.
- KAZANCI TUNCER, İdil."Swissar Olayı: İsviçre Yeniden Yapılandırma Hukukuna Etkileri ve Bu Etkilerin Hukukumuz Bakımından Kısa Bir Değerlendirilmesi", *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.14, S.19, 2018, ss.130-161.
- KAZANCI TUNCER, İdil." Yargı Kararları ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu Çerçevesinde İhtiyati Tedbirlere İlişkin Bazı Sorunlar", *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.8, S.23, 2012, ss.76-126
- KILIÇ, Mehmet. "Türk Hukukunda Mirasın Resmi Tasfiyesi", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.62, S.3,2013, ss.761-817.
- KIVANÇ KULBAY, Duygu." Muhafaza Tedbiri Olarak Haciz İhbarnameleri", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.54, S.4, 2005, ss.42-72.
- KOCAGA, Köksal. "Vasiyeti Yerine Getirme Görevlisinin Hukuki Niteliği", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.2, 2002.
- KOÇ, Himmet. "Hukuki Açıdan Banka Teminat Mektupları", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*" C.69, S.2,2020, ss.567-602.
- KOÇ, Nevzat. "Türk Medeni Kanunundaki Düzenlemeler Işığında Vesayet Hukukuna Genel Bir Bakış", *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S. Özel, 2005, ss.99-120.
- KODAKOĞLU, Mehmet. "Konkordato Taleplerinde Görevli Mahkeme Kavramı ve İş Dağılımı Sorunu", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.26,S.2,2022, ss.73-122.
- KONCA KURT, Nesibe ve Seyhan SELÇUK."Adi Konkordatoda Rehinli Malın Satış Yasağı ve İstisnaları", *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Y.9, S.18, 2021, ss.145-189.
- KONCA KURT, Nesibe ." Üçüncü Kişi Elinde Haczedilen ve Üçüncü Kişinin Üzerinde Mülkiyet İddiasında Bulunduğu Taşınır Mallar Üzerinde Alınacak Muhafaza Tedbirlerinin Kapsamı", *Ankara Barosu Dergisi*, Y.67, S.2, 2009, ss.33-42.
- KONURALP, Haluk." Fransız Hukukunda Kanun Yolları Arasında İstinafin Yeri (Hukuk Davaları Açısından)", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 50, S.1, 2001, ss.25-39.
- KONURALP, Serhat Cengiz. *İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Tedbirler*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul , 2013.

- KONURALP, Cengiz Serhat. “6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’na Göre İhtiyati Tedbirler”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.71, S.2,2013, ss.225- 274.
- KORKMAZ, Ramazan.“ Haksız İhtiyati Tedbirden Kaynaklanan Tazminat Davasının Normatif Zarar Bağlamında Değerlendirilmesi”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 21, S.2, 2019, ss.805- 841.
- KORKMAZ SAYIN, Bengi Serment. “Roma Hukuku’nda Ayni Teminatın Tarihsel Gelişimi ve Rehin Hakkı”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, Y.9, S.36, 2018, ss.73-105.
- KOYUNCU, Çağlar. “Çocuğun Kişilik Hakkının Korunması”, *Hasan Kalyoncu Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.12, 2016, ss.139-154.
- KÖKSOY, Mesut. *Adi Konkordatoda Geçici Mühlet Kararının Etkileri*, Legal Kitapevi, Ankara, 2022.
- KÖKSOY, Mesut. “ İcra ve İflas Kanunu’nun 297’nci Maddesinin İkinci Fıkrasında Öngörülen Tasarruf Sınırlamaları Bakımından Üçüncü Kişinin İyiniyetinin Korunması Sorunu”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 26, S.2, 2022, ss.259-286.
- KÖROĞLU, Anıl. “Rehinli Malın Konkordato Mühleti İçinde Paraya Çevrilmesi Yasağı”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, C.78, S.1, 2020, ss.139-160.
- KÖSE, Eylül Can. “TMK’nın 197. Maddesi Kapsamında Eşlerin Ayrı Yaşama Hakkı ve Alınacak Önlemler”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.30, S.133, 2017, ss.349-368.
- KUMKALE, Ruknettin. “İflas Ertelemeinde İyileştirme Raporunun Önemi”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.5, S.43, 2010, ss.301-304.
- KUMKALE, Ruknettin. *Konkordato*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.
- KURAK, Erkan. “Özel Hukuka Göre Paylı Mülkiyet ve Miras Payları Yönünden Ecrimisil Uygulamaları”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.13, S.146,2018, ss.113-116.
- KURU, Baki, Ramazan ARSLAN ve Ejder YILMAZ. *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2010.
- KURU, Baki. “İcra ve İflas Kanunu’nun 89. Maddesinde Yapılan Değişiklikler”, *Bankacılar Dergisi*, S.47, 2003, ss.59-82.
- KURU, Baki. *İflas ve Konkordato Hukuku*, Evrim Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 1988.
- KURU, Baki ve Burak AYDIN. *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2021.
- KURU, Baki ve Burak AYDIN. *İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, Yetkin Yayıncılık, Ankara, 2022.
- KURU, Murat. “Geçici Hukuki Koruma Kavramı ve İhtiyati Haciz Müessesesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.92, S.1, 2018, ss.51-88.
- KURT, Aşkın S. “Konkordato Başvurusu ve Alacaklılar Bakımından Etkisi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.95, S.4, 2021, ss.282-297.
- KÜÇÜK , Alper Tunga. “İhtiyati Tedbirin Etkisinin Süre Bakımından Sınırı”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.12, S.2, 2022, ss.1215-1239.
- LOKMANOĞLU, Salim Yunus. “6100 Sayılı Yasa Uyarınca Tahkim Yargılamasında Geçici Hukuki Koruma Tedbirleri”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, S.44,2020, ss.203-238.
- MAZLUM, İsmet. “Adi Konkordatoda Geçici Mühletin Derhal Verilmesi Sorunu”, *Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.1,2021, ss.401-423.
- MERİÇ, Nedim ve Tuğçe ARSLANPINAR, “İhtiyati Haciz Kararına Yapılan İtiraz Hakkında Verilen Kararın Haczin İcrasına Etkisine İlişkin Hukuk Genel Kurulu Kararı ile Daire Kararının Değerlendirilmesi”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.14,S.40,2018, ss.333-362.

- MISTAÇOĞLU, Yasemin. *Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbir Yargılaması*, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- MUŞUL, Timuçin. *İcra ve İflas Hukukunda Menfi Tespit ve İstirdat Davaları*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2014.
- MUŞUL, Timuçin. *İcra ve İflas Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.
- MUŞUL, Timuçin. *İflas ve Konkordato Hukuku*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.
- NOMER, Haluk. “Para Borcu Kavramı ve Para Borçlarının BK.118/1 Anlamında Aynı Cinsten Kabul Edilip Birbirleriyle Takasa Edilebilirliği Problemi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.57, S.1, 1999, ss.241-264.
- OĞUZ, Özgür. “Konkordatonun İş Sözleşmelerine Etkisi”, *Legal Hukuk Dergisi*, C. 17, S.95, 2019, ss.1123-1140.
- OĞUZMAN, M. Kemal ve Nami BARLAS. *Medeni Hukuk*, Arıkan Yayıncılık, İstanbul, 2007.
- OĞUZMAN, M. Kemal ve M. Turgut ÖZ. *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2006.
- OKUMUŞ, Nagehan. “İcra ve İflas Kanunu Madde 179 Çerçevesinde Kooperatiflerde Mali Durumun Bozulması Üzerine Alınacak Tedbirler”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.20, ss.125-152.
- ÖCAL AKİPEK, Şebnem. “Taşınır Rehni Sözleşmeleri ve Sözleşmelerde Şekil”, *Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5, S.1, 2017, ss.81-92.
- ÖKTEM, Seda. “Aile Birliğinde Eşlerin Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.19, S.67, 2006, ss.317-338.
- ÖNEN, Ergun. “İflastan Sonra Konkordato”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.8, S.3, 1976, ss.77-100.
- ÖNEN, Ergun. “İhtiyati Haczin Kaldırılması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.37, S.1, 1980, ss.251-279.
- ÖZBEK, Mustafa S. “İflas Davasının Hukuki Mahiyeti”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.61, S.1, 2012, ss.217-274.
- ÖZBİLEN, Arif Barış. “Rehin Konusu Taşınmazın Değer Kaybına Uğraması Karşısında Rehinli Alacaklının Hakları”, *Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, S.2, 2020, ss.1205-1238.
- ÖZBİLEN, Arif Barış. “Vesayet Altındaki Kişinin Malvarlığının Yönetimi”, *Hacettepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.2, 2021, ss.706-752.
- ÖZDEMİR, Genç. “Ailenin Ekonomik Varlığının Korunması Amacıyla Eşin Tasarruf Yetkisinin Kısıtlanması”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.16, S.181, 2021, ss.349-386.
- ÖZDEN ÖZKAYA, Hamide. *İflas Hukukunda Takas*, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2013.
- ÖZÇAYCI, İbrahim. “İhtiyati Tedbir ve Uygulamasında Karşılaşılan Aksaklıklar”, *Bursa Barosu Dergisi*, C.29, S.78, 2005, ss.67-69.
- ÖZÇELİK, Barış. “Sözleşmeden Doğan Borçların İfasında Hukuki İmkânsızlık ve Sonuçları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.63, S.3, 2014, s.569-622.
- ÖZÇELİK, Volkan. “İhtiyati Hacz Talebinde Bulunan Alacaklının Teminat Gösterme Zorunluluğu”, *Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi*, Y.6, S.12, 2018, ss.563-584.
- ÖZDEMİR, Hayrunnisa. “Çocuk Mallarının Yönetimi, Kullanılması, Harcanması ve Korunması”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.17, S.3, 2013, ss.81-105.
- ÖZEKES, Muhammet. “Hukuk Usulü Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Kanun Yolu İncelemesi- Özellikle İstinaf-“, *Legal Hukuk Dergisi*, C.2, S.23, 2004, ss. 3103-3116
- ÖZEKES, Muhammet. *İcra ve İflas Hukukunda İhtiyati Hacz*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 1999.

- ÖZEKES, Muhammet. “İflasın Ertelenmesi (İİK md.179- 179b ; TTK md. 324), “ *Legal Hukuk Dergisi*, C.3, S.33, 2005, ss.3249-3284
- ÖZEKES, Muhammet ve Evrim ERİŞİR. “Konusu Para Alacağı Olan Geçici Hukuki Korumaların Karşılaştırılması ve Değerlendirilmesi”, *Legal Medeni Usul ve İflas Hukuku Dergisi*, C.2, S.5, 2006, ss.1235-1275.
- ÖZEKES, Muhammet. “Medeni Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Hakkın Bazı Güncel Sorunları”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.3, S.28, 2005, s.1295-1307.
- ÖZEN, Burak. *Makaleler- Tebliğler (2001-2020)*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2021.
- ÖZER, Mustafa Bahadır. “Konkordato Gider Avansı Tarifesi Hukuka Uygun mudur?” *İstanbul Barosu Dergisi*, C.92, S.6,2018, ss.36-43.
- ÖZKAN, Hasan. *Sulh Hukuk Davaları ve Tatbikatı (Vesayet- Kayyımlik)*, Legal Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- ÖZKAN, Meral.” Konkordatoda Alacaklılar Kurulu”, *Yaşar Hukuk Dergisi*, C.1, S.2, 2019, ss.47-70.
- ÖZSUNAR, Erdal. “Roma Hukuku’nda Rehin Hakkı”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.2, 2005, ss.137-164.
- ÖZŞENOL, Yaren Didem. “Boşanma ve Ayrılık Davasında Alınacak Geçici Önlemler”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.94, S.4, 2020, ss.62-78.
- ÖZTEK, Selçuk. “İflasın Ertelenmesi”, *Bankacılar Dergisi*, S.53, 2005, ss.23-71.
- ÖZTEK, Selçuk. “ İsviçre Medeni Usul Kanunu’nun İhtiyati Tedbirler Konusundaki Düzenlemesine Genel Bir Bakış”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.19, S.2,2013, ss. 259-270.
- ÖZTEK, Selçuk ve Mert NAMLI, “İsviçre Medeni Usul Kanunu’nda Yapılması Öngörülen Önemli Değişiklikler”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S. 154, 2021, ss. 173-228.
- ÖZTEK, Selçuk.“ Temyiz Kanun Yolunun Tarihçesine İlişkin Bazı Tespitler”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.21, S.2, 2015, ss.135-144.
- ÖZTEK, Selçuk. “Üçüncü Kişi Rehniyle Temin Edilmiş Bir Alacağın Adi Konkordato Nisabının Hesaplanmasındaki Hukuki Durumu”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*,C.16, S.47, 2020, ss.739-766.
- ÖZTEK, Selçuk, Ali Cem BUDAK, Müjgan TUNÇ YÜCEL, Serdar KALE ve Bilgehan YEŞİLOVA, *Yeni Konkordato Hukuku*, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2019.
- PAPAKÇI, Acun. “Dürüst Davranma ve Doğruyu Söyleme Yükümlülüğü”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.137-178, 2016, ss.103-123.
- PEKCANITEZ, Hakan, Oğuz ATALAY, Meral SUNGURTEKİN ÖZKAN ve Muhammet ÖZEKES, *İcra ve İflas Hukuku Ders Kitabı*, İstanbul , 2018.
- PEKCANITEZ, Hakan, Oğuz ATALAY ve Muhammet ÖZEKES. *İcra ve İflas Hukuku Temel Bilgiler*, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2022.
- PEKCANITEZ, Hakan. “İflasın Ertelenmesi Kurumuna Eleştirisel Bir Bakış”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.6, s.17,2010, ss.478-500.
- PEKCANITEZ, Hakan. *Makaleler*, On İki Levha Yayınları, İstanbul ,2016
- PEKCANITEZ, Hakan, Oğuz ATALAY ve Muhammet ÖZEKES, *Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2022.
- PEKCANITEZ, Hakan ve Güray ERDÖNMEZ, Üçüncü Kişinin Verdiği Rehinle Teminat Altına Alınan Alacak Konkordato Nisabına Dahil Edilmeli midir? *Lexpa Blog*, 03.04.2021.
- PEKCANITEZ, Hakan. “4949 sayılı Kanun’la İcra Hukukunda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.16, S.49, 2003, ss.137-158.

- PEKCANITEZ, Hakan ve Güray ERDÖNMEZ. *7101 Sayılı Kanun Çerçevesinde Konkordato*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2018.
- POSTACIOĞLU, İlhan. *İcra Hukuku Esasları*, Sulhi Garan Matbaası Varisleri Koll. Şti., İstanbul, 1967.
- POSTACIOĞLU, İlhan.” İcra İflas Kanununun Muaddel Hükümlerine Göre Menfi Tesbit Davası”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.32, S.2, 1966, ss. 824-845.
- PRUTTING, Hans., Çev. Cenk Akil, “ Alman Yasa Yollarının Gelişim Çizgisi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.62, S.1, 2013, ss.253-270.
- RADO, Türkan.“ Roma Hukukunda Cebri İcra Usullerinin İnkişafı”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.10, S.1, 1944, ss. 229-240.
- REİSOĞU, Seza. “Banka Teminat Mektupları Uygulamalarında Ortaya Çıkan Başlıca Sorunlar”, *Bankacılar Dergisi*, Y.22, S.77,2011 ss.84-106.
- RODOSLU KOÇAN, Emine. “Ev Başkanının Sorumluluğu”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 63, S.4, 2014, ss.879-899.
- ROTH, Herbert.Çev. Cenk Akil, “ Medeni Yargılamada Yeni Kanun Yolu Hukuku İstinaf Derecesi ve Somut Olay Adaleti”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.2, 2010, ss.113-124.
- SIDDIK, Sami Bey. “ Borçlar Hukuku Tetkiklerinden: Tecdid”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.8, S.48, 1930, ss.866-882.
- SARIHAN, Banu Bilge. “Konkordatonun Kira Sözleşmesine Etkisi”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.3, S.1, 2020, ss.83-98.
- SARISÖZEN, M. Serhat. *İcra- İflas ve Konkordato Hukukunda Yenilikler*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.
- SARISÖZEN, M. Serhat. “İflas Ertelemede Tedbir Kararının Üçüncü Kişilere Tesiri”, *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11-12, S.1-2, 2016, ss. 710-731.
- SAYMEN , Ferit. “ Takasa Müteallik İrade Beyanı”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.13, S.4, 1947, ss. 1433-1450.
- SEROZAN, Rona. “Taşınmaz Rehni”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.64, S.2, 2006,ss.301-324.
- SEVEN, Vural ve Gülşah YILMAZ. “ Kambiyo Senetlerinin Ziyai Halinde İptal Talebi Nedeniyle Verilen Ödeme Yasağı Kararı İle İlgili Uygulamada Yaşanan Sorunlar”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, S.158,2022, ss.257-286.
- SONGUR, Damla ve Çiğdem CEYLAN, “Banka Teminat Mektubu- Hukuki Niteliği ve Çeşitleri”, *Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.2, S.4, 2014, ss.149-177.
- SİMİL, Cemil.” Bölge Adliye Mahkemelerinin İhtiyati Tedbir Kararı Verebilmesi ve Kararın Denetimi”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.10, S.2, 2020,ss.171-194.
- SİMİL, Cemil. *Konkordatoda Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2020.
- SİMİL, Cemil. “Konkordato Mühleti Verilmesinden Önce Bankalara Temlik Edilen Bono ve Çeklerin ya da Bedellerinin İadesinin Gerekip Gerekmeyeceği”, *Bankacılar Dergisi*, S.112, 2020, ss.47-67.
- SÜTÇÜ, Nezih. “İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz”, *Bursa Barosu Dergisi*, C.34, S.88, 2010, ss.9-26.
- ŞAFAK, Ali. *Alacağın Temliki (Devri)*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2017.
- ŞAHİN, Akıncı. “Alacaklının Temerrüdü”. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.7, S.1-2,1999, ss.97-113.
- ŞAHİN, Ayşe. “Limited Şirkette Ortağın Şirketten Çıkması ve Çıkarılması”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.18, S.2,2012, ss.851-858.

- ŞAHİNCİ, Ayşen. “Eşlerin Tasarruf Yetkisinin Sınırlandırılması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.59, S.2, 2010, ss.309-334.
- ŞAHİN, Çağatay Serdar. *Amerikan Hukuku İle Karşılaştırılmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları*, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2020, s. 88-89.
- ŞEN DOĞRAMACI, Hayriye. “Kira Bedelinin Ödenmesini Teminat Altına Almaya Yönelik Hukuki Çareler”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.5, S.2,2019, ss.291-311.
- TAHİROĞLU, Bülent.“ Roma Hukukunda Borcun Teminatlarından Kefalet ”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.42, S.1, 1976, ss.323-340.
- TAHİROĞLU, Fatih. “ Medeni Usul Hukukunda Delil Tespitinde Görevli ve Yetkili Mahkeme”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 12, S.2, 2022, ss.1241-1260.
- TANRIVER, Süha. “İflas Dışı Konkordato Bakımından Tasdik Şartı Olarak Teminat”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.44, S.1, 1995, ss.209-220.
- TANRIVER, Süha. *Konkordato Komiseri*, Yetkin Yayınları, Ankara 1993.
- TANRIVER, Süha.“ Konkordato Prosedürünün Islahı İle İlgili Bazı Düşünceler”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.50, S.3, 2001, ss.1-9.
- TANRIVER, Süha. “Konkordatonun Tasdiki Şartı Olarak Dürüstlük Koşulu”, *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, C.17, S.4,1994, ss.65-73.
- TANRIVER, Süha. *Medeni Usul Hukuku Cilt 2*, Yetkin Yayınları, Ankara 2022.
- TAŞPINAR, Sema.“ Adi Konkordato Hakkında İcra ve İflas Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler”, *Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü*, C.22,S.2, 2003, ss.49-92
- TEKBEN, Tuğçe. “Alacaklının Temerrüdünün Hukuki Sonuçları”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi*, C.22, S.3, 2016, ss.2597-2621.
- TELLİOĞLU, Filinta Rozerin. “Derneğin Mahkeme Kararı ile Sona Ermesi”, *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, C.2, S.3, 2018, ss.1-18.
- TEVETOĞLU, Mete. “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato”, *Legal Mali Hukuk Dergisi*, C.1, S.16,2006, ss.793-809.
- TİYEK, Fikret Sami. “İflas Dışı Konkordato Bağlamında Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılar, Sözleşmeler ve Borçlu Bakımından Doğurduğu Sonuçlar”, *Pamukkale Üniversitesi İşletme Araştırmaları Dergisi*, C.8, S.2,2021, ss.595-620.
- TOĞRUL ERGÜL, Emel Şeyda. “Fiil Ehliyetinin Dava Ehliyeti Dışında Bazı Görünümleri”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.21, S.1, 2022, SS.53-97.
- TOK, Ozan. “İcra İşleminin Yapısı ve Hukuki Rejimi”, *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.9, S.1,2021, ss.57-85.
- TOMBALOĞLU, Onur. *Medeni Usul Hukukunda İhtiyati Tedbirlerin Uygulanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara, 2017.
- TOPUZ, Murat. “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Uyarınca Haksız Fiillerden Doğan Borç İlişkilerine Dair Yargılamalarda Geçici Ödemeler (TBK md.76),” *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi*, Özel Hukuk Sempozyumu Özel Sayısı, Sempozyum No:3, 2012, ss.253-288.
- TORAMAN, Barış. *İcra ve İflas Kanunu’na Göre Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerde İflasın Ertelenmesi Talebi*, 1. Baskı, Yetkin Yayıncılık, Ankara 2007.
- TOROSLU, M. Vefa. *Hukuksal ve Finansal Açıdan Konkordato*, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

- TULUMLU, Mehmet Akif. “İhtiyati Tedbir ve İhtiyati Haciz Yargılamasında Delil Toplanır mı?”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.3, S.20,2008, ss.155-159.
- TULUMLU, Mehmet Akif. “İhtiyati Hacizde İspat”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.10, S.104, 2015, ss.120-133.
- TUNCAY, Ahmet ve Adnan DEYNEKLİ, *Yargıtay Kararları Işığında Finansal Kiralama Sözleşmesi*, Bilge Yayınevi, Ankara, 2019.
- TURİNAY, Faruk Yasin. “Ceza Muhakemesi Hukukunda Koruma Tedbirlerinin Sınıflandırılması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.70, S.2, 2021, ss.475-542.
- ULGA, Ezgi. “Finansal Kiralama Sözleşmesinde Tarafların Borçları”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.10, S.9, 2015, ss.93-101.
- UYAR, Talih. “İhtiyati Hacizde Görevli Mahkeme”, *Leges Hukuk Dergisi*, C.7, S.76, 2016, ss.13-23.
- UYAR, Talih. “İhtiyati Haciz Kararının Uygulanması”, *Yargı Dünyası*, C.22, S.258, 2018, ss.13-33.
- UYAR, Talih. “İhtiyati Haczi Tamamlayan Merasim (İhtiyati Haczin Kesin Hacze Dönüştürülmesi)”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.7, S.74,2009, ss.471.
- UYAR, Talih. “İhtiyati Hacizde Yargılama Yöntemi”, *Yargı Dünyası*, C.23, S.268, 2018, ss.43-60.
- UYAR, Talih. “İhtiyati Hacizde Yetkili Mahkeme”, *Yargı Dünyası*, C.21, S.245, 2018, ss.13-28.
- UYAR, Talih. “Mahkemelerce Faturaya Dayalı Olarak İhtiyati Haciz Kararı Verilebilir mi?”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.28, S.122, 2016, ss.459-472.
- UYAR, Talih. *Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri*, Türkiye Barolar Yayınları, Ankara, 2019.
- UYANIK, Atilla. *Konkordato*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.
- UYUMAZ, Alper ve Mehmet Cemil TÜRK. “Ticari İşletmelerde Taşınır Rehni Kanunu Üzerine Düşünceler”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Araştırmaları Dergisi*, C. 25, S.2, 2019, ss.1416-1456.
- UYUMAZ, Alper. *İcra ve İflas Hukuku’nda Gecikmiş İtiraz*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2011.
- UYUMAZ, Alper. “Türk Medeni Kanunu’na Göre Çocuğun İhmali ve Anne Babaya Karşı Korunması”, *Legal Hukuk Dergisi*, C. 14, S.160, 2016, ss.1971-2007.
- UZUN BİRİNCİ, Tuba. “Evlilik Birliğinin Korunması için Borçlulara Talimat Verilmesi”, *Legal Hukuk Dergisi*, C.14, S.163, 2016, ss.3727-3749.
- ÜÇER, Mehmet. “Roma Hukuku’nda ve Karşılaştırmalı Hukukta Alacağın Temliki”. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.54, S.3,2005, ss.397-443.
- ÜNAL, Oğuz Kürşat. “İpotekli Borç Senetleri ve İrat Senetlerinin Menkul Kıymet Özelliği”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.6, S.2,2002, ss.1-9.
- ÜNALDI, Mehmet Okan. “6102 Sayılı TTK’nun 376. Maddesinin Uygulanmasına Yönelik Genel Tebliğ Kapsamında Finansal Tablolar Açısından Teknik İflas ve Borca Batıklık”, *Legal Mali Hukuk Dergisi*, C.15, S.171, 2019, ss.541-571.
- ÜNLÜ, Ufuk. “Ticaret Şirketlerinin Birleşmesi ve Bölünmesi”, *Terazi Hukuk Dergisi*, C.9, S.100, 2014, ss.323-330.
- ÜSTÜNDAĞ, Saim. “Borçlar Kanunu Hükümlerine Göre Takas ve Davada Kullanılmasının Arz Ettiği Özellikler”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 1960, C. 25, S.1, ss.214-224
- ÜSTÜNDAĞ, Saim. *İflas Hukuku Dersleri*, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1975
- ÜSTÜNDAĞ, Saim. “Temyizin Nakzından Sonraki Hukuki Durum”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C. 28, S.1, 1962, ss.133-192.

- YARDIM, M. Ertan. “İİK md. 292 Çerçevesinde Konkordato Mühletinin Kaldırılması Prosedürü”, *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.16, S.45, 2020, ss.71-132.
- YASAN, Mustafa. “Türk Ticaret Kanunu m.353’e göre Fesih Davasının Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Tarafından Açılabilmesinin Ticaret Hukuku Prensipleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, C.71, S.2, 2014, ss.449-478.
- YAVAŞ, Murat. “İflasın Ertelenmesi Kurumu Çerçevesinde İhtiyati Tedbir Kararı Kapsamı, Niteliği ve Etkileri”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C.22, S.3, 2016, ss. 2893- 2926.
- YAVUZ, Aslı. “Konkordatoda İcra ve İflas Kanunu’nun 206. Maddesinin 1. Sırasındaki İş Sözleşmesinden Doğan İmtiyazlı Alacakların Durumu”. *Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C.16, S.46, 2020, ss.533-558.
- YAVUZ, Mustafa. “Türk Ticaret Kanunu Kapsamında İflasın Ertelenmesi”, *Vergi Sorunları Dergisi*, C.37, S.314, 2014, ss.158-164.
- YAZICI, Ergün. “Korunmaya Muhtaç Çocuklar ve Çocuk Evleri”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.9, S.18, 2012, ss.499-525.
- YORULMAZER, Zeynep. “6098 Sayılı Yeni Borçlar Kanunu’na Göre Kefalet Sözleşmeleri”, *Bursa Barosu Dergisi*, C.38, S.94, 2014, ss.71-71.
- YILMAZ, Abdüssamed. “Haksız Rekabette İhtiyati Tedbir Uygulamalar ve Özellik Arz Eden Durumlar”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 27, S.2, 2021, ss.1565-1675.
- YILMAZ, Ejder. “Davada Takas ve Mahsup Talebi”, *Legal Medeni Usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi*, C. 6, S.16, 2010, ss.247- 284.
- YILMAZ, Ejder. “Dünden Bugüne İcra ve İflas Kanunumuz”, *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.11, S.3-4, 2003, ss.10-45.
- YILMAZ, Ejder. *Geçici Hukuki Himaye Tedbirleri*, Yetkin Yayınları, Ankara, 2001.
- YILMAZ, Ejder. “Hukuk Muhakemeleri Kanununun Getirdikleri”, *Ankara Barosu Dergisi*, S.2, 2011, ss.213-254.
- YILMAZ KILIÇOĞLU, Kumru. “Temsil Yetkisinin Açıklanması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.70, S.2, 2021, ss.361-388.
- YILMAZ KILIÇOĞLU, Kumru. “Temsil Yetkisinin Geri Alınması”, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, C.34, S.156, 2021, ss.165-126.
- YILMAZ, Orhan. “İflasın Ertelenmesi”, *İstanbul Barosu Dergisi*, C.83, S.1, 2009, ss.71-82.
- YILMAZSOY, Ebru. “Tahkim ve Hakem Sözleşmeleri”, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, C.1, S.42, 2020, ss.389-426.
- YUMİTKAN, Sinan. “Malvarlığının Terki Suretiyle Konkordato”, *Bursa Barosu Dergisi*, C.29, S.78-79, 2005, ss.59-66.
- YÜCEL, Özge. “Türk Hukuku’nda Çocuk Mallarının Yönetimi Kullanılması ve Harcanması ile Korunması”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.15, S.164, 2020, ss.774- 783.
- YÜCEL TUNÇ, Müjgan. “Banka Teminat Mektuplarının İhtiyati Tedbire Konu Olması Üzerine Medeni Usul Hukuku Açısından Bir İnceleme”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.8, S.107-108, 2013, ss.7-24.
- YÜCEL TUNÇ, Müjgan. “İflas içi Konkordato Konusunda Uygulamada Ortaya Çıkan Bazı Sorunlar”, *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C.8, S.107-108, 2013, ss.25- 38.
- YÜCEL TUNÇ, Müjgan. *Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları*, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.

YÜCEL TUNÇ, Müjgan. *Üçüncü Kişinin Malı Üzerindeki Rehinle Temin Edilen Alacağın Konkordatosundaki Durumu*, *Lexpera Blog*, 30.01.2021.

www.intranet.uyap.gov.tr.

www.hsk.gov.tr.

www.anayasa.gov.tr.

www.hukukturk.com.

www.tbmm.gov.tr

